

STARI
PISCI HRVATSKI

DJELA
GJONA GJORA PALMOTIĆA

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIJET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KNJIGA XII.

U ZAGREBU 1882.

U KNJIŽARNICI LAVOSLAVA HARTMANA NA PRODAJU.

mi. 80.11

DJELA

GJONA GJORA PALMOTIĆA.

NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO I.

U ZAGREBU 1882.

TISAK DIONIČKE TISKARE.

Univerzitetska biblioteka

I Br. 16000
Kragujevac

~~16000~~
7596
ms.

Palmotićeve djela zaokupiće tri knjige kao što je ova: prve dvije ispuniće drame, treću Kristijada i što još ima drugih Palmotićevih pjesama. K trećoj knjizi dodaje se u predgovoru, po običaju akademiskoga izdanja starih pisaca, kratak opis Palmotićeve života i rada.

Nekijem dramama Palmotićevim ima na prvom listu rukopisa zabilježena godina, koje biše u Dubrovniku prikazane. Prema tomu poredane su drame u ovom izdanju; za koje u rukopisima nema onake bilješke, te će doći posljedne na red.

1) Za *Pavlimira* služili su mi rukopisi: a) iz biblioteke akademijske u Zagrebu br. 17. U prva dva arka bilježio sam ga *rukopis*, jer dok se ovi štampahu drugoga još nijesam imao. b) Iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 86. Odlični malobraćanin f. Clemente Rajcevich prepisao je u svesci pod brojem ovim i 87 vrlo pomno i lijepo Palmotićeve drame: Pavlimir, Captislava, Enea, Elena, Enea (Didone), Danica, Akile, Alčina. Od trećega arka u ovom je izdanju onaj akademijski rukopis bilježen: *rukop. akad.*, a ovaj: *rukop. dubrov.*

2) Za *Akila* služili su mi rukopisi: a) iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 86, koji je ovdje bilježen: *rukop. a.* i br. 88, koji je ovdje bilježen: *rukop. b.*

3) Za *Natjecanje Ajača i Ulisa za oružje Akilovo* služili su mi: a) rukopis iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 68, koji sam bilježio: *rukop. dubrov.*, i iz biblioteke akademijske br. 111, koji sam bilježio: *rukop. akad.* Isporedio sam i štampano izdanje te drame u: „Biser. Zabavnik. Zagreb 1863. str. 13—28“. Izdavatelj služio se rukopisom akademiskim; bilježeno je ovdje to izdanje: *biser.*

4) Za *Elenu ugrabjenu* služili su mi: a) rukopis iz biblioteke frañevaca u Dubrovniku br. 86, i akademijski br. 111. Isporedio sam i štampano izdanje te drame: „Elena polužalostivo prikazanje. U Dubrovniku 1839“, koje je preštampano iz rukopisa kao što je akademijski, a bilježio sam ga ovdje po izdavatelju: *Kaznačić.*

5. Za *Danicu* služili su mi rukopisi iz biblioteke akademijske: a) br. 336, b) br. 394, c) br. 645, d) br. 667; iz biblioteke dubrovačkih frañevaca: e) br. 29, f) br. 82, g) br. 87. U prvom sam arku Danice, ispisavši iz četiri akademijska rukopisa (koji su bileženi: a. b. c. d.) sve varijante, pokazao, čim se Palmotićeve rukopisi razlikuju jedan od drugoga. To sam ispisivanje brzo prekinuo, da mi ne bi drama, a bez ikake koristi, zapremila dvostruki prostor, i držeći se rukopisa iz biblioteke frañevaca br. 87 kao glavnoga, biležio sam daļe iz drugih tek takove razlike, kojima se smisao teksta znatnije mijena.

U ovoj knizi starih pisaca prvi puta dolaze upotrijebljena slova: Đ đ, Ć ć, Ľ ľ, Ń ń. Potreba da za glasove, koji se ovijem slovima označuju, imamo osobita pismena, različita od dj, dž, lj, nj (od kojih svako znači dva glasa) dokazana je i gledom na današnje stanje jezika, a gledom na stanje jezika, kako je on biležen u rukopisima i starim štampanim knjigama starih pisaca, tako je očita, da se već i do sada izdavateļi trudiše, kako će koji latin-skijem slovima zgodnije razlikovati *đj* i *ђ*, *дж* i *џ*, *љj* i *љ*, *њj* i *њ*. Prema razboritu zahtjevu, neka za svaki *jedan* glas bude i *jedno* slovo, i prema načinu kako smo u latinici zamijenili *jednim* slovom druge hrvatske glasove kao ti *ć*, *č*, *š*, *ž*, ne može biti sumnje, da od slova đ, ć, ľ, ń (za: ѓ, џ, љ, њ) do sada nijesu predlagana spretnija, a ova su od svijeh prijedloga do sada zadobila i najvišu sankciju tijekom, što su uzeta u akademijski rječnik.

Još je u ovoj knizi i to novo, da se za *é*, kada je u dugačkom slogu, ne piše kao što do sada *ie*, nego *ije*. I Daničić u akademjskom rječniku, ispisujući primjere iz starih pisaca, piše *ije*, a ne čini tako može biti s toga, da bi jednolikosti radi stariji jezik dotjerao prema današnjemu, nego trudeći se, da pokaže, kako bi stari pisac bio pisao, da se je služio danas običajnom ortografijom. Kod nas je Hrvata danas vrlo običajno mišljenje, da u dugačkim slogovima treba pisati *ie*, jer da tako (t. j. bez *j* kao jedan slog) govori veliki dio naroda, i jer se iz starih dalmatinskih rukopisa i knjiga jasno vidi, da su i stari Hrvati govorili samo jedan slog. Po momu pako mišleću vidi se iz rukopisa i štampanih knjiga sa svijem pouzdano, da su i stari Hrvati u dugim slogovima govorili *ije*. Oni su doista vrlo rijetko pisali *ije*, ali samo za to, što u opće *j* nijesu znali pisati kada treba. Uzmimo Rajčević rukopis Palmotićeve Pavlimira pa da vidimo, kako taj pisac bileži *j* u opće i kako u *é*, kada je u dugačkim slogovima. Ako Rajčević piše: „raz-

biati sve valove, ne boimo ni strašimo, svi na voļu tvu stoimo, u primorsku Dalmaciju, štoe bojnóm bjeňu trjebi, umiaše sve hitrosti, ja s vam zaedno priko mora, svetiega u ovoj strani, čim čekajuć njih stoimo, koi kad se bogu umoli, Dolerie Hoje i Lera, nemogaše niedna sila, nesmiaše pomisliti, koi me ovo žegu plami, tolie zgar odlučeno, u srcu mie mnoga žela, kud — tje drago ti nas vodi, kudu vje glavu stresa, itd.“ iz takova pisaňa niko zdrav ne će izvoditi, da Hrvati u ovakim primjerima u ono doba nijesu govorili *j*, gdje treba: razbijati itd. Ko bi do takova mišleňa došao, pustiećega, kada vidi, da taj isti pisar dobro piše i: „čestitija družieh strana, poznatije da čestitu, velikaje tva dobrotá, damije moći moje tužbe, čelad vrla od Libije, sve prid zorom mrake krije, strašivije ja valove, poznatije da čestita, ljubitije meni sila itd.“

Za *ê* u dugačkim slogovima Rajčević najradije piše *je*: „kjuh sloboda slatka vlada, zemļa kotna zljeh nakazni, moj puk stari s krepkom svjesti podnje ove teške zgode, od pastjera ruho nose, svjetle krvi veličina, svjetle krvi ka iz Rima, svraća pastjer krotka stada, bjele mire podignuti, i hrabrene cvjet mladosti, ki viliňe vlada vjeće, slavna drjeva bogu mila, ke razagna more prjeko, njeme mogla morska sila itd.“

Rjeđe Rajčević u ovakim primjerima piše *ie*: „po ovieh stranah u oblaku, znate kako prednieh dana, sve što oblaka crnieh leti, strašan poraz ovieh kraja, glasovitieh vilenika“ itd.

Mnogo ima primjera, da je u istom stihu jedan put *je* drugi put *ie*: „po ovjeh mjestieh za sve ovako, množ vodjaše brzieh drjeva, hitriem znaňem bistre svjesti, nebo prieti našjem jadom itd.“

Po što Rajčević piše „kudu *vje*, glavu stresa“, a za cijelo da je govorio: „kudu *vije*, glavu stresa“ to već po tomu možemo suditi, da je govorio i *cvijet*, i ako je napisao: „i hrabrene *cvjet* mladosti“. Po što piše „Dolerie“ „svetiega“, a sigurno je, da je govorio „Dolerije“ „svetijega“, to opet i po tomu već možemo suditi, da je govorio i „ovijeh“, ma da je pisao „ovieh“.

Ima dosta primjera te Rajčević piše upravo *ije*: „ali evo grdijeh slika, zlijem godinam zemļu tremo, od kojieh se tresu i boje, put slovinskih bješe strana, uresiti tvrdijem gradom, mirnijem pukom da nasele, nije dostojno svi kolici, tijekom na vaše stare strane, dokle našijem privarami, i ovezjem našijem trudim, sred gorcijeh uspomena, strah nas nije od valova, tijekom se kraļu pun svjetlosti, gorkjem ijedom dođe smesti, a od ostalijeh mojeh drjeva, tač nemio ijed se sunu, od pepela neg od ijeda, od kojega nije čovjeka, svijeh

VIII

slovinskjih uzvisiti, polak starih mojeh mira, da sred ovieh oštrijeh stjena, kijeh svud slove čas i scjena itd.“

Ne može dakle biti nikake sumne, da su i stari Hrvati u dugaćkim slogovima govorili *ije*. Kod njih je takav *ije* u pjesmi doista gotovo svak puta brojio kao jedan slog, i tim je stara hrvatska poezija najbolji ustuk mišleću, da *ije* samo u narodnoj *pjesmi* broji kao dva sloga, a inače da narod govori jedan slog: on je već u starini govorio dva sloga, inače kniževnici ne bi pisali *ije* i tamo, gdje im takovijem pisañem izlazi u stihu odviše slogova. Po što u staroj *poeziji* *ije* broji obično kao jedan slog, ja sam pre-mišlao, ne bi li valjalo pisati *cv'jet*, ali nijesam se tomu mogao odlučiti, jer u vrlo mnogo stihova ni takim bileženem još ne dobivamo samo osam slogova u stihu: „po ov'jeh mjest'jeh za sve ovako, po ov'jeh stranah u oblaku, sve što oblaka crn'jeh leti, a od ostal'jeh moj'jeh dr'jeva, l'jepe uživa sej dubrave, i u past'jerskoj siva odjeći, zaman pako tamni i bl'jedi, koje u dr'jevu nosi svomu, u ovoj l'jepoj časti strani itd.“

U Z a g r e b u pred novu godinu 1883.

Armin Pavić.

S A D R Ź A J.

	Strana.
Pavlimir	1
Akile	113
Natjecanje Ajača i Ulisa za oružje Akilovo	201
Elena ugrabjena	231
Danica	287

POGRJEŠKE.

PAVLIMIR. str. 6, 30, 67: činenje] činjenje. stih 1496: glavu] glavnu.
stih 1601: sa] su. stih 1632: ne mio] nemio. 2237: Nega] Nega. stih 2556:
oštrije] oštrijeh. stih 2674: saviše] sa više. str. 81 u dnu: 1664, 1665] 2664,
2665. stih 2715: vjere] vire. stih 2934 i 3066: Nega] Nega. stih 3372: nescini]
nescijeni. stih 3545: dobrovoljno] dobrovolno. AKILE. stih 180: svju] svoju
stih 516: vrieme] vrijeme. stih 1041: odovud] od ovud. stih 1420: kak] kak'.
stih 2238: sreću] sriću. stih 2396: nih] njih. str. 189 u dnu: pročitati] proči-
tati. stih 2606: nesmiļene] ne smiļene. stih 2622: hodoj] hudoj. stih 2763:
cačko] čačko. NATJECANJE AJAČA I ULISA. stih 105: Nega] Nega. stih
491 sreu] srcu. str. 217 u dnu: rukopisi akad] rukopisi. stih 660: n] u. stih
645 u dnu: Hronijo] Hromijo. stihovi 673, 719, 721, 740: Nega] Nega. ELENA
UGRABJENA. stih 453: Nega] Nega. stih 1215: za] sa. stih 1599: neizre-
čenom] ne izrečenom. stih 1659: nesmiļena] ne smiļena. DANICA. stih 467:
čuje modi] čujem odi. stih 533: doĝoh] dođoh. stih 1271: šñime] šñime. stih
1315: djovojčica] djevojčica. stih 2804: š ñom] šñom. str. 372 u dnu: nad]
nada. str. 377 u dnu: vi-eško] viteško. str. 386 u dnu: vuhнено] vuhveno.
stih 3660: jeu] jesu.

Na naslovnom listu štampano je: Gjona Gjora Palmotića, jer slova Đ
onako velikih nije bilo pri ruci.

PAVLIMIR.

Rukopisi frañevačke biblioteke u Dubrovniku br. 48 i 86 imaju biļešku: prikazan prid dvorom od družine isprazne 22 fevrara 1623. Rukopis akademjski br. 17 samo: Pavlimir po gosp. Donu Đore Palmota.

Imena, koja ulaze u ovo prikazanje.

Prolog: Epidavro grad.

Tmor, vilenik.

Sniježnica, vilenica.

Strmogor, kralj od vilenika.

Pavlimir i družina.

Skup pastijera.

Srđ.

Dubravko, drug Srđev.

Margarita i skup vila.

Dubravka, druga Margaritina.

Nakazni paklene.

Glasnik.

Poklisari.

PROLOG: EPIDAVRO GRAD.

Ja sam, drazi moji građani,
kijeh sloboda slatka vlada,
Epidavro grad poznani,
stan čestiti vaš nekada.

Vrha dođe moj visini 5
bojnijeh Gota sila od prije,
paka silni Saracini,
čeljad vrla od Libije.

Prve vojske za me trudne 10
štete posla sjever mrazni;
druge strana od poludne,
zemlja kotna zlijeh nakazni.

Moj puk stari s krepkom svijesti
podnije ove teške zgode, 15
ki s visokom jošte česti
predne uživa sve slobode.

Posred graca i spilana
jedni mirne dni borave;
čestitija družijeh strana 20
lijepe uživa sve dubrave.

Po ovijeh mjestijeh za sve ovako
raspršani živu po se,
srcem skladni svi jednako
od pastijera ruha nose.

Mirna se ova njih hašina 25
potištena ne ima reći:

svijetle krvi veličina
i u pastijerskoj sijeva odjeći;
svijetle krvi, ka iz Rima
po plemenu slavna izvire, 30

koji hrabrenijem građanima
jur naseli moje mire.

Vrh njihove štete sada
(što ne smije smrt nepravda!)
svraća pastijer krotka stada
i zelena niče trava. 35

I tuže se ljudi od svita
na umrle dni njihove,
ako silna smrt dohita
glasovite još gradove. 40

Nu se sada ne čudite,
da me u ruhu od gorkosti
s groznijem plačom ne vidite
plakat stare me žalosti,

er vrh ovijeh oštrijeh hridi, 45
ke mjesto ovo Lavim zove,
gluho more gdje se vidi
razbijati sve valove,

ima iz praha danas moga
pun neumrle niknut hvale 50
Dubrovnika grad, slavnoga
nad slovinske grade ostale.

Ovi svijetli grad čestiti,
svjetlos moju ki ponovi,
dvoriti će i častiti 55
dalmatinski svi gradovi.

Eto je veće zlobna mora
pridobio poraz luti
kralj Pavlimir, ki će od skora
bijeće mire podignuti. 60

Put slovinske kraljevine,
gdi djed njegov jur kraljeva,
prika morske on pučine
množ vodijaše brzijeh drijeva.

I hrabrene cvijet mladosti, 65
koju slavni Rim odhrani,
u veselju i u radosti
bješe digo k rodnoj strani;

kad Strmogor kralj prokleti,
ki viliće vlada vijeće, 70

- kom su vazda na pameti
 bune, raspi, štete i smeće,
 u studenu Vjetrnicu,
 koja uzdrži vjete prike,
 posla Tmora i Sniježnicu,
 nemilosne vilenike : 75
- oni vojsku od vjetara
 podignuše, da njih sila
 satre noćas i pohara
 slavna drijeva, bogu mila. 80
- Nu što višna moć odredi,
 na svrhu ima svoju doći,
 zaman pako tamni i blijedi
 opire se višnom moći. 85
- Od hrabrenijeh deset plavi,
 ke razagna more prijeko,
 živ je k ovoj sad državi
 s jednom plavi kralj uteko :
 nebu ugodne svete moći,
 koje u drijevu nosi svomu, 90
 činiše mu vrha doći
 hudom moru i plahomu.
- Došastje će tegaj kralja
 moju slavu ponoviti,
 i ovu zemlju vrh zemaļa
 svijeh slovinskih uzvisiti. 95
- A prem narod sej države,
 stari moj puk raspršani,
 svetkovinu punu slave
 časti u ovoj lijepoj strani : 100
 na dan ovi rados nova
 svako ljeto nim dohodi,
 odkli od gniva drokunova
 Ilar sveti njih slobodi.
- Strašni Voaz i nemili, 105
 strah svijeh stada i pastira,
 u Šipunu staše spili
 polak starijeh mojijeh mira ;
 strašni Voaz, štetan toli,
 koga ovako ljudi zvahu, 110

er se od néga cijeli voli
jasnijem ustim proždirahu.

Ah, koliko zmaj prihudi,
pun otrovi, pun čemera,
níve, dubja, stada, ljudi
splesa, obori, pokla, izdera!

115

Nu do brzo srđi kletoj
vrha dođe Har znani,
tijem se crkvi nému u svetoj
ovi odluči dan svečani.

120

Je da blaga svetkovina,
ko ja žudim dospjet bude,
a paklena zla vrlina
tašte upazi svoje trude!

Ali evo grđijeh slika
zloga Tmora i Sniježnice!

125

Ah, himbena vilenika!

Ah, himbene vilenice!

ČINENJE PRVO.

SKAZAŃE PRVO.

TMOR, SNIJEŽNICA, KRAJ STRMOGOR, SKUP VILA I VILENIKA.

TMOR:

O Sniježnice, drugo hitra,
koja kroz moć krepku i jaku
za mnom letiš brža vitra
po ovijeh stranah u oblaku,

130

gdi kada se sastanemo
sjedíneni u ljubavi,
zlijem godinam zemlju tremo

135

na sramotu od naravi,
narugana toli ovako
oblas naša treskovita,
koj se klaňa silni pako,
ima ostat pridobita?

140

112. jasnijem] tako rukopisi, ali se u nima s i z ne razlikuju postojano.
SkazaŃe prvo] rukop. akad.: Scena prva, to bi se po ortografiji, kakova je u
rukopisu, imalo čitati upravo: šena prva

To li je s gara odlučeno,
da sred ovijeh oštrijeh stijena
naše je ime pogrđeno
i splesana naša scijena?

I zamani s noćnijem strahom 145
kralj Strmogor, ne bez smeće,
kon jezera pod orahom
vilovito skupi vijeće;

vilovito vijeće, u komu 150
naredbe nam da obilne,
da dignemo proč hudomu
Pavlimiru vjetre silne?

SNIJEŽNICA :

Prem je ovo mjesto i vrijeme,
Tmore, družo moj primili, 155
u ke smo se mi ročili
jošte u vieću sastat šnime.

Ali već noć tmasta i siña
sve prid zorom mrake krije,
a družba nam još viliña
doletjela ovdi nije. 160

STRMOGOR :

O hrabrene dike moje,
kijeh svudi je čas i cijena,
od kojijeh se tresu i boje
veliĉanstva sva paklena! 165

znate kako prednijeh dana
zli Pavlimir pun slobode
put slovinskijeh bješe strana
poĉeo brodit morske vode.

On, vlas ištuc djeda svoga,
ki zatjeran jur daleĉe 170
iz kraļestva slovinskoga
u države rimske uteĉe,

141. odlučeno] usred teksta rukopisa je: osudjeno, a ono je sa strane do-
dana korektura. 155. mi ročili] usred teksta rukopisa je: zgovorili, a ono je
sa strane dodana korektura. 157. Taka je sa strane dodana korektura; usred
rukopisa je krivo: Ali je veće noć i siña.

doć imaše u ove kraje,
 za poplesat našu diku,
 za dat nami gorke vaje,
 ki ne htijahu pristat viku: 175

po došastju er negovu
 nebo prijeti s našijem jadom
 oštru od Lava stijenu ovu
 uresiti tvrdijem gradom, 180

krstjanska u nem neka vira
 (ah da se ovo vijek ne zgodi!)
 neumrla posred mira
 cavti sveđer u slobodi.

Veće vidjeh strahovite 185
 rimske plavi teć vesele,
 klisure ove strmenite
 mirnijem pukom da nasele;

veće vidim, gdi se opire
 našoj sili kralj nepravi, 190
 i u tvrde kupi mire
 puk raspršan po dubravi;

puk, ki ostavi svoj grad stari
 Epidavra, koga od prije
 mrazni Goti i gusari 195
 oboriše od Libije.

Stare mire zaman strti
 nastojasmo, kad bi sada
 nikli iz njih praha i smrti,
 srećnijega porod grada. 200

Tijem da lutoj ovoj rani
 lijek podoban dat se bude;
 prije nego se rasprostrani,
 da joj ckneća ne naude,
 o Sniježnice! rijeh, o Tmore! 205

kojijeh uspe svijetla slava
 na visoke dvije gore,
 ke su blizu oštrijeh Lava,

188. da nasele] *usred rukopisa je: jur da sele, a ono je sa strane dodana korektura.* 195. mrazni] *usred rukopisa je: mnozi, sa strane su dodane korekture: množni, mrazni, od kojih sam drugu odabrao prema stihovima 9—10.* 205. rijeh] *usred rukopisa je: vrijedni, a ono je sa strane dodana korektura.*

u onu jamu tec' te hrli,
 Vjetrnica ka se zove, 210
 posred koje vjetri vrli
 drže stane sved' njihove.

Vojsku od vjetar punu gniva
 podignite, da navali
 na zle plavi, ke protiva 215
 gredu vječnoj našoj hvali.

Svaku od njih da porazi
 rasršeno s vjetrim more,
 svakom od njih da zajazi
 valovite sve ponore. 220

Hudom kraļu, vrh svijeh ļudi
 žalostive ki nas čini,
 grob srdito more budi,
 a duh viku ne počini.

Sva negova uspomena 225
 sred utopne morske strane
 pokopana, podušena
 u zabitju da ostane.

Sad skupļeni mi smo odi,
 vjerni moji, da čujemo, 230
 kako poso naš prohodi,
 da se vladat boļe umijemo.

U početku štete tjerat
 vladoca je mudra djelo;
 trudno je tešku zlu se opirat, 235
 koje bude uzrastjelo.

O Sniježnice, hitra vilo,
 o pametni Tmore znani!
 kažite nam, što je slijedilo,
 i kako smo poslušani? 240

SNIJEŽNICA :

Netom tvoju riječ hrabrenu,
 primogući kraļu, čusmo,

210. Vjetrnica] u stihu 73 rukop.: vjetargnica, ovdje: vjetarnica. 228. Ovako je u rukopisu sa strane ispravļeno mjesto: vjekovita odi ostane, koje je usred teksta. 234. Ovako je u rukopisu sa strane ispravļeno mjesto: od čovjeka mudra je djelo, koje je usred teksta.

pospješno se u studenu
Vjetrnicu mi sunusmo.

Vrla vojska od vjetara
na riječ našu skoči gnivna,
da pogubi, da pohara
čeljad, ka su nam protivna.

245

Sve što oblaka crnijeh leti,
zlijeh valova sve što raste,
sjedini se, za proždrijeti
zlobna jedra, plavi tmaste.

250

Na šaptañe naše jako,
koje suncu zrake otima,
vjetri, more, nebo i pako
sastaše se suproc nima.

255

Ali sve to bi zamani:
eto iz naše otet ruke
Pavlimir se kralj sahrani
posred Gruža mirne luke.

260

Plavi su ine, mnim, razbijene;
s jednom samo on dopliva,
i spravla se na ove stijene
doći nami suprotiva.

Nu k ovomu što se kraju
živ doskito vitez hudi,
odi, o kralju, ne pristaju
jadoviti naši trudi,

265

nego jošte satrenoga
Epidavra puk nepravi
pustiñaka vuhvenoga
svetkovinu danas slavi;

270

pustiñaka, po kom pasti
jur vidjesmo huda zmaja,
težak bijeg naše vlasti,
strašan poraz ovijeh kraja.

275

Strah me, iz ove svetkovine
da ne nikne naša šteta.
Svijes mi trne, srce stine,
što mi ñeko zlo goneta.

280

261. razbijene] *rukopis*: razbjene, koje se može i tako čitati. 271. vuhvenoga] tako je u rukopisu sa strane ispravljeno; usred teksta ima: Ihabatskoga.

STRMOGOR :

O kreposti carstva moga,
nitko se od vas ne pripada:
od udarca vijek prvoga
u dubravi dub ne pada.

SKUP VILENIKA :

Mi se, kralju vedri i slavni. 285
ne bojimo, ni strašimo,
pače željni i pripravn
svi na voļu tvu stojimo.

Gleda, tvoja vlas velika, 290
koja slijedi tebe sila
glasovitijeh vilenika
i poznaniijeh hitrijeh vila!

Eto znana Čemernica,
mudri Covae, Vitoš sijedi,
Zelengora i Toplica 295
slijede tvoje zapovijedi.

Nu ti hitre Kunovice,
koju slijede izabrane
s vilenicim vilenice, 300
ke Planinu Staru brane.

Družba ova krepka i jaka
svem bi svijetu odoljela,
a nego li kralja opaka
suprotivne sprave smela.

Vrle Gote i Slovine 305
mi digosmo jur, da zbiju
sve Rimjane i Latine
u primorsku Dalmaciju,

a ne ćemo sada moći
hitrijem znañem bistre svijesti 310
maloj družbi vrha doći,
i njihove sprave smesti!

STRMOGOR :

Nije dostojno svi kolic
suproč nima da stupimo,

294. Covae] tako je u akadem. rukop.; i ako u ñem za c ima postojano z,
ipak se ne može drugačije čitati; rukop. dubrov.: Kovač. 314. da stupimo] sa
strane je u rukopisu dodana korektura: da se udrimo.

samo Tmoru i Sniježnici 315
oblas našu ostavimo.

Sami su oni krepci i jaci
obraniti našu smeću,
i da se ovi ljudi opaci
iz dubrave ove izmeću. 120

Tijem na vaše stare stane
vi se ostali odijelite,
i s bistrinom svijesti znane
što ima u naprijed doć pazite.

Ti Sniježnice sama i Tmore 325
mješte inijeh pomnu imate,
hude naše da zlotvore
poplesate i sharate.

TMOR :

Slavni kralu, neka je nami :
ne će u zahod sunce pasti, 330
dokle našijem prijevarami
ne osvetimo tvoje časti.

Pokli oholo gnevno more
zloga krala ne dostignu,
valovite za sve gore 335
suprotiva nemu dignu ;

strašivije na n valove
na suhu ću ja poždeći,
iz države mirne ove
neka bude ružno uteći. 340

Mjesta ovega sve mještane
u sumnu ću postaviti,
da je on došo ove strane
pod vlas svoju podložiti.

Silnijeh Gota staru plijenu 345
spomenut ću njih slobodi,
i da zli kral po plemenu
od njihove krvi izhodi,

neka zemlja sva sumniva,
za sve život vodi u miru, 350
podigne se suprotiva
nemilosnom Pavlimiru.

SNIJEŽNICA :

- Ja tve, Tmore hvalim svjete,
ne može se nima oprijeti;
nu da u gore jošte štete 355
bude upasti kralj prokleti,
ja ću činit, da na nega
građan: se svi nabune
od Trebiña, sred kojega
bosanski se kralj krune; 360
od Trebiña, koje sebi
ime nosi slično dilu,
er u svomu hrani krilu
što je bojnom bjeñu trijebi.
Nih i Vlahe nim susjede, 365
ki ne znadu još da iz Rima
neprijatelj zlobni grede
za kraljevat Slovinima,
lasno ćemo podignuti,
kad im damo razumjeti, 370
da gre s mora gusar luti,
tešku plijenu ki im prijeti.
Kad uzbunom mjesta ovoga,
što negove nijesu osude,
dio puka slovinskoga 375
suproč sebi vidjet bude:
sumñu imajuć, da za kralja
negovi ga primit ne će,
iz ovezijeh tja zemaļa
pun gorkoga straha uteć će. 380

STRMOGOR :

- Pod'te, pod'te, vjerni moji,
moje dike glasovite,
sva čas u vas naša stoji,
čuvajte je i branite
Drž'te od smeće sve načine 385
suprotiva hudijem spravam :

364. bjeñu] tako u rukopisu, a to se može čitati i bjeñu; u stihu 261 stavio sam: razbijene radi: stijene. 380. uteć će] u rukopisu je kao i u drugima futur ovakih glagola pisan kao jedna riječ: uteće.

oblas moje veličine
svu koliku vami davam.

TMOR :

Pokli naš kralj, ma Sniježnice,
na mjesto nas svoje stavi,
ti put plodne Trebinštice
pospješno se poč pripravi.

390

Sve Trebiñe suproč ñemu
užež' hrla, pak se suni
i podložna mjestu ovemu
sela i kraje sve nabuni.

395

U prilici od pastijera
ja ću uhoda odi ostati,
je da zlobni kralj se istjera,
sa svom snagom nastojati.

400

SNIJEŽNICA :

Bjež'mo, evo Pavlimira,
koga ohola družba prati,
ne mogu ga od nemira
ja u obraz pogledati.

Naša sila huda i prika
u jedno se sva sastani,
od hudoga protivnika
da nas blude i obrani.

405

SKAZAÑE DRUGO.

PAVLIMIR S DRUŽINOM I SVJETNIK.

PAVLIMIR :

Moja družbo plemenita,
s nebeskome ka pomoći
sili mora valovita
umjela si vrha doći;

410

o koja si huđe zgode,
neg li ova jedna sada,
podnosila cijec slobode,
ka hrabrenijeh srca vlada,

415

i ovijem našijem trudim
 bog će svrhu kad god dati:
 bog pomaga pravijem ljudim,
 u boga je lijepo ufati. 420

Svjetle iz ognja zlato siva,
 a veselo sunce kaže,
 sred oblaka kad se skriva,
 zrake svoje vele draže.

Ova zgodna nesmišljena, 425
 ka se noćas nami zgodi,
 sred svijeh gorcijeh uspomena
 biće slatka čut kad godi.

U srcu mi neko ufaće 430
 s razgovorom krepcijem veli,
 da otjeram sve skončanje,
 da ufam dobro našijem djeli.

Nu ako družba naša mila,
 u ove kraje ka nas slidi,
 ne uzbude se izgubila, 435
 neg se brzo zdrava vidi?

SVJETNIK:

Velika je njih nesreća,
 Pavlimire kralju znani,
 nu tva čes je od svijeh veća,
 ki plav tvoju sam sahrani. 440

Što tva od plavi našijeh jedna
 srditomu moru odoli,
 čijem družina naša vrijedna
 izgubi se s mnogom boli: 445

poznati je, da čestitu
 tvu vlas lubi bog istini,
 i da on isti osobitu
 vrh kraljeva stražu čini.

Hvalen budi bog na svemu,
 njegove su prave osude, 450
 je da ufaću on našem
 družbu zdravu vratit bude.

PAVLIMIR :

Hvalim krepko vaše ufañe
i besjede tej viteške:
junačko je dugovañe
podnositi trude teške.

455

Mao skup, ali pun kreposti,
vi ste, družbo moja mila,
snagu vaše hrabrenosti
ne umije slomit nijedna sila.

460

Rim hrabreni, ki nas rodi,
nauke nam svijetle dava,
ko se u svakoj trudnoj zgodi
krepka uzdrži krepos prava.

Kako naša bi požuda,
slovinske smo tegli kraje;
ufam malo da nam truda
do kraļestva moga ostaje.

465

Na pristole je da moje
ja do skoro budem sjesti,
drage ćete vi pokoje
uživati s blagom česti.

470

DRUŽINA :

Misao izreni, kraļu slavni,
ka je srcu tvom od smeće,
za tebe smo svi pripravni
podnijet trude sve najveće.

475

Ako je vjerna družba tvoja
vele maña nego od prije,
pikračena radi broja;
naša krepos kraća nije.

480

Kud ti je drago ti nas vodi;
i ako ćeš, da se iz nova
valovito more brodi,
strah nas nije od valova.

Velika je tva dobrota,
svak se od nas ñome hvali;
da imamo sto života,
za ñu bismo sve podali.

485

470. ja] sa strane je u rukopisu dodana korektura: tuj.

Tijem se, kralju pun svjetlosti,
zapovijedat nam ne štedi, 490
svaki od nas u radosti
čeka tvoje zapovijedi.

PAVLIMIR :

Poznam, i nije stvar mi nova,
vrijedne misli i hvalene 495
mojijeh dražijeh vitezova,
moje družbe prihrabrene.

Za to, družbo ma ljubjena,
ne kratite vaše trude,
da se družba izgubjena 500
s mnogom pomnom iskat bude.

Na visoku ovu goru
šes vas hrlo sad uzidi,
po utažnom je da moru
koje god se jedro vidi.

Po inijeh vrsijeh mjesta ovoga 505
vi se ostali razdijelite,
cijec uzroka ter istoga
pomnijem okom svud pazite,

je da se dogodi,
da družba primila 510
po sreći gdi godi
bude se shranila.

A moja će pomna biti,
čim po žalu grem ovemu,
mjesta ovega ime odkriti, 515
i ki ljudi stoje u nemu.

SKAZANJE TREĆE.

PAVLIMIR SAM.

Sam sam eto ja bez družbe
sred pustošne sej goleti,
da mi je moći moje tužbe
ovijem stijenam spovidjeti. 520

518. *Ovako je taj stih sa strane u rukopisu ispravljen mjesto: sred pustiñe mogu rijeti, koje je usred teksta.*

Nijesam žalos moga jada
ponavljati htio nima :
nije korisno, da tko vlada
misli otkriva sve družima.

Ah, ma česti huda i prika!
što me ovako ti razdili
od hrabrenijeh mojih bojnika,
ki su ufañe moje bili?

525

Kada cijeah veseo vele
na pristole moje sjesti,
ti radosti me vesele

530

gorkijem jadom dođe smesti,
čijem pogubi, čijem pokopa
hudu u gñevu prem srditu

valovita sred potopa
družbu moju plemenitu;

535

plemenitu družbu, koja
bješe od rimske cvijet mladosti,
i od mira i od boja
umijaše sve hitrosti.

540

Od hrabrenijeh deset plavi,
punijeh zbora tač kreposna
jednu samu meni ostavi,
u milosti nemilosna.

Gdje si dobri Krstimire,
ki u svijeh trudijeh mene slijedi?
Gdje si, znani Ľubimire,
slađi od meda u besjedi?

545

Gdje si, vrijedni Belislave;
gdje si, Urošu moj hrabreni;
gdje si, hitri Branislave,
bratučede moj ljubjeni?

550

Ja s vam za jedno priko mora
veseo gredijah, druži mili,
i od slovinskijeh vrsi gora
bjehu mi se već otkrili:

555

žarki mjesec, noćna svijeća,
ki stoprva bješe isteko,
da ma rados raste veća,
kazaše mi njih daleko;

560

krvavome kad koprenom
sve se nebo naoblači,
s prijekom bukom i ognenom
da nas satre i potlači;

kada od vjetar vojska hrla
s plahostim se strašnom pruži,
ter od svudi gnevna i vrla
zategnu nas i obkruži. 565

Oholo se plaho more
rasršeno taj čas smami,
i od valova vukuć gore
podignu se suproč nami. 570

Treskovitijem gromovima
nebo, sipluć česte plame,
među goram vodenijema
odkrivaše jasne jame. 575

Ne bi srca smiona toli,
koje od straha ne utrnu,
svak čas vali njih oholi
za proždrijet nas veće srnu: 580

vojske od vjetar, sile od mora,
u združenju hudu i kletu,
od plovućijeh tužnijeh bora
učiniše smrtnu štetu.

Koja vidjet bi strahoća,
gdje na očima svijem se vrti
sred tamnosti od ponoća
blijeda slika silne smrti! 585

Bog plav moju punoj gneva
ote morskoj sam vrlini,
a od ostalijeh mojijeh drijeva
ne znam ka se stvar učini; 590

nu ne može ino biti,
nego u onoj morskoj sili
da valovi prem srditi
njih su, vajmeh, potopili. 595

Ah, nesrećni kralju, kudi
greš bez drage tve družine?
Slovini su bojni ljudi,
puni bijesa i vrline: 600

s malom moći ko te vide,
za krala te primit ne će:
za mogućstvom vas svijet ide,
a svak bježi od nesreće!

Nu veselijeh skup pastira 605
iz dubrave ove grede,
prislatkoga puni mira
među sobom svi besjede:

poć ću govor njih slušati 610
iz onega dubja česta,
je da uzmogu uzaznati
ime i narav segaj mjesta.

SKAZAÑE ČETVRTO.

DUBRAVKO, DRUG SRĐEV, I SKUP PASTIJERA.

DUBRAVKO:

Pastijeri tecite,
selane trublom sve 615
u crkvu zovite,
da blagdan proslave.

Ovi je dan oni,
zli drokun kad pade,
ki stada progoni
ki traše livade. 620

Ilara svetoga
svak hvali, svak slavi,
ki zmaja kletoga
životom rastavi.

U svetoj nas crkvi čeka 625
svom dobrotom Srđ poznani,
od kojega nije čovjeka
svetijega u ovoj strani.

On bez grijeha dobrostive 630
u veselju dni boravi,
i u pogrdi svijeta žive
o studenoj vodi i travi.

Slavna spila stan je nemu,
gdi star Ilar sve prilike

zgodā udjela punijeh dike, 635
ke će mjestu doć ovemu.

On kroz ovu spilu pazi
sve što iz krila obilnoga
od naravi ploda izlazi
cijec raskošē svijeta ovoga: 640

zlatō, srebro gdje se plodi,
mjed i gvozdje gdi se siječe,
Sava i Drava odkle izhodi,
Visla i Dunav odkle istječe,
od kud rijeka od Nestera 645

i od Marice glavu diže,
Drine, Volge i Nepera,
i od Neretve nam najbliže,
odkli Vitoš mrazni, odkoli
Kunovica ledna niče, 650
i Planine Stare oholi
u nebesa vrh dotiče,

Gdje Samokov, gdje Cimara,
gdi Koponik rastu gore,
Sveta Gora gdi udara 655
zvijezde vrhom, a dnom more.

Nu nad sve ino vas puk nega
lubi, dvori i poštuje,
er od slavna mjesta ovega
čudne stvari prorokuje. 660

Prave, da će zgode one,
od Ilara udjelane
posred spile sve priklone,
nami brzo bit poznane.

Još ga čini glasovita 665
nad svu vrijednu čelad odi
lijepa i mlada Margarita,
ku negova sestra rodi.

Slavne vile krv izlazi
od onoga slavna bana, 670
ki Brgata jur porazi,
hudi poraz ovijeh strana:

kletu gusu, sred sjevera
ledenoga ka se rodi,

- huda sreća i namjera 675
 dotjerala bješe odi,
 i čijem krvnik nesmišeni,
 pun obijesti, pun vrline,
 bez milosti hara i plijeni
 župe i sela sej krajine, 680
 od junačke stignut ruke
 plijen i život dospje u jedno,
 i pravedne plati muke
 za činjenje nepravedno.
 Lijepa dikla svom dobrotom 685
 svijetlijeh djeda zrak ne taji,
 plemenitijem ne životom
 svi se diče ovi kraji.
 Srđ, ne dundo vrijedni i znani,
 ki se veseo nad sve ine 690
 spravla na ovi dan svečani
 Ilarovo slaviti ime,
 jutros u istok zore bile
 s mnogom pomnom nu odpravi,
 da u crkvu skupi vile 695
 raspršane po dubravi:
 s vijencim cvijeća razlikoga
 k nam će brzo one doći,
 svetkovinu dana ovoga
 spravne hvaliti sa svom moći. 700
 A i mi odi, družbo mila,
 čijem čekajuć njih stojimo,
 slavna Ilara slavna dila
 skladnijem glasom proslavimo;
 prisvetoga pustiñaka 705
 svaki u slatkoj poj ljubavi,
 razložno je vrsta svaka
 da njegovo ime slavi.

SKUP :

- Zdrav sveće nebesom
 i bogu ugodan, 710
 ki slavnijem čudesom
 prosvijetli ovi dan!

tva slava, tva dika,
tva krepos po svijeti
zamjerna velika 715
svud slove, svud leti.

Pogledaj pun mira
s nebeske države
vrh ovijeh pastira,
tvoje ime ki slave. 720

DUBRAVKO :

Ti učini jur da pusta
država ova ne ostane,
čijem drokunu silnu iz usta
ote stare ne mještane. 725

Kon visocijeh bijelijeh mira 725
Epidayra slavna grada,
koga se ime svud prostira,
a on u prahu leži sada,
strašiva se jaza gleda,
kobni Šipun, jama huda, 730
strahoća se ne spovijeda
za veliko čudo svuda.

U noj staše nesmišeni
silni drokun grda stvora,
komu idahu plami ognjeni 735
iz čelusti i iz pozora.

Klete srde slično djelim
bješe Vojas ime vrlo,
er mogaše volom cijelim
zajaziti jasno grlo. 740

Ispod štetna ne stupaja,
da ti od straha srce utrne,
užeženo tle od vaja
puštavaše magle crne,
a u čemeru silna paha 745
smrt nemila do čim staše,
isprid usta punijeh straha
na daleko svak bježaše.

735. ognjeni] *to je sa strane u rukopisu dodana korektura mjesto: i pjeni, koje je usred teksta.* 738. Vojas] *rukop. dubrov. tu i u stih. 105, 109: Voas.*

Nemilosni zmaj oholi,
 satarišuć mjesta ova, 750
 dubja skrši, poļa ogoli,
 travu opali, vode iztrova,
 splesa nive, podrije luge,
 pokla ovčare, pobi stada,
 da od velike osta tuge 755
 puk zapañen i pun jada;
 kada oštroj u kostreti
 iz istočne dođe strane
 s neba poslan Ilar sveti,
 da izlijeći naše rane. 760
 Vedre slike, slatka glasa
 suprotiva našem jadu
 on se ukaza, a do pasa
 blag nosaše sijedu bradu,
 od konopa pas pritvrđi 765
 visaše mu do dno peta,
 blijed, bosonog, u pogrđi
 sve držaše stvari od svijeta.

SKUP :

Zdrav sveće nebesom
 i bogu ugodan, 770
 ki slavnijem čudesom
 prosvijetli ovi dan!
 tva slava, tva dika,
 tva krepos po svijeti
 zamjerna, velika, 775
 svud slove, svud leti.
 Pogledaj pun mira
 s nebeske države
 vrh ovijeh pastira,
 tvoje ime ki slave. 780

DUBRAVKO :

Kad pustiñak bogu mili
 vidje poraz srde klete,
 zaplaka se, i procvili
 tužna mjesta jadne štete;

i roneći grozne suze, 785
 sklopi ruke, na tle pade,
 ter višného molit uze,
 da samiri naše jade.

Kako teške, kako vruće
 on uzdahe k nebu uputi, 790
 božije vlasti primoguće
 tešku srǵbu za prignuti!

Sve što veće s molbom slidi,
 toliko mu veće iz oči
 rijeka od suza teć se vidi, 795
 verno srce ka svjedoči.

S krepkom vjerom sadružena
 molba u rajske dvore uleti,
 i od višného bi primjena,
 ko želaše starac sveti, 800

koji, kad se bogu umoli,
 usta i s krepkom zapovijedi
 viknu, da ga zmaj oholi
 po pućini morskoj slijedi.

Na rijeć svetu tad zapliva 805
 po valovijeh drokun ļuti,
 i čemerom, punijem gñiva
 more otrova i zamuti.

I čim krugom oholime
 kudu vije, glavu stresa, 810
 s bijelijem valim sione dime
 podižući put nebesa,

strahovitijem pod bremenom
 uzvišeno siñe more
 s jedovitom mutnom pjenom 815
 podizaše česte gore.

Plov otrovni zada svima
 morskijem vilam sumñu huđu,
 da se od riba stada nima
 rastrovati sva ne budu. 820

Na kraj župe Žrnovice,
 kon tekuće bistre vode

820. Tako je u rukopisu sa strane ispravljen stih, koji usred teksta glasi:
 rastjerati taj čas budu.

gdi s pastijerim pastijerice
 na mekahni žo dohode,
 plovući se tijek ustavi
 srditoga strašna zmaja,
 komu Ilar slavni spravi
 zgrađu od drva vrhu kraja.

825

SKUP :

Zdrav sveće nebesom
 i bogu ugodan,
 ki slavnijem čudesom
 prosvijetli ovi dan!

830

tva slava, tva dika,
 tva krepos po svijeti
 zamjerna, velika,
 svud slove, svud leti.

835

Pogledaj pun mira
 s nebeske države
 vrh ovijeh pastira,
 tvoje ime ki slave.

840

DUBRAVKO :

Jur u gorkom do čijem strahu
 puni smeće i bljedila
 neizbrojna čelad stahu
 ta zamjerna pazeć dila;
 na riječ jednu starca sveta,
 svi kolici da ju vide,
 za izgorjet zvijer prokleta
 na drvenu zgrađu uzide.

845

Zgrađa on čas užežena
 pod otrovnijem tijelom planu,
 a dim crni iz plamena
 ote svjetlos bijelu danu.

850

Od žestoke od bolesti,
 ku gorušti plami uzroče,
 silna srda puna bijesti
 usiono zviždat poče,

855

a kroz usti ne otrovne
 tač nemio ijed se sunu,

da u crnu dimu skrovne
malo plame ne podunu. 860

Od zviždaña strahovita
more uspregnu, gora zamnje;
od čemera jedovita
d'ím požutje, plam potamnje.

Plam potamnje, nu veseo 865
u svoju se sliku vrati,
i dobitnik u pepeo
čemernoga zmaja obrati.

U pepeo srda prika 870
obraćena bi ureda,
nu u pepelu ne osta slika
od pepela, neg od ijeda.

Har pade na koljena
sa svijem pukom za jedno, i tebi 875
uze srca podnižena
hvale davat, kraļu od nebi.

Koja vika oda svudi
veselijeh se glasa otvori,
kad nemili drokun hudi 880
u pravednom ognju izgori!

Slavna sveca slavno ime
zamjernoga rad čudesa
od svud glasom općenime
dizaše se do nebesa. 885

Luzi, poļa i dubrave,
rīve, gore, vode, spile,
čestit biljeg i pun slave
od radosti daše mile.

Tiho more jošte k tomu 890
od raskošē dođe mnoge
pustiñaku prisvetomu
celivati svete noge;

tiho more, ke, nadmeno
u zo način. po tom toga
od slavnoga sveca istoga 895
prid svijem pukom bi sniženo.

864. požutje] tako je u rukopisu usred teksta, a sa strane dodana je korektura: se zduši.

Dolerije, Hoje i Lera
 tad pomrča stara slava,
 i krstjanska poče vjera
 sred ovezijeh sjat država.

900

A na slavu slavna Ilara
 sazidana crkva uzrasti,
 gdi svetoga sred otara
 njegovo se ime časti.

SKUP :

Zdrav sveče nebesom
 i bogu ugodan,
 ki slavnijem čudesom
 prosvijetli ovi dan!

905

tva slava, tva dika,
 tva krepos po svijeti
 zamjerna, velika,
 svud slove, svud leti.

910

Pogledaj pun mira
 s nebeske države
 vrh ovijeh pastira,
 tvoje ime ki slave.

915

DUBRAVKO :

Ali evo Margarite:
 lijepa vila u slobodi
 s sobom vile plemenite
 u Ilarovu crkvu vodi.

920

S puta im se uklonimo,
 pak šnim tance pune slave
 ovijem poľem izvedimo,
 ko je običaj sej države.

SKAZAÑE PETO.

MARGARITA, SKUP VILA I PASTIJERA.

MARGARITA :

Vesel'mo se, druge mile,
 dan čestiti eto sinu,
 kad s pastijerim lijepe vile
 slavnu čine svetkovinu.

925

Pustiñaka vrijedna Ilara
svaka hvale, svaka slavi, 930
strašna zmaja ki pohara
i mir ovoj da državi.

Dokli bješe srda prika
sred poguba našijeh živa, 935
ova zemla sva kolika
staše u tminah žalostiva;

u svjetlilu sad veliku
vesela je nad sve ostale,
svomu slavnom slobodniku
neizbrojne dajuć hvale. 940

VILA PRVA :

Prije vile i pastijeri
o veselju ne mišlahu,
nego ko će klete zviyeri
ubjegnuti srǵbu plahu; 945
sada od vila i pastijera
drage družbe svud se vide,
slatka ljubav, prava vjera
kijeh uresom mnozijem slide.

VILA DRUGA :

Prije bez voćke i bez cvitja
vidijahu se sve livade, 950
žalasnoga svoga bitja
uzdišuci teške jade

ne mogaše nijedna vila
ljubljenomu svom pastijeru
s darom vijenca draga i mila 955
svjedočiti svoju vjeru;

ponosito sada svudi
voće raste, cvijetje zene,
i raskošnoj u razbludi
livade se sve zelene, 960

lijepe vile sve slobodne
s bijelom zorom za jedno ustaju,
s drazijem svojijem vijence ugodne
u razbludi ter spravljaju.

VILA TREĆA:

Ne smijaše pomisliti
pastijerica nijedna prije,
na kladenac bistri otiti,
bijelo lice da umije; 965

u svoj ovoj sada strani
nije kladenca, gdi u luvezni 970
ne vode se tanci izbrani,
ne poju se slatke pjesni.

Tim s pastijerim ovijem sada
i mi tanac izvedimo,
i našega u slobodi 975
slobodnika proslavimo.

(Odi se izvodi tanačac.)

ČINENJE DRUGO.

SKAZAŃE PRVO.

PAVLIMIR:

Lijepo i mirno strane od svita!
Vrijedna puka i naroda!
Poznati je, da čestita
šnim stanuje sveđ sloboda. 980

Plemenite vrste od vila!
Dragoća je njih gledati!
Nije me mogla morska sila
lijepše u mjesto dotjerati.

U srcu mi je žela mnoga, 985
tvrd u nemu grad zgraditi,
i od došastja ovdi moga
glas vjekovit ostaviti.

Ali koja jača žela
moje srce veže i mami, 990
koja me ovo ljubav strijela,
koji me ovo žegu plami?

Lijepa vilo Margarita!
tva me lijepos rajska veže,
tva me krepos glasovita 995
mami, strijela, raña, žeže.

Plemenitijeh Slovinčica
u gizdavom lijepom zboru
među zvijezdama ti Danica
objavi se mom pozoru. 1000

Prislatka se tva besjeda,
svijetlo pleme ka svjedoči,
meni učini slađa od meda,
a od sunca svjetle oči.

Nu kud srneš Pavlimire? 1005
Ovo li su tvoji puti?
Kud se miso tva prostire?
Kud se odluka tva uputi?

Što će svijetla rijet gospoda,
kad začuju ljubav ovu, 1010
vrh slovinskih ki naroda
na kraljestvo tebe zovu?

Ne mogu ino; vil izbranu
ljubiti je meni sila:
ona je mlados mu svezanu
rajskom dikom zarobila. 1015

Ona je srcu mom gospoja,
ona meni zapovijeda,
da je slijedi miso moja,
da ju dvori, da je gleda. 1020

Tot ćeš ove dat izgledu,
ma mladosti, tvojoj družbi,
sve živote ki ne štede
izgubiti na tvoj službi?

Nije ti vrijeme ljubiti sada, 1025
izgubjene žali plavi,
ke satrše pune jada
gnevni vali i nepravi.

Da to li ću ja umriti
bez uresa ne rajskoga, 1030
i u nevrijeme izgubiti,
nu ne gledajuć, mene istoga?

Vrat' se, svijesti ma, razlogu,
ne izgubi tvoga suda;

1007. miso] ovo je u rukopisu sa strane dodana korektura mjesto: odluka
koje je usred teksta.

kraľestvo ištem, a ne mogu
kralj od mojijeh bit požuda! 1035

Bez tebe mi, rajska vilo,
ka kraljuješ bitju momu,
nije kraľestvo drago i milo,
nijasam ja drag meni istomu. 1040

Pavlimire, s tve plahosti
i s tve žeľe nedostojne
plemenitijeh tvojijeh kreposti
ne pocrni zrake bojne!

Ne, ne, lijepu djevojčicu,
svijetla obraza, slavnu djelim,
ja za dragu vjerenicu,
ne inako, imat želim: 1045

po zakonijeh vjere prave
ja je hoću osvojiti . . . 1050
Nu gre k meni iz dubrave
vjerna družba. Što će biti?

SKAZAÑE DRUGO.

PAVLIMIR I DRUŽINA.

PRVI DRUG:

Svijetli kralju Pavlimire,
tvoju mlados razveseli,
i izdeni zle nemire, 1055
ki su tvoje srce smeli.

Mirnu, blagu, plemenitu
mi smo našli čelad odi,
mirnije se na sem svitu
vrste od ljudi ne nahodi. 1060

Epidavra bojem strena
pradjedi su rod njihovi,
ki jur glasom svijetla imena
kolonije rimske slovi.

Dolerije, Hoje i Lera 1065
nije spomene odi sada;
rimske crkve prava vjera
svijeh požude skladno vlada.

Stare idole sve njihove,
prije neg poznan bi bog pravi, 1070

među svoje Rim bogove
u Panteon crkvu stavi.

A prem danas slavna Ilara,
krstitelja svoga slave,
silna zmaja ki pohara,
strašni poraz sve države.

1075

Na njegov se dan svečani,
kako je pravo i dostojno,
lijepe čeladi u ovoj strani
vidi mnoštvo neizbrojno.

1080

Nu nad sve ino lijepijeh vila,
što nam srca svijem zanosi,
zamjerna je lijepos mila
sunčan pogled, zlatne kosi.

1085

Drobne ruže, bijele lijere
svom bjeloćom dobivaju,
iz usta im med izvire,
cvijeće niče gdje stupaju.

Gustijem borim gaj spleteni
učini nam u radosti,
da vidimo ne vidjeni
neizmjerne njih lijeposti.

1090

PAVLIMIR :

I od mene pun uresa
lijepijeh vila skup se upazi:
svijetlom suncu od nebesa
prilični su njih obrazi.

1095

Među nim se ponosita
vedrom slikom, blagom riči,
lijepa i mlada Margarita
jak božica rajska diči.

1100

DRUG DRUGI :

Tej diklice dike drage
s inijem stvarim nam je odkrio
jedan pastijer čudi blage,
ki je u putu nas susrio.

Svi knezovi i svi bani, 1105
 ke slovinska zemlja ima,
 svi hercezi, svi đupani,
 svijetlijem rodom i djelima
 plemenitu djevojčicu,
 kojoj mnogu ljubav nose, 1110
 za svu dragu vjerenicu
 bez pristanka žude i prose;
 nu ona, kojoj, može biti,
 nebo odluči boje sreće,
 mlada hna se zavjeriti 1115
 za nijednoga od njih ne će.

Bivši tva vlas ne vjerena,
 plemeniti kralu izbrani,
 nu ako lijepa i hrabrena
 djevojka se za te hrani? 1120

Kad bi ti nu isprosio,
 a nas jošte ne vjerene
 po zakonu sadružio
 za družice ne ljubjene: 1125
 cijec korisna toga dila,
 i s koristim puna hvale,
 tva bi kruna svijetla bila
 nad kraljeve sve ostale,
 er bi lijepu ovu stranu,
 ku sloboda rodna slavi, 1130
 držo u vijeke zavezanu
 s prijateljstvom i ljubavi.

PAVLIMIR:

Kreposni su vaši svjeti
 od ne male dike i cijene,
 a i ja sam na pameti 1135
 imo misli tej hrabrene;
 pače mi je dohodilo
 jošter na um veće krati,
 da bi odi dobro bilo
 jedan lijep grad sazidati, 1140

1115. se zavjeriti] *rukop. dubrov.*: sad vjeriti. 1116. / od njih] *rukop. akad.*:
 sada.

od koga bih učinio,
draga družbo, vas građane,
i s vam verno sadružio
lijepe vile, ke vas rane.

DRUG TREĆI:

Ta je besjeda draža nami, 1145
neg sunčane gledat zrake:
združiti s mladijem djevojkami
ne vjerene tve junake;

svijetli ures njih ljepote, 1150
kijem se klađa zrak sunčani,
naša srca i živote
sveza, ustrijeli, smami, zani.

PAVLIMIR:

Miso vaša, ka je općena,
na pameti biće meni, 1155
a ja nijesam tvrda stijena,
da ne ćutim plam ognjeni;

nu najprije, drazi moji,
razlozi nam svi govore,
da se družba nač nastoji, 1160
ku zanese priko more.

DRUG PRVI:

Mi smo, kraľu, rad te svrhe,
i da voľa tvoja slidi,
sve obišli kraje i vrhe;
nu se nijedna plav ne vidi.

Šes junaka u toliko 1165
na onoj gori stražu čine,
koja more sve koliko
gleda i ove sve krajine,

je da višna vlas velika, 1170
kako srca naša žude,
od vrline mora prika
njih shranila danas bude:

da i oni s nam slobodni
u ļuvenom slatkom raju

s lijepijem vilam stan ugodni 1175
u ovoj zemlji uživaju.

PAVLIMIR :

Sakrij se svak s strane,
pastira skup grede,
njihove da znane
čujemo besjede. 1180

Lijepe su šnim vile,
ne vidjeh u vike
tač blage i mile
i svijetle prilike.

SKAZAŃE TREĆE.

SRĐ, PAVLIMIR I DRUŽBA, SKUP PASTIJERA I VILA.

SRĐ :

Pastiri ugodni 1185
i vile čestite,
ki život slobodni
u miru vodite,

kijem ova dubrava
svjetla je nad sve ine 1190
slovinskih država
kraj ove krajine!

Hvalen bog veliki,
ki danas dopusti,
u ognju zmaj priki 1195
da život svoj pusti;

zmaj, koji nekada
čestita mjesta ova
pun štete, pun jada
pogubi rastrova. 1200

Svetoga Ilara
i s glasom i s djeli
vrh slavna otara
do sad smo slavili;
sad se u spilu svi negovu, 1205
gdi ja stojim, pospješimo,

1206. pospješimo] rukop. dubrov.: uputimo.

svetkovinu da u noj ovu
u veseļu dovršimo.

PAVLIMIR :

Blaga srca cijenim, da je
ovo oni Srđ hvaleni, 1210
ki odi slavan po sve kraje
u velikoj slove cijeni.

SRĐ :

Čujem glas od ljudi!
Koja je družba ono, 1215
ku resi od svudi
oružje smiono?

Vitezi, tko ste vi?
Kud, odkle vi grete?
U ovoj dubravi 1220
koju stvar ištete?

PAVLIMIR :

Pastijeri mir s vami!
S strane strah vrzite:
vašijema zemļami
mači ovi ne prijete; 1225
nije razlog, da vašoj
prislatkoj slobodi
neobični nose boj
nijedni narodi.

SRĐ :

Kreposna te tva besjeda,
o viteže plemeniti, 1230
svijetle od krvi opovijeda,
ne krati se nami odkriti.

PAVLIMIR :

Ako je vami došo ikada
na uši svijetle glas pun slave
Radoslava, koji vlada 1235
slovinske ove sve države?

Prid Časlavom hudijem sinom,
 ki vlas silom ugrabi mu,
 bježeć s vjernom on družinom
 jur se u slavnom shrani Rimu. 1240

S plemenitom on vladikom,
 prava vjera s kom ga ugodi,
 dni provodeć s mnogom dikom,
 Petrislava sina rodi.

Hrabrenoga Petrislava 1245
 ja Pavlimir sin ljubleni
 put slovinskih grem država,
 gdi je kraljestvo staro meni;

a to er, buduć Časlav kleti 1250
 jur za svoje grijehe prijeke
 usilovan bio umrijeti
 sred utopne vržen rijeke,
 mene na vlas djeda moga
 svi slovinski bani zovu.

Jedva gneva od morskoga 1255
 u dubravu dođoh ovu:

valovita morska sila,
 ka je ostale moje plavi,
 ko se bojim, potopila,
 jedva moju plav ostavi. 1260

Hvala bogu, ki me shrani
 po velikoj svoj milosti
 u čestitoj vašoj strani,
 gdje stanuju sve kreposti.

SRD :

Svijetli kralju Pavlimire! 1265
 u kojoj se strani od svita
 svijetlijem glasom ne prostire
 tvoja krepos plemenita?

Tko da ne zna pod nebese 1270
 glasovito tvoje pleme,
 ke se kralim hrabrenijeme
 kako nebo zvijezdam resi?

1240. rukop. dubrov.: u slavnom se shrani Rimu. 1241. on] rukop. dubrov.:
 tu. 1246. ljubleni] rukop. dubrov.: ljubjeni. 1255. rukop. dubrov.: jedva od gniva
 živ morskoga.

- Pazeć svijetla i vedroga
 tvoga obraza lijepu diku,
 Radoslava djeda tvoga
 plemenitu poznam sliku. 1275
- Još bih dijete, kad nekada
 dođe u ovu on dubravu,
 na dan isti, koga sada
 ponavljamo diku i slavu. 1280
- Mnogo lijepijeh vitezova
 nega združi punijeh hvale;
 vedra slika nu negova
 nadhodijaše sve ostale. 1285
- Za to, kralju plemeniti,
 pokli tebe čes vesela,
 za dan ovi počastiti,
 u ove kraje jes donijela:
 i ti i vrijedna družba tvoja
 u čestitu spilu hodi, 1290
 gdi pustiñak Ilar stoja,
 ki višñemu toli ugodi.
- Ja namjesnik slavnu Ilaru,
 ki ove časti ne dostojim,
 za običaj našu staru 1295
 u ñe skutu sada stojim.
- Hodi, nu se ne zasrami,
 svijetli kralju, tva vedrina,
 ako rimskijeh veličina
 nać ne budeš među nami; 1300
 paće se ući segaj dana,
 ko se drže u nescijeni
 i bogstva naglo iskana
 i dvorovi uzvišeni.
- Nu ako gnivna morska sila 1305
 (nijesu tašte me osude)
 u ovi te kraj donila
 cijec koristi naše bude;
 nu ako višñi blag i mio
 od morskoga huda gñeva 1310

danas bude sahranio,
koja tebe slijede, drijeva!

PAVLIMIR :

O slavnoga pustiñaka
namjesniče vrijedni i znani,
i ja i družba mojih junaka
dobrotom smo tvom svezani;

1315

tim gremo veseli
dan ovi čestiti,
ko srce tve želi,
jedino slaviti.

1320

Ah, da bog dopusti,
ko milos tva pravi,
da morskijeh od usti
shrane se me plavi!

SKAZAÑE ČETVRTO.

MARGARITA I DUBRAVKA.

MARGARITA :

O Dubravko, drugo moja,
ku prijateljstvo drago i milo,
bivši još ja sred povoja,
davno je sa mnom sjedinilo,
da, odkli smo zaľubľene,
žeľe i misli moje i tvoje
nam su objema odkrivene,
ko da u jednom srcu stoje,

1325

koja ovo nova žeľa,
ku ne oćutjeh nigda prije,
moje srce veže i strijeľa
i ledenu miso grije?

1330

Koji ovo gos čestiti,
lijepa uzrasta, vedre slike,
nas je došo počasti?
Koje u ñemu sjaju dike!

1335

Da se nije dundu momu
on za kraľa povidio,

1340

po licu bi svom samomu
krv kraljevsku svjedočio.

Mnogi bani i gospoda 1345

(ništa otajno tebi nije)
slovinskoga od naroda
i od pitome Dalmacije

jesu mlados mu dvorili,
i blagoćom snižna lica 1350
prosili me i dvorili,

da im budem vjerenica;

nu ja, ka sam dosle od leda
na neizbrojne molbe bila,
s jednoga sam sad pogleda 1355
živ se u ogañ satvorila.

Netom vidjeh obraz mili,
netom začuh riječ medenu,
me se od mene srce odili,
moja odluka stara uvenu. 1360

Ili me ovo nerazložna
neka žela veže i hita,
kojoj srca sva podložna
umrljeh su ljudi od svita;

ili višni zgar odredi, 1365
da s vitezom nijednime
ne sklopi se i ne slijedi
vjera moja, neg li šñime.

Nu nečista ljubav ako
u mojemu srcu ovo je, 1370
na činjenje koja opako
hoće snižit žele moje:

prije ogneni plamen s nebi
vrhu glave moje sleti,
neg ja učinim stvar na svijeti, 1375
svijetla časti, suproč tebi.

DUBRAVKA :

O družice, draža meni
nego od oči svjetlos mila,

s razlogom si tvoj ljubeni
 novi ogañ meni odkrila; 1380
 žela u srcu zatajana,

ku gorušta ljubav budi,
 ne odkrivena, kako rana,
 s vele većom štetom udi.

Ja ti rekoh veće krati, 1385
 da ne može tvoja dika
 bez ljubjena druga stati,
 bez dragoga vjerenika.

To bi našoj u dubravi
 ti se brojit sama htjela, 1390
 ka daleče od ljubavi
 mlađahne bi dni provela.

Za ludu ti te kreposti;
 ne da narav lubežliva,
 neg od tebe da uživa 1395
 rod priličan tvoj kreposti:

tim nijedno čudo nije,
 da ovi vitez vrijedni i znani
 svom dobrotom od svijeh prije
 tvoju mlados stravi i zani, 1400

ni ti ckvrniš tvojijeh dika,
 paček se imaš rijet hvalena,
 želeć imat vjerenika
 svijetla kraļa i hrabrena.

Prignut je ljubiti 1405
 kreposna svak dila,
 vrijednos je na sviti
 svijem draga i mila;

toliko veće, kad
 svijeto se nahodi 1410
 ñe srcu čovjek mlad,
 kojojzi gospodi

Nu ako božja vlas velika
 ñega u ove kraje iznese,

1391. ka] *rukop. dubrov.*: da. 1392. mlađahne] *rukop. akad.*: mlađahna. 1396.
 priličan] *rukop. akad.*: prikladan. 1405 je] *rukop. dubrov.*: se. 1411, 1412.
rukop. dubrov.: ñe srcim čovjek mlad i koji gospodi. 1413. božja] *rukop.*
akad.: božija.

za nać tebi vjerenika, 1415
 ki dostoji tvoje urese:
 višni, pravo ki svijet vlada,
 i zna ljudske sve požude,
 kad se umrla svijes ne nada,
 uzvisit ju često bude. 1420

MARGARITA:

Bogu davam ja se u ruke
 i sniženo nega moļu,
 da on ispuni me odluke,
 da on vlada moju voļu.

SKAZAÑE PETO.

MARGARITA, DUBRAVKA I PASTIJER.

PASTIJER:

O gospođe plemenita, 1425
 ljubleni te dundo zove!

MARGARITA:

Što ima biti da me pita,
 ke će stvari biti nove?

PASTIJER:

Čestiti su i veseli 1430
 glasi i po te srećni dosti:
 Pavlimir te vidjet želi,
 stravlen s rajske tve lijeposti.

On u spilu ko se uputi
 s tvojijem dundom kreposnijeme,
 s mnogom želom želeć čuti 1435
 glasovito vaše pleme:

Srđ, veseo da pogodi
 požudami kraļa znana,
 reče, da krv vaša izhodi
 od hrabrenijeh svijetlijeh bana. 1440

1420. ju] *rukop. akad.*: je. 1424. *rukop. akad.*: i ispuni svoju voļu. 1428.
 stvari biti] *rukop. akad.*: biti stvari. 1431. vidjet] *rukop. akad.*: vrijedni.
 1435. želeć] *rukop. dubrov.*: žele.

Ko mu vaše slavne dike
i pradjede vrijedne izbroji,
na te svrnu sve besjede,
ko se uresu tvom pristoji.

Od negova, reče, roda
da ti ostala sama jesi,
kojoj višni krepos poda
neizmjernu zgar s nebesi. 1445

Kliče tad kralj plemeniti,
da ne može bit inako,
neg da ures tvoj čestiti
zdrži u sebi dobro svako,
i srećniji da bi bio, 1450

vjerenik se tvoj nazvati,
neg od svijeta velik dio
gospodovat i vladati. 1455

Na besjede tej žudjene
Srđ, veseo s tvoje sreće,
po tvu milos maknu mene;
o gospođe, ne ckni veće. 1460

DUBRAVKA :

Vidiš, drugo ma ljubjena,
ko dostoje vrijedna dila,
da je požuda tva hrabrena
na pameti bogu bila.

Vrijedni i lijepi vi ste oba,
i nitko vas ne nadhodi:
bi dostojno u jedno doba
vaša ljubav da se rodi. 1465

MARGARITA :

Ma je lijepos nedostojna,
svijetlom kralju da omili;
ali gredem dobrovojna,
gdi me zove dundo mili. 1470

1454. da] rukop. dubrov.: on. 1462. dostoje] rukop. akad : s dostojna. 1463.
rukop. akad.: tva požuda da je hrabrena.

SKAZAŇE ŠESTO.

TMOR I SNIJEŽNICA.

TMOR :

Sreća je naša po prav htjela,
o Sniježnice, ma ljubavi,
da si se ovdi sa mnom sreła, 1475
gdi me jutros ti ostavi ;

tim mi spovjeđ, drugo mila,
naši posli ko prohode ?
Ke si zemle nabunila ?
Ke si smela ti narode ? 1480

SNIJEŽNICA :

Ko se od tebe, Tmore, odijelih,
sa svijem srcem nastojeći,
naše odluke da po djelih
svršene se budu reći, 1485

pomna, skrovna i najpreče
u smrdeću pođoh spilu,
u tmastomu koje krilu
sumporana voda teče ;

sumporana voda, koju
nemilosni dusi pjene 1490
u paklenom nepokoju
s Flegetonta rijeke ognene.

Od nečistijeh tu nakazni,
kijeh vlas naša silno kune,
činih donijet kroz drum jasni 1495
kletu glavu od pobune,

pak usionom namazana
mastim, ka je čudne moći,
hrlo uzjahah ovna vrana
ki iz tamne dođe noći. 1500

Na ovnu ovemu pokrivena
leteć crnom u oblaku,
ko je običaj naša općena
po noćnomu letjet mraku,
na Babu se spustih rijeku, 1505
i vrgoh se strmovrata,

gdje naj jače vode teku
sred plahoga kolovrata.

Ustavi se smiona voda
na me riječi vilovite, 1510
i put lastan meni poda
kroz ponore jazovite.

Ja po tmastijeh leteć jazih
uz pukline, uz litice,
u jedan se čas upazih 1515
na kraj bistre Trebinštice.

Tu, da miso naša jaka
steći bude vjeru veću,
pristrašena od ulaka
uzeh sliku i odjeću; 1520
ne činih se dobro čuti.

a užegoh taj čas plahe
Trebinjane na boj ļuti
i susjede nima Vlahe.

TMOR :

Nih nabunit nije stvar mučna, 1525
bivši ona vrsta od ļudi
nabunļiva i naučna
na privare naše svudi.

SNIJEŽNICA :

Taštijem strahom poharana,
donijeh glase nīm neprave, 1530
da gre gusa nepoznana
žeći i plijenit nīh države,
i ako nije nīh požuda,
u zlo upasti od svijeh gore,
da orużani oda svuda 1535
hrlo budu doć na more.

Muke, stoke, djecu, žene,
strašiv stavih nīm prid oči.

1514. pukline] *rukop. akad.*: pakļene. 1519. *rukop. dubrov.*: priobražena i
od ulaka. 1527. nabunļiva] *rukop. akad.*: nabuņevna. 1528. privare naše]
rukop. akad.: prijevaru našu. 1529. strahom] *rukop. akad.*: glasom. 1532.
plijenit] *rukop. akad.*: palit. 1534. upasti] *rukop. akad.*: upastit

Na glas ove uspomene
svak na oružje gñevan skoći. 1540

Od pobune glavía ognena
čini, da se svi poplaše,
ka mi u ruci ne vidjena
sione iskre izmetaše.

Ko ih vidjeh punijeh smeće, 1545
i da njihov plam srditi
bez velike sile ne će
nijedna voda ugasiti :

po svijeh župah mjesta ovoga
hrlo stupaj moj upravih, 1550
tere glasom zlijem svakoga
u veliku smeću stavih :

nije vlaha, ni pastijera,
ki je čuo me besjede, 1555
odi oružan ter ne grede,
zlobni gusar da se istjera.

Malo, pak ćeš pun bljedila
rukom tegnut, kraļu hudi,
ko progoni naša sila,
poplesat ju koji žudi! 1560

TMOR :

Vele izvrsnijem putom hodi
naša sprava po mom sudu ;
u toliko ni ja odi
danas nijesam sto za ludu. 1565

Ali je trijeba bilo meni
proc s načinim prem hitrima,
budući mi Srđ vuhveni
vazda bio na očima ;

Srđ vuhveni, sa svom moći
našoj sili ki se opire, 1570
i hoće nam vrha doći
i čas splesat naše vire.

SNIJEŽNICA :

Tej zlostari riječ opaka
ne da, da se puk privari

lažom našijeh taštijeh čari
mora, uroka, vukodlaka;
naše vile od planine,
kijem varamo čeljad ludu,
pustolovice, upirine
prid nime su sve za ludu. 1575
1580

TMOR :

Na sramotu ja negovu
na dan ovi svijem veseo
svu koliku čeljad ovu
sumnivijem sam strahom smeo.

U miso sam stavio nima,
od šta se oni često boje,
da je Pavlimir došo iz Rima
smesti davne njih pokoje,
da na stražu sve slobode
stave pamet, oči otvore,
da od velike stan gospode
nim koristan bit ne more. 1585
1590

A uzdignu laži moje
Margarite vile vira,
ku zli dundo vjerio je
za zlobnoga Pavlimira. 1595

Vjera im ova teško poda
sred besjeda mojijeh sumñiti,
da prćija njih sloboda
nemilom će kralju biti. 1600

Mrmorit sa svi počeli
suprotiva kralju kletom;
ima ovi dan veseli
s kom velikom dospjet štetom.

Nu da zli kralj sa svijeh strana
zameten se vas upazi,
prije neg buna od mještana
izagne ga i porazi,
od druga ću ja negova
Krstimira uzet sliku, 1605
1610

1593. a] rukop. dubrov.: ali. 1596. zlobnoga] rukop. akad.: slobodna. 1602.
kralju] rukop. akad.: Srđu. 1608. izagne ga] rukop. akad.: zañe ga u more.

adrijanskijeh ki valova
za ním brodi silu priku.

Nesrećni ću glas mu dati,
da je negova družba mila,
što ne umijemo još ni znati, 1615
u moru se potopila;

sam ja da sam gnevne vale
i srdito more prijeko,
na pustošne vržen žale,
sa zlom dušom jedva uteko. 1620

Slika druga ljubjenoga,
koga on vele gleda i cijeni,
od govora biće moga
dobar svjedok, neka je meni.

SNIJEŽNICA :

Dobra tvoja ta je odluka, 1625
nu moj život miran nije,
dokle ista moja ruka
zloga kraļa ne ubije.

Za to uputi ti se veće, 1630
ko si u srcu namislio,
zlobnoj gusi zle dat smeće
kroz pogubni glas ne mio;

ja ću ostat odi sama,
radi posla da ovoga
iz pakljenijeh činim jama 1635
glavnu donijet sna smrtnoga:

nom ću nemu ne vidjena
činit smrtni san zaspati,
i ovijem nožem nesmiļena
pogubit ga i zaklati. 1640

TMOR :

Ti ostani, ja ću poći ;
nijedne varke ne pustimo,
da zlobnoga naše moći
neprijateļa pogubimo.

1619. vržen] *rukop. akad.*: vaše. 1629. *rukop. akad.*: za to uput' se, hodi
veće. 1633. ostat odi] *rukop. akad.*: odi ostat. 1637. vidjena, 1639 nesmiļena]
rukop. dubrov.: vidjeno nesmiļeno. 1641. poći] *rukop. akad.*: oći.

SKAZANJE SEDMO.

SNIJEŽNICA I NAKAZNI PAKLENE.

SNIJEŽNICA :

Pokli ja sam odlučena, 1645
 da mu miso s djelim združim;
 raspršana, raspletena,
 stresam prutom, zemlju kružim,
 lijevom nogom bosonoga

u strašivi krug ulazim, 1650
 put zapada triš mrkloga,
 triš na istok jasni pazim.

O nakazni strahovite,
 da izvršim mu požudu, 1655
 iz pakla mi donesite
 sna smrtnoga glavnu hudu!

Jošte cknite? Još krzmate?
 Zlobni dusi, još vas nije?
 Ali od mene vi čekate 1660
 kletve i riječi strašivije?

Sad, sad ako ne dođete,
 jedovita i rasrčena
 ne zatajah strašna imena,
 od koga se svi tresete!

NAKAZNI :

O gospođe naša davna, 1665
 pusti ognene srgbe tvoje:
 nosi ti se kleta glavna,
 na zapovijed tvoju evo je.

I ako ć', da te mi slijedimo,
 zapovjed' nam i naredi; 1670
 svi čekamo, svi žudimo
 tve moguće zapovijedi.

SNIJEŽNICA :

Za sada mi, dusi vrli,
 ne služite za stvar inu;

1657. krzmate] rukop. akad.: krsmate. 1660. rukop. akad.: klete riječi i
 strašnije.

- vratite se opet hrli 1675
 u paklenu strašnu tminu.
 Gorim, sva sam jedovita,
 prika i vrla izvan mire,
 od krvi me žeđa hita!
 Gdje si hudi Pavlimire? 1680
 Goruštu ću žeđu moju
 tvojom krvim ugasiti.
 Što već pazim, što već stoju
 ter ga ne grem poraziti?
 Ali eto zli kralj grede 1685
 i šnim moj Tmor pun poraza.
 Hitro ti je tuđa obraza
 on lažive uzeo izgleda:
 po hodjeću, po prilici
 Krstimir je pravi vidjet. 1690
 Nega paze svi bojnici;
 Pavlimir je počeo blijedjet.
 Mjesto mu ću podat, neka
 primi sada gorke muke
 taštom lažom glasa prijeka, 1695
 pak ću izvršit me odluke.

SKAZANJE OSMO.

PAVLIMIR, TMOR U PRILICI KRSTIMIRA I DRUŽINA.

PAVLIMIR :

- Krstimire moj ljubjeni,
 sasma težak i nemio
 od ljubjene družbe meni
 danaska si glas donio. 1700
 Ti, moj dragi družo izbrani,
 sada skaži meni, kako
 njih pogubi more opako,
 ko ti život tvoj sahrani?

1681. žeđu] *rukop. dubrov.*: žeļu. 1685. eto] *rukop. dubrov.*: ovamo. 1688. uzeo] *rukop. dubrov.*: uzo. 1692. *rukop. dubrov.*: nu počeo zlo je blidjet. 1704. *rukop. akad.*: koje život moj sahrani.

TMOR :

Znaš noćasne, kralju, sile,
i ko svuda u okoli
na nas bjehu naripile
gnevne vode, vali oholi. 1705

Čijem u strašnoj ovoj smeći
tva nam plav se s oči dignu,
po velikoj koju sreći
silno more ne dostignu, 1710

vihri, valovi i nebesa,
nemilosna, jaoh, od veće,
(sva mi od straha put se stresa,
čijem povijedam moje nesreće) 1715

ostavit se nas ne htješe,
dokli, ohola puni gneva,
ne razbiše, ne proždriješe
sva nesrećna naša drijeva. 1720

Vrijedna Uroša plav najprije,
za početak zao nam dati,
čijem nom silni vihar vije,
s jedrima se svijem izvрати;
izvрати se i iz dna svoga
izgubjenoj svoj družini 1725

posred mora potopnoga
nemilostan grob učini.
Ka se oćutje tada tuga!
Koji urnebes posta od ljudi,
gdi po šteti svoga druga
svak pogubu svoju žudi! 1730

Za Urošom plavi sve ine,
da prikratim me govore,
u razlike zle načine
satarisa plaho more: 1735

neke zgodom strahovitom
rastresene, rasčijane,
potonuše valovitom
u ponoru ukopane; 1740

1713. valovi] *rukop. akad.*: valove. 1714. nemilosna] *rukop. dubrov.*: nemi-
losno. 1717. ostavit] *rukop. dubrov*: ostati. 1722. zao] *rukop. dubrov.*: zo

- neke vrljeh posred plata,
 čijem se strahom rvu i vrte,
 od ponorna kolovrata
 strene ostaše i proždrte;
 na jednu se pun vrline 1745
 s neba strašan šijun spusti,
 i dignutu u visine
 vrže moru u čeljusti;
 mu plav sila plahijeh vala
 o žestoke razbi stijene; 1750
 sva se utopi družba ostala,
 sreća iznese živa mene:
 na maloj se cki držeći,
 pun žalosti, straha i vaja,
 jedva mogoh smrti uteći, 1755
 sred pustošna vržen kraja.
 Sreća moja bi velika,
 er te, kralju, nađoh odi,
 da po meni zna tva dika,
 što se tužnoj družbi zgodi. 1760

PAVLIMIR.

- Ah, zgode opake
 i hude odveće,
 ja vijeku ovake
 ne čekah nesreće!
 Ah, družbo ma mila, 1765
 ljubjena, jedina,
 koji grijeh, ka bila
 u vas je krivina,
 da vaše dni budu
 valovi srditi 1770
 u gnevu prihudu
 nemilo skratiti?
 Kud da se ja bez vas
 uputit sad budem?
 Kraljevsku ko da vlas 1775
 nesrećan dobudem?

1753. cki] *rukop. dubrov.*: ski. 1768. vas] *rukop. akad.*: vam. 1776. dobudem] *rukop. dubrov.*: zabudem.

Zavidna nebesa,
potreba kojijem bi
vašega uresa,
uzeše vas k sebi;

1780

nas jošte umrla
uzdrži zemlja ova,
na svako zlo hrla,
svijem štetam gotova.

Al' ki ostasmo, mili družci,
ne šted'mo se, ni krätimo,
da u žalosnom plaču i tuzi
smrtnu slavu pripravimo
izgubjenoj našoj družbi.

1785

SKUP :

Svak procvili, svak proplači,
kaži gorke svak žalosti :
valovita smrt potlači
plemenite cvijet mladosti ;
rijeke od suza svak proljevaj.

1790

PAVLIMIR :

Smrtnu sliku, družbo mila,
devet crnijeh drijeva, spravi :
valovita morska sila
koliko nam lijepijeh plavi
shara, proždrije i pogubi,
da sred ove mirne strane,
gdje neizbrojna čelad hode,
uspomena vječna ostane
od nesrećne naše zgode,
od priłute naše česti.

1795

1800

SKUP :

Svak procvili, svak proplači,
kaži gorke svak žalosti :
valovita smrt potlači
plemenite cvijet mladosti ;
rijeke od suza svak proljevaj.

1805

PAVLIMIR :

Devet vitijeh još čepresa 1810
 u dubravi usijecite,
 i većega radi uresa
 devet ogañ užežite,
 kako je pravo i dostojno.

Razlog prosi, zakon pita 1815
 od prijateljstva i ljubavi,
 mrtva družba plemenita
 da se od svijeh hvali i slavi
 žalostivom uspomenom.

SKUP :

Svak procvili, svak proplači, 1820
 kaži gorke svak žalosti:
 valovita smrt potlači
 plemenite cvijet mladosti;
 rijeke od suza svak proljevaj.

PAVLIMIR :

Jošte oružjem, puniem slave, 1825
 osam paña poklopite,
 da izgubjenijeh drijeva glave,
 vojvode počastite,
 kijeh utopi silno more.

Nu najprije vrhu svega, 1830
 da se u crkvi molit bude
 za njih duše vlas višñega,
 sve kolike koga osude
 moguće su i pravedne.

SKUP :

Svak procvili, svak proplači, 1835
 kaži gorke svak žalosti:
 valovita smrt potlači
 plemenite cvijet mladosti;
 rijeke od suza svak proljevaj.

PAVLIMIR.

PAVLIMIR :

Prosti, prosti, družbo mila,
kijeh se zgoda od nas plače,
ako naša ova dila
žalostiva ne izjednače
dostojañe vaše sada.

1840

Je da višni meni poda,
moje kraljestvo osvojiti,
od slovinskijeh svijeh naroda
činit ću vas ja slaviti,
da sved' vaša žive slava.

1845

TMOR :

Ne ćeš, zli gusare,
tuj stignut požudu,
naše ako privare
zamani ne budu.

1850

SKAZAÑE DEVETO.

JEDAN OD BOJNIKA STRAŽE, PAVLIMIR I SVJETNIK.

BOJNIK :

Bježi, kralju plemeniti,
iz himbene sej krajine,
ako ne ćeš izgubiti
tebe i tvoje sve družine,

1855

PAVLIMIR :

Ka je pripravna još nesreća
na nesreće naše ovo?
O bojniče, što je ta smeća?
Ki su glasi? Što je novo?

1860

BOJNIK :

Množ od mještana oružana
prijeti nami poraz hudi,
pod oružjem sa svijeh strana
neizbrojni teku ljudi:

1865

1865. neizbrojni] rukop. akad : ne brojeni.

praće, hrbe, strijele, luci,
noži oštri, i kopjače,
pripravne su svijem u ruci,
da nas satru i potlače.

Množ najveća niz goru ovu, 1870
ka se imenom Brgat zove
u srditu gñevu usionu
put dubrave grede ove

Oni su nam, od svijeh gori,
uhitili i svezali 1875
pet junaka, ki na gori
na straži su sa mnom stali.

Smrt nemilu nima prijete
i plav našu hoće užeci;
jedva plahe od njihove 1880
ja sam mogoh srgbe uteći.

PAVLIMIR :

Od šta smeća ta izhodi?
Nijesmo danas u ničemu
dali uzroka mjestu ovemu,
da s oružjem na nas hodi! 1885

BOJNIK :

Ne znam uzrok ja od smeće;
znam, da gnivan svak udara,
vapijući: ubi, shara
zle gusare i grabeće;
za to, kraļu vrijedni i znani, 1890
ako je tebi mila glava,
ne stoj veće u ovoj strani,
iz nemilijeh bjež' država.

PAVLIMIR :

Ja da utečem, ja da dilo
meni učinim nedostojno! 1895

1867. noži] *rukop. dubrov.*: nadaci. 1868. *rukop. akad.*: pripravljeni svijem
su u ruci. 1880, 1881. *rukop. dubrov.*: jedva srgbe njih proklete ja sam
mogoh silu uteći. 1881. mogoh] *rukop. akad.*: mogo. 1884. uzroka] *rukop.*
akad.: uzrok. 1894. ja da dilo] *rukop. akad.*: i da dilo.

Nije se bježat naučilo
moje prid nikijem srce bojno!

Desnica moja dokli je zdrava,
i u noj sablja može stati,
ne ima straha moja glava,
ni se umijem ja bojati.

1900

Nepravo se boжник svaki
vitez zove, sablu paše,
s kijem pribiva strah opaki,
prike zgone koga straše;

1905

za to, družbo ma viteška,
ki ste u Rimu još naučni
sva podnositi djela teška,
i trudi vam nijesu mučni

segaj skupa nabuđena
ne bojmo se, ni strašimo;
snagom srca svi hrabrena
naše druge slobodimo.

1910

Hod'mo, hod'mo nim protiva,
da, koga od njih uzbudemo
ove od smeće naći kriva,
pod žestoki mač pošlemo.

1915

Razlog, ki je s nam, mrim, da je
priporučen višnjem bogu,
a velika sila ostaje
slaba i tašta pri razlogu.

1920

SVJETNIK :

Smiri tvoje srce vrijedno,
kraljeviću plemeniti,
za čas tvoju svi u jedno
s tobom spravi mi smo umriti;
nu bojnika s brojem malim
veliku se množtvu oprijeti,
te odluke ja ne hvalim,
prema smioni ti su svjeti.

1925

1903. zove] *rukop. dubrov.*: broji. 1912. svi] *rukop. akad.*: nu. 1918. mrim] *rukop. dubrov.*: scijenim. 1922. vrijedno] *rukop. akad.*: vjerno. 1923. *rukop. dubrov.*: plemeniti kralju slavni. 1925. *rukop. dubrov.*: umrijet ćemo s tobom spravi.

- Veličanstvu tvom uzumno
nije dostojno, da se opira
zatjecanju nerazložnom
nabuđenijeh od pastira. 1930
- Tijem se na plav uklonimo,
ku nam užeć oni prijete, 1935
i u krilu se ne branimo
od protive svake i štete.
- Užežena kad bi bila
plav, a nam se opet odi
po nesreći dogodila 1940
suprotiva koja godi,
od nesvjesne njih nabune
gdi bismo se sahranili,
kraljevske li tvoje krune
plemenitu čas branili? 1945
- S plavi ćemo po načinu
od pobune krivca odkriti,
i pedepsat zlu krivinu,
i bojnike sloboditi. 1950
- Jošter ćemo čuvat poći,
što je razlog da čuvamo:
bogu mile svete moći,
u ne krilu koje imamo,
Polonije, Domitile,
Pankratija, Srđa i Baka, 1955
i hrabrene Petronile,
slavnijeh moći družba jaka.
- Nada sve ino križ prisveti,
na kom božiji sin izbrani,
za grijeh ljudski hotje umrijeti 1960
u našem se drijevu hrani.
- Ovo je naše sve ufaće,
i proć smećam štit i snaga,
naša krepos, naše imaće,
draže od svega zlata i blaga. 1965

PAVLIMIR.

PAVLIMIR:

Hod'mo na plav, razlog pita,
da se od nas bludu i brane
slavna telesa i čestita,
bogu mile moći izbrane,
je da one krepke i jake
učine nas, da splešemo
neprijatele naše opake,
i njih zlobu pedepšemo.

1970

Ah, moj vječni nepokoju,
toli ću se ja dijeliti,
i odi samu dragu moju
vjerenicu ostaviti?

1975

Ne mogu ino, ne ljepotu
za sad oči meni je sila:
s bogom dušo moja mila,
s bogom dragi moj životu!

1980

U mjestu se nijednomu
vjera i ljubav ma ne skrati,
zatavljenom srcu momu
ti ćeš vazda kraljevati.

1985

SKAZANJE DESETO.

TMOR U PRILICI KRSTIMIRA:

Dobro izvedoh me požude:
hitro uvedoh kralja zloga,
neka mene držat bude
Krstimira za dragoga.

U obličju slike ove
nabuniti poč ću sada
skup družine sve njegove,
da se dobru već ne nada;

1990

bole česti da ufañe
veće bude ostaviti,
da s ubozijem kraljem stañe
korisno im ne će biti.

1995

Rijetću bojni da Slovini
za kralja ga primit ne će;

malu cijenu da svak čini 2000
male od moći. male od sreće;
da iz slovinskih istijeh strana
ova buna sva izhodi,
i da vojska oružana
suproč nemu grede odi. 2005
Ja znam, ko ću me odluke
uputiti, kralu kleti:
znaćeš ke su tvoje muke,
znaćeš ki su moji svjeti!

SKAZAÑE JEDANESTO.

MARGARITA, DUBRAVKA I SKUP VILA.

MARGARITA :

Ah, nesreće lute moje! 2010
Što bi ovo, vajmeh meni?
Dijelio se, pobjego je
moga srca kralj ljubjeni!

Ah, nemila česti prika, 2015
želna ti si mojijeh šteta:
jedan dan mi vjerenika
poda i uze, jaoh, opeta!

Ah, nije ti zaman bila 2020
rana huda mom životu,
što si mene učinila
u djetinstvo me sirotu!

Majku i ćaćka ljubjenoga 2025
mlađahnoj mi prije zaplijeni;
vjerenika sad miloga
nemilosno grabiš meni.

Ah, moj dragi, ah, moj mili
Pavlimire, ma ljubavi!
Kud otide? Kud se odili?
Kuda uteče? Što me ostavi?

Jedva biljeg vjere prave, 2030
slatki celov meni poda,
a iz ove tja dubrave
priko morskijeh bježiš voda;

jedva slavnu tvu desnicu
s mom desnicom sdruži u jedno,
a tvu dragu vjerenicu
sad ostavljaš nepravedno.

2035

Kud se moja riječ prostire,
ter neprava tebe pravi?

Nijes' ti neprav, Pavlimire;
moji su isti, jaoh, nepravi:

2040

nih nabuna nerazložna
tebe smete i otjera,
da ostanem ja podložna
na plač vječni pun čemera.

2045

Ali, ako u čemernu
ti se odijeli nepokoju,
za što mene s tobom vernu
ne povede ljub tvojju?

Moje srce ti si odnio;
i me tijelo, jaoh, ponesi!

2050

Ah, što me si ostavio!
Slatko ufañe moje gdje si?

DUBRAVKA :

Djevojčice plemenita,
koliko su muke tvoje
lute i gorke, toliko je
tvoja želja razložita;
nu se ufañe tve ne krati,
je da višni podat bude,
da se on k tebi brzo vrati,
prem kako su tve požude.

2055

1260

MARGARITA :

Ufañe je malo moje,
draga drugo, vajmeh meni!
Dijelio se, pobjego je
moga srca kralj ljubjeni.

2065

2040. nijes'] rukop. dubrov.: nijesi. 2045. čemera] rukop. dubrov.: nemira.
Poslije stiha 2061 po rukopisu dubrov. skup vila: Bog je velik i pravedan,
sve što hoće, on sve može, i nevoľnijeh u čas jedan smiri, utaži i pomože.
2063. drugo] rukop. dubrov.: družbo.

Ne puti se, jaoh, ne puti,
 dragi kralju, sam bez mene;
 ma se mlados snažna čuti
 s tobom brodit morske pjene.

Ili u Rim hoćeš ili 2070
 u slovinske zemlje poći,
 svud sam s tobom spravna doći,
 ne ostavi me, brače mili!

Rim se sramit ne će mnome:
 moji se stari, puni hvale, 1275
 rimskom krvi hrabrenome
 diče i rese nad sve ostale.

Jaoh, ako me za tvu drugu,
 ko mi obeća, neć' primiti;
 za tvoju me primi slugu, 2080
 vjerna ću ti sluga biti;

i u miru i u boju
 slijediti ću spravna u vike
 plemenitu mlados tvoju
 i tve trude sve kolike. 2085

Ali vjetar riječi moje
 sve odnosi, vajmeh meni;
 dijelio se, pobjego je
 moga srca kralj ljubjeni!

SKUP:

Na ove riječi, na plač ovi, 2090
 djevojčice uciviljene,
 pristali bi svi valovi,
 i omekšale tvrde stijene.

MARGARITA:

Dijelio se, i za nime
 uciviljena ja ne hodim, 2095
 moju mlados da na vrime
 vječne od muke oslobodim!

2072. s tobom spravna] *rukop. dubrov.*: spravna s tobom. *Poslije stiha*
 2077 *rukop. dubrov.*: slovinskijem će banim milo biti, da sam njih kraljica,
 dokli ugodno nije mi bilo bit nijednomu vjerenica. 2085. tve] *rukop. dubrov.*:
 tvoje. 2093. omekšale] *rukop. akad.*: omekšale.

Ako plavi, jaoh, njegove
sad ne budem ja zastati,
metnuću se u valove
i za nime zaplivati. 2100

Od bojazni, jaoh, strašivo
momu tijelu more nije;
ali mrtvo, ali živo,
samo k nemu da doplije. 2105

Kad me mrtvu on upazi,
ne će biti tvrđi od stijena,
da ga boles ne izrečena
kroz smrt moju ne porazi.

Volim, volim ja umrijeti, 2110
i bit morska utopnica,
privarena neg se rijeti
i ostavljena djevojčica.

Lijepe vile, družbo izbrana,
bjehote mi vi spravile 2115
sred ovega blaga dana
pjesni od pira drage i mile;

spravite mi plačnoj sada,
čijem se dragi moj dijelio,
smrtne pjesni pune jada, 2120
ukop tužan i nemio.

S bogom, druge me čestite;
s bogom, zemlo rodna, ostani;
s bogom, pastijeri, ostanite,
s bogom, dundo vrijedni i znani! 2125

SKUP :

Margarita kud se uputi?
Hod'mo za nom, mile druge,
od velike da je tuge
ne porazi vaj priłuti.

2099. *rukop. dubrov.*: ne uzbudem ja zastati. 2104. ali, ali] *rukop. dubrov.*:
ili, ili. 2129. vaj *rukop. dubrov.*: jad.

SKAZAÑE DVANESTO.

SKUP PASTIJERA.

I.

Zle ti goste posred stana; 2130
zle ti, Srđu, zete primi,
da sloboda naša izbrana
ockvrñena bude šñimi.

Ne, ne, družbo vrijedna i mila, 2135
oprimo se sa svom moći,
da ne može huda sila
nami ovako vrha doći.

II.

Ne pustimo, da sloboda 2140
hrabrena se na tle obali,
od naroda do naroda
ku smo dosle uživali.

Epidavro, naš grad stari, 2145
koga bojni Rim porodi,
niče, uzrastje, i ostari,
i umrijetće u slobodi.

Plemenitijeh izbor ljudi, 2150
kako no se odi sada
u dubravi ovoj sudi,
na izmjenu taj grad vlada.

Način ovi od vladaña 2150
najboļi je u naravi,
er u ñemu bez bojaña
svak slobodne dni boravi.

III.

Odi oholom i oštromu 2155
samosilju vlasti nije,
blage pravde sud nikomu
ne taji se i ne krije.

Odi od malijeh mjesto ne ima
silno gospostvo i mrzeće,

2141. dosle] rukop. akad.: doslek. 2145. umrijet će] rukop. dubrov.: umrije
upravo tako pisano.

kojih mogućstvo gradovima
bude od vječne štete i smeće.

2166

Odi na sto ne zasjeda
mnoštvo i svake skup čeladi,
koja, u vlasti kad se ugleda,
vas grad smete i razgradi.

2165

IV.

Tere ćemo, družbo vrijedna,
segaj dana mi trpjeti,
da sloboda naša vrijedna
na ovi način bude umrijeti?

2170

da mi, koji od vijek vika
po sebi se jur vladamo
za gospara, za silnika
inostranca kraļa imamo?

da kroz žensku jednu glavu
u žestokoj lutoj smeći
izgubimo prednu slavu,
za nam istiem bit mrzeći?

2175

V.

Prije nadmeno more obkruži
i potopi naše zgrade,
nego da ova zemļa služi,
i sloboda naša pade.

2180

Sloboda je plemenita
draža od svega srebra i zlata,
sve bogastvo segaj svita
noj podobna nije plata.

2185

Hod'mo, hod'mo guse klete
s plavim užec i pobiti,
ki s nevjernom vjerom prijete
nam slobodu ockvrniti.

Ovijeh ljudi krv izvire
od zlijeh Gota, ki nemili

2190

2166. vrijedna] rukop. akad.: mila. 2168 vrijedna] nema u rukop. akad.
2171. jur] rukop. dubrov.: svi. 2173. inostranca] rukop. akad.: inostrana. 2178.
obkruži] rukop. dubrov.: okruži.

staroga su bijele mire
Epidavra oborili.

I susjedi Trebiňani
suproč nima eto ustaju; 2195
i po vrhu i po strani
kijeh nahode, sve hitaju.

Pet su od njih dosle nami
družbe od ove dovedeni,
u skrovenoj ki se jami 2200
hrane na smrt osudjeni.

Strimo ovako i ostale;
u toliko učinimo
bojnu igru punu hvale,
da se jače šnima udrimo. 2205

(Odi se čini moreška slucim i strijelami.)

ČINENJE TREĆE

SKAZAÑE PRVO.

SRĐ I SKUP PASTIJERA.

SRĐ:

Ah, ljudska umrla
pameti, ah, kako
slijepa si i hrla
suditi opako! 2210

Bjehote danas vi,
pastijeri hrabreni,
sumňivijem strahom svi
nepravo smeteni,
mneć staru slobodu
splesanu paziti, 2215
i tuđem narodu
i kraľu služiti.

Nije došo, moji drazi,
Pavlimir kraľ odi,
da vam kraj porazi 2220
ni da vam gospodi;

2197. sve] rukop. dubrov.: svijeh. 2202. Strimo] rukop. akad.: stojmo. 2205.
udrimo] rukop. akad.: ratimo. lucim] rukop. akad.: lukovima.

ovo je oni znan
vitez pun uresa,
vam davno obećan
i odredjen s nebesa,
koga vi od mene
u skrovnoj tamnosti
veće krat hvaljene
čuste pjet kreposti.

2225

On će ovu dubravu
učinit svijetlu; a vi
na n bunu nepravu
digoste sumñivi.

2230

Vaše će on ime
do neba dignuti;
a vi boj bit šñime
hoćete priłuti.

2235

Nega je čes vesela
za vaše čestite
koristi doniela;
a vi ga gonite.

2240

SKUP :

Samiri se, Srđu znani;
nije ova bila sumña prika
u slobodnoj ovoj strani
bez uzroka, bez velika.

2245

Budući se nerazložni
glas prosuo, da mi imamo
biti sluge i podložni,
ki, što je služit, ne poznamo,
kako hoćeš da u smeći
od pastijera svak ne bude
na oružje bojno teći,
da slobodu rodnu blude?

2250

Kraļestvo je nad zlijem svima
nam mrzeće i nemilo,
ko je starijem Rimļanima,
roditeljim našijem, bilo.

2255

2233. digoste] *rukop akad.*: dignuste. 2238—2241. *rukop. akad.*: nega je čes vesela na naše čestite krajine dovela; a vi ga gonite.

Nu bivši nam ti odkrio,
 da je Sniježniea i Tmor hudi
 ovi zlobni glas iznio, 2260
 smeću općenu ki probudi,
 dubrava se sva smirila,
 i veselo kaže lice,
 vuhovita znajuć dila
 zloga vješca i vještice. 2265

SRD :

Neka ih, neka, brzo ima
 od nebeske višne moći
 nepravedniem njih djelima
 zgar pravedna plata doći!
 Malo stoje zloće hude, 2270
 nu im se vječna muka hrani;
 kralj će omekšat vrijedni i znani,
 kad privare njih znat bude.

SKUP :

Uhićenijeh pet junaka
 mi smo nemu slobodili, 2275
 i himbena djela opaka
 vilenika nim otkrili.

I ti učini mudro dosti,
 što si starijeh šes pastira
 poslo u kralja Pavlimira, 2280
 da ga mole, da nam prosti.

A i susjedni Trebiñani,
 kijem bi dano razumjeti,
 da je on gusar, ki njih strani
 nemilosnu plijenu prijeti, 2285

bivši u mjestu čuli ovemu,
 da je on Slavim kralj vlastiti,
 pošli su se on čas nemu,
 podniženo pokloniti.

Nu nepuča tva ljubjena, 2290
 ku prid svijem ti pastijeri

2268. nepravednijem] *rukop. akad* : nepravijem. 2272. omekšat] *rukop. dubrov.*: omehšat. 2276. himbena] *rukop. dubrov.*: himbenijeh. 2289. podniženo] *rukop. dubrov.*: poniženi. 2291. svijem] *rukop. dubrov.*: svjema.

za čas veću tvoga imena
 za svijetloga kraļa vjeri,
 ne hteć ni čas počekati,
 pošla je s družbom lijepijeh vila 2295
 molit mu se blaga i mila,
 da se natrag opet vrati;
 ne će od mraza ni od leda,
 ni kamene bit naravi,
 na zrak jedan ne pogleda 2300
 da sve srǵbe ne ustavi.

SRĐ :

Veće ga je utažila,
 veće šnime grede odi.
 S ove vjere, družbo mila,
 nami vječna čas izhodi: 2305
 lijepa je dikla i hrabrena,
 ke će ime bit sved̄ slavno,
 vjerenica određena
 svijetlom kraļu s neba odavno.
 Od imena ne čestita 2310
 u ove će jošter kraje
 doć kralica plemenita,
 da svet u njih život traje:
 Margarita djeva, koja,
 za potvrdit vjeru pravu, 2315
 izgubiti rusu glavu
 ne krati se i ne boja.
 Sveta crkva, bojna zgrada,
 zgrađenaće od ne biti,
 ka će svoga rodna grada 2320
 mire čuvat i braniti.
 Hodi, kralju izabrani,
 hodi, uzroč naše sreće,
 nam s nebesa obećani
 grad zidati počni veće. 2325
 Nikni, lijepi Dubrovniče,
 nikni, nikni, slavni grade,

odkli žarko sunce ističe,
 dokli u more opet pade;
 grade, vječna gdje sloboda 2330

ima držat svoje pristolje,
 svijetla utjecat gdje gospoda
 u teške će sve nevolje.

Grade, iz tvoga ti ćeš krila
 rađat brzijeh sto gradova, 2335
 kijema morskijeh od valova
 prijeka će se klañat sila.

Oni, brodeć siñe more,
 puni glasa vjekovita,
 u rodne će nosit dvore 2340
 obilnosti svega svita.

Još će u pozna ljeta doći,
 iz dubrave tko će ove
 Erkulove stupe proći
 i odkrivat zemlje nove. 2345

SKUP :

Zamjerno ti on besjedi;
 svak besjedu ovu zori;
 redovniče slavni, slijedi,
 bog po tebi to govori.

SRD :

Tako drž'te, moji ljubjeni; 2350
 Ilar slavni, bogu mili,
 sve objavi ovo meni
 u čestitoj svojoj spili.

U žestokoj onoj smeći,
 ku s Sniježnicom Tmor uzmnoži, 2355
 na molitvi ja stojeći,
 nedostojan sluga boži,

i moleći snižno boga
 ki sniženijeh lasno čuje,
 vrh smetena mjesta ovoga 2360
 da se smiri i smiluje;

iz nenadi na oči moje,
ke ljevahu suza rijeke,
snu priličan pokoj doje,
da zamjerne vidim slike, 2365
er se on čas meni ukaza

pun svjetlosti, pun uresa
jedan starac vedra obraza,
drag dvoranin od nebesa.
Pustiñak sam Ilar, reče, 2370
pođ' naviesti tvomu puku,
na oružje da ne teče,
da ostavi smionu odluku;

Pavlimir je u ove strane
cijeca vaše došo česti, 2375
koju moguć nije smesti,
da vas na nu pako ustane.

On će od mnoge dike i cijene
odi čestit grad zgraditi, 2380
i s vam druge sve hrabrene
s vašom volom sjediniti,
u kraljestvo pak će svoje
kraljevati miran poći,
neka sumne vam nikoje
od negove nije moći. 2385

SKUP :

Tebi višni dava znati
bez ikakve danas tmine
slavna djela, zgone istine,
ke će se odi događati.

SRĐ :

Udjelane odi slike 2390
u kamenu živcu od mene
danaska će sve kolike
tebi biti otkrivene.

Mjestu i kralju toj objavi,
i da smiri svak se veće, 2395

2377. rukop. dubrov.: da vas pako na nu ustane. 2378. cijene] rukop. dubrov.: scijene. 2387. tmine] rukop. akad.: stine. 2390. odi] rukop. dubrov.: ovdi.

uzroke im odkrij od smeće.
Reče, a mene san ostavi.

SKUP :

Prem velici ti su dari,
ke nam višni obećava.

SRD :

Dosta ću vam čudnijeh stvari 2400
kazat, družbo ma gizdava.

Boga hvalit mi hodimo,
dokli dođe kralj čestiti,
srećno slike pak pazimo, 2405
s kijeh će slava naša iziti

SKAZAÑE DRUGO.

SNIJEŽNICA :

Ah, kako se, o Sniježnice,
proć naravnoj tvojoj vrlini
od prihude ubojice
ľubovnica draga učini!

Kako srćba tva žestoka, 2410
gñevnijem ognem razgorena,
od sunćana bi dva oka
u plam ľuven obraćena!

Ja se spravľah, da pogubim 2415
kralja, moga protivnika;
mješte omraze sad ga ľubim,
i za nime mrem bez lika.

Ne vidjena bjeh ga veće
snom smrtnijem ušikala, 2420
i kacigu s primrzeće
glave nemu razvezala;

kada svojom on lijeposti
misli uzbudi moje ognene,
i gizdave sve mladosti
vedrijem zrakom sveza mene. 2425

2396. odkrij] rukopis: odkrj, tako je u rukopisu i: ostavj, koje se bez sumñe
ima ćitati: ostavi. 2411. razgorena] rukop. akad.: razgorjena. 2423 uzbudi]
rukop. dubrov.: ušika.

Bjeh se veće pripravila
 na ubojstvo priko i vrlo:
 jedovita i nemila
 nepravo mu priklat grlo;
 nu vrat negov bjeli od snijega 2430
 desnici se moj oprije,
 ka se prostrije grlit nega,
 što ga htijaše zaklat prije.

Spravlahu se usti ove
 napojiti krvi hude; 2435
 sad medene pit celove
 u razbludi slatkoj žude.

U srce mu još krvavi
 hotijah zabit handar ovi;
 ali on srce moje ulovi 2440
 jakom strijelom od ljubavi.

Glavna se od sna nije donijela
 iz paklene meni jame;
 glavna je ono živa bila,
 ka luvne budi plame. 2445

Čijem mi krvne stinu odluke,
 ma vrlina čim se krade,
 iz ubojne meni ruke
 milostivo gvozdje pade.

Probudi se kralj ljubjeni, 2450
 ali netom oči otvori,
 moj se život zatravljeni
 taj čas živi plam satvori.

Huda diklo Margarita,
 došastje mi tve zabrani, 2455
 vidom lica plemenita
 lijek ne iskat mojoj rani.

Ti, i vile, i pastijeri
 kralja s oči mojih digoste!
 Ka vas huda čes namjeri? 2460
 Odkuda li vi dođoste?

Ja, za ne bit odkrivena,
 britki handar s na tle digoh,

i smetena i rañena
odijelih se i pobjegoh. 3465

Ja znam što ću. Ali sliku
od čovječke vidim sjeni
Tmor je! Neku stvar veliku
nosi u ruci, ide k meni.

Za sve er drag mi veće nije, 2470
hiniti ću za sad šñime,
da ga ljubim kako i prije;
vas svijet hini u ovo vrime.

SKAZAÑE TREĆE.

TMOR I SNIJEŽNICA.

TMOR :

O Sniježnice moja mila, 2475
svi su zaman naši svjeti :
ne može se nijedna sila
zlijeh udesa voļi oprijeti.

Sudjeno je, da se veće
grad Dubrovnik odi zgradi,
nemilostiv stan čeladi, 2480
nam protivne i mrzeće.

SNIJEŽNICA :

Od šta vadiš tu istinu,
koje nijesi držo dosle?

TMOR :

Za što svakom po načinu
tašte pazim naše posle. 2485

Er ko u slici tuđa obraza
glase kraļu dah himbene,
od morskoga da poraza
ñegove su plavi strene,
i ko prve on plahosti 2490
nabuñena mjesta ugleda,

2466—2469. *rukop. akad.*: Ja znam što ću. Ali u sjeni od čovjeka vidim sliku . . . Tmor je! Neku stvar veliku nosi u ruci, ide k meni. 2477. oprijeti] *rukop. akad.* : oteti. 2483. koje] *rukop. dubrov.* : koju. 2490. prve] *rukop. dubrov.* : prave.

odijeli se u žalosti
 put visoke plavi ureda ;
 ja ne hoteć gubit vrijeme,
 ko stah za nim pođoh tade,
 među družim negovijeme
 smeće stavlat i zavade,
 ali neke svete moći,
 ke u drijevu nosi svomu,
 zabraniše naprijed poći
 momu htjeću himbenomu.

2495

2500

SNIJEŽNICA :

To je i moju priku voļu,
 sad se stavljam, ustavilo,
 da zla kraļa ne zakoļu,
 da ne učinim krvno dilo.

2505

TMOR :

Ja, nemira pun velika,
 na grobove pođoh stare
 glasovitijeh vilenika :
 hitra Mrkana i Bobare.

Tu velikoj u bolesti,
 ka me jošte danas koļe i bije,
 od dohodnijeh zгода i česti
 počeh metat hamalije.

2510

Doleriju i Lerijana
 za tijem uzeš zakliñati,
 nam protivnijeh ovijeh strana
 da mi budu čes kazati.

2515

U zle glase začuh, kako
 grad će slavan niknut odi,
 i da zaman silni pako
 suprotiva nebu hodi ;

2520

ko je zlobni Srđ smirio
 nabuñene sve pastijere ;
 ko se zli kraļ utažio ;
 ko nije našijem lažam vjere.

2525

2502—2505. *rukop. akad.*: to je mu ruku priko voļe, sad se stavljam, ustavilo, da zla kraļa ne zakoļe, da ne učini krvno dilo. 2509. Mrkana] *rukopis*: Markana. 2512. *rukop. akad.*: od dohodne sreće i česti.

SNIJEŽNICA :

Moj ljubjeni dragi Tmore,
ti su glasi prem nemili,
ne može se našoj sili
zlo zgoditi huđe i gore.

TMOR :

Za rasladit moje smeće, 2530
ja se ukazah želan znati
suprotive i nesreće,
ke će ovi grad imati.

Tada jedan duh pakleni, 2535
ki na stražu tu dohode,
ovaj pehar donije meni,
pun priteške kobne vode.

Ova je voda s rijeke lute, 2540
reče neman huda i prika,
u noj gledaj zgode lute
nam mrzeća Dubrovnika,

ali učini da je stara
s tobom druga tva Sniježnica,
ona veoma dobro čara 2545
i hitra je vilenica.

SNIJEŽNICA :

Žo mi je vele, družu izbrani,
i velike ćutim muke,
da su bili svi zamani
naši trudi i odluke ; 2550
tim da žalos našu sada
u čem godi rasladimo,
u toj vodi huda grada
suprotive sve pazimo.

TMOR :

Gledaj, drugo ma gizdava, 2555
gledaj naše zlo veliko,
gdi vrh oštrije ovieh Lava
grad Dubrovnik veće je niko.

Kako raste, kako cvjeta,
kako lijepe dava plode,
kako iz mnogijeh strana svijeta
u n' gospoda slavna hode!

256

SNIJEŽNICA :

Svrni s grada tve poglede
i na siñe more pazi,
gdi od Afrike Soldan grede,
da ga satre i porazi.

2565

Na čelu se ime bojno
upisano ñemu vidi,
u plavijeh ga neizbrojno
Saracina mnoštvo slidi.

Budvu on plijeni, Kotor tlači,
tre Molunat, Risan hara,
na Dubrovnik, od svijeh jači,
od svijeh glavu, pak udara.

2570

TMOR :

Gledaj, ko ga on obstire
silnom vojskom, nu ne more
tvrde i jake probit mire,
ni razbiti ñih zatvore.

2575

Ah, jaoh pazi, ko pun vaja
iz ove se zemlje krade,
put latinskijeh bježeć kraja,
gdje uzima mnoge grade.

2580

Od ñegova gñeva ognena,
suprotive koji ne ima,
Italija sva je strena
do carskoga grada Rima.

2585

SNIJEŽNICA :

Da koja se ono driva
dubrovačke dižu iz luke,
i slovinske bojne puke
vode ñemu suprotiva?

2571. rukop. akad.: ter Molunat tijesan hara. 2581. uzima] rukop. dubrov
vazima.

S jedne oni, s druge strane
silni Franki na ņ udiru,
i vojske mu sve satiru
i u verigah ņega hrane. 2590

TMOR :

Ne ckni, drugo ma kreposna,
pazi, kako Bodin vrli, 2595
pun poraza nemilosna,
na Dubrovnik s vojskom hrli!

Tu sinove Branislava,
bratučeda svoga, ište,
od mrzećijeh neka glava 2600
smrti učini svetilište.

SNIJEŽNICA :

Koje on štete gradu priti
suproč sebi oružanu ;
i nije moguć učiniti,
da ostavi ņim obranu ! 2605

Tim narugan Branislavu,
koga s sobom sužna vodi,
pun rasrgbe siječe glavu
i u rodne zemlje odhodi.

Po dijeljeņu ko ņegovu, 2610
cijeć našega, jaoh, nemira,
u dubravu prijeku ovu
oholi se grad prostira.

Gleda, sveti našu slavu
Vojsav, Vojnov sin hrabreni, 2615
dubrovačku ki državu
siječe, hara, robi i plijeni

Vidiš, drugo moja, koje
on s rasrgbom usionom
s Dubrovčanim čini boje 2620
pod ņihovijem gradom Stonom.

SNIJEŽNICA :

Vidim, nu je sve za ludu :
ņih ne slama nijedna smeća,

u pogubah i u trudu
 njihova je krepos veća.

2625

TMOR :

Pusti tugu, ka te trudi,
 tere gledaj, ko nemio
 s Brgata je na grad hudi
 Stjepan herceg naripio,
 na njihove kako dvore
 treskovite i goruće
 česte plame meće s gore,
 da ne ostavi cijele kuće.

2630

SNIJEŽNICA :

Svu negovu tu vrlinu
 nedostojnijem vrši dilom :
 vidiš, kako svomu sinu
 vjerenicu grabi silom

2635

TMOR :

Pusti nega, drugo moja,
 i s pogledom naprijed hodi,
 gledaj, vojsku gdi bez broja
 zmaj ognjeni Mehmed vodi.

2640

Na Sutjehu slazi veće,
 da grad satre nam nepravi,
 ali, o hude naše sreće,
 koja ga ovo kob ustavi?

2645

SNIJEŽNICA :

Popuzo se koñ pod nime,
 i s glave mu veo opada,
 smiren s mačem zlaćenime
 obraća se on na zada.

TMOR :

On se dijeli, ali gleda,
 kako Nehan Turčin luti

2650

1642. Sutjehu] *rukop. dubrov.* : Sustjensku. 1646. popuzo se] *rukop. dubrov.* :
 popuznu se. 2647. veo] *rukop. akad.* : vez. 1651. Nehan] *rukop. akad.* : oholi.

na Konavli pada i ne da
Dubrovčanom počinuti.

SNIJEŽNICA :

I negovoj prikoj sili
hrabreno se oni opiru, 2655
vidiš, ko se u nemiru
iz njihove zemlje odili.

TMOR :

Proljevam te, vodo kobna,
puna smeće i poraza,
kako nami huda i zlobna 2660
ništa drugo ne ukaza.

Bjež'mo, drugo ma, najpreče
iz nemilijeh ovijeh strana :
kletva hoće, sud protječe,
da ne imamo odi stana. 2665

SNIJEŽNICA :

Ja se dijelit jošter ne ću,
odluka je moja, odi
jošter smotrit koju smeću,
nu ako sreća meni ugodi.

TMOR :

Kada hoćeš, a ti ostani, 2670
i što ti je drago čini,
moj pokoju izabrani ;
ja te čekam u planini.

SKAZANJE ČETVRTO.

MARGARITA sama :

On ti je za isto lud saviše
i bezuman, ako cijeni, 2675
da Sniježnica za n' uzdiše,
i da veće drag je meni.

Volim mila ljubovnica
mlada kralja ja se zvati,
neg bit mrazna hotimica,
i hotima stara imati.

2680

Plemenitoj Margariti,
ke Pavlimir lubi diku,
ja cu zaspāt učiniti,
i obratit se u ne sliku.

2685

Cijeneć, da sam vil izbrana,
on će mene milovati,
ja cu slatko celivana
slađe i draže celivati.

SKAZANE PETO.

PAVLIMIR, MARGARITA I SKUP BOJNIKA:

PAVLIMIR:

Plemenita djevojčice,
s ke mi oči bio dan siva,
razveseli svijetlo lice,
i ne budi žalostiva.

2690

Lednu ostavi sumnu, koja
luto tebi sumnit poda,
da cu od tebe, dušo moja,
priko morskijeh uteć voda.

2695

Ki bih život ja živio,
kad bih rajsku tvu ljepotu
privarenu ostavio,
moj čestiti drag životu?

2700

MARGARITA:

O ljubjeni kralju, koga
mlados moja služit obra,
o česare srca moga,
o uzročē moga dobra,
čini mi se snjet joštera,
da se dijeliš ti od mene,
da je tašta naša vjera,
da su žeļe me smetene;

2705

čini mi se, da plav tvoju
priko mora plovom slijedim,
tako za te, moj pokoju,
ľubovnica vjerna blijedim.

2710

Ledeni su strasi moji
me gorušte biljeg vjere:
svedĉ se straši, svedĉ se boji,
za dragoga ko umire.

2715

PAVLIMIR :

Ne straši se, ma radosti,
evo uza te vjerenika,
koga rajske tve ljeposti
andioska zani dika ;

2720

evo, slatka ma ľubavi,
u ruci ti je ma desnica,
vjeran biljeg, svjedok pravi,
da si moja vjerenica.

2725

Tom se ukopna svrši slava,
ku naredih družbi mojoj,
kijeh utopi smrt nepravda
u pućini valovitoj,

2730

slavitćemo s mnogom dikom
slatku ženbu, pir ćestiti,
kijem ću nad svijem ľubovnikom
po pravdi se srećan riti.

MARGARITA :

Što da sramna tebi sada
djevojćica odgovori?

2735

Tebe mlados moja dvori,
i ti nome, kraľu, vlada ;

ti si slatko me veseľe,
ti si pokoj moj veseli,
ino srce me ne Źeli,
neg slijediti tvoje Źeľe.

2740

2727. rukop. dubrov : ku naredih moj družini. 2729. rukop. dubrov. : valovitoj u pućini.

PAVLIMIR.

PAVLIMIR :

Ma je žela, lijepa vilo,
ka životu mom kraluješ,
da razvedriš lice milo,
da se smiriš i raduješ.

1745

Za ljubav sam i ja tvoju,
ka mom srcu bi najdraža,
utažio srǵbu moju,
za to se i ti, brače, utaža..

MARGARITA :

Blaga je i mila tva besjeda,
iz ke slatki med izhodi,
i mom srcu zapovijeda,
i hotjeću mom gospodi.

2750

Na tve drage razgovore
ko se neću ja smiriti?
Na vesele tve pozore
ko se ne ću veseliti?

2755

PAVLIMIR :

Veseli se, moja zoro,
svijetli uzroče moje slave,
kraljevat ćeš ti do skoro
slavne grade i države;

2760

i da je rados tva podpuna,
ma kralice, ma gospoje,
na kraljevskijeh vele kruna
spravi zlatne prame tvoje.

2765

Gospoje će svijetle u rodu
bit dvorkiñe tvoje dike,
slavne bane i gospodu
imati ćeš za dvornike.

Ali vrh svijeh inijeh sreća,
ke su spravne bitju tvomu,
kralica ćeš bit najveća
meni, drugu tvom vernomu.

2770

MARGARITA :

Moja mlados ne dostoji
kraljica se tvoja zvati, 2775
ti me srce, kralju, osvoji,
i ti ćeš mu kraljevati.

Svud sam doći s tobom spravna,
moj životu dragi i mili,
tva dobrota vrijedna i znana 2780
moje želje slatko sili.

BOJNIK :

Srđ izbrani, pun kreposti,
s pastijerima i s vilami,
ko je dostojno tvoj svjetlosti,
grede, kralju, suproč nami. 2785

PAVLIMIR :

Plemenita i vrijednoga
redovnika ne trudimo,
dignimo se s mjesta ovoga,
suproč nemu ter hodimo.

SKAZAÑE ŠESTO.

SKUP PASTIJERA STARIJEH.

PASTIJER 1. :

Čuste li, družbo ma, 2790
čestitijeh množ sreća,
ke nebo našijema
zemlami obeća?

Lijepo ti znanoga
Srđa bog nadari, 2795
da mjesta ovoga
dohodne zna stvari.

Lijep ti će grad odi
niknuti ovi dan, 2800
u vječnoj slobodi
glasovit i slavan,

krstjanska gdi vira
i ures ne sveti

slatkoga sred mira
u vijek će živjeti.

2805

PASTIJER 2. :

Zakoni su prave vire
straža puku vele jača,
neg li imat tvrde mire
i visocijeh množ polača;

tašta su gradovom
obrana građani,

2810

ako ih višni svom
desnicom ne brani;

dobar se početak
ne može zazvati,

2815

gdi božje časti zrak
ne počne sivati:

tim se srećan može riti
grad Dubrovnik, pun uresa,
štit i snaga kom će biti
kralj mogući od nebesa.

2820

PASTIJER 3. :

Tvrđi od mira od kamena
pravedni su još zakoni,
kijem je krepos uzvišena,
i huda se zloća izgoni;

2825

od zakona nu dobrota
bole stoji udjelana
u načinu od života,
neg u knjigah upisana.

PASTIJER 4. :

Vladañe najbolje
uživa oni grad,
gdje drži pristole
građana mir i sklad:
i malahne stvari u skladu
moguće su snagu steći,

2830

2835

2817. sivati] *rukop. akad.*: zasjati 2833. *rukop. akad.*: građanom lijepi sklad.

a u neskladu i u smeći,
i velike moći padu.

Vidiš oni dub, gdi kitne
grane svoje svud prostira,
drag razgovor u dni litne
lijepijeh vila i pastira; 2840

on koliko u visine
vito čelo prodiživa,
toliko se u dubine
s krepcijem žilam raširiva. 2845

Za sve néga da se okolo
bijesna vojska od vjetara
strahovito i oholo
vrti, vije, i udara,

on se krepak kaže, i stoji 2850
tvrđ na silne njih zamahe,
ni se straši, ni se boji
od njih sile vrle i plahe;

nu malahan crv poslije
moguć mu je vrha doći, 2855
ki mu iz nutra žile izije,
grizući ga u dne i u noći:

unutra tako smeća
hara i ori tvrde grade, 2860
izprid koje moć najveća
oborena na tle pade.

PASTIJER 5. :

Dubrovnik se ne će od tega,
ko nam reče Srđ, bojati,
pače vazda posred néga
ugoda će svijetla sjati. 2865

On će mirnim zakonima
vladati se sam po sebi,
razgovorno nevojnima
utočište pri potrebi. 2870

Vidjeli ste slike mile,
ke za ures ovoj strani

2837. rukop. akad : u veliku nač se jadu. 2846. da se] rukop. akad. : da.
2865. rukop. dubrov. : ugodaj će svijetla stati.

posred svoje slavne spile
davno udjela Ilar znani.

Koja će odi teć gospoda,
ki kraljevi, koji bani,
naša mila da sloboda
sačuva ih i obrani!

2875

Vidjeste li vedru sliku
Silivestra mlada kralja,
gdi slovinskih od zemala
s majkom bježi bunu priku?

2880

U njihovu kako trudu
mjesto ih ovo prima i časti,
ugrablene dokle vlasti
neprijateljim otet budu?

2885

Vidjeste li plemenitu
Lizabetu i Stjepana,
vrh bosanskih koji strana
držati će vlas čestitu?

I oni će bijegom doći
u države sej slobodne,
i šnihovom paka moći
u zemle se vratit rodne.

2890

Vidjeste li trudnu zgodu
Sigismunda vrijedna i znana,
ki će ugrskom bit narodu
kralj, i česar od Rimljana?

2895

Od mogućijeh ko Turaka
razbijen u grad ovi grede,
gdi ga slavnijeh množ junaka
i gospoda vrijedna slijede?

2900

Od istoga ko Turčina
odi će se sahraniti
Đurađ despot i Jerina,
s kijem će Lazar njih sin biti?

2905

Vidjeste li, ko ljublena
dvoja sinka oni cvile,
u sužanstvu oslijepjena
od sumnjive turske sile?

Ko car Đurđa i Jerinu 2910
i Lazara šle pitati,
i nijednome po načinu
nije moguć njih imati?

Ko se on isti čudi, kako 2915
da je spravan govoriti :
grad vik ne će ovi umriti,
gdi se vjera časti ovako?

Kud Tomaša Paleologa 2920
uspomena da pristane,
od turskoga mača ohola
ki će ubjegnuto u ove strane?

Kuda Petra Soderina 2925
ođoh, u svoj ki nesreći
iz latinskih pokrajina
pod krilo će naše uteći?

PASTIJER 4. :

Stvar bi duga brojiti bila
kraļe, i bane, i despote,
od protivnijeh ki će sila
odi shraniti sve živote.

Srđeva će čas do vika 2930
i dobrota svijetla sjati,
koji čuda' ovolika
nam danaska čini znati.

Nega i kraļa Pavlimira 2935
pravedno je sved' slaviti,
ki će od tvrdijeh ovijeh mira
slavan uzrok nami biti.

Nu se sada mi jedini, 2940
draga družbo, uputimo,
smrtne slave da vidimo
ke Pavlimir družbi čini.

2918. Paleologa] *rukop. dubrov.*: Paliologa. 2922. Soderina] *rukop. akad* :
Soderina. *Stihova* 2854—2861, 2866—2869, 2882—2885, 2898—2901, 2910—2917
nema u rukop. akad

SKAZAÑE SEDMO.

PAVLIMIR I GLASNIK.

PAVLIMIR :

Da tako, verni moj,
u ove države
zdrav dođe vrijedni broj
me družbe gizdave?

2954

GLASNIK :

Zdrav, kralju izbrani,
nih plavi vesele
po ovoj sad strani
me su oči vidjele.

Bjehmo veće mi dospjeli
pripravlati smrtne slave
i usjećenijeh iz dubrave
devet čepres već donijeli;

2950

devet crnijeh plavi slike
veće bjehmo učinili,
i oklopjem, punijem dike,
suhe pañe uresili;

2955

ja se vedroj tvoj svjetlosti
uputio već bjeh riti,
da ukopne sej žalosti
s pukom dođeš proslaviti:

2960

kad na ovo me spravlañe
više morskijeh ču se vala
buka, romon, i lupañe,
bubañ, trubaļ i vesala.

2965

Slijedeć ovu mirnu buku
u velikoj dici i slavi
u raskošna Gruža luku
uljezoše devet plavi.

Na oči moje tva viteška
družba zavi jedra bijela,
i pospješna, i vesela
vrže u more sidra teška.

2970

Ne hteć dugo ja čekati,
mješte spravne smrtne slave 2975
glas ti dođoh dragi dati
mile družbe žive i zdrave.

A prem evo i oni k tebi,
za potvrdit mu besjedu,
od onuda mirni u sebi 2980
s Krstimirom vrijednijem gredu.

PAVLIMIR :

Sada poznam, da je zamjerno
u dobromu Srđu znanje,
ki prikрати prem čemerno 2985
slatkom riječim me skončanje.

On povidje sada meni,
da Krstimir nije bio,
neg Tmor zlobni i himbeni,
ki je hudi glas donio. 2990

Nu što veće odi stoju,
ter ne idem s dobrom česti
vrijednu i milu družbu moju
i ma vita kopja sresti?

SKAZAÑE OS MO.

PAVLIMIR, KRSTIMIR I DRUŽINA.

PAVLIMIR :

Draga družbo i ljubjena,
hvala bogu, da ste zdravi, 2995
da su od mora nesmiļena
sahrañene vaše plavi.

Sred pućine vrle i prike
ja sam mrtve vas cijenio,
i ukopne smrtne dike 3000
bjeh vam veće pripravio.

KRSTIMIR :

Vedri kraļu i čestiti,
razlog si imo tve ljubjene

2974. dugo] *rukop. dubrov.*: drugo. 2986. povidje] *rukop. akad.*: povijeda.
2998. vrle i prike] *rukop. akad.*: valovite.

vitezove požaliti,
i držat ih izgubjene;
bog i one svete moći,
koje u tvomu nosiš drijevu,
suproč morskome hudom gñevu
nam su bile od pomoći.

3005

PAVLIMIR :

Nu me krune glasovite
moji pereni štiti mili,
povjeđte mi i kažite,
kako ste se sahranili?

3010

KRSTIMIR :

Ko noćašna strahovita
nas godina ona stiže,
i pučina valovita
suproč nam se gñevna diže,
sto proždrljih piskavica,
sto vihara nas obteče,
da svi ostasmo blijeda lica,
strah nas leden svijeh posiječe :
ne mogaše nitko ini,
izvan višna vlas visoka,
strašnoj otet nas vrlini
silna mora i žestoka.

3015

3020

3025

Kad u tako jadnoj mucu,
puni smeće, straha, i vaja,
u mirnoj se jednoj luci
upazismo blizu kraja ;
ka se rados, kraļu, očuti
od ljubjene sve družine,
bivši utekli poraz ļuti
vrle i plahe od pučine !

3030

Nu plav tvoju ne videći,
što se nijedan nas ne nada,
ah, u komu jadu i smeći
mi ostasmo tužni tada !

3035

3018. piskavica] *rukop. dubrov.*: pijavica. 3026. *rukop. dubrov.*: kad u ovoj
ļutoj mucu. 3027. puni] *rukop. dubrov.*: punoj.

Koja tuga, koja muka
sa svijeh strana tad se začu
posred suza i jauka
u žalosnom lutom plaču!

3040

PAVLIMIR :

Brzo se je taj nemila
žalos, koja vas uvrijedi,
u vesele obratila;
s tvom besjedom naprijed hodi.

3045

KRSTIMIR :

Zelenoga na dno Mljeta
ovo je luka, kraļu znani,
gdje se od mora huda i kleta
Pavo sveti jur sahrani.

3050

Na ovemu on otoku
u pravedne plame vrže
lutu zmiju i žestoku,
ka se nemu ruke trže.

Agezilao glasoviti
odi osudjen jošte stoja,
koga Opijan sin čestiti
slatke od riba pjesni poja

3055

Od polače još njihove
gledaju se miri steni,
kijeh se imenom luka zove,
u koj bismo sahrañeni.

3060

Nu stvar nad sva čuda ina
ukazaše nam mještani,
gdi oštri kami huda sina
ne ukopane kosti hrani.

3065

Nega mati izagnana
prokle, i to se nemu zgodi,
da mu tijelo ne ima stana
ni na zemlji, ni na vodi.

3070

Sred otoka veće toga
ne hotjesmo mi krzmati;

3053. nemu ruke] *rukop. dubrov.*: ruke nemu. 3056. Opijan] *rukop. akad.*: od prije. 3065. ne ukopane] *rukop. akad.*: ukopane. 3071. krzmati] *rukop. akad.*: krsmati.

po svijeh krajijeh mjesta ovoga
digosmo se tebe iskati.

Rat, Ston, Vratnik, i Zagorje
s mnogom pomnom obidosmo,
Šipan, Lopud, i Primorje,
i nigdje te ne nađosmo.

3075

Vedri kralju, misli koju
slas i rados ućutjesmo,
iz daleka kad plav tvoju
mirnu i zdravu mi vidjesmo.

3080

Ukazasmo tad biljezim,
ko ljubimo tvoju glavu,
bubnim, trublam, veslim, stiježim,
čineć mnogu diku i slavu.

3085

PAVLIMIR :

Krstimire moj ljubjeni,
i vi ostala družbo draga,
sreća je bila veoma blaga
u dan ovi vam i meni.

Bog i naše svete moći
u ovi nas kraj doniješe,
za sve zloba vječne noći
utopila jur nas bješe.

3090

Zapovijed je zgar višnjega,
da grad slavan sagrađimo
sred čestita mjesta ovega ;
trijebi je da mu pogodimo.

3095

Jes u ovoj u Dubravi
mnoštvo lijepijeh djevojaka,
svijetlijem rodom njih se svaka
i ljepotom rajskom slavi.

3100

Neizmjerne punu dike
vjerenicu ja sam obro,
s kom su slave sve kolike,
u koj siva svako dobro ;
i vi, koji ste ne vjereni,
vjeriti se ter želite,

3105

moji drazi prihrabreni,
vjerenice odi uzmite.

Glasovitom lijepom gradu,
ki sred ove spravlam strane,
u slobodi i u skladu
ostaćete za građane.

3110

KRSTIMIR :

Tko da, kralu pun uresa,
te se odreći sreće bude,
pokli take jesu osude
svijetla krala od nebesa?

3115

Požuda je naša davna
vjerenice lijepe imati,
a stvar će nam biti slavna,
u tebe se izgledati.

3120

PAVLIMIR :

Slavna veomi tim se ovamo
sa mnom svaki vas uputi
da se čuda nagledamo,
da budemo čuda čuti.

3125

SKAZAŃE DEVETO.

DUBRAVKA I SKUP DJEVOJČICA.

DUBRAVKA :

O družice me vesele,
svaka budi u radosti,
danaska smo srećne vele
i čestite mi za dosti:

3130

družbi krala Pavlimira,
dopuštava Srđ izbrani,
da u ovoj lijepoj strani
vjerenicu svaki obira.

Gizdave ti vjerenike
mi danaske steć imamo!

3135

Pravo je da ovi dan pun dike
sveđ slavimo i poznamo.

Sreća je draga i čestita,
druga steći na sem sviti,
lijepa, vrijedna, plemenita,
i komu ćeš mila biti.

3140

VILA MALA :

Ljepahna sam vjerenika
izabrala ja za mene:
kose mu su zarudjene,
crne oči, vedra slika.

3145

VILA MALA 2. :

Vjerenik je moj od tvoga
vjerenika ljepši vele:
on je uzrasta junačkoga,
ruke mu su ko snijeg bijele.

VILA VELIKA 3. :

Ovi dan je nami bio
od velike sreće i česti,
za sve er hudi pako smesti
bješe ga se pripravio.

3150

Ko Sniježnica huda vila,
puna misli vuhovite,
lijepa i slavne Margarite
bješe sliku prihinila,

3155

noj zaspati ona učini,
pod himbenom neka slikom
sadruži se i sjedini

3160

šne ljubjenijem vjerenikom;
ali od Srđa sveta i znana,
ki činjenja zna paklena,
bi oni čas otkrivena
i sramotno narugana.

3165

Ki smijeh, ki rug, koju viku,
nom tvoriti puk nasrnu,
u naravnu kad se sliku
vilenica huda obrnu!

PAVLIMIR.

VILA VELIKA 4.:

- Privara himbena 3170
 ako istom paprši,
 do malo bremena
 sramotno vrat skrši:
 za ludu se Tmor izmuči
 i Sniježnica prika i huda, 3175
 er komu se što naruči,
 vik ne ubjegne toga suda.

DUBRAVKA:

- Ona, ko je dostojala,
 stekla je ruge i sramote,
 i naše je čas dobrote 3180
 lijepom platom svijetla ostala.

- Tim se od nas svaka spravi
 vjereniku dragu i milu
 sred razblude i ljubavi 3185
 u žudjenom biti krilu.

- Za sve da se latinskijeme
 rodom diči njih visina,
 i naše je svijetlo pleme
 glasovitijeh od Latina. 3190

- Za to, družbo puna dike,
 uputimo mi se veće
 s blagom družbom dobre sreće
 steć ljubjene vjerenike.

VILA MALA:

- Ja ću od cvijetja razlikoga 3195
 mom dragomu vjenčac sviti,
 da nim bude dana ovoga
 rusu glavu naresiti.

VILA MALA 2.:

- Od bijelijeh ću ja ružica
 lijepu kitu darovati,

*Stihova 3170—3173 nema u rukop. akad. 3176. er] rukop. dubrov.: jer. 3182.
 rukop. dubrov.: tim se svaka od nas spravi.*

ko me bude izabrati,
da sam nemu vjerenica.

3200

SKAZAŃE DESETO.

SNIJEŽNICA:

Bježi, bježi, o Sniježnice,
iz mrzećijeh ovijeh kraja,
bjež', nesrećna vilenice,
gdje ljudskoga nije stupaja;
u pustošne strane gore,
u kijeh kokot vijek ne poje,
sramne ukopaj tve prikore,
tve sramote, ruge tvoje.

3205

Da li tuđu noseć sliku
ja ovako ostah ružna;
lele, lele veomi tužna,
da ne osušim lica viku!

3210

Proklet budi, ko najprije
naučio je varat mene,
od nauke kad himbene
pomoći mi nijedne nije.

3215

Ali, za što stojiš odi,
nesrećnice plaćna, veće;
u planine puste hodi,
i tu plaći tve nesreće.

3220

SKAZAŃE JEDANESTO.

SRĐ, SVJETNIK, PAVLIMIR, DRUŽINA I PASTIJERI.

PAVLIMIR:

Slijedi, sveti redovniče,
tež dohodne česti slijedi,
što ti višni bog nariče
prorokuj nam i besjedi.

3225

SRĐ:

Za početak pun uresa
lijepom gradu, kraļu, dati,
kraljici ćeš od nebesa
prvu crkvu sazidati.

Vrhu Lava oštrijeh stijena 3230
 mjesto budi templu ovemu:
 razložno je, da prvina
 od svega se da višnému.

Od mnoge ćeš uza n scijene 3235
 lijep manastijer još zgraditi,
 gdje će bogu posvećene
 djeve život provoditi.

Vidim, gdi još u naprijeda 3240
 raširenijeh posred mira
 sedam lijepijeh manastira
 grad u svomu krilu gleda,

i u njih će djeve izabrane
 rodnom gradu jača i draža
 svom dobrotom biti straža,
 nego vojske oružane. 3245

SVJETNIK :

Lijep početak ! S tijem načinom
 veliki se Rim nekada,
 za sve vjerom neistinom,
 u početku svomu vlada :
 izabrane on djevice 3250

i od koljena svijetla stavi,
 da ogań Veste sve božice
 u velikoj hrane slavi;

one vječni plam čuvaše,
 da se u vijek živ nahodi, 3255
 a djeve će u vijek naše
 straža rodnoj bit slobodi.

SRD :

U sjevernoj vidim strani
 gdje se grade suproč nima 3260
 s dvjema crkvam tvrđi stani
 svetijem ljudim i dobrima.

Priklonijem će srcem oni
 bez pristanka molit boga,
 da od grada njih rodnoga
 suprotive hude ukloni. 3265

Vidim, gdi sve ovo more
među Lavim i dubravom
u visoke crkve i dvore
obraća se s mnogom slavom.

Od mramora ondi stavna 3270
crkva će se uzvisiti,
gdi će božja mati slavna
uzmnoženi grad braniti.

Vidim, gdje se u ne domu 3275
s mnogom pomnom drže i hrane
svete moći u svijetlomu
srebru i zlatu okovane;

svete moći, ke će odi 3280
iz razlicijeh plivat strana,
i po suhu i po vodi
za nam vječna bit obrana.

Visoka će crkva bila 3285
svetom Vlasi ovdi ustati,
od protivnijeh ki će sila
ove strane sved čuvati.

Vidim, gdi se starac sveti
neprijateljim svijem opire,
ki slobodne ove mire
hoće satrt i uzeti.

Zdrav o sveče, bogu mio, 3290
koga je višni još od vika
branitelem odredio
verna grada Dubrovnika;

dokli žarko sunce svijeti, 3295
vrteći se oko svita,
tva će slava sved živjeti
među nami vjekovita!

PAVLIMIR :

Srećna grada! Kom da stranom, 3300
od koga li od naroda,
pod tijem štitom i obranom
od teškijeh se boji zgoda?

3277. okovane] rukop. dubrov.: zakovane. 3291. od vika] rukop. dubrov.: od vik vika.

SRĐ :

Crkve će ove sveca slavna,
 ki će našu branit sreću,
 bit na blizu straža spravna
 gospodskomu dvoru i vijeću. 3305

Vidim, gdje se od mramora
 u velikoj slavi gradi
 svijetla građa lijepa dvora,
 izabrane stan čeladi.

Zakoni će tuj slobodni 3310
 i zakona pisma stati,
 kijem Dubrovnik, nebu ugodni,
 skladno će se sved vladati.

Tu gospoda vrijedna i znana
 kupice se s mnogom česti, 3315
 za potrebe rodna grada
 razbirati mudrom svijesti.

Slavne će se tu zamjene
 činit s vjerom, svijem uzdanom, 3320
 od gospode zarobjene
 medju Turkom i Krstjanom.

Polak vijeća glasovita,
 ki će čas bit svega grada,
 gradiće se ponosita
 od galija brzijeh zgrada. 3325

Korabje ove s mnogom dikom
 pravedna će bit pokora
 svijem gusarom i silnikom
 adrijanskoga siña mora. 3330

Vidim plivat šnim družinu, 3330
 plavi mnoge i gospodu,
 za obranit svu slobodu,
 i za ures vjere općene;
 vidim, vidim, gdje hitaju,
 i u verigah suzne vode 3335
 mnoge guse, ki smetaju
 silnijem grabšam ove vode.

3302. Crkve] *rukop. dubrov.*: crkva. 3313. *rukop. dubrov.*: skladno se će sved vladati. 3318. zamjene] *rukop. dubrov.*: promjene. 3330. družinu] *rukop. dubrov.*: združene.

PAVLIMIR :

Gospode je djelo vrijedne,
izgoniti svaku smeću,
i trt guse nepravedne,
ljudsku družbu ki razmeću.

3340

SRĐ :

Kud ohodim bojne zgrade,
kijeh ponosni miri oholi
čuvat će te, lijepi grade,
i kružiti u okoli?

3345

Više gola kuka onega,
koji gleda put zapada,
a zelena vrhu nega
niče i cvjeta trava sada,
vidim, gdi se uzvišena,
diže i gradi put nebesa
živijem ognem ograđena
tvrda građa, puna uresa.

3350

Lovrincu će prisvetomu
posvećena ona biti,
i grad rodni proč svakomu
neprijatelju sveđ braniti.

3355

Nu istočne vidim s strane
na isti način gdi ustaju
dvije tvrđe sazidane,
koje čuvat luku imaju;
slavnu Ivanu posvećena
s mnogom dikom jedna bitće,
drugu djeva pozdravjena
svojom crkvom uresitće.

3360

Porodi se pun pokoja,
lijepi grade, već porodi,
moguća je straža tvoja;
ne ima straha tvoj slobodi.

3365

Građani će tvoji hrabreni,
puni uresa i dobrote,

3370

za tvu ljubav u nescini
držat iste sve živote.

Vidim, vidim, gdje tvoj prvi
pjenez kaže, ko se dava
dobrovoljno sa svom krvi
za grad rodni svoja glava. 3375

Tvijeh nevjesta čas i dika,
i pošteña glas čestiti,
hvaļeni će bit do vika
nad nevjeste svega svita. 3380

Porodi se glasoviti,
svijetli grade, već porodi,
ki ćeš tvoj glas svud prostriti
po neumrloj tvoj slobodi. 3385

Od prvoga od kamena
dokli uzbudeš svrhu imati,
tva sloboda ne ockvrñena
upored će suncem sjati. 3390

Svijetla će ova još dubrava,
tu joj višni moć dariva,
upitomit orla siva,
silna zmaja, bojna lava.

SKAZANJE DVANESTO.

GLASNIK, PAVLIMIR, SVJETNIK, DRUŽINA, SRD I PASTIJERI

GLASNIK :

Vedri kraļu i čestiti,
čuj veseo mu besjedu : 3395
poklisari plemeniti
od Slovina tebi gredu.

Kraļevske ti dare oni,
ki se uresu tvomu prose,
poniženi i prikloni 3400
u radosti mnogoj nose

3378. dika] rukop. dubrov.: vjera 3380. rukop. dubrov.: hvaļena će bit svu-
djera. 3381. svega svita] rukop. dubrov.: sve od svita. 3400. poniženi] rukop.
dubrov.: podniženi. Stihova 3370—3373, 3386—3389 nema u rukop. akad.

Poslali su naprijed mene,
da privedroj tvojoj moći
od njih glase dam žudjene;
i oni će sada doći.

3405

PAVLIMIR:

Zamjerna je i velika
u dan ovi naša sreća;
tko bi reko, da će iz smeća
sinut rados ovolika?

3410

Prem se ovo meni htjelo;
ti, glasniče, natrag teci,
poklisarom vrijednijim reci,
da ih čekam ja veselo.

Hvalen budi, slavni bože,
ki mi ove da pokoje,
i uzvisi me i pomože
u najveće trude moje.

3415

Srđu slavni, drazi moji,
ne mojmo odi veće stati,
hod'mo veće, ko s' pristoji,
vrijedne ljudi dočekati.

3420

SKAZAŃE TRINEŠTO.

SKUP VILA, PASTIJERA, I DRUŽINA.

PASTIJERI:

O vitezi plemeniti,
o gizdave lijepe vile,
uživajte raj čestiti
od ljubavi drage i mile;
uživajte u radosti
sve ljubene čestitosti.

3425

Eto s vašijem vjeram sada
Dubrovnik se bijeli rodi,
da se u vijeke miran vlada
u pokoju i slobodi,
svijeto, čestit po sve strane,
igdi bijeli dan osvane.

3430

DRUŽINA :

Liepa ti je,
 draga ti je 3435
 u čestite ove kraje
 nas vesela
 sreća iznijela,
 gdje se život miran traje.

S ovim gradom, 3440
 s našijem skladom
 ki se odi ziđe sada,
 eto mile
 s nami vile
 u veselju ljubav sklada. 3445

Ona u miru
 našu viru
 s lijepijem mirim lijepo zgradi,
 da Rimnane

 opet u ove zemlje usadi. 3450

Kako slavna,
 krepka i stavna,
 o ljubavi, u tvom rajju,
 u radosti,
 u svjetlosti, 3455
 dva se puka sad sastaju !

PASTIJERI :

Lijep ti niče,
 Dubrovniče,
 svijetli grade i čestiti,
 ki po svitu
 glasovitu 3460
 tvu ćeš slavu svud prostriti.

O dubravo,
 kojoj pravo
 nebo dijeli vječnu diku,
 već promijeni 3465
 tve zeleni
 na bijelom Dubrovniku.

O velike
 lovorike,
 o jaseni, o javori, 347
 o vesele
 vite jele,
 lijepi hrasti, kitni bori,
 visocima
 dvorovima 347
 veće mjesto učinite,
 veće izbrane
 vaše grane
 slavnijem crkvam poklonite.

O satreni 3480
 naš ljubjeni
 Epidavro svijetli grade,
 u koj slavi
 u dubravi
 ti se našoj rađaš sade! 3485

Po staromu
 prahu tvomu
 neka pastijer ovce svraća,
 s ovolikom
 kad se dikom 3490
 tvoj pepeo nami plaća.

JEDAN OD DRUŽINE:

Tako bojni
 i dostojni
 svake slave Rim nekada
 svijeto uzrasti 3495
 s mnogom časti
 iz pepela Troje grada.

Nu je veća
 naša sreća,
 za što silom sve desnice 3500
 izabrani
 jur Rimljani
 ugrabiše vjerenice;
 mi bez boja
 sred pokoja 3505

i razblude mile i blage
 u mirnomu
 mjestu ovomu
 sad stječemo lubi drage:
 obljubjenu 3510
 vil žudjenu
 vele ljepše jes prositi,
 neg nemilom
 hitrom silom
 nepravedno ugrabiti. 3515

SKAZAŃE ČETRNEŠTO.

PAVLIMIR, MARGARITA NA PRISTOĀU, DRUŽINA, PASTIJERI,
 POKLISARI I VILE.

POKLISARI :

Vedri kraļu, koga dika,
 s družbom glasa vjekovita,
 svijetla, slavna, i velika,
 priko svega leti svita,
 od slavnijeh smo tebi Slava 3520
 i od Bošnjaka mi poslani,
 po kijeh plodnoj teku strani
 bistra Drina, Sava, i Drava.
 Na djedinstvo oni tvoje
 svi jedini tebe zovu, 3525
 i da uzmeš vlas njihovu
 u požudi mnogoj stoje.
 Mi se bjehmo, kraļu mili,
 rad vedrine tve izbrane
 u latinske zemļe strane 3530
 doć za tobom pospravili.
 Hvaļen višni, ki nam poda,
 da nađosmo tebe odi,
 gdi neumrla sti sloboda,
 gdi se pravi mir nahodi. 3535
 Podunavskijeh kraļevina
 svijetle ove krune primi,

3513. nemilom] *rukop. dubrov.*: s nemilom. 3530. strane] *rukop. dubrov.*: i strane. *Stihova* 3532—3535 *nema u rukop. akad.*

i uresi tva vedrina
tvu vitešku glavu ními.

Kralevske ove još šibike
blag i mio uzmi sada,
i podložne sve kolike
ove puke níma vlada.

3540

PAVLIMIR :

Poklisari plemeniti,
dobrovoljno ja vas primam,
i od vas ovi dar čestiti
za najdražu stvar uzimam.

3545

Na vjeru ste mu prispjeli,
i na sreću nova grada,
za to mirni i veseli
radujte se sa mnom sada.

3550

A ti, draga ma gospoje,
vjerenice moja mila,
od kralevske sreće moje
lijep početak ka si bila,

3555

ovu od zlata krunu stavi
na tve od zlata svjetle prame,
neka poznaš, ma ljubavi,
da si srećna i ti uza me.

Kralevska ti na dar ova
svijetla budi još šibika ;
dostojna je tvoja dika
vele ljepšijeh od darova.

3560

MARGARITA :

Vedri kralju, pun kreposti,
i moj dragi gospodaru,
ja se srećna zovem dosti
na čestitom tvomu daru ;
nu srećnija nad sve ine
po pravdi se mogu riti,
što ću slavne tve vedrine
vjerenica verna biti.

3565

3570

3539. ními] *rukop. dubrov.*: šními. 3545. dobrovoljno] *rukop. dubrov.*: dobre voļe.

PAVLIMIR :

Vam, vitezi moji mili,
 ki po htjeću od višného
 vjerno ste se sjedinili
 s plemkiñami mjesta ovega, 3575
 grad darivam, kijem sada
 resim strane sej čestite;
 slobodnoga posred sklada
 mirni u ñemu gospodite.

Svaki razlog hoće i pita, 3580
 da u miru i slobodi
 traje i vodi svoja lita,
 Rim slobodni koga rodi.

Stari s vami još mještani,
 ki su bili dosle glave, 3585
 sjediñeni i smiješani
 vlas će držat sej države.

Iz Slovinskijeh kad zemala
 odi dođem s ľubi dragom, 3590
 primite me s česti blagom
 za građana, ne za kraľa.

Čestite vam jošte moći
 ja darivam, da vam budu 3595
 vječne od slave i pomoći
 u vašemu svakom trudu.

DRUŽINA :

Svijetli kraľu, tko da ne će
 od desnice tve hrabrene
 tej zamjerne i žudjene
 blagodarne primit sreće?

Vedru ćemo krunu tvoju 3600
 do kraľestva sadružiti,
 u veselom pak pokoju
 u ovi se grad vratiti.

Nas kamene gore i hridi, 3605
 kijem se ova zemľa paše,
 ne ustručaju, da ne slidi
 tvu zapovijed srce naše.

Ako narav nemilosna
maćeha je mjestu ovemu;
vrijednos je u nem svijem kriposna, 361
mati srcu sved našemu.

Jošte će se natjecati
sa svijeh strana zemļa i more,
s mnogom srećom napuñati,
s mnogijem blagom naše dvore. 361

Neka, neka poļa ravna
za sve stañe bude iskati,
ko je srca želna i spravna,
svoje u lasti dni trajati;
nam, dubravo lijepa i mila, 3620

obično je tve vladañe,
sred mirnoga tvoga krila
ugodno je tvoje stañe:
posred poļa i ravnina
strašiva se ptica krije, 3625
a visocijeh posred stina
sivi soko gnijezdo vije.

SKAZAÑE PETNESTO.

SKUP PASTIJERA.

Rasti, rasti, o slobodni
Dubrovniče, rasti veće;
rasti, nebu grade ugodni, 3630
na velike česti i sreće.

Hvar, Šibenik, Zadar ravni,
Kotor, Trogijer, Spljet hrabreni,
tvoj će vazda ures slavni
u velikoj držat cijeni. 3635

Dalmatinskijeh svijeh gradova
svijetla krana ti ćeš biti,
adrijanska sva voda ova
dvorit te će i častiti.

Malo velim; tvoja slava
prostrijeće se i tva dika 3640

priko slavnijeh svijeh država
slovinskoga od jezika:

od Adrije bistra mora
do ledena mora okolo, 3645

svu tegobu višnijeh dvora
gdi železno drži kolo,
pored glasom neumrlime
svud hvaleno i čestito
tve slobode slavno ime 3650
živjeti će vjekovito.

Tebe Goti, Sveci i Dani,
bojni Ugri i Moravi
Lešci, Moški, Pomerani
u mnogoj će hvalit slavi, 3655

Bulgar, Bošnjak, Hrvat bojni,
dizat će te do nebesi,
i svi puci neizbrojni
naš kojijem se jezik resi.

Rasti, rasti, o slobodni 3660
Dubrovniče, rasti veće;
rasti, nebu grade ugodni,
na velike česti i sreće.

O Ilare, sveče izbrani,
koga slava slove svuda, 3665
na kojega dan svečani
zgodiš se ova čuda,

čestitoga tvoga imena,
ko i dostoji vječne slave,
živjeti će sved spomena 3670
sred čestite sej države.

Nu ako u pozna tebi ljeta
sred lijepa se zgradi grada
od mramora crkva sveta,
vele ljepša, neg li je sada. 3675

I tva, kraļu Pavlimire,
čas će biti sved spjevana,
ki ove lijepe zideš mire
posred ovijeh mirnijeh strana.

Rasti, rasti, puna mira, 3680
o dubravo svijetla, veće,
visi vrhe, grane šira,
vjekovite puna sreće,
da se od svijeta vidi svega,
ko se u brzo grad uzmaža, 3685
ki je pod krilom od višnega,
i komu je nebo straža.

3682. šira] rukop. dubrov.: stira.

AKILE.

Rukop. a.: Akile, spjevan po gosparu Donu Palmotiću, plemiću dubrovačkomu, koji bi joštera nadpisan Dejdamija i prikazan u hvaļenomu Dubrovniku god. gosp. 1637. *Rukop. b.* piše često s *ch*: Achile.

Imena, koja ulaze u ovom prikazađu.

Prolog: Proteo.

Ulise.

Diomede.

Skup bojnika.

Skup dvorana i dvorkińica.

Kiron, učitelj Akilov.

Akile.

Likomede, kralj od Šira.

Dejidamija s sestrami, kći kralja od Šira.

Dvorkińica.

Hadum crnac, stražnik djevojčica.

Dvornici.

Djevojčica mala.

Glasnica i glasnik.

Teti, mati Akilova, s vilami morskijem.

Vojska.

PROTEO :

Da li, Proteo, ti ćeš biti
teške ovako vazda sreće,
i božicam donositi
gorke glase, pune smeće?

5

Nereova kćerca Teti,
ka vrijednoga rodi Akila,
ki će slavan sved živjeti
kroz hrabrena svoja dila,

dosta plačna bi po meni,
kad joj tužnoj činih znati,
da će sinak ne ljubjeni
mlad poč na boj vojevati,

10

a to ere ja, videći,
da, vječnoga pun prikora,
vodi Parid gos grabeći,
lijepu Elenu priko mora,

15

prorokovah plahe boje,
ki će s toga sviet zamesti
I slušajuć riječi moje

lijepa Teti s mnogom svijesti,

20

rijeh joj: Teti, sinka tvoga
među bojne ne šli mače,
er junaka smionoga
naprije mati, znaš, zaplače.

25

Kada majka lubežliva
Teti ču ove me besjede,
veomi gorko boležliva
teške misli mislit sjede.

Sva se sjadi, sva se smuti,
sve što može i najprije

30

pospješno se ona uputi
put hrabrene Tesalije.

Tu s Kironom vrijednijem za jedno
ne drag porod stanovaše,
i žuđenje časno i vrijedno
od Centavra znana učaše. 35

Ona od tole nega izvede
i od Šira u otok stavi,
gdi kralj vrijedni Likomede
s dražijem kćercam dni boravi. 40

U djevičkoj prida odjeći
sinka nemu majka mila,
sestrica je, govoreći,
hrabrenoga ovo Akila. 45

Od pogubna dalek boja
nu dovedoh, neka odi
sred vesela, sred pokoja,
s tvojijem kćercam danke vodi. 50

S Dejidamije lijepe vile,
ka mu je sada srce i duša,
vas zatavljen mlad Akile
lasno majku svu posluša. 55

S dragom diklom i gizdavom
on razbludno vrijeme traje,
ni se uzvisit s bojnou slavou,
ni s hrabrenijem djelim haje. 60

Vidim, gdi je porodila
skrovno šnime slavna Pira,
ki će s vrijednijeh svojijeh dila
bit trojanskijeh poraz mira. 65

Tim smirena scijeni Teti,
posred ruha da ženskoga
junačkom će boju oteti
lublenoga sinka svoga. 70

Nu se zaman ona muči
oprijet volji od nebesa, 75

31. ona] rukop. a.: ter. 33. Kironom] rukop. b.: piše uvijek sa ch: Chironom. 40. kćercam] rukop. b.: ćercam, tako postojano sa ć mjesto ké. 51. vrijeme] rukop. b.: postojano s b: brijeme.

er komu se što zaruči,
vijek ne ubjegne tega udesa

Grecija se sva kolika
na himbenu spravja Troju,
i s oružjem silna i prika
čas osvetit hoće svoju.

70

Nu er Kalkant, prorok znani,
pjeva, da je sva vrlina
i sva sila njih zamani

75

bez Peleova slavna sina,
s Diomedom vrijedni Ulise
po pučini siña mora
ovdi doći zatrudi se,
od grčkoga poslan zboru.

80

Oni hitro misle izvesti
na boj mladca plemenita,
tužnu majku što će smesti
nad sve umrle žene od svita.

85

Evo slavnijeh vitezova,
na kraj odi veće izhode;
zaman, majko Akilova,
u nem tajiš tve nezgode.

Nut vrijednoga Diomeda,
ko se diči i podnosi;
nu ti Ulisa, sred pogleda
koji vrijednos istu nosi.

90

Hoću li ovi, ali ne ću
tužnoj majci glas poniti?
Trijebi je, da zna svu nesreću,
trijebe je nebu pogoditi.

95

67. komu] rukop. a.: tkomu, pa tako ovaj pronomeni postojano s tk. 70.
spravja] rukop. b.: spravļa 84. nad sve] rukop. b.: na 86. odi] rukop. a.: ovdi.

ČIŇENJE PRVO.

PRIKAZAŇE PRVO.

ULISE, DIOMEDE, I SKUP BOJNIKA.

DIOMEDE:

Kriposni Ulise,
 s kijem stupaj moj svudi
 jedino družu se
 i moji svi trudi,
 eto je čes mila
 u miru, bez smeće,
 u otok donijela
 od Šira nas veće.

100

Vele veća bi požuda,
 s kom smo ovdi doć želeli,
 neg smo u putu muke i truda
 priko mora oćutjeli.

105

ULISE:

Diomede hrabreni,
 za mjesto za rodno
 putovat jes meni
 i trudit ugodno.

110

Sladi je svaki trud
 rad dobra općena,
 od koga žela svud
 sveder je hvalena.

115

Je da čes vesela
 do svrhe uzbude,
 kako je počela,
 uz naše sve trude.

120

Slavna Akila i vrijednoga,
 s mnogom pomnom koga ištemo,
 za istinu mi nać ćemo
 usred mirna mjesta ovoga.

DIOMEDE :

Bez zlameña ne velika
i bez htjeña od višñega
grčka vojska sva kolika
u Aulidi čeka ñega.

125

Koji kralji, koji bani,
ki vitezi neizbrojni,
u onoj luci stoje zamani,
dokle dođe mladac bojni!

130

ULISE :

Rijeću, ka mu čas bi bila,
da jednoga ñega nije,
gdje se mlados sjedinila
od ostale sve Grecije?

135

SKUP :

Jedinstvo je svud hvaleno,
svaka koris šñim se stječe,
s kijem dobro jes općeno,
a teška su zla daleče.

140

Jošter da se s nam sjedini
svijem žudjeni mlad Akile,
ko će odoljet veličini
od moguće grčke sile?

ULISE :

Vidjeste li ponosita
svetilišta, družu mili,
ka smo, za nač plemenita
slavna mladca, učinili?

145

Lijepa uzrasta sto junčica
s neizbrojnim jagañcima
posvetismo ñega cića
neumrljem bogovima.

150

Koje molbe uzmnožite
Kalkant, prorok glasoviti,

126. htjeña] tako rukopis a.; b.: ktienja. U posljedñem taj glagol uvijek tako
s k. 129. kralji] rukop. b.: kraljevi. 133. ka mu čas bi] rukop. b.: ka bi čas mu.
148. mladca] rukop. b.: mlaca.

koje riječi zlamenite
ču se s višnjem govoriti! 155

Unutrnja od živina
sva prigleda, sva privrati,
Peleova da mu sina
bitje budu prikazati. 160

Sto krat dignu, sebe vani,
put nebesa sve pozore,
u komu je mjestu i strani
vrijedni Akile, da mu otvore.

Kad najposlije put uzumnožne
grčke vojske oči upriječi,
i razsrǵbe pun razložne
poče izricat ove riječi: 165

Teti, kćerce Nereova,
kuda si se uputila?
Priko morskijeh kud valova
vrijedna sinka jesi odnila? 170

Kralu od Šira, Likomede,
je li lijepo i pravedno,
da kudjeļu sramnu prede
s djevojčicam dijete vrijedno? 175

da streniteļ klete Troje,
mješte bojna djela, u krilu
razbludjene kćerce tvoje
trati svju snagu i silu? 180

Od ženskoga ruha bole
biknuće se nemu oklopje,
od kuđeļe, teško kopje,
meka od odra, vlažno poļe.

Razdri, mladče, sramne odjeće,
vrzi urese nedostojne,
i djelovat počni veće
trudne boje, trude bojne. 185

Za ovijem glasom iz nenade
riječ i snaga nega ostavi,
i ko mrtav na tle pade,
da se jedva oporavi. 190

162. pozore] *rukop. a.*: prozore. 175. kudjeļu] *rukop. b.*: kudjelu. 185. mladče] *rukop b.*: mlače. 187. počni] *rukop. b.*: počmi.

Mi videći, družbo izbrana,
 što se reče, što se zgodi,
 gremo Akila zatajana, 195
 ko svi znate, iskat odi.

SKUP :

Je da željam tijekom našijeme
 lijepu svrhu višni poda,
 i s vitezom žudjenijeme 200
 sjedini nas dobra zgoda.

Tko kriposno misli u sebi,
 mnokrat mu je sreća blaga;
 vrijedne misli kralj od nebi
 resi lude i pomaga.

DIOMEDE :

Mudri Ulise, već ne cknimo, 205
 neg u kraļa Likomeda,
 oružani ko stojimo,
 uputimo se svi ureda.

Svijes mi veli, srce dava,
 s temelitom prem odlukom 210
 slavna mladca i gizdava
 da mu otmemo silnom rukom.

ULISE :

Tuj viteže silu hrani
 proč himbenijem Trojanima,
 boj se ne će u ovoj strani, 215
 a najliše proč Grcima;

varka se ovdi i hitrina
 hoće, i djelo mudre svijesti;
 Peleova ja sam sina
 namislio šnom izvesti. 220

DIOMEDE :

Ne znam, kako je dostojno
 u stvar ovu varat nami,

i viteško srce bojno
da se služi s hitrinami.

Kralju od Šira prikažimo
čas i koris dobra općena,
načine mu hude odkrimo,
s kijem je oteta lijepa Elena:

225

da su kralji od Grecije
za jedno u čas svi tegnuti,
i da imaju teć najprije,
da se satre gusar luti;

230

on, koji ima množ veliku
mladijeh kćeri, trpjet ne će
silno djelo, grabšu priku
klete Asije nam mrzeće.

235

ULISE:

Za kralja će Likomeda
ti načini dobri biti,
nu se druga stvar naprijeda
od nas ima opraviti.

240

On ne drži i ne cijeni,
sred negova da dvora je
lijepa Teti sin ljubjeni,
neg da mlada djevojka je;

tijem je trijeba nač načine,
vrijedna mladca da odkrijemo,
što bez varke i hitrine
vijek učinit ne možemo.

245

Vratimo se opet k plavi,
za slobodu tere veću
svaki od nas hitro stavi
trgovačku na se odjeću.

250

Ko trgovci ne poznani
lasno ćemo, družbo, moći
u kraljevski dvor poznani
s trgovinam našijem doći.

255

Lijepijem kćercam kraljevskima
slične ćemo trge odnieti,

i s hitrinom mnogom nima
sablu i svijetli štit staviti: 260

ostale će uzet vile
slične urese svomu licu,
a na oružje bojni Akile
postaviće svu desnicu.

Naš Agirte s trublom tada 265
naredno će zapjevati,
da viteza bude mlada

srce na boj uzigrati;
tad ćemo se mi odkriti 270
vele veće podobnije,
i od Šira kralju izriti
miso i želju sve Grecije.

DIOMEDE :

I ti je način dobar mnogo,
ne može se nemu oprijeti; 275
boji se iznać nije mogo
od razumne tve pameti.

ULISE :

Ne krzmamo i ne cknimo,
o vitezi pribrabreni,
hod'mo na plav, da mijenimo 280
bojne odjeće, neka je meni.

SKUP :

Stvar je veće učinena,
gdi se ovaka kripos plodi;
moć s mudrosti sjediñena
vrha trudijem svijem dohodi.

PRIKAZAÑE DRUGO.

KIRON :

O Kirone, tko bi reko, 285
da u družbi lijepijeh vila,
bojne od slave na daleko,
dragoga ćeš nać Akila?

A ti, Akile moj ljubjeni,
na ovi način srčanoga
sama u spili u kameni
mož' ostavit meštra tvoga? 290

Nijesi meni ti kriv, nijesi;
Teti, majka tva strašiva,
suproć voļi od nebesi
junačkijem te djelim skriva. 295

Sve koliko bitje tvoje
zviezde su mī znane odkrile,
i ljubene tve požude
i tvu ljubav objavile. 300

Uzazno sam, da si u dvoru
krala ovega od otoka,
gdi po siñem taj čas moru
priplivo sam s toga uzroka.

Život, koji vodiš odi,
s životom se ne pogađa,
sa mnom za jedno ki provodi,
kad ti od vila bi čas slađa. 305

Ja naučih s pomnom tebe,
ko podložni puk se vlada,
kako je biti od potrebe,
gospodovat tko se nada;
a ti sada s mlađahnijema
djevojčicam danke traješ,
a pucim se podložnijema
gospodovat malo haješ. 310 315

Mješte mlijeka ja babina
u mlađahna tvoja ljeta
mozgom vrljem od živina
zadojih te jur djeteta, 320

neka mlados tvoja jaka,
jakom pićom odhrañena,
protivnikom svijem se paka
vrla ukaže i ognena;
celovima napisana
sad nevidom tva moć gine 325

i skrovita posred stana
mru viteške tve vrline.

Koli krati na besjedu
moju od jutra do večera, 330

sad po suncijeh, sad po ledu,
silne od gora zvijeri tjera,

i ako se k meni ne bi
krvav na stan povratio,
veće krati ja bih tebi 335

oštrijem licem zabavio;

posred krila dikle mlade,
s malom dikom, s malom časti,
zastane te često sade
bijelo jutro, večer tmasti. 340

Truđahnu ti sa mnom prije
tvrđi kami bi ložnica;
s razbludnom te družbom grije
meka od veće sad pernica.

Prije bjehu tvoje dike, 345
s krepkom svijesti srca rada
priplivati plahe rike;
u razbludam pliješ sada.

Ti po meni sve načine
od bojnoga primi rvaña, 350
i nauči sve hitrine
od izvrsna natjecaña:

ko se tvrdijem pod oklopjem,
ko pospješan, krepak, stavan,
s štitom, s mačem, s lukom, s kopjem 355
vladat ima vitez slavan;

ko bojnici oružani
i sređeni bit imaju;
ko se u poļu, ko se u strani
neprijatelji susretaju; 360

s bojnom vojskom u okoli
tvrđi gradi ko se obstiru,
i nariplu miri oholi,
i sve obrane njih satiru.

Htjeh ti jošter lijeke znane 365
i načine sve skazati,

kijem se liječe lute rane,
dotečene posred rati.

Naučih te i nad sve ino
plemenite sve kreposti,
s kijem se dobro stječe istino
i neumrle glas svjetlosti.

370

Uz drag romon arpe medne
s tijem naucim često tebi
ja pripijevah ljudi vrijedne,
kijeh je svijeto glas pod nebi,
neka srce tve viteško
izgledat se u njih bude,
da mu nije mučno i teško
djelovati bojne trude.

375

Od početka lijepa ovako
razlika su prem tva djela:
tve viteško srce jako
odjeća je ženska oplela!

380

S luvenijem se natjecañem
vjekovita čas ne stječe,
s junačkijem neg rvañem,
ke kriposna krv obtječe.

385

Ali što ovo oči moje
zamjeraju sada i paze:
koji djevojak skup ono je,
koje iz Šira grada izlaze?

390

Koja je ono djevojčica?
u veseļu i u slobodi,
lijepa uzrasta, svijetla lica,
svijem ostalijem kolo vodi.

395

Akile je moj ljubjeni,
nijesam nega ja zabio;
za sve odiću svu promijeni,
svakako mi je drag i mio.

400

Da na bedri sabļu ima,
ali kopje u desnici,
priličan bi činim svima
od razuma bio božici.

372. neumrle] *rukop. b.*: neumrli. 375. pripijevah] *rukop. b.*: popijevah.

Iza dubja gusta ovega
poć ću skrovno ja paziti,
ke se djelo ima od néga
na ovom poļu učiniti.

405

PRIKAZAÑE TREĆE.

AKILE, DEJIDAMIJA S SESTRAMI I S DVORKIÑICAMI,
I KIRON IZA DUBA.

AKILE:

Dejidamija, ma družice,
ka si mene, draga i mila,
nad ostale sve sestrice
inostranku oľubila,

410

tako smo se ljubko i medno
među nami sjedinile,
da smo veće srce jedno
od dva srca učinile.

415

Kako iste oči u glavi
ľubim svaku tvu sestricu,
najvećome nu ľubavi
dvorim tebe, mu vrsnicu.

420

Ma družice obľubjena,
ti si u dne i u noći
i gledana i scijeñena
tako, da izrijet nije moći.

425

Pernica je jedna nami,
jedne misli, jedne žeľe,
sjediñenijem odlukami
ja tve, ti si moje veseľe.

DEJIDAMIJA:

Djevojčice izabrana,
ako je ľubav tva velika;
i ľubjena i gledana
ne mañe je tvoja dika.

430

Ti si s mnogom tvom dobrotom
tako u srce moje stala,

sa svom snagom i životom
da ti sam se zapisala. 435

Za to vazda ja ću tebe,
dokle u meni duh se nađe,
kako samu ljubiti sebe,
i, ako se može, slađe. 440

KIRON :

Ove riječi blage i mile,
s lijepijem licem sjedišene,
koga ne bi zatravile,
da zatavljen sahne i vene?

Pod ljubnijem ko god stijegom 445
ne će da vrat svoj prikloni,
od ljepote silne bijegom
sačuva se i ukloni.

AKILE :

O kraljevski rode mili,
odviše je, da riječima 450
tva se mlados kazat sili
ljubav, koju znam djelima.

DEJIDAMIJA :

Sva kolika moja dila
na zapovijed tvoju jesu :
tako si nam omilila, 455
da smo sluge tvomu uresu.

AKILE :

Omilile vi ste meni,
i sred srca svijeh vas moga
ja u većoj držim scijeni,
neg li braca ljubjenoga. 460

SESTRA :

Djevojčice lijepa i vrijedna,
i tva dika nami ugodi,

kako da nas majka jedna
iz utrobe iste rodi.

Za inostranu djevojčicu
veće tebe ne držimo,
neg najdražu ko sestricu
jednako te sve ljubimo.

465

AKILE :

Plemenite djevojčice,
srcem veomi veselime
vaše drage od sestrice
ja žudjeno primam ime.

470

Nu ako se skoro zgodi,
da nas smiri sreća mila,
i bude od vas koja godi
moga brata jošte Akila.

475

On je uzrasta moga istoga,
iste riječi iste slike;
van uresa djevičkoga
stvari u nas nije razlike.

480

Vi, sestrice me ljubjene,
rodom ćete biti tada,
ko mi srcem sjediñene
prijateljskijem jeste sada.

KIRON :

Kako bitje svoje hini
odhrañenje me ljubjeno,
ko djevičkoj u hañini,
tako i riječi prikriveno !

485

Nu će malo proć vremena,
pravi Akile da ćeš biti;
vrijedna narav i hrabrena
ne može se svijetu skriti.

490

DVORKIÑICA :

O družice me ljubjene,
ovdi zaman što stojimo?
vrh ravnine sej zelene
mili tanac izvedimo.

495

Nitko ovdi ne prohodi,
ko nas može upaziti,
u veselju i u slobodi
tanac ćemo moć voditi.

500

KIRON :

Od milosti ne izrečene
u arpu ću poč udriti,
i ove tance njih ljubene
s mednom pjesni sjediniti.

Gusto kitje dubja ovoga
sakriće me njih očima,
a u dubravi nije nikoga,
ki me ukazat može njima.

505

(Kiron pjeva iza dubja).

Srećni mladci, kijem sred lica
u proljetje prvijeh ljeta
rumen trator i ružica
s mnogom dikom zene i cvjeta,
ako putom od kriposti
čas neumrlu steć žudite,
od viliće od lijeposti
daleko se uklonite.

510

Žensku lijepos vrijeme hara,
a ljepota prave časti
s vremenom se vik ne stara,
i ne može nigda pasti

515

Blaga i mila zrak pogleda
vaše srce ne zatravi:
luta zmija često uijeda,
u mekahnoj skrovna travi.

520

AKILE :

Koji se ovo u dubravi
glas romonom mednijem čuje,
ki od kriposti lijepos slavi,
a ljubenu pogrđuje?

525

Božanstvo će bit koje godi
sišlo s dvora nebeskoga;

530

glas ovako ne izhodi
od jezika umrloga.

Na čestite ove pjesni
veselo se oglasimo,
i s radosti i luvezni
tančac vodit već počnimo.

535

(Djevojčice tanac izvode i pjevaju).

O kraljice svega cvijetja,
lijepe ruse i čestite,
od ranoga ke proljetja
tiho vrijeme svud glasite,
vam ljepahnijeh djevojčica
gizdav ures i čestiti
i rumena svijetla lica
prilične vam mogu riti.

540

Zemlja ljubko nakitjena
ljepotom se vašom slavi,
a lijepos je njih hvaljena
usred ljudske sve naravi;

545

slične drobnijem vi zvijezdicam
s vašega ste lijepa uresa,
one višnjem božicama
prilikuju od nebesa;

550

rumenilom vi sramnime
zanosite svijeh pozore,
one sramom djevičkime
ljudska srca trave i more;

555

vi ste dračom obrañene,
one oštrome svojom ćudi;
vi ste od mladijeh svijeh žudjene,
ljubovnika njih množ žudi;

560

očućenja ne ima cijela,
ko još miris vaš pogrdi,
komu je lijepos njih nemila,
rijet se može kami tvrdi.

KIRON:

Kako u prohod kratka dana
rusa vene i opade,

565

tako u brzo poharana
ljepota se vaša krade.

Slavna kripas, koje cvijetje
i ljepota cti do vijeka,
sama uresit može bitje
ne mlađahna nasljednika,

570

a vaš ures često učini
mladca, koga srce stravi,
da od kreposti put istini
i čas svoju zaboravi.

575

Nu pokli se srce mlado
mučno može ustaviti,
da ne bude želno i rado
lijepu i vriednu vil ljubiti,
putom, ki je bez zabave,
svoju ljubav tjera i lubi,
i neumrle ljubav slave
s tom ljubavi ne izgubi.

580

PRIKAZANÉ ČETVRTO.

DJEVOJČICE I HADUM CRNAC.

HADUM:

Što krzmate? Što činite?
Što ste izišle izvan grada?
U rodjene dvore sada
pospješno se sve vratite.

585

Ne znate li, s kojom vlasti,
i ko oštrom zapovijedi,
pomnu imati vaše časti
meni ćaćko vaš naredi?

590

On bistroga pun razuma,
on naredno reče meni:
vrhu inijeh svijeh haduma
moj izbrani i ljubjeni,
mojijeh kćeri, bijelijeh vila,
crna glava ti ćeš biti,
i zabave njih i djela
s pomnijem okom svej paziti.

595

600

Od ljudskih ih čuvaj oči
i sumniva od pogleda,
čin', da pomnna tva svjedoči,
ko ti je draga ma besjeda.

Sjedišenijeh nut građana
od ovuda družba izlazi;
put rodnoga brže stana
hod'te, da vas ko ne upazi.

605

SKUP DVORANA :

O nekrepka bez prilike
ljudska tašta prem pameti,
kako uzumnožne i razlike
jesu misli u tvojoj svijesti.

610

Jes ko našijeh vrhu dila
cijeni zvijezde da gospode,
da udesnoga njih iz krila
dobre izviru i zle zgode;

615

svaki umrli da na sviti
pod zvijezdom se svojom rodi,
po ke tijeku zlameniti
traje život, smrt nahodi.

620

Ko god stavla slijepu sreću,
ka je bez mjere i bez reda,
da ima vrh nas vlas najveću,
da svijem ljudem zapovijeda.

625

Bude, ljudskoj ko mudrosti
dava od svega čas i diku,
da je više i za dosti
vladati se nom čoviku.

Likomedede, koji nami
zapovijeda i kraluje
kaže, i sreći i zvijezdami
da svijes mudra gospoduje

630

On, čim Grci svi ostali
kletej Troji poraz prijete,
silnom grabšom ka se hvali
lijepa Elene nim otete,

635

malo za rug haje općeni,
ni o pogubnom misli boju,

er najveću mudros cijeni,
s mirom vladat kuću svoju.

640

Videć, što se zgodilo je
svom susjedu, čačko znani
djevojčice kćerce svoje
s mnogom pomnom vlada i brani,
među koje još sumniva

645

Teti kćercu svu postavi,
da daleče bojna od gniva
šnim vesele dni boravi.

Nu kako no noćna ptica
kroz poglede sve nejake
sunčanoga svijetla lica
ne podnosi jasne zrake,
tako božijem prid razumom,
zvijezdu i sreću ki sam vlada,
sa svijem znañem, sa svijem umom,
ludska pamet gine i pada.

650

655

Tim svoj porod kralj za ludu
i strašiva Teti blude,
ako inako u svom sudu
odredio višni bude.

660

ČIŃENJE DRUGO.

PRIKAZAŃE PRVO.

DEJIDAMIJA I AKILE.

DEJIDAMIJA :

Eto je sreća dala nami,
oba u srcu ko žudimo,
da se ovdi mi na sami,
dragi Akile, nahodimo;
da imenom pravim mogu
slobodno te ja zazvati,
i bez srama ljubav mnogu,
ku ti nosim, ukazati.

665

Za sve hitrijem da načinom
bih od tebe privarena

670

641. rukop. a.: videć, zgodilo se što je. 649. ptica] rukop. b.: tica 670. bih]
rukop. b.: bjeh.

djevojačkom još hašinom,
ma je ljubav ne izrečena.

Što riješ? ka bi tva privara?
Moj ljubjeni mili brače,
po volji se višnom zgara
naša skrovna ljubav začu.

675

Nu što veće skrovenija
pod sjenom se sramna drži,
toliko je ognenija,
toliko me jače prži.

680

Gorim, ma mi često u sebi
srce od straha preda i stine,
da uzazno čačko ne bi
moje i tvoje sej krivice.

AKILE:

Ne straši se i ne srami,
drag životu moj čestiti,
lubbav, ka je među nami,
kriva i sramna ne ima biti.

685

Od gizdavijeh tvijeh sestrica
i od čačka ljubjenoga

690

ja sam scijeđen djevojčica,
ni oni znadu bitja moga;
jošter da ga budu znati,
cijeca toga straha ne ima,
ovakoga zeta imati
čas će i dika biti nima.

695

Vjera od mene obećana
kletvom ti je tvrdom dosti,
vjerena da s' izbrana
i sve dobro me mladosti.

700

Sve što je božic i bogova,
i u moru i na nebi,
da je bez svrhe ljubav ova
za svjedoke podah tebi.

705

Za to, izbrana ma gospoje,
ako srce tvoje preda,

da su tašte kletve moje,
da nije stavna ma besjeda,
te sumnjive misli odreni,
er tva lijepos i dobrota
zatravljenu je draža meni
moga istoga od života.

710

DEJIDAMIJA :

Nije potrebe, moj žudjeni
izabrani drag pokoju,
da kletvami budeš meni
svjedočiti vjeru tvoju,
gospodska mi je tva riječ sama
krepak biļeg, svjedok pravi,
tvoje od vjere, tvoga od plama,
od gorušte tve ljubavi.

715

Tim ne samo tvoje dike,
kraļeviću plemeniti,
druga, nego verna u vike
robiñica ja ću biti.

720

AKILE :

Nije prilično, da si meni
ti robiña, dušo moja,
ka si život moj stravļeni
s tvom ljepotom zarobila.

725

Tvom Akilu ako sada
izabrana s' vjerenica,
šnjim ćeš skoro biti mlada
svijetla i slavna još kraļica.

730

Ćačko Peleo, majka Teti
diklu tako plemenitu
vesela će srca uzeti
za nevjestu svu čestitu.

735

U toliko, ma gospođe,
hotjej meni dopustiti,
da tvoj vjerni za čas pođe
oviem lugom poloviti.

740

713. potrebe] *rukop. b.*: potreba. 718. krepak svjedok, biļeg pravi. 740. lu-
gom] *rukopisi*: lukom.

Pjesan, koju u dubravi
ču sa mnome tva dobrota,
prid oči mi bitje stavi
od prednega od života:

iz djetinstva još prvoga
naučna sam ja truditi
od Kirona meštra moga,
i dni u lovu provoditi.

745

DEJIDAMIJA:

Sa više je i za dosti,
drago dobro me žudjeno,
od gizdave tve mladosti
me srdašce ulovjeno;

750

nu kad imaš tu požudu,
tjerat plahe zvijeri od luga,
u lovnomu temu trudu
i ja ću ti biti druga.

755

Nosiću ti luk i strijele
i znoj s lica otirati,
združen sa mnom lašne vele
zvjereće ćeš moć tjerati,

760

AKILE:

Za tebe su, ma ljubjena,
teški odveć lovni trudi,
ka si u dvoru odhrañena
i krajevskoj u razbludi.

765

Ko bi mogla ti podnieti
pod stupajom draču lutu,
koja raste, koja prijeti
oštre rane svud po putu?

Ko li bi se obranila,
da te plaha zvijer zateče,
kad no bi se zamjerila
moje družbe na daleče.

770

Znaš, ma dušo, da veće krati
na otok ovi s kraja umije
lav i medvjed doplivati,
od kijeh vrlijeh zvijeri nije.

775

Ja, koji u srcu straha viku
 momu nijesam oćutio,
 da lis krene uz tvu diku,
 bojo bi se i strašio.

780

Tim u rodne dvore bijele
 s sestricam se tvojijem vrati,
 ne ću, ni bih mogo, vele
 ni ja u lovu, dušo, stati.

DEJIDAMIJA :

Primam tvoje zapovijedi,
 moj životu izabrani,
 pođi plahe zvijeri slijedi,
 s luvenom se tvom rastani.

785

Grede porod naš primili
 u selu ćeš prigledati,
 koji s pomnom tu smo skrili,
 da ne bude ćaćko znati.

790

Rec' seļanci, ka ga bļude,
 da, kako je naućena,
 poslati ga meni bude
 među cvijećem pokrivena;

795

neka sinka, moju diku,
 vidim mojijem ja očima,
 i požudu mu veliku
 smirim ćestim celovima.

800

Podi s bogom, ćes vesela
 združila te putom svudi,
 ružicom ti zemļa ćtjela,
 srećni bili tvoji trudi.

PRIKAZAÑE DRUGO.

KIRON I AKILE.

AKILE :

Što ono šušni u dubravi?
 Koja će se stvar zgoditi?
 Od zvijeri je bileg pravi,
 luk ću i strijele pripraviti.

805

Ah, da silni medvjed bude,
ili vepar oštrijeh zubi, 810
da počasti moje trude,
da ga moja strijel pogubi.

Dejidamija, ma družice,
sreća bi ti ovo bila, 815
moja draga vjerenice,
srca moga dušo mila;

na čas rajske tvoje dike
dar malahan, ali mio,
strašnu glavu zvijeri prike 820
on čas bi ti poklonio.

(Ovdi Kiron udara i pjeva iza dubja).

Kroz viteška djela teška,
ne po putu od ljubavi,
ko se rodi da gospodi,
k neumrloj grede slavi.

Ne lijeposti, neg kreposti 825
junačko se srce klaña,
ženska dika ljubovnika
zlo pogubi, koga raña.

AKILE :

Koji romon, ke pjevanje
od mene se ovdi čuje, 830
na viteško djelovanje
koje mlados mu svjetuje?

Ili je ki god od bogova,
ili Kiron glasoviti 835
priplivo je u mjesta ova
po pučini valoviti.

On je, drugi nitko nije.
Smirite se, moje strile;
ljepše plijene i srećnije 840
nijeste nigda uhitile.

Ali, ko ću moć od srama
pogledati nega u lice,
s nedostojnijem hačinama
razbludjene djevojčice?

AKILE.

KIRON :

Tako, sinko moj ljubjeni,
pri mlađahnoj lijepoj vili
starca meštra ti promijeni
i viteški ures mili?

845

Poznaš li me? Zasramjene
tvoje poglede ne odmeći;
dobro poznan ti si od mene,
za sve ženskoj u odjeći.

850

Ne srami se, nu ne srami;
nijesu teška tvoja djela;
majka je tvoja kriva nami,
koja te ovdi jes donijela.

855

Poznam, to su ne načini
i hitrosti sve ne bile;
ona tebi doć učini
priobučenu među vile.

860

AKILE :

Naučitelju moj hrabreni,
od mlađahnijeh ljeta koga
u jednakoj držah scijeni
kako ćaćka ljubjenoga,
ko se ne ću ja sramiti
gdi ti, u trudijeh ki me odhrani,
u razbludah sad me uhit
zapletena u ovoj strani;
gdi nauke sve hvalene,
ke mi poda ti nekada,
poplesane, pogrdjene
prem očito gledaš sada?

865

870

KIRON :

Sram ostavi, sinko, s strane,
i slobodno tvoja dika
odkrij meni skrovne rane,
da im dati mogu lika.

875

860. priobučenu] oba rukopisa imaju: priobučena, koje je u rukop. b. tek ispravljeno: priobučenu; ako je ono pravo, biće pogrdješno: tebi mjesto tebe.

Rana, u vrijeme ne liječena,
 žestocija vele izhodi,
 a, u početku zatečena,
 vele lašne lijek nahodi.

880

AKILE :

Najveća je moja rana,
 i u žestokoj ja sam smeći,
 što dobrotu tva poznana
 u ovoj me je našla odjeći.

885

Nu pokli je tva požuda,
 bitje uzaznat, koje odi
 od kreposnijeh tvojijeh truda
 odhrañene tvoje provodi,

vas moj život raspušteni
 odkriću ti ja slobodno,
 pak se srći suproč meni,
 ko ti je drago i ugodno.

890

Cijenim, da znaš boļe od mene,
 za ki uzrok majka moja
 od tve družbe pohvaļene
 mlađahna me dić nastoja.

895

Ona tihijem snom svezana
 u plovućijeh kolijeh odi
 rođenijeh me donije iz strana
 po širokoj morskoj vodi.

900

Ko me slatki san ostavi,
 i ne vidjeh kraja od prije,
 očima se mojijem objavi,
 i da tebe sa mnom nije.

905

Misli, koju tugu i muku
 ja oćutjeh u pameti,
 nu me uhiti tad za ruku
 ļubeļliva majka Teti.

Ne mogu ti rijet od srama,
 kroz ke molbe i načine
 rukom svojom ona sama
 na me stavi sve haļine.

910

Samo ti ovo kazat mogu:
u moj život da nikada
sram i boles toli mnogu
i većega ne imah jada.

915

Nu koji bi sin u sebi
tvrde od stijene vrlji bio,
na ove molbe da se ne bi
dragoj majci umolio?

920

KIRON:

Matere, koja uči
sinove na zao put,
vrijedan sin odluči
moleña vik ne čut.

AKILE:

Smiri gorke tvoje smeće,
veľaše mi, sinko mili,
na te oblačit ženske odjeće
potreba me teška sili.

925

Tebe, drago moje dijete
i sve dobro me na svijeti,
nemilosne zvijezde prijete
mlada s majkom razdijeliti.

930

Dokle prođe rat mrzeći,
među družbom lijepijeh vila
ovdi ženskoj u odjeći
skrit sam tebe namislila.

935

Šnim ćeš dragom u pokoju
i u veselju dni trajati;
ah, poslušaj majku tvoju,
ne će toga Kiron znati.

940

Reče, i družbu djevojčica
ukaza mi u ovom kraju,
ke ljepotom svijetla lica
istom suncu odsivaju.

Nad sve ine najmilija
u gizdavom tomu zboru

945

918. vrlji] rukop. b.: vrli. 921. matere] oba rukopisa: mati, ali rukop. b.:
ima ovo tek kao korekturu od: matere.

lijepa i vrijedna Dejidamija
objavi se mom pozoru

Jak glasnica bijela dana
od svijeh zvijezda ljepša se kaže, 950
tač svom dikom vila izbrana
sve ostale nadhodaše.

One s ćaćkom ljubjenijeme,
mjestu ovemu ki gospodi, 955
sve na more u toj vrijeme
bjehu izišle u slobodi,

a to er otok ovi tade
svetkovaše dan svečani
na čas slavne od Palade, 960
ku poštuju ljudi znani.

Izabrane sej božice
na moru je crkva ohola,
gdi kraljevske djevojčice
izvođahu mirna kola. 965

One, kada upaziše,
mene i majku na kraj iti,
mile tance sve pustiše,
i dođoše nas primiti. 970

Majka sladcijem besjedami
govoraše tiho meni: 970
s ovim li se ne ć' vilami
združiti, sinko moj ljubjeni?

Paka kralju Likomedu,
ki nas primi s mnogom časti
svrnu lice i besjedu, 975
sadruženu s mudrom slasti.

Da ne kćerca ja sam, reče,
i da mene dovela je
bojne od smeće na daleče
u njegove mirne kraje, 980

neka s kćercam negovijeme
u veselom miru i goju
da srčano budem vrijeme
provoditi i mlados moju.

Ove i mnoge još besjede
 s hitrijem molbam sjedišene
 reče, da kralj Likomede
 dobrovoljno primi mene,
 pače još nam i zahvali
 lubežljivo, da smo nega
 za pohrane lijepe obrali
 nad sve kralje najvrijednijega.

98

990

Pođe majka ma ljubjena,
 a ja ostah, čačko izbrani,
 djevojčica prihišena,
 ko me vidiš, u ovoj strani.

995

KIRON :

Kako je mučno prihiniti
 bitje, ke ti narav ne da,
 tako je lasno poznan biti;
 slijedi, što bi u naprijeda.

1000

AKILE :

U naprijeda što je bilo
 rijeću s mañijem ja rijećima,
 er protivno sve je dilo
 tvojijem vrijednijem naucima.

1005

Od kraljevskih djevojčica
 šnim radostim ne izrečenom,
 ne ko druga, neg sestrica
 ja bih primjen s mnogom cijenom.

Nu gizdava Dejidamija
 od izborne te mladosti,
 ko godištim najstarija,
 tako i ćudim i lijeposti,
 bi vidjena jedva od mene,

1010

a me srce sveza i rani
 kroz sve dike ne izrečene
 i kroz pogled svoj sunčani.

1015

Tako silnijem tad plamenom
 ma se ljubav začu i rodi;
 misli, kakva pak s vremenom
 u srcu se mom rasplodi.

1020

i ma snaga je li bila
jaka, da se ne slobodim,
gdi uza me draga vila,
ja se uza nu sved nahodim?

1025

Lijepa dikla, puna hvala,
cijeneć mene djevojčicu,
na uzdanu me bješe obrala,
za najdražu ne družicu.

Za drugu me uze vjernu,
odgovarat ter se stavi
na mu ljubav neizmjernu
s neizmjernom svom ljubavi.

1030

Djevojčice privarene
ne bi nijedna tuj krivina,
čim brañaše pomno mene
djevojačka noj haļina.

1035

Tako sa mnom zaļubjena,
i ne znajuć me požude,
htje najposlije, da općena
pernica nam jedna bude.

1040

Ah, odovud čelad grede,
u duble se uklonimo,
da ne mogu čut besjede,
ke među nam govorimo.

PRIKAZANÉ TREĆE.

KRAL, ULISE I DIOMEDE U HAĀINAM TRGOVAČKIJEJEM,
SKUP BOJNIKA.

KRAL:

Prijatelji, kijeh zdrave
sreća je vesela

1045

u moje države
po moru donijela,
slobodno sad meni

bez straha kažite,
kijeh ste iz strana rodjeni,
kud tako hodite ?

1050

1024. uza nu] *rukop. b.*: u ognu. 1035. pomno] *rukop. a.*: pomno, *b.*: pozna.
1036. noj] *rukop. b.*: nom a ovo ispravljeno: ne. 1037. sa mnom] *rukop. a.*: sa
mnom. 1039. htje] *rukop. b.*: ce. 1042. u duble] *rukop. a.*: odovle.

ULISE :

Svijetli kralu i hrabreni,
 iz iztočnijeh mi smo strana,
 u državah porodjeni
 čestitoga Indostana. 1055

Ova zemlja, da ti je znati,
 nad sve je ine ljepša i slađa,
 na godište čet' krati
 obilnosti svake rađa. 1060

Mrazne zime i vrućine
 u noj mjesta ne imaju,
 proljeća se sve godine
 bez promjene uživaju. 1065

S kamenicam bisernima
 skut našega mora pun je,
 gore dražijem kamenima,
 rijeke između zlatne pjene. 1065

Tri stotine cijelijeh ljeta
 često čovjek puna vrši,
 ni ga uboštvo sramno smeta,
 slaba nemoć ni ga krši. 1070

Što ću t' našijeh od gradova
 veličinu kazat mnogu;
 same ograde njih dvorova
 cijeli gradi rijet se mogu. 1075

Iz obilne zemlje ove
 mi se mladi jur dignusmo,
 i države i gradove
 neizbrojne obidosmo, 1080

i s prodajom trgovine,
 s kojom život provodimo,
 sve zakone i načine,
 kijem se vlada svijet, učimo.

Među ostale grade obilne
 u tvrdoj smo bili Troji,
 koja s grabše hude i silne
 lijepu Elenu vašu osvoji. 1085

1063. proljeća] *rukop. a.*: proljetna. 1069. cijelijeh] *rukop. a.*: slatkijeh. 1070. *rukop. a.*: često čovjek vrši; *može biti*: često čovjek puna navrši? 1071. sramno] *rukop. b.*: sramno.

Tu Paride, gos himbeni,
ko Greciju s prva uvrijedi, 1090
tako drži u nescijeni
sve, ko kraļe grčke slijedi.

Nu ako je slava istinita,
ko po svijetu svud slovete,
ne će teška taj krivina 1095
dugo ostati bez osvete.

DIOMEDE :

Glasovitoj mi smo u luci
od Aulide, kraļu, bili,
od Grecije gdi svi puci
skladno su se sjedinili, 1100

tač pod mnoštvom silnijeh drijeva
more od mora sliku ne ima,
a bližni se vas kraj skriva
pod neizbrojnijem šatorima.

Nije bojuika, nije viteza, 1105
koji glas slavi vječne slave,
da se kletvom ne podveza
trt trojanske sve države.

Žamori se samo u puku,
ne bez mnoge srgbe i smeće, 1110
da općenu svijeh odluku
nekolici združiti ne će;

da nekome majka draga
poć na bojna brani dila;
koga od kćeri ljubav blaga 1115
drži; a koga ljubimila.

KRAĻ :

Razlog je, tko može
ikako na boj poć,
da ostalijeh pomože,
i sdruži šnima moć. 1120

Da staros nejaka
ne sluti me krvi,

1092. ko] *rukop. b.*: ki. 1096. ostati] *rukop. a.*: stati. 1106. *rukop. a.*: koji
glas slove vječne slave, *b.*: ki vlas slavi vječne slave. 1120. *rukop. a.*: i
druži šnim nam odi; *b.*: i združi šnim na moć.

u boju junaka
 bio bih ja prvi;
 ljubjene kćeri me,
 kijeh imam ja dosti,
 svadile ne bi me
 s viteškom kriposti:

1125

dika je i slava
 neumrla na sviti,
 čas rodnijeh država
 s oružjem braniti.

1130

U toliko, ko čes blaga
 u ove kraje vas dovede,
 primam srca vele draga
 i vas i ko s vami grede.

1135

Usred mirna mjesta ovoga
 u velikoj vazda scijeni
 trgovci su od svakoga
 i primjeni i častjeni;

1140

nu mi vašijeh trgovina
 ime i scijenu prikažite,
 držim, tacijeh iz krajina
 lijepijeh stvari da nosite.

DIOMEDE:

Mi ne ćemo gledat cijene,
 vedri kraļu, s tvojom vlasti,
 ki, ne dobro još vidjene,
 s tolikom nas primi časti.

1145

Tve mudrosti glas čestiti,
 svijeh mudrosti ki nadhodi,
 već neg žela od dobiti
 činila je nam doć odi.

1150

Sve su naše trgovine
 malo mañe ženski uresi:
 zlatni i lijepi nad sve ine
 ogrlini i uši uresi,

1155

rumen koraļ, biser bijeli,
 i pridrazijeh množ kamena;

1150. ki] rukop. a.: ka, a tako je ispravljeno i u rukop. b. 1156. uši uresi] rukop. b.: ušim resi.

sve su stvari, s kim bit želi
mlada dikla urešena.

1160

ULISE :

Među ovakijem uresima
iznaćemo, slično što je
i hrabrenijem vitezima,
i za ruke slavne tvoje.

KRAJ :

Pod'te na plav i činite
trgovine sve donijeti,
da me kćerce plemenite
pomno mogu njih vidjeti.

1165

Hoću, svaka da obere,
što je podobno ne uresu ;
da im se zgode sej namjere,
veomi željne one jesu.

1170

DIOMEDE :

Vedri kraļu i čestiti,
dijelimo se mi veseli
tvu zapovijed ispuniti,
ko vedrina tvoja želi.

1175

KRAJ :

Nu dokle se vratit s mora
prijateļi budu ovi,
jedan od vas hrlo iz dvora
haduma mi pod' dozovi ;

1180

mi se ostali uputimo,
ko je običaj često moja,
lijepu zelen da vidimo
kraļevskoga perivoja.

PRIKAZANÉ ČETVRTO.

AKILE I KIRON.

AKILE :

Za to, ćaćko moj ljubjeni,
ko ću, ka bi ma privara,

1185

sad se gñevan kaži meni,
i s razlogom svud me kara.

Tegnut u čas gosta moga,
ki me primi u sve dvore,
krivina je teška i mnoga,
noj s obrana nać ne more.

Ni se mogu opraviti,
što kraļevsku djevojčicu
obećo sam ja primiti
za mu dragu vjerenicu,
po putu sam er pravomu

vjerenicu imo iskati,
ne želeću ļuvenomu
nesvijesno se dat vladati;

tko vladati sve požude
i svu voļu jaki nije,
ko da družijeh vladat bude,
i kraļevat da umije?

KIRON :

Smiri tugu, ka te koļe;
tvoj grijeh, sinko plemeniti,
ļuvena se plahos boļe,
neg krivina može riti.

Blizu lijepe djevojčice
užeženu mladu tebi
drugu izbranom od družice
učinit se čudo ne bi.

Ako je ko god u krivini,
krivina je majke tvoje,
ka mlađahnu tebi čini
od družbe se dijelit moje.

Od onijeh roditelja
ja ne hvalim misao ni svjete,
ki bez znana naučitelja
puštavaju mlado dijete,
a najviše od matera,
ke sinove sve razblude,
da grčije od čemera
budu držat teške trude;

119

1195

1200

1205

1210

1215

1220

one svjetim ispraznima,
cijeneć veoma da ih lube,
veće krati budu nima
od velike od pogube.

1235

Trijebi je gledat, dub iz mala
s kim uzrastom ima otiti,
er je tašta pak zahvala,
uzrasla ga htjet praviti.

1240

Za to, sinko moj izbrani,
iznađimo za vremena
lijek podoban tvojoj rani,
dokli može bit liječena.

1245

Što razbludjen poplahova
s lijepom diklom, možeš proći;
sad u družbu vitezova
pripravi se sa mnom doći.

1250

U ovemu kad životu
u naprijed bi ti živio,
tad bih reko, da s' ljepotu
od kriposti svu zabio,

i da jesu tve odluke,
zapletene sred razbluda,
sasma splesat me nauke
i odreć se vrijednijeh truda.

1255

AKILE:

Ja nauke držim tvoje,
ćaćko izbrani, na vrh glave,
i odluke su krepke moje,
put slijediti vječne slave;

1260

junačkoga od života
žudim trude zagrliti,
samo da me tva dobrota
bude s častim uputiti.

1265

KIRON:

Ja ću s častim tvojom mnogom
tebe odovlek, sinko, izvesti,
da svak reče, da s razlogom
hoć' iz ove strane izljesti.

1270

Znaš, da Grci puni gñiva
prijete Troju strt himbenu,
ka zakonom svijem protiva
ote lijepu ñim Elenu.

U luku se od Aulide
skladnijem srcem sjedinila,
da na slavni boj otide,
plemenitijeh mladac sila.

1275

Tuj tisuću hrljeh plavi
s bojnijem vojskam spravne stoje,
poć pedepsat grad nepravi
kroz pravedne silne boje,

1280

da s Paridom Troja kleta
bude uhitit i spoznati,
ali je koris, ali šteta,
tuđe ÷ubi otimati.

1285

U hrabrenu vojsku ovu,
sinko izbrani, i ti hrli,
želnijem srcem gdje te zovu
i bogovi i umrli.

1290

Izvan što je jur na nebi
udjelano vječna u slova,
da se oholas tre po tebi
asijanskijeh vitezova;

u hrabrenom tomu boju
neumrlu ćeš čas dobiti,
i državu rodnu tvoju
od prikora osvetiti.

1295

Ne straši se ni pripada,
što se boji majka mila,
da te ne bi sinka mlada
među oružjem izgubila.

1300

Rano, ili pozno, jednom ima
dospjet ÷udskijeh tijek naravi;
samo vrijednijem da djelima
čovjek svrhu svu zaglavi.

1305

Junaku je smrt ugodna,
i dobiva vječnu slavu,

koji za koris mjesta rodna
bude izgubit svoju glavu. 1310

Hodi, dragi sinko, hodi
na viteške hrabrenosti,
od bitja se oslobodi
nedostojna tvoj mladosti.

Hodi, dobi vječnu slavu, 1315
ka ne može viku umrijeti,
hod', nać ćemo plav na žalu,
ka će u vojsku nas ponijeti;

i, ako se plav ne nađe,
k junačkomu vrijednu zboru, 1320
mješte plavi i hrle lađe,
priniću te ja po moru.

Ne mo da te plasi vali
straše i morske pjene prike;
ovako smo priplivali 1325
hrle i silne mnokrat rike.

Tko će se iznać, ko će moći,
tvoje dijeleće pohuliti,
gdi pravedne greš pomoći,
a nepravdu potlačiti? 1330

AKILE:

Moj ljubjeni učiteļu,
besjeda me stavna tvoja
u veliku stavi želu,
steć glas vječni posred boja,
ni će mene ustaviti 1335

strah ni sumna smrti prike;
lijepo je život svoj zaniti
s častim, s kom se žive u vike:
ja bih tada nad sve ine
vitezove srećniji bio, 1340
kad bih rodne čas krajine
mojom smrtim osvetio.

Nu kako ću dragu moju
ostaviti samu odi,

da u gorkom nepokoju
privarena dni provodi? 134

I ako naša vjera nije
još prid ljudim odkrivena,
vele jače i krepčije
na nebu je jur sklopjena. 135

Ona je meni porodila,
ko ti rekoh, sinka Pira,
čijem se većma potvrdila
naša ljubav prava i vira.

Kad bih bitju u ovemu
nu mlađahnu ostavio,
tad bih ljudim i višnjemu
veomi teško sakrivio, 1355

i s dijeleñem nepravime
dobio bih prid svijema
vječni prikor, ružno ime
od mrzeća od hotima. 1360

Ah, kako bih gosta moga
uvrijedio s takom stvari,
ko Parida himbenoga
prišo hudoj u privari? 1365

KIRON:

Ne ću, sinko, da uvrijediš
gosta tvoga ti nikako,
ni Parida da uslijediš,
ki djeluje naopoko. 1370

Vrijednom ćaćku ljudi mile
bitje tvoje sve prikaži;
pravi mu ćeš bit Akile
od neprave vile draži.

Držim, da će bit veseo
i u srcu i u licu,
da negovu kćer uzeo
za dragu bi vjerenicu; 1375

1349. krepčije] *rukop. a.*: krepkije. 1360. svijema] *rukopisi imaju upravo tako.* 1362. od hotima] *rukop. b.*: svim hotima. 1369. uslijediš] *rukop. a.*: uz — slijediš.

tada će te bez zabave
on na slavni boj pustiti, 1380
i od ljubavi tve gizdave
miran ćeš se moć dijeliti.

Pođi, u ne ter se ispita,
i steć vječni glas doleti;
ona, ka je plemenita, 1385
ima tvoju čas žudjeti.

Reci joj, da sve grčke vile
i kraljice pune hvale,
ljubovnike svoje mile
na ovi su boj poslale, 1390

i za veću diku i slavu,
s vrijednom misli i odlukom
kacige im još na glavu
postaviše svojom rukom, 1395

er cijec grabše usione
od otete lijepe Elene
najveće su u čas one
i tegnute i uvrijedjene:

Laodamija druga svoga
svoga u bojne pokri oklope, 1400
a Ulisa razumnoga
časna i lijepa Penelope.

Pođi, sinko moj hrabri, 1405
i razberi dobro u sebi,
sve što učitelj tvoj ljubjeni
s pravijem srcem reče tebi.

Iz ove se ja države
ne imam, misli, odijeliti,
dokle na put vječne slave
ne budem te uputiti. 1410

AKILE:

Jeda višni s dobrom česti
zgar s nebesa skoro bude
na žudjeni kraj dovesti
moje i tvoje sve požude.

U toliko sa mnom hodi, 1415
 da ti ukažem sinka mila,
 kojega je meni odi
 lijepa ljubí porodila ;
 u ruke ću dat ga tvoje,
 kak uzraste, ćaćko izbrani, 1420
 da odhraniš dijete moje,
 kako i mene negda odhrani.

PRIKAZAÑE PETO.

KRAĻ, HADUM I DVORNICI.

KRAĻ :

O moj verni, koga u vjeri
 za najljepšu i najdražu 1425
 čas ljubjenijeh mojijeh kćeri
 uzdo sam sa dat na stražu,
 ne bez jake priporuke,
 da s velikom pomnom dosti
 sva njih djela i odluke
 vladaš stavnom tvom mudrosti, 1430
 jutroska su, ko čuh, bile
 izvan dvora, i s tancima
 sve se jutro zabavile,
 a ti nijesi bio šnima.

Stavi pamet, oči otvori, 1435
 same igda da ne hode ;
 dosta im su rodni dvori,
 neka po njih tance vode.

Vrhu tega pun hitrine
 pomnivo ćeš svedť paziti, 1440
 i gdi hode, i što čine,
 i što mogu kad misliti.

DVORNICI :

Vrhu mladijeh djevojčica
 velike se straže prose,

1416. ukažem] rukop. a.: skažem. 1420. ćaćko] tako tu i još koji put rukop. a., koji inače piše: ćajko, a rukop. b. postojano: ćaćko. 1424. najljepšu] rukop. b.: najljevu. 1436. igda] rukop. b.: nigda.

a najliše od kralica 1445
ime i porod koje nose.

HADUM:

Svijetli kralu, pun vedrine,
tvoje kćerice obljubjene
s tvrdom pomnom nad sve ine
čuvane su sveđ od mene, 1450

i u sva djela i zabave
ja sam nima vječna straža,
i od iste moje glave
čas mi je tvoja i nih draža;

nu Tetina kći gizdava 1455
Akilova sestra mila,
usred rodnijeh ka država
trudit se je naučila,

hotjela se prošetati,
da ja ne znam, na dvor šnima, 1460
dan provesti, ko već krati,
s milijem svijetom i tancima;

znaš, da ona u slobodi,
ko družica Dijanina,
često i sama na dvor hodi 1465
zvijeri tjerat od planina.

KRALJ:

Neka ona tej zabave,
ko je naučna, ište i tijeri,
samo ne da, da gizdave
u lov gredu moje kćeri; 1470

sto pameti i sto oči
sa svom družbom tvojom stavi,
da se nitko šnim ne roči,
van tko u dvoru mom boravi.

HADUM:

Ja i moja družba ostala, 1475
vrijedni kralu, sa svom vlasti
(i to je naša dika i hvala,
pomnu imat vrh tve časti)

tvoje kćere, pune dike,
 svud gledamo, svud slijedimo, 1480
 njih zabave sve kolike
 s pomnijem okom sved̃ pazimo.

KRALJ:

Djevojačkijeh množ naprava
 hoću nima ja kupiti,
 da to bude nim zabava, 1485
 s kojijem će se uresiti.

Trgovci su došli, koji
 vele uresa ženskijeh nose,
 što imat svaka njih nastoji,
 što sve želno veoma prose; 1490
 za to mi ćeš njih dovesti

u ove lijepe perivoje,
 neka kupe s dobrom česti,
 što ka želi, na oči moje;
 hoću lijepa kći Tetina, 1495
 za čas veću sve matere,
 iz ovezijeh trgovina
 da najljepšu za se obere.

HADUM:

Ona sada posred luga
 nahodi se sama u lovu, 1500
 nu sam poslo mnogo druga,
 da je ureda domu zovu,
 er nije pravo, gdi na kraju
 tuđinaca plav dohodi,
 tač slobodna da po gaju 1505
 za zvjereñem ona hodi.

KRALJ:

Dobro učini, tim se uputi
 ispuniti mu požudu,
 u to ja ću počinuti,
 dokle one doći budu. 1510

PRIKAZAŃE ŠESTO.

DJEVOJČICA MALA I HADUM.

DJEVOJČICA :

Nešto bi ti ja skazala
od gizdave Dejidamije,
što sam čula i uzaznala
po noj istoj malo prije.

Rekla mi je, da nikomu
ne odkrijem to pod nebi,
ni sestricam, ni dragomu
roditelju, još ni tebi;

1515

nu ću tebi sve skazati,
samo ako ćeš na dar meni
uši urese tej podati,
ali handar ti zlaćeni.

1520

HADUM :

Reci, kćerce, ne mo ckniti,
er ja te ću, kako želiš,
lijepijem darom naresiti,
da se vazda nim veseliš;

1525

uši urese lijepe ove,
i ovi handar vas od zlata,
i poljepši još darove
bitće tebi za to plata.

1530

DJEVOJČICA :

Ne ću, er su rekli meni,
da čuveñem vjere nije,
dokle u ruku dar prošeni
ne bude se dat od prije

HADUM :

Nu što pitaš? Odkrij meni,
što ti je ona spovidjela?

1535

DJEVOJČICA :

Rekla mi je, da rijećima
ne vjerujem, nego u djela.

Ni me vara, ni ću sama
s tobom crncom stati odi; 1540
poć ću k bijelijem ja vilama;
tko što hoće, za mnog hodi.

HADUM:

Tako uteće! Ah stisnuta
iz djetinstva ženska ćudi, 1545
ko mož' lasno bit prignuta,
kad se s darim ište i nudi!

Ako mala djevojćica
s ovom želom na dar hlepi,
ko će uzrasla pak mladica 1550
da riječ mitom svu zaslijepi.

Trijeba je poći zamititi,
da mi ureda pripovije,
ka stvar ovo može biti
od gizdave Dejidamije; 1555
ke su zgode tać skrovene
i potajna tako dila,
koje od inijeh i od mene
nu je tajat naućila.

SKUP DVORANA:

Veliko je dugovaće,
da se veće ne nahodi, 1560
svaki ćovjek, ki držan je
mjestu i gradu, gdje se rodi.

I ako se ćastit ima
ćaćko i majka svoja mila,
veću prosi ćas nad svima 1565
zemļa, ka nas je odhranila.

Ona je prava nam za bogom
majka općena, ku na sviti
i po pravdi i s razlogom
držani smo svi ļubiti. 1570

Ńoj na službu dat imamo
utoćistje u potrebe,

1543. tako] *rukop. b.*: i tako. 1546. kad] *rukop. b.*: ko. 1571. službu] *rukop. a.*: službi.

- sve što dobra uživamo,
blago, imanje, sami i sebe;
 nom dihamo, nom živemo, 1575
ne čas naša je čas izbrana,
nu bog hoće da ljubimo
pored s istijeh našijeh glava;
 paček istu svoju glavu
ne ima štedit da izgubi 1580
za rodjenu svu državu,
čas neumrlu ko god ljubí.
 Za ludu je, blago svoje
od protiva zlijeh čuvati,
a za općene svijeh pokoje 1585
malo harit i hajati.
 Ko je željan dobra svoga,
čuvaj dobro od općine,
er s porazom općenoga
dobra, i svoje dobro gine. 1590
 Da koristi nije općene,
kom nas rodni grad jedini,
bili bismo male od cijene
i ko zvijeri u planini. 1595
 Tim onoga čas dostoji
po sve vijeke bit spjevana,
s bojnóm rukom ko nastoji
čas braniti rodnijeh strana;
 paček višnjem bogovime
priličan se može rijeti, 1600
tko gre srcem viteškime
za rodjeno mjesto umrijeti,
 er je vele boļa odluka,
za slobodu mnozijeh pasti,
neg robovat s mnogo puka 1605
pod čijijem jarmom teške vlasti.
 Grčki kraļi vječnu scijenu
po svemu će svijetu steći,
čim, za osvetit čas općenu,
ne štede se na boj teći. 1610

1578. istijeh] *rukop. b.*: istijem. 1599. bogovime i 1601. viteškime] *rukopisi*: bogovima, viteškima. 1606. čijijem] *rukop. b.*: ovijem.

Nu ako i kralj Likomede
šnim sjedini svoje moći;
razložno je, da svak grede
pravdu osvetit i pomoći.

ČINENJE TREĆE.

PRIKAZANJE PRVO.

KRALJ S KĆERIMA, SKUP DVORKIŃICA, ULISE I DIOMEDE
U HAĀINAM TRGOVAČKIJE.

ULISE :

Eto, kralju, mi veseli, 1615
ko nam reče tva vedrina,
našijeh smo ti trgovina
ki god dio s nami donijeli.

Za ovezijem mnoge druge 1620
još će tvoja vlas vidjeti,
ke će naše verne sluge
s plavi za nam sad donijeti.

DIOMEDE :

Uzmi, tebi slično što je, 1625
i gizdavijem tvojim kćerami,
što njih licu podobno je;
ne gledamo cijene s vami.

KRALJ :

Lijepijeh trga vi donijeste, 1630
prijateļi moji mili;
poznati je, da se jeste
plodne iz zemļe odijelili.

Djevičice plemenite,
svaka od vas izaberi,
što hoćete, što žudite,
što se slično vam namjeri.

Ne ću štedjet srebra i zlata, 1635
za ispunit vaše žeļe;
podobna će u svem plata
smirit ove prijateļe.

1612. šnim] rukop. b.: s inijem. kćerima] rukop. a.: kćerimam.

DEJIDAMIJA :

Od bisera istočnoga
ja ću ogrļaj ovi uzeti;
nikad mi se ovakoga
dogodilo nije vidjeti. 1640

SKUP :

Dikla, ka je blage ćudi,
pridobiva biser bijeli,
i goruštoj u požudi 1645
za svu dragu svak je žudi.

DJEVOJČICA 2. :

Ja ću ovi, gdi kamena
množ velika dražijeh siva
među zlatom izređena,
u lijep način ke ju odiva. 1650

SKUP :

Ko sja u zlatu dragi kami,
tako vazda jes poznana
medju lijepim djevojkami,
djevojčica lijepa i znana.

DJEVOJČICA 3. :

Ovi koraļ prirumeni, 1655
ki bilezi zlatni rese,
ugodan je i drag meni
nad ostale sve urese.

SKUP :

Koraļu se rumenomu 1660
sram djevički prilikuje,
čijem se dvoru nebeskomu
lijepa vila uzvisuje.

DJEVOJČICA 4. :

Ovi od zlata pas skovani
ćudnom mjerom i lijeposti
za mene se samu hrani, 1665
sličan ures moj mladosti.

SKUP :

Ures i pas dikle mlade
kriposna su vridna dila,
ka zlo vrijeme vik ne krade,
ni satire zlobna sila.

1670

DJEVOJČICA 5. :

Uši urese, nakitjene
zrnom obla od bisera,
prem ko žudjeh ja, na mene
donije srećna ma namjera.

SKUP :

Djevojčice lijepe ušima
riječ kreposna i hrabrena
nad uresim bisernima
ima draže bit primjena.

1675

DJEVOJČICA 6. :

Lijepu od zlata spremu ovu
hoću za me ja kupiti,
u kojoj ću sved gotovu
mu napravu moć hraniti.

1680

SKUP :

Uresim je djevičkijema
čisto srce bez zabave
od zlaćenijeh ljepša sprema
i od vječne dike i slave.

1685

DJEVOJČICA 7. :

Od kamena draga uzimam
ja zrcalo ovo za me,
nek od nega svjete primam,
ko ću resit lice i prame.

1690

SKUP :

Primat svjete, ki su od hvale,
vrijedna kraļa kćerice imaju,

1669. ka] *rukop. b.*: ke. 1674. srećna] *rukop. b.*: sreća. 1681. kojoj] *rukop. b.*: koju. 1685. zlaćenijeh] *rukop. b.*: zlaćene.

neka se u njih druge ostale
ko u zrcalo ogledaju.

AKILE:

Meni u štitu svijetlu ovemu 1695
ogledat se jes najdraže,
prilika se moja u nemu
kao u zrcalu pravom kaže.

Lijepo ti bi mladoj meni
i kaciga ova stala, 1700
i ovi britki mač hrabreni,
kad bih nim se opasala.

ULISE:

Ovo je, družo, koga ištemo.
Nije se trijeba već tajati;
da ga sasma odkrijemo, 1705
čin' u trublu zapjevati.

Ovdi Ulise i Diomede među hašine od trgovaca i grabe Akila,
i pjeva trubla).

KRALJ:

Koje su ovo ovdi sile?
Koja izvire zla privara?
Uklon'mo se, kćerce mile,
ovdje je silnijeh skup gusara. 1710

Hod'mo u dvore, da mi je bojnu
vitezova vojsku izvesti,
za ovu silu nedostojnu
oružanom rukom sresti.

PRIKAZANJE DRUGO.

ULISE, DIOMEDE, I AKILE.

ULISE:

Ne krij se od nas, mladče izbrani, 1715
ni odmeći tvoga lica;
ni trgovci mi ne znani,
ni ti jesi djevojčica.

Ti si Akile, razumnoga
vrijedna Kirona odhrañenje, 1720
lijepa Teti i slavnoga
kralja Peleja porođenje.

Diomede je ovo, ki junake
u oružju sve nadhodi,
a ja Ulise, od Itake 1725
koga plodni kraj porodi.

Od gospode grčke znane
gremo tebi upućeni,
da se tva moć šnim sastane
na boj slavni, svijem općeni; 1730

a to er mlados vrijedna tvoja
s nebesa je određena,
da grabeća po noj Troja,
ko dostoji, bude strena.

DIOMEDE:

Svak tko može bojno i teško 1735
oblačiti na se oklopje,
i mač vladat, i viteško
u desnici držat kopje,

s mnogom želom i radosti
na junačko bijeće teče, 1740
da s poznanom hrabrenosti
vjekovitu slavu steče.

Izvan zbora tač hrabrena
ti se sam hoć' izdijeliti,
djevojčica razbludjena 1745
ne zatočnik plemeniti?

Pusti vile, tere hrli,
gdi te čeka, gdi te zove
sva Grecija na boj vrli
među izbrane vitezove. 1750

Vrzi odjeće tej od žene,
kroz visoke tere trude
hodi pleši nesmilene
kletu oholas Troje hude.

Od ženske je strašivice, 1755
od oružja skrovno stati;

a viteške od desnice,
bojna djela djelovati.

AKILE :

O vitezi prihrabreni,
razložno je sudit trijebi, 1860
da vi nijeste došli k meni
bez velike voľe od nebi.

Da se vrgu ženske odjeće,
da se slijede bojni trudi, 1765
to je srce me hoteće,
to svijes moja ište i žudi.

Ne mlim prije k junačkomu
vitezova zboru doći,
i proć gradu trojanskomu 1770
s vam sjedinit moje moći;
ali, ko ću vil izbranu
odi samu ostaviti,

privarenu, tužnu, izdanu;
ko ću se od ne odijeliti? 1775

Ona se je u me uzdala,
i na službu, ko htjeh, moju,
što najdraže jes imala,
dala mi je ljubav svoju;

a da sada sama ostane 1780
u žestokom jadu i trudu,
ah, ke bih joj zado rane,
kakvu boles tešku i hudu!

To da sama Dejidamija
na neizbrojne molbe odoli, 1785
s kijem mene sva Grecija
na svu obranu zove i moli?

Djelo je vrijedna od bojnika,
gdi se općeno hrani bitje,
dobra svoja sva kolika
postaviti u zabitje. 1790

Da se u boj grede ureda,
da se ljubav prava skloni,

1767. mlim] tako rukopisi; biće: cknim? 1775. rukop. b.: ona se u me jes
uzdala. 1776. htjeh] rukop. b.: tjih 1791. u] rukop. b.: na.

ovo višni zapovijeda,
ovo prose svi zakoni.

Što govorim? S kijem razlogom,
da se mlada vil pogubi,
kojoj vjeru dah prid bogom,
da će ma bit prava lubi? 1795

Er, kad bih se ja dijelio,
zno bi ćačko me hitrine,
i taj čas bi naripio,
da ona prava sama izgine. 1800

Vjekovite tad prikore
ja bih steko prid svijem ljudim,
kad bih gosta moga dvore
uvrijedio s djelom hudim. 1805

Svak bi reko: evo koji
zle gusare tjerat ide,
a pedepsu on dostoji
goru nego zli Paride. 1810

Vidjeli ste Likomeda,
kako u dvor srdit pođe,
da oružan i pun ijeda
nam protiva s vojskom dođe.

Tim potajna moja vira
da se nemu s prva odkrije,
pak trud bojni da se tira
sve što može brže i prije. 1815

ULISE:

O viteže plemeniti,
s prva na plav s nama hodi,
ženske odjeće ostaviti,
s kijem zavezan stojiš odi. 1820

S prva k našoj hod' družini,
ki te želno izgledaju,
i veseli i jedini
tve došastje svi čekaju. 1825

S nami u ruhu junačkomu
glasoviti, pravi Akile

1800. me] rukop. a.: sve. 1813. ijeda] tako rukop. a. 1819. viteže] rukop. a.: vitezu.

doć ćeš s plavi k ljubjenomu
roditelju lubi mile. 1830

Ja s načinom izvrsnime
bez ikakve muke i truda
samiriću tebe šnime
prem kako je tva požuda.

I ako moje svjete i sude 1835
svi kraljevi grčki slijede,
razložno je, da ih bude
slijedit i kralj Likomede.

Ja ću néga s mogućima 1840
jošte stegnut besjedami,
da i on s bojnijem junacima
bude pomoć podat nami.

AKILE :

Kad je tako, o viteže,
hod'mo na plav, ne krzmamo ;
besjeda me tvoja steže, 1845
da ne mogu kud ni kamo.

PRIKAZAÑE TREĆE.

KRALJ ZA JEDNO S VOJSKOM.

Kamo silni zli gusari,
kamo zlobne, klete glave,
ki su došli po privari
potopiti me države? 1850

Je da je oni zli Paride,
ki razbludan po pućini
s grabećome družbom ide,
da neprave grabše čini?

Ah, žalosna majko Teti, 1855
ah, kako ćeš bit smetena,
kad ti budu glas donijeti,
da je tva kćerca zarobjena.

Volio bih, da sam kćeri 1860
ja sve moje moje izgubio,

neg da mi je u nevjeri
 nu zli gusar ugrabio;
 volio bih, da mi s čela
 otme krunu i zaplijeni,
 neg da silna ova djela
 zgodila se jesu meni.

1865

Hod'mo, družni moji verni,
 hod'mo na kraj svi najprije,
 da se oholi skup nevjerni
 satariše i pobije.

1870

Gdi godi se družba huda
 zle čeladi uznahodi,
 slijedimo ih gnevni svuda
 i po kopnu i po vodi.

SKUP :

Sa svom snagom, sa svom moći,
 o čestiti kraļu slavni,
 svud slijediti, svuda doći
 s tvom vedrinom jesmo spravni,
 da se stignu ļudi zlobni,
 da im se otme plijen iz ruke,
 da za svoj grieh nepodobni
 podobne nam plate muke.

1875

Ako hudu njih korabļu
 još na kraju zamjerimo,
 pošļimo jih svijeh pod sabļu,
 a nepravu plav spržimo,
 nek u šteti svoj poznaju,
 ko je teška njih krivina,
 ke dobiti susretaju
 rad himbenijeh trgovina.

1880

1885

1890

KRAĻ :

Tko bi držo i cijenio,
 da pod slikom mirnijeh ļudi
 nemirni se gusar skrio,
 vrla srca, prike ćudi.

Teške ti je bila sreće
 djevojčica plačna i tužna,
 koja sama u grabeće
 ruke upade mlada sužna;
 nu će meni grijeh oholi
 zlobna čelad sad platiti,
 ka s velikom svojom boli
 došla tebe jes grabiti.

1895

1900

PRIKAZANÉ ČETVRTO.

HADUM I KRAJ S VOJSKOM.

HADUM :

Pusti, kraľu plemeniti,
 za slobodn ćere tuđe
 s bojnóm vojskom na kraj iti;
 zlo ti je doma gore i huđe.

1905

KRAJ :

Uklon'te se i govori,
 što se zgodi doma meni,
 je da i moji jošter dvori
 jesu s varkom porobjeni?

1910

HADUM :

Vele gore, nego plijena,
 nesreća nas druga tijeri:
 najdraža je ockvrñena
 od gizdaviĳeh tvojijeh kćeri.

1915

Tva ľubjena Dejidamija,
 od muke mi jezik vene,
 koja od svijeh razumnija
 bi držana svedĳ od mene,
 ćas djevice plemenite
 nepoštenijem djelom gubi,
 i prikorno sramoti te:
 ne znam ćija je skrovna ľubi.

1920

KRAJ :

Skrovna ľubi? Da se ureda
 i noj i ne ľubovniku

život uzme! Pripovijeda
redom svrhu svu koliku!

1925

HADUM:

Ko mi, kralju, svjetlos tvoja
oštre objavi tve požude,
da velika pomna moja
vrhu tvojijeh kćeri bude,
sve njih misli, sva njih dila

1930

uzeh hitro ja paziti,
da se koja postavila
ne bi tvu čas pocrniti;
djevojčica kad mi mala
dođe kazat u zamitu,
da je čula i uzaznala
od tve kćerce stvar skrovitu:

1935

kako u selijeh odhrañeno,
da ne sestre to ne znaju,
cvijetja u košu pokriveno,
dijete donijet noj imaju.

1940

Toj čujući, stah paziti
i ja i sva ma družina,
i pomnivo razgledati,
može li ovo bit istina.

1945

Strelovite sve pozore
svaki meće vrh čeladi,
koja ulazi u tve dvore,
tko što nosi i o čem radi.

1950

U kratko se tako vrijeme,
što žudjesmo nam objavi:
pastirica gdi s punijeme
košem cvietja gre na glavi.

Među cvijetjem tijem skrovito
lijepo dijete upazismo,
u biseru sve povito,
i pri nemu kratko pismo;
kratko pismo, s dvora koje
kazaše nam upisano

1955

1960

Dejidamije kćerce tvoje
ime, sasma nam poznano,
a iz nutra se ští: dragoga,
o kralice ma ljubjena,
posilam ti sinka tvoga. 1965

ko htje, u cvijetju pokrivena,
da nasitiš ne izrečene
tve požude u pogledu,
i celove daš žudjene
mila majka milom čedu. 1970

Ja ti nega šlem krijući;
čuva, da ga tko ne upazi,
da tvoj ćaćko, toj znajući,
šním te mladu ne porazi.

U tom cvijetju skrovna ljudem 1975
povrati ga meni opeta,
odhraniti da ga budem,
dokle od mlijeka svrši ljeta.

Misli, kralu izabrani, 1980
na nevjerno toj pisaće
ko ja ostah sebe vani,
koje oćutjeh zlo skonćaće.

KRALJ :

Ah nesrećo moja prika,
ke zlo skrivih toli opako,
da me kuće svijetla dika
ockvrñena bude ovako? 1985

Tako li si, nevjerniče,
vrh me časti poman bio?
Tako li si, izdavniče,
moju kćercu ti branio? 1990

Nu, i dijete, i hotima,
još i tebe s tvom družinom
imam zaklat i vrć psima,
da vas drpe zlijem načinom.

HADUM :

Evo t', kralu, moja glava, 1995
podlagam je pod tvu silu,

ako mene ti neprava
u ovom nađeš ikad dilu.

Ni mañe se domisliti
ja ne umijem s moje strane,
tko je tač smion mogo biti,
da se s kćerom tvom sastane.

2000

KRAJ :

Tko godjer se u krivini
i u teškom grijehu odkrije,
ne će uteć moj vrlini,
da se u pako jošter skrije.

2005

Tim vas dio, moji hrabreni,
za gusarim zlim pođite,
da im iz ruke rod ljubjeni
lijepe Teti slobodite.

2010

U sto dila isječene
vrzite ih dno pučine,
da tu ostanu podušene
za jedno šñima ñih krivine.

Cijeć istoga još uzroka,
za pedepsat zle silnike,
od ovoga svega otoka
dozovite sve bojnike,

2015

a mi ostali hod'mo u dvore,
da pun gñeva pravednoga
ove operem me prikore
krvim roda nevjernoga.

2020

PRIKAZAÑE PETO.

KIRON sam :

Hvala tebi, višni Jove,
ki Grecije mudre iz krila
doć najbolje vitezove
po vrijednoga čini Akila.

2025

Iz guste sam ja dubrave
mojijem očima upazio,
gdi se na put vječne slave
vrijedan mladac šñim dijelio.

2030

Vrijeme mu je, da uputi
na čas bojnu sve požude,
i da glavu podignuti
na viteška djela bude.

Trud je težak jošte i veli, 2035
da od puta od kriposti
daleko se ne odijeli
mladac prignut na plahosti,

er ćuceće, koje općeno 2040
s bijesnijem zvijerim čovjek ima,
rasrǒbi je podloženo
i požudam nesvijesnima :

sad se srći, oštri sada, 2045
i čim plahe žeļe tijeri,
u zla teška često upada,
nerazložnoj sličan zvijeri.

Nu s visinom sve pameti,
ka je k nebesom upućena,
razložno se može rijeti 2050
prava slika božanstvena ;

pamet s plasijem požudami
po razlogu gospoduje,
i s ognenijem razsrǒbami
tiho vlada i kraluje.

Od ljudske smo od naravi, 2055
i zrcalo svega od svijeta
mi centavri, biļeg pravi,
i prilika plemenita ;

er ko s pasa zemļi nica 2060
živina smo nerazložna,
a visinom svijetla lica
od bogova slika uzumnožna :

tač čovjeka umrloga
tijelo umrlo slično čini 2065
živinami bez razloga,
a svijes božjoj veličini.

Svijes, vječnoga punu znaña
i moj vrijedni kaže Akile,

2056. rukop. a.: i zrcalo svega svijeta; rukop. b.: zlo zrcalo svega svijeta,
koje je mladom rukom ispravļeno: za zrcalo svega svijeta.

čijem se dijeli i uklanja
od ljubene bijesne sile; 2070

za sve ljubav jes velika,
lijepa vila s kom ga steže,
slavna mladca i bojnika
čas viteška većma veže.

Nu ako i kralj Likomede, 2075
koga s Grecim kći razdraži,
svoga srca prijeke ijede
brzo smiri i utaži?

U dvore ću ja njegove
uputit se sad ureda, 2080
je da srčbe plam njegove
tiho ugasi ma besjeda.

PRIKAZANJE ŠESTO.

DEJIDAMIJA sama:

Ah, nesrećo moja huda,
kuda pođe, kud se odili
srca moga ma požuda, 2085
moj Akile dragi i mili?

Kuda, slatko dobro moje,
sve ufañe me na svijeti,
tebe, vajmeh, poveo je
bez tve verne gusar kleti? 2090

Kuda, s tobom razdijelena,
obratiti da se budem,
tužna, plaćna, ucviļena,
kriva ćaćku, kriva ljudem? 2095

Kako da se svijetu odkrije,
bez tve družbe, naša vira,
kako da se pripovije
ime i bitje sinka Pira? 2100

S uzroka ćeš, jaoh, istoga,
moj porode plemeniti, 2100
kad izgubi ćaćka tvoga,
i tvu majku izgubiti;

izgubiću život tužna,
kada izgubih svu mu diku,
lele, lele, veomi ružna,
da ne osušim lica viku. 2105

Tko godjer si ti od ljudi,
vrle svijesti, srca prika,
s ludom varkom ki se usudi
moga ugrabit vjerenika, 2110

ah, vrati ga meni, vrati;
ne će izginut tva plata:
za njegov ću odkup dati,
sve što uzhoć' srebra i zlata. 2115

Ali, ako ga ne ć' vrnuti,
opet, varke pun himbene,
u dvore se naše uputi,
i zarobi, jaoh, i mene,
er inako ne djeluje
po razlogu tva desnica, 2120
gdi gospodar moj robuje,
da ja nijesam robiñica.

PRIKAZAÑE SEDMO.

GLASNICA I DEJIDAMIJA.

GLASNICA :

Bježi, tužna djevojčice,
iz ovoga huda otoka,
bježi, plačna nesrećnice,
nesreća je tva žestoka. 2125

DEJIDAMIJA :

Ki su glasi? Je da plijeni
naše dvore gusar hudi?
To se hoće tužnoj meni,
to me srce plačno žudi. 2130

GLASNICA :

Ćačko, vrliji od gusara,
prik i sredit, svud ište te,

2113. njegov] rukop. a.: ñega, tako je i u rukop. b. iznajprije, a ono je ispravak.

da te satre i pohara,
da svom rukom zakole te.

DEJIDAMIJA :

Koja se je stvar zgodila?
Radi koga grijeha i zloće,
za koja li huda dila
ćaćko umorit mene hoće?

2135

GLASNICA :

Dijete mu je doneseno
od haduma, ki spovijeda,
da je od tebe porodjeno;
za to je gñevan i pun ijeda.

2140

DEJIDAMIJA :

Ah, ma česti ne smilena,
ko na svjetlos bijela dana
ona je ljubav izvedena,
dosle ljudem svijem tajana?

2145

GLASNICA :

Pastijerica lijepo čedo
tebi u cvijetju jes nosila
s pismom, hadum ko je ugledo,
i tako se stvar zgodila.

2150

DEJIDAMIJA :

Ah, djetešce moje milo,
već smo sasma poginuli.
Da, što se je učinilo
od dragoga sinka; ču li?

GLASNICA :

Čuh i vidjeh, jaob, saviše:
kral, kamene prem naravi,
dođe, da ga satariše,
i na handar ruku stavi.

2155

DEJIDAMIJA :

Što ovo čujem? Vajmeh meni,
na kakve sam došla jade! 2160
Ko mu iz ruka ne smiljeni,
oštri handar ne ispade.

GLASNIK :

Ispade mu s prva iz ruke,
er ga dijete grlit uze,
ah, ne moguć mnoge od muke 2165
ustaviti grozne suze ;

ali on, kažuć srce opeta
oštra od noža nemilije,
s tli ga dignu, da djeteta 2170
pravednoga krv prolije.

Ja, ne moguć to gledati,
pokrih oči koprenome,
i dođoh ti glas za dati
s mom bolesti velikome.

DEJIDAMIJA :

Ah, zli kraļu i krvavi; 2175
ne moj mili ćačko veće,
neg krvniće moj nepravi,
ke mi zada jade i smeće?

Na me obrati plam strašivi
ognenoga tvoga gniva! 2180
Što ti sinak moj sakrivi?
Ako je tko kriv, ja sam kriva.

GLASNICA :

Tve mu dijete umoriti,
ma gospođe, dosta nije;
ište i tebe poraziti; 2185
bježi odovle što mož' prije.

DEJIDAMIJA :

Kud da pođem ja uteći?
gdi ćačkova srgba prika

sinka uze, a grabeći
hudi gusar vjerenika.

2190

Već živjeti meni nije;
hod'mo, gredem dobre voļe,
da i mene ćaćko ubije,
kako i porod moj zakoļe.

Neka bude on paziti
krvno djelo svojijeh ruka,
neka oči sve nasiti
smrti kćere i unuka.

2195

GLASNICA :

Kuda pođe, kud se uputi,
o kralice moja izbrana?
Sad ćeš plaćna poginuti,
sad mlađahna bit zaklana.

2200

U žalosti ja sam tebi
nesrećni ovi glas donila,
tužnu te je još pod nebi
tužna majka porodila.

2205

PRIKAZANJE OSMO.

TETI S VILAMI MORSKIJEM.

TETI :

Nerejide, lijepe vile,
i sestrice me čestite,
i dobrotom ćudi mile,
i ljepotom glasovite,
eto mi smo doplivala
na ovi otok nam poznani,
gdje dostojan svake hvale .
sin Akile moj se hrani.

2210

Ja sam nega skrila odi,
sred mirnoga da pokoja
u veseļu dan provodi,
od nemirna dalek boja;

2215

2195. bude on] *rukop. a.*: on bude. 2205. tužnu te je] *rukop. b.*: tužnu ti te.

nu pokli je voľa od nebi,
kao Proteo prorokuje, 2220
da mu je na boj poći trijebi,
da je suđeno, da putuje:

sila je krepkoj neba osudi
i svom štetom pogoditi,
izgubjeni er su trudi 2225
višnjemu se protiviti

Van što ga sam u bah mala
posred rijeke jur Stigije
utvrdila i okupala,
da podložan ranam nije, 2230

tvrdno mu sam sad oklopje
u Vulkana isprosila,
ke ne može mač, ni kopje,
ni letušta probit strila.

Neka urešen šnime bude, 2235
ko je dostojno kraľeviću.
kroz viteške bojne trude
tjerat svoju čes i sreću.

Nu za što se skrovnom vjerom
on zaľubjen sjedinio 2240
s Dejidamijom kraľa kćerom,
i šnóm sinka porodio,

prije nego se na boj spravi,
ja mu gredem pir spraviti,
i u velikoj dicit i slavi 2245
ovu ženbu proglasiti.

U srećni se grad od Šira,
da ovu vjeru proglasimo,
uputimo, i pjesni od pira
u veseľu sad začnimo. 2250

SKUP PJEVA:

O Imeneo,
ki veseo
sklopi vjeru punu dike,
s neba hodi,
da u slobodi 2255
združiš srećne vjerenike.

U radosti,
u svjetlosti
dones' rajsko tve vesele,
i pun mira,
bože od pira,
sve njihove smiri žeļe.

2260

TETI :

O bogovi izabrani,
o božice siņa mora,
plemeniti o dvorani
Nereova bistra dvora,
svi k ovemu hod'te mjestu,
da se s Teti veselite,
da kraļevsku noj nevjestu
i junaka čestitite.

2265

2270

SKUP :

O Imeneo,
ki veseo
sklopi vjeru punu dike,
s neba hodi,
da u slobodi
združiš srećne vjerenike.

2275

U radosti,
u svjetlosti
dones' rajsko sve vesele,
i pun mira,
bože od pira,
sve njihove smiri žeļe.

2280

TETI :

A ti, lijepa Dejidamija,
već razvedri tvoje lice,
danaska si čestitija
nad sve ostale vjerenice.

2285

Svijetla ti će bit na svijeti,
kraļu od Šira tvoja hvala,
kad ti bude lijepa Teti
svoga sina sad podala.

2290

SKUP :

O Imeneo,
 ki veseo
 sklopi vjeru punu dike,
 s neba hodi,
 da u slobodi
 združiš srećne vjerenike.

2295

U radosti,
 u svjetlosti
 dones' rajsko tve vesele,
 i pun mira,
 bože od pira,
 sve njihove smiri žele.

2300

TETI :

Rastvorite, o biserne
 kamenice, vaše krilo,
 za naresit ljub verne
 Akilove lice milo.

2305

Od koraļa rumenoga
 ogrļaji da se sprave,
 i oko vrata ne bijeloga
 za napravu veću stave.

2310

Za sve ona vjekoviti
 rajске ćudi ures ima,
 razložno je naresiti
 i uresim izvańima.

PRIKAZAÑE DEVETO.

ISTI I GLASNICA.

GLASNICA :

O, povite stijeńem gore,
 o, klisure kamenite,
 kijem udara sińe more
 kroz udarce valovite,
 ron'te od suza grozne rijeke,
 tužni se od vas plač otvori,

2315

2320

kad su ljudi svijesti prijeke,
i od kamena vrliji i gori.

Tko bi reko, da će od Šira
mjesto doći na ove smeće,
imat nemir vrh nemira,
vrh nesreće zle nesreće?

2325

Po himbenstvu i privari
nemilosni, jaoh, saviše,
lijepu kćercu zli gusari
lijepe Teti ugrabiše.

2330

Ne dobro se toj dogodi,
a kralj, vrle pun odluke,
stavla na kćer, ku porodi,
i na unuka krvne ruke.

Ah, nesrećna majko Teti,
koja često u ove kraje
hodiš kćercu tvu vidjeti,
ke ćeš za nu imat vaje!

2335

Nu što velim? Teti mila
na običajnu ovdi grede.

2340

Ah, ma česti prem nemila,
čula je, cijenim, me besjede.

TETI :

Ki su glasi, djevojčice?
Što je od kćerce me ljubjene?
ko borave ne družice,
svijetla od kralja porođene?

2345

GLASNICA :

Tva je kćerca ugrabjena
od zlijeh ljudi zlijem načinom,
Dejidamija sad ubijena
biće od oca za jedno s' sinom.

2350

Jer dvorkinam muke hude
i hadumom svijem kralj prijeti,
ja pobjegnuh, da ne bude
šnima i mene poraziti.

2322. vrliji] rukop. b : vrli. 2349. ubijena] rukop. a.: ubjena, b.: ubljena.

TETI:

Što čujemo, što slušamo, 2355
o ljubjene moje druge?
Mi se na pir pripravljamo,
a na gorke gremo tuge.

O, porode moj ljubjeni, 2360
ko se ukaza smion toli,
da te ugrabi mlada meni,
da me u gorke stavi boli?

Za koji li grijeh nemio 2365
nemilosni kralj srditi,
vrlji od lava jes hotio
svoju kćercu poraziti?

Sve je ovo ma krivina, 2370
koja u družbu mladijeh vila
mlađahna sam moga sina
s hude sumne postavila.

U nesrećni grad od Šira,
za sve uzaznat, mi hodimo,
da priprave svijetla od pira
smrtne u spravi obratimo.

PRIKAZANE DESETO.

SKUP BOJNIKA.

BOJNIK PRVI:

Hod'mo, druzi moji hrahreni, 2375
za gusarim zlijem hodimo,
da od njih ruka rod ljubjeni
lijepo Teti slobodimo.

Naše družbe skup mogući 2380
biće sišo na kraj veće,
da ustavi tijek bjeguci
silne plavi i grabeće.

BOJNIK DRUGI:

Što činimo ter ureda
i mi za nom ne gredemo,

2365. vrlji] rukop. b.: vrli ali ovo ispravljeno: vrli. 2380. sišo] rukop. a.:
išli.

da, pravedna puni ijeda, 2385
zle gusare pedepšemo?

Neka pozna lijepa Teti,
da ne veće čas i slava
naša nam je u pameti,
ko ne kćerca prigizdava. 2390

BOJNIK TREĆI:

Zli se izgledi, družbo mila,
zlobnijem ljudim podavaju,
na ovaka da se dila
bez pedepse postavljaju.

Tko se branit od njih more, 2395
tko li uteći nih porazu,
u kraljevske kada dvore
s ovijem smjenstvom oni ulazu?

Ne damo im bez zla svoga
da se ovako plijenit steru, 2400
osvetimo mjesta ovoga
uvrijeđenu čas i vjeru.

PRIKAZAŃE JEDANESTO.

ISTI I GLASNIK.

GLASNIK:

Mir, družino, i vesele,
nije potrebe bojne od moći,
nijesu mogle naše žeļe, 2405
ko prođošē, boļe proći.

BOJNIK:

Što? je da je povraćena
od gusara zlijeh opeta
lijepe Teti kći ljubjena,
ali od vas nim oteta? 2410

GLASNIK:

Ono nijesu zli gusari,
ni trgovci tamna roda,

neg prijatelji naši stari,
Grci, svijetla sva gospoda.

Er, kako nam kralj naredi 2415
oštrem a prave prem odluke,
silni gusar da se slijedi,
da im se otme plijen iz ruke,

po svijeh vrsijeh svoga otoka 2420
naredismo ogne užeci,
da svak bude s tega uzroka
na oružje spravan teći.

Ko glas ovi razglasismo,
po putu se hrlu i prijeku 2425
svi na moru upazismo,
da nam krivci ne uteku.

Oni, kad nas upaziše
punijeh srgbe i nemira,
bijeke stijege rastvoriše,
prijateljskoga bijeg mira, 2430

pak s granicam od masline,
sasma sumnu za dignuti,
svijetla družba nad sve ine
vitezove k nam se uputi.

Tu Diomede i Ulise, 2435
čas izbranih svijeh bojnika,
na uzdanu nam odkri se
i njih družba sva kolika.

Vitezi su svi hrabri
i trgovci oni bili, 2440
ki su nami rod skriveni
lijepe Teti ugrabili.

Tad Ulise, ki se diči
svud poznanom svom mudrosti,
a iz negove medne riječi 2445
rijeke izviru od sladosti:

lis od gore mi smo iste,
poče nami govoriti,
što se na nas rasrčiste?
Ustavite gnev srditi 2450

Ovi vitez izabrani,
ki pod slikom lijepe vile
s vam pribiva u pohrani,
nije djevojka neg Akile.

Gledate ga, nu ti kako
lijepa je uzrasta, vedre slike;
nosi u licu bijeće jako,
a u pogledu boje prike.

2455

Mi grčkoga svega od zbora
poslani smo, s hitrom svijesti
Likomedu kralju iz dvora
na boj slavni nega izvesti,

2460

er bog, koji ljudi vlada,
odredio jes, da pade
šnega oholas Troje grada
i nevjerne silne zgrade.

2465

Mi bismo se šnim dijelili
na viteško bijeće ureda,
nu smo prvo namislili
smirit kralja Likomeda,

2470

s najstarijom koga kćerom
bješe jur se sjedinio
vrijedni mladac skrovnom vjerom,
i šnom sinka porodio.

Već se je k nemu sad spravio
u viteškom ruhu opeta,
da ga starac drag i mio
za dragoga primi zeta;

2475

i mi ćemo šnime doći
kralja molit, da i on bude
s nam sjedit svoje moći
na pogubu Troje hude.

2480

Ove riječi on sjedini
s mnogom drugom slatkom slasti,
da junakom svijem učini
spravna na boj gvozdja pasti.

2485

U veseloj tad slobodi
svi počesmo pristupati,

k plemenitoj toj gospodi
časne ruke celivati. 2490

Al' Akila hrabrenoga,
ne već s ruhom od djevice,
gledahomo kako boga
začudjeni svi u lice.

Nu dijeli se družba izbrana 2495
pricijem putom mene prije
put kraleva svijetla stana,

da mu misli svoje odkrije,
a ja dođoh vam čestite 2500
ove, družbo, glase dati,
gñevne svijesti da ustavite,
da od potrebe nijesu rati.

BOJNIK :

Tko bi mogo vjerovati,
da u haĳinah mlade vile 2505
krit se može i tajati
svijeh junaka čas, Akile?

Dejidamija, da si znala
iz početka, ko je tva druga,
od ñe bi se ti čuvala,
kako od ĳute zmiĳe iz kruga 2510

Hvala kraĳu od nebesa,
koji nami blag i mio,
s vjerom pravom svijetla uresa
ovo mjesto jes' smirio.

Svoga srca gñev srditi 2515
smirit kraĳ će Likomede,
s nenadane česti biti,
na dvorove kad mu grede.

PRIKAZANE DVANESTO.

ISTI, DVORANI I GLASNIK.

GLASNIK :

Vesel'te se, poĳa i gore, 2520
vesel'te se, tihi gaji,

veseli se, siñe more,
kijem se krune ovi kraji.

I vi, od Šira svi mještani,
razvedrite vaše lice,
i građani i seļani
i mladići i mladice.

2525

BOJNIK :

Glas veseo, družbo mila,
za veselijim glasom leti,
ko se sreća dogodila,
vrijedni mladče, htjej nam rijeti.

2530

GLASNIK :

U početak, gorke smeće
i žestoke sve žalosti;
a na svrsi, od svijeh veće
nenadane sve radosti.

Za što, bivši uzaznala
Dejidamija, da ñe sinu
nemila se smrt podala
kroz desnicu gñevnu očinu,

2535

i ona želna za umrijeti
prid očino dođe lice,
ne hoteći već živjeti,
ni imat ime od kralice.

2540

Poče tužna govoriti :
ko bez pravde i razloga
hoti meni, ćačko, ubiti
moga sina pravednoga,

2545

i na meni, jaoh, za ñime
gñevne izriga svoje osvete,
neka paziš u isto vrime
mrtvu majku, mrtvo dijete.

2550

Nu moj razlog čuj od prije
neg me umori tva vrlina,
i da moja bila nije
neg družijeh sva krivina.

Djevojčica ono izbrana,
koja od tebe u slobodi

2555

za drugu mi bi podana,
da se uz mene sved̄ nahodi,

lijepe Teti nije bila
kćerca, nego sin Akile, 2560
hitra majka koga je skrila
s bojne sum̄ne među vile.

Ńegova sam s tom namjerom
vjerenica ućinena,
skrovnom ali s krepkom vjerom 2565
za jeđno š̄nime sjedīnena.

Eto sada prije odluke
odkrila se naša vira,
ćim nesreća tvoje u ruke
unuka ti donije Pira. 2570

Ki će biti tvoji jadi,
vjereniće moj primili,
kad uzaznaš iz nenadi,
sinka da su ti pogubili.

U isto vrijeme ti se izgubi, 2575
i odvedena ja te gledam;
u isto vrijeme plaćna ľubi
ime tvoje opovijedam.

Gdi si, draga ma radosti?
Tko te ugrabi tuđnoj meni? 2580
Gdi si, moja ćestitosti,
gdi si, Akile moj ľubjeni?

Na uspomenu draga imena
uzdržat se već ne mođe,
neg žestoko ucviļena 2585
žalosna se prinemođe.

BOJNIK :

Ah, žalosna djevojćice!
kakav kral̄ se tad ukaza?
Promijeni li oštro lice
na viđēne Ńe poraza? 2590

GLASNIK :

I on osta izvan sebe,
i ostali svi dvorani,

kad u teške tej potrebe
dođe u dvore Kiron znani.

I čim poče s mnogom boli
skup sestara nastojati
plačne dikle u okoli,
je da joj se duh povrati,

2595

on velaše: ah, umrla
zaslijepljena prem pameti,
ko si na zlo brza i hrla,
ni znaš dobra tva vidjeti!

2600

Danaska si, kralju od Šira,
srećan nad sve kralje ine,
a ruka se tva prostira
nesmišlene na vrline.

2605

Akila si hrabrenoga
svijetlijem zetom danas steko;
od srećnoga bitja tvoga
koji bi se kralj odreko?

2610

Tim ustavi ćud nemilu,
i srdito srce ustavi,
ter raskošnom u svjetlilu
lijep i slavan pir pripravi.

Vidim, gdje ti zet žudjeni
na dvorove s družbom grede;
ni ga čovjek zao zaplijeni,
ni ga gusar zli povede;

2615

Grci su ga hitri odkrili,
ki su nega s dobrom česti
bojne u vojske namislili
suproć hodoj Troji odvesti.

2620

Jedva izreče sej govore,
a Akile plemeniti
u kraljevske dođe dvore,
za svijeh žalos razvedriti.

2625

Diomede je slavni šnime
i Ulise pun mudrosti,
s lijepijem skupom i vrijednime
izabrane od mladosti

2630

Svijetla mladca na došastje
i na pogled svoga uresa

podignu se i uzrastje
glas veseo do nebesa.

Na vesele ove glase 2635
Dejidamiji duh se vrati,
i mlada hna razabra se,
i sta okolo svijeh gledati;

kralevskoj se djevojčici 2640
sva povrati predna dika,
kada uza se blaga u slici
svoga upazi vjerenika.

Tad kralj videć, pun blagosti
i vesela neizmjernoga, 2645
poče grlit u radosti
i nu i zeta ljubjenoga,

i za svrhu stavna mira,
prid negove oči tade
čini donijet sinka Pira 2650
živa i zdrava iz nenade;

on ga sredit i nemio,
za dat kćeri zlo grčije,
bješe doslek dohranio,
da ga za jedno šnom ubije.

BOJNIK :

Taj negova miso huda 2655
i odluka sasma opaka
s nebeskoga prava suda
srećnu svrhu ima paka

GLASNIK :

Još svakoga kralj slobodi, 2660
komu, oštre pun odluke,
pri nenadnoj bješe zgodi
odredio smrtne muke.

Na radosti srećne ove 2665
i božica, slavna Teti,
dođe s družbom u dvorove
želna zgođe tej vidjeti;

kojoj kad bi otkriveno
srećno bitje svoga sina,
lice ukaza razvedreno
i veselo van načina. 2670

Sve što mudri Kiron reče,
sve potvrdi majka mila,
i da od svega, što se steče,
krivina je sve ne bila.

Najposlije u veselju,
kako nije bilo odavna,
za smiriti svačiju želju,
proglasi se ženba slavna. 2675

U veseloj tada hvali
veseli se glas čuo je
bubań, trubaļ i svirali,
ki se od svuda podigo je. 2680

Tad s Diomedom svijetli Ulise,
kijeh svud lete svijetla dila,
kraļa molit postavi se,
da šnim na boj pošle Akila. 2685

Usti Ulisa, puna dike,
okolo se svijem činahu
česti viri, iz kojih rike
slade od meda izhodijahu; 2690

razumnoga svijeh viteza
take bjehu sve besjede,
da svakoga šnima sveza,
i na voļu svu dovede.

Mirna srca i pameti
kraļ, što htijahu, nim obeća,
a božica lijepa Teti,
nih požudam bi hoteća. 2695

A gizdava Dejidemija,
za steć ime vječne od hvale,
na nih molbe najmirnija
ukaza se nad sve ostale. 2700

Nu prije nego mladac bojni
na viteške pođe sprave,

hoće učinit pir dostojni, 2705
pun raskoš i pun slave.

Nut kraleva svijetla stana
iznenad se otvoriše
slavna vrata i prostrana;
svi se k nami uputiše. 2710

PRIKAZANJE NAJPOSLEDNJE.

KRALJ, TETI, KIRON, AKILE, DIOMEDE, ULISE, DEJIDAMIJA
I OSTALI, i pjeva se: O Imeneo.

KRALJ:

Hvala tebi, bože, budi,
ki, nenadne pun tišine,
ne da, da moj gnev naudi
porođenju bez krivine.

U kojijem bih smećam bio, 2715
ka bi bila moja muka,
da sam danas pogubio
pravu kćeru i unuka!

TETI:

Prav se može svak rijet ini, 2720
vrijedni kralju, svijeto dili;
ako je ko god u krivini,
mi smo sami dva skrivili:

mi združismo u pokoju
lijepe mlade doba istoga,
ti gizdavu kćercu tvoju, 2725
a ja sinka ljubjenoga;

ljudske su oni od naravi,
ne tvrđoga od kamena;
ko da ubjegne od ljubavi
mlada s mladijem sjediñena? 2730

KIRON:

Mlada s mladom sjediniti
ko sestricu ljubko i milo;
što se moglo dogoditi,
nego što se dogodilo?

AKILE.

KRALJ :

Što se zgodi, sve koliko
bilo je nad sve moje sreće,
čim dobro mi sad toliko
iza gorke dođe smeće.

2735

KIRON :

Iza kojijeh smeća i zgodna
i promjena segaj dana
višnji Jove tebi poda
sreće i dobra nenadana.

2740

Već se, umrli, ne pripada,
čes najhuđa da ga tjera;
često pokoj niče iz jada,
a med slatki iz čemera.

2745

Bog po putu, prem razliku
neg je ljudska miso i žela,
dobru i pravu zgar čoviku
nenadana šle vesela.

2750

Nestavni su ljudski sudi
i nekrepke sve odluke;
mir stanovit tko god žudi,
višnjemu se da u ruke.

Ne bez htjeña nebeskoga
i ti, sinko moj Akile,
stoja u dvoru gosta tvoga
pod prilikom lijepe vile;

2755

eto s toga tebi udijeli
vlas višnjega mila i blaga,
prem ko mlados tvoja želi,
lijepu lubi, sinka draga.

2760

AKILE :

Caćko, božjoj veličini
ja velike davam hvale,
ki me danas srećna učini
nad viteze sve ostale.

2765

Srećne lubi Dejidamije,
ka je čas moja vjekovita,

2748. neg je] rukop. a.: ne će; rukop. b. nema stihova; mjesto njih su tačke.

moje bitje čestitije,
neg da car sam svega svijeta. 2770

Tim, ljubjena ma gospoje,
i kraljice moja mila,
smiri veće tuge tvoje,
evo uza te tvoga Akila.

Podpuno se sada mogu 2775
ja tvoj, a ti moja zvati,
i svakomu po razlogu
u jedno se radovati.

DEJIDAMIJA :

Još sam, raj u moj veseli,
snim li, dim li, ja sumniva ; 2780
jesu li mi tebe odveli
mrtva, ali sam još živa ?

Nu što sumnim i što predam ?
Sve su sumnje me zamani,
evo uza me tebe gledam, 2785
drag životu moj izbrani.

AKILE :

Tej sumnive misli ostavi,
ke su mladoj tebi od smeće,
slatka i mila ma ljubavi, 2790
i raduj se što mož' veće

Evo t' verne me desnice,
koju davno podah tebi,
moja izbrana vjerenice,
drago dobro me pod nebi.

SKUP :

O Imeneo, 2795
ki veseo
sklopi vjeru punu dike,
s neba hodi,
da u slobodi
združiš srećne vjerenike. 2800

U radosti,
u svjetlosti

dones' rajsko tve vesele,
i pun mira,
bože od pira,
sve njihove smiri žele.

2805

ULISE :

Srećan ti će nad sve ostale
grčka vojska glas imati,
kada bude pune hvale
ove zgone uzaznati,

2810

da ne samo slavna Akila
mi smo našli srećom odi,
neg da nemu ljubimila
lijepa sinka još porodi.

Glasovite neka trude,
na ke ćaćko sad mu grede,
pak ponovit i on bude
uz očine lijepe izgled.

2815

DIOMEDE :

Zamjerna je i velika,
Dejidamija tvoja hvala,
er si tvoga vjerenika
s nam na slavni boj poslala.

2820

I naše su ljubimile,
kijeh veoma mi ljubimo,
na isti način nas pustile
njih čas bojem da svetimo.

2825

DEJIDAMIJA :

Kako da se ne pogodi
sa svijem srcem i djelima
plemenitoj toj gospodi,
tako slavnijem vitezima?

2830

Pođi, Akile moj ljubjeni;
junačko je dugovaće,
osvetiti rug općeni
kroz viteško djelovaće.

Eto mila majka tvoja
oklopje ti htje donijeti,

2835

da ne možeš posred boja
od nikoga rañen biti.

Sveđ, kad vidiš tvrdu Troju,
spomeni se i od Šira,
da imaš u ñem ñubi tvoju
i mlađahna sinka Pira.

2840

KRAĻ :

Na viteške bojne trude,
sinko, i ja ću s vami doći,
i na poraz Troje hude
s Grcim združiti moje moći.

2845

Znam da je stari šñim Nestore;
i meni će dobro stati,
kad on kopjem vladat more,
za jedno šñime vojevati.

2850

ULISE :

O čestiti kraĻu izbrani,
bojnijeh truda ti ne tijeri,
neg za stražu ovdi ostani
plemenitijeh tvojijeh kćeri
Mlada Pira, tvoga unuka
naućićeš sve kriposti,
da i on vrijednijeh pun odluka
slijedi očine hrabrenosti.

2855

Sad ostaje, od tve dike
da budemo mi imati
plavi, blago, i bojnike,
ke će Akile tvoj vladati.

2860

KRAĻ :

O Ulise, što žudite,
da vam u sve pogodimo;
u to slave pun čestite
određeni pir činimo.

2865

SKUP PJEVA :

O Imeneo,
ki veseo

sklopi vjeru punu dike,
s neba hodi,
da u slobodi
združiš srećne vjerenike. 2870

U radosti,
u svjetlosti
dones' rajsko tve vesele,
i pun mira,
bože od pira,
sve njihove smiri žeļe. 2875

Teške ti su i visoke
božje odluke, božji sudi,
a suproč nim prem nizoke
svijesti umrljeh, slabijeh ļudi. 2880

Protivit se voļi od nebi
zamani se čovjek krši,
er je sila, er je trijebi,
više htjeņe da se vrši. 2885

S nenadanijeh zгода i dila,
koja su se segaj dana
čudnom vjerom dogodila
sred kraļeva svijetla stana, 2890
božjoj voļi, svak nauči,
nije uteć kamo i kuda,
er što god se komu odluči,
vijek ne ubjegne tega suda.

2889. vjerom] rukop. b. iznajprije imaše: mjerom, koje je mlađom rukom ispravļeno: vjerom.

NATJECANJE AJAČA I ULISA ZA ORUŽJE AKILOVO.

Rukopis akad.: gospa. Đona Palmota vlastelina dubrovačkoga, prikazano prid dvorom od družine orlova goda. 1639. Tako i rukop. dubrov. Akad. ima još dodatak: tragi — komedija.

KRAJ AGAMEMNON, VIJEĆE VITEZOVA GRČKIJEH, KOR
BOJNIKA, AJAČ I ULISE.

AGAMEMNON:

Ruzumni Ulise,
Ajače hrabreni,
kijeh ime slavi se
u mnogoj svud cijeni,
pokoli huda čes 5
i zla smrt nemila
uzela nami jes
bojnoga Akila,
Akila, ki hudijeh
bi poraz Trojana, 10
a dika Grka svijeh
i prava obrana —
oružje svijetlo ovo,
dar višnjih od nebi,
ke je ruho negovo, 15
a naša straža bi,
nije razlog da sade
ni nami naudi,
ni smrtne zavade
među nam probudi; 20
tim mače srdite,
kijem ste se bit spravni,
na mjesto stavite:
mjesta odi boju ni.
Mi ćemo vas, vaše ne 25
desnice suditi,
tko ima vlas hrabrene
oklope nositi.

4. cijeni] rukop. dubrov.: scijeni.

Požuda nije nas
od vaše od smeće;
hranite vašu vlas
potrebe za veće. 30

Krv se je velika,
za uzet Troju grad,
od našijeh bojnika
prolila i do sad. 35

Što će rijet Prijamo
i Troja, videći,
da se mi svadjamo,
i da smo u smeći? 40

Neugodna gdi je smeća
u štetnom nemiru,
krajestva najveća
gube se i zatiru. 45

Svaki vas razlog svoj
s načinom najbolijem
izrijeti sad nastoj
prid mojijem pristoļem. 45

Kada vas čujemo,
pravedne osude
učinit mi ćemo,
razložno ko bude. 50

AJAČ:

Prid plavima, višni bože,
ovi razlog moj sudi se,
i sa mnom se smije i može
natjecati tamni Ulise! 55

a od plama Hektorovijeh
pobjegnuti ne ima srama,
koje od drijeva slavnijeh ovijeh
moja otjera krepos sama. 60

Da li je ljepše himbenome
i taštom se rvat riči,
neg desnicom viteškome,
kom se vrijedno srce diči?

Mom junaštvu lasno nije
besjedam se pomagati,
ni se mañe razumije
on junački djelovati. 65

Ja činjenjem, on govorom,
možemo se slični riti, 70
mene on riječim, ja ću stvorom
ñega svuda pridobiti.

Nu potrebe ne imaju
ma hrabrena svijetla djela
da se vami spovijedaju, 75
ka su se od vas svijeh vidjela.

Neka Ulise pripovijeda
svoje varke pokrivenene,
koje nitko vik ne gleda,
kijem su svjedok noćne sjene. 80

Zaisto lijepu i veliku
platu prose moji trudi,
ako krati svu ñe diku,
tko ju sa mnom pita i žudi.

Stvar je od male scijene i sreće, 85
ni se oholas može zvati,
steć darove i najveće,
koje Ulise ufa imati.

Od ovega veće suda
on podobnu platu izmaće, 90
er će dobijen glasit svuda,
da se pravdo šñime Ajaće.

Još da nijesam od svijeh prvi
po hrabrenstvu svijem vidjenu:
po vedrom sam svijeto krvi 95
i mogućem po plemenu.

Telamon je otac meni,
ki s Erkulom ñegda u boju
u velikoj dicit i scijeni
grad laživu uze Troju. 100

On u drijevu najprvomu,
da run zlatni s trudom steće,

68. junački] u ruk. akad. č pred k postojano biva š: junaški. 90. izmaće] ruk. dubrov.: iznaće. 91. dobijen] rukopisi: dobjen. 95. vedrom] rukop. dub.: vedroj.

jur s Jazonom po crnomu,
valovitom moru teče.

Nega rodi Eak slavni,
sudac tamnijem državami,
gdi Sisifu zlom nestavni
niz pleći se vaļa kami.

105

Eaku višnijeh kralj bogova
roditeļ se dići veći:
od slavnoga tako Jova
Ajače se broji treći.

110

Ne ću da je ponosito
od pomoći meni pleme,
po svem svijetu glasovito
vitezovim hrabrenijeme,

115

nu je bratučed meni Akile,
od koljena mi smo istoga:
stvari prosim, ke su bile
bratučeda slavna moga.

120

Što imaš s našijem ti plemenom,
o Sisifov rode hudi,
ki si od nega s tvom himbenom
i lupeškom gori ćudi!?

Je da, jer sam od svijeh prije
došo na boj glasoviti,
za me oružje slavno nije;
neg ti hoć' se nim resiti?

125

Ti na bjeñe ki se općeno
najposledñi od svijeh spravi,
ćim se od straha na vuhneno
mahnitañe s prva stavi.

130

Ali hitri Palamede
vrha dođe tvoj hitrini,
svojom štetom ki te izvede,
i na boj ti doć učini.

135

Ter da tebi, koji na se
ne ktje oklopja nikojega,

128. u rukop. akad. *iznajprije*: ti hoćeš se nim resiti; *poslije ispravļeno*:
ti se hoćeš nim resiti; *biser*: već ti hoć se s nim resiti. 129. bjeñe] *rukopisi*:
bjeñe.

tvrdoklopje sad pada se
zatočnika najboljega, 140

a da meni, bojne trude
ki sam prvi zagrljo,
dar se lijepi branit bude,
kijem se rodjak moj resio?

Ah, da je ono hitro tvoje 145
mahnitađe na zbił bilo,
ili da puk vjerovo je,
da se nije toj hinilo!

Ah, da grčka vojska viku, 150
naučitelju našijeh zala,
u ovemu boju priku
za druga te nije imala:

ne bi ostavjen Filoktete
na pustošnom Lemnu sade 155
s nas, ki čusmo tvoje svjete,
sve trpio tuge i jade.

On sred jama i planina,
gdi se tužan krije i tuče,
tebe i kuću tvu proklina,
cvili, plače, i jauče. 160

Ako višni dvor bogove
ima, koji svijet vladaju,
vidim kletve gdje njegove
sve na glavu tvu padaju. 165

Cvilim, plačna gdi viteza
ostavimo s tve krivine,
s kijem nas tvrda kletva sveza
u trojanske doć krajine,
a svi znamo, da on hrani
Erkulove kobne strile, 170
bez kijeh ne će vik Trojani
ispod naše pasti sile.

Mješte oholijeh neprijateļa
bolan mladac nima sada
zgađa zvijeri, ptice strijeļa,
za pokrijepit sebe od glada. 175

i s tijekom svjema nevoljama
 diha i život svoj provodi,
 er ga nije među nami,
 gdi se Ulise zli nahodi. 180

I Palamed sad bi htio,
 komu on zgradi smrt žestoku,
 da je ostavljen opustio
 na pustošnom komu otoku. 185

Od nega se veće osveti
 s našom štetom prem velikom,
 čim ga učini zlotvor kleti
 bez krivine izdajnikom:

u šator mu pun poraza
 mnogo zlato čini skriti, 190
 koje Grkom svijem ukaza,
 za svu lažu potvrditi.

Naše ovako on bojnike
 ili umori, ili ostavlja,
 negove su ovo dike, 195
 na ove boje on se stavlja.

Zamani je tve himbeno
 i laživo govorenje,
 kojijem činiš da je primjeno
 hudo i zlobno tve činjenje; 200

po govoru medenomu
 ne skri tvoga vik prikora,
 kad u boju krvavomu
 starca ostavi ti Nestora: 205

cijeć tegote mnogijeh lita
 jer koñ pod nim rañen pade,
 on u tebe pomoć pita,
 izdavno mu ti se ukrade.

Diomede je svjedok meni,
 da se laža ne govori, 210
 ki bijeg i strah tvoj ledeni
 mnokrat kara i prikori.

Nu pravednijem bog očima
 djela umrljeh ljudi gleda:

od pomoći potrebu ima, 215
ko družijema pomoć ne da.

Tad bi razlog, ko ti ostavi,
da i tebe družu ostave,
i da zakon tvoj nepravi
izvrši se vrh tve glave. 220

Rańen, krvav, sta vapiti
strańnijem glasom: je da boga!
Ja grem vidjet, što će biti,
a za obranu bitja tvoga.

Zamjerih te na tle u prahu 225
i žestoke puna smeće,
gdje u blijedomu bješe strahu,
malo mańe umro veće;

skrih te od hudijeh protivnika
teńkijem Ńtitom i obranah, 230
i, najmańa što je ma dika,
tvoj strańivi Ńivot shranah.

Sahrańen se s na tli dignu,
ki prije rańen vas leŃaše,
ter ko vjetar hro pobjegnu, 235
jak da rane ne imaše.

Sad, ako se natjecati
neharniće hoć' sa mnome,
na ono se mjesto vrati
s istijem strahom i ranome, 240
i bez nijedne veće rijeći
pod Ńtit ovi skrij se iz nova,
ter se sa mnom tuj natjeći
rad oruŃja Akilova.

Znaš, kad jednom s bogovime 245
dođe na boj Ektor bojni,
i sadruŃen bješe Ńnime
skup junaka neizbrojni:

ne samo se ti pristraši,
luto prid nim i ustrese, 250
jaće od tebe nu poplaši,
taki on sobom strah donese;

nu čim sabljom ne smišenom
naše vojske siječe i mori,
oholom ga teškom stijenom
sam Ajače na tle obori. 255

Sam Ajače jošte nega
smje na polu uzdržati,
kad od Grka naj jačega
dođe na boj pozivati. 260

Ja po sreći ko naj jači
bih izvadjen suproč nemu;
ni me on dobi, ni potlači
u pogubnom boju onemu. 265

Gdi bi s tvojijem besjedami
kad Trojani puni gneva
s Jovom, s Febom, s gvozdjem, s plami,
naripiše nam na drijeva?

Ja sam s krepcijem mojim prsima,
o vitezi, ko svi znate, 270
štit neizbrojnijem bih plavima,
gdi se vratit doma imate.

Za sve plavi kada meni
jedne oklope dat budete,
nima i vami štit općeni, 275
a ne meni, podaćete.

Slavno oružje ja ne prosim
mene oružje slavno pita,
ke na sebi kad uznosim,
čas mu biće vjekovita. 280

Od hrabrenstva neka svoga
djela Ulise sad govori.
ko Dolona nejakoga,
kako izdavna Reza umori; 285

Prijamova kako sina
on učini roba Elena;
ko prilika Paladina
bi od nega ugrabjena.

Od mučeće tamne noći
u najvećoj u mrklini, 290

o Diomede, s tvom pomoći
svako se ovo djelo učini.

Ako za ova tamna djela
němu oružje dat imate,
razdijel'te ga u dva dijela,
ter Diomedu boļi date. 295

Ali ko se tamnāk sada
iskat svijetli dar ne srami,
ki se u djelijeh svojijeh vlada
ne s oružjem, neg s varkami?! 300

Kaciga će svijetla ova
opovijedat svom svjetlosti
noćna djela sva njegova
i privare i tamnosti.

Pod tegotom silna oklopja
nevoļan će sved padati,
ni će moći teška kopja
u desnici uzdržati; 305

ni mu lijeva, krađam dana,
štit nositi podobna je,
vrhu koga udjelana
svega svijeta prilika je. 310

Tvoj te velik grijeh potiče
veći od snage dar prositi,
ki će tebe, nesvijesniče,
nejačega učiniti; 315

kijem kad Grci s malom dikom
tebe urese, a ne mene,
bićeš uzrok protivnikom
ne od straha, neg od plijene: 320

od bremena tolikoga
neć' moć lasno bježat veće,
čijem si jaći od svakoga,
što su časti tve najveće.

Vrhu svega nov i cio
ti štit imaš po sve strane;
moj je veće doslužio,
na neizbrojne šupaļ rane, 325

316. nejačega] *rukop. akad.*: najjačega; *original*: debilitaturum quid te petis, improbe, munus. 327. doslužio] *rukop. akad.*: poslužio.

tim izmjenu novu gleda.
Nu što se ovdi mi morimo
s natjecanjem od besjeda?
Djelima se natječimo!

330

Neprijateljskijeh posred mača
slavno oružje toj vrzite,
ter Ulisa i Ajača
pravdati se tuj pošlite!

335

KOR:

Ajače, razlog tvoj
hvale je pun mnoge;
Ulise, sad nastoj
rijeti tve razloge.

340

Na pravdi ko sjedi,
da častan ostane,
razloge ne štedi
i druge čut strane.

ULISE:

Da molitve vaše i moje,
o vitezi grčki izbrani,
višni Jove primio je,
i da bjehmo uslišani,
ne bi ove pravde bile,
pače u mnogoj jošte hvali
ti bi oružje tvoje, Akile,
a mi tebe uživali.

345

350

Koga pokli težak dosti
vami i meni udes uze,
niz očiju od žalosti
protječu mi grozne suze.

355

Tko da oružje slavna Akila
sad s razlogom na se stavi,
neg na slavna koji dila
nega izvede i proslavi?

360

Ne pomози samo ovemu,
nespmetan što se čini;
er nepamet jes u nemu
vele veća, neg se hini.

*

Ni hitrina meni moja
 naudi, koja veće krati
 sve kolike vas nastoja
 služiti, braniti, pomagati.

365

Sladak govor moj primjeni
 (ako se imam hvaliti čijeme)
 sad koristan budi meni,
 ko bi stvarim svedeti vašijeme.

370

Rad besjede pune uresa
 ja zaviden ne imam biti:
 darom danijem s gar s nebesa
 čovjek se ima svedeti dičiti.

375

Slavnijeh djeda svjetlos mnogu,
 i što nijesmo mi dobili,
 jedva naša zvat se mogu:
 najsvjetli smo našijem dili.

380

Ali za što Ajač reče,
 da je praunuk boga Jova;
 istijem redom moja istječe
 krv od kraja svijeh bogova.

Mene Laert; Arčesio,
 Jovov porod, nega rodi,
 i ko je svoga brata ubio
 među njim se ne nahodi.

385

Merkuriov s druge strane
 rod je majka ma ljubjena;
 bogove imam izabrane
 s obje strane od plemena.

390

Nu ni svjetlos materina
 er me uzdiže nad sve ine,
 ni er mi je krv očina
 od ubojstva bez krivine,

395

ne ću oružjem Akilovijem
 da sad mene počastite;
 samo moje s Ajačovijem
 dostojanje izmjerite.

400

Ali ako bi on proveo,
 za steć razlog suproc meni,
 Telamonu što Peleo
 pravi brat je i rodjeni;

dostojanje iste krvi
u ovom sudu ne gledajte;
po kreposti tko je prvi,
tomu odjeće svijetle dajte.

405

Ako li se gospar nima
iste od kuće izabira;
slavni Akile bližijeh ima:
oca Pelea, sina Pira;

410

u državu njih rođenu
pošlite ih nim najprije,
er Ajaču po plemenu
i po krvi mjesta nije.

415

Ne mañe je blizu od ñega
Teukro Akilu hrabrenomu,
nu ne misli radi tega
ob oružju slavnu ovomu.

420

Jošter da ga i on pita,
to biste ga ñemu dali,
ali biste plemenita
djela samo vi gledali?

425

Tim, pokli se djelim samo,
ka čovjeka svijetla čine,
mi natjecat sad imamo,
ne svjetlostim od rodbine;

ja sam veće učinio
djela, neg li ih mogu izrijeti,
od kojeh ću ki god dio
vam po redu spovidjeti.

430

Nereova kćerca Teti,
Akilova majka mila,
znajuć da će ñoj oteti
sinka u boju smrt nemila,

435

od ljudske ga družbe izmaće,
i u ženske skri hañine,
čijem privari tebe, Ajače,
i s tobome mnoge ine.

440

S trgovinam ja ženskime
skrih oružje za ñ dostojno,

410. *rukopisi*: iste kuće izabira. 422. to biste ga] *rukop. dubrov.*: ne bi ga ste; *original*: num, si petat, auferat arma?

i viteza odkrih nime
i njegovo srce bojno.

U djevičkoj jošte odjeći,
ali misli pun hrabrene,
štit i kopje on držeći
ove riječi ču od mene :

445

o božice slavne sinu!
ki si ufañe svemu boju,
vrzi taman tuj hañinu,
hod' porazi hudu Troju.

450

Ruku stavih s riječim ovim
na mladića plemenita,
ter ga združih s vitezovim
na rvaña glasovita.

455

Tim viteška djela, koja
on učini s bojnomoći,
sva se mogu rijeti moja,
ki mu na boj činih doći.

460

Ja Telefa na tle stavih,
čim se oholo s nam bijaše,
rañena ga ja ozdravih,
čim se snižno nam moļaše.

Po meni je strena bila
Lesbo, Lirnes, Tebe ohola,
Tened, Siro, Krise i Cila,
tvrde građe boga Apola.

465

Ja sam našo vami tko je
silna Ektora pridobio;
Ektor, dika tvrde Troje,
po meni ja ubijen bio.

470

Oružje sam ja darovo,
čijem će Akile Troju strti,
meni oružje vi njegovo
po njegovoj dajte smrti.

475

Ko nevjerni gos Paride
štetnom plijenom na dvor stupi,
u luku se od Aulide
sva Grecija gñevna skupi

480

453. ovim] *rukop. akad.*: ovom. 455. vitezovim] *rukop. akad.*: vitezovom.
471. tvrde] *biser*: grada. 479. Aulide] *po ortografiji rukopisa može se čitati*
i: Avlide.

Tu tisuću bojnijeh drijeva,
dugo vrijeme čim čekahu,
ili s vjetrom suprotiva,
ili s nijednijem vjetrom stahu.

485

U to težak udes ište,
da Dijani za svijeh trude
Agamemnon svetište
prave od kćere spraviti bude.

Roditelj se srči tomu,
ter udese zle proklina,
u sreću se kraljevskomu
ne da dobiti krv očina.

490

Po razložnoj ja besjedi
blaga ćaćka skratih muku,
svoje krvi da ne štedi,
za pogoditi svemu puku.

495

Ne ću tajati moga truda,
a ti, slavni kralju, prosti,
veoma teška onda suda
bih dobitnik s mom kreposti.

500

Vlas kraljevska, koris puka,
čas bratova, svijeh moljeće,
činiše ti dat iz ruka
drago i milo tve rodjeće.

505

Ali u majke ne ljubjene
pođoh s drugijem ja načinom,
ka dobita bi od mene
ne s besjedom, neg s hitrinom.

Da ste Ajača k noj poslali,
još bi našijeh množ jedara
i mi za jedno šnima stali
u onoj luci bez vjetara.

510

Još poklisar vaš hrabreni,
u trojanske pođoh zgrade,
u dvor kraljev uzvišeni,
pun čeladi plahe i mlade.

515

Tu bez straha i bez stida
rijeh zapovijed vašu općenu,
i tužih se na Parida,
i plijen prosih i Elenu.

520

S Antenorom kralj Prijamo
 hotješe nas poslušati,
 sve što je naše da imamo,
 lijepa Elena da se vrati;
 nu Paride s bratjom hudom,
 i ki u grabši šnime biše,
 prid kraljevskim jedva sudom
 silne ruke ustaviše.

525

Menelao spovjeđ odi,
 drug koji si meni bio,
 u ovoj prvoj trudnoj zgodi,
 kako sam se ja podnio?

530

Dijina je brojiti, koju
 koris donijeh vami svima
 u žestokom dugom boju
 bojnomo rukom i djelima.

535

Ko se prvi put izbismo,
 neprijatelj se grada svoga
 drža, i šnim se ne udrismo
 do godišta desetoga.

540

Koja od tvoje hrabrenosti
 bi nam koris u ovo vrijeme,
 ki se vladaš ne s mudrosti,
 neg s rukami junačkijeme?

545

Ako išteš djela moja:
 vojsci hranu iskat radim;
 nauk davam svijem od boja,
 i tabore tvrde gradim;
 neprijatele hitro varam;
 gdi je potreba gredem svudi;
 vitezove razgovaram,
 da im dug boj ne dotrudi.

550

Eto s volom boga Jova
 snom privaren kralj naredi,
 da se od grčkijeh vitezova
 ovi slavni boj ne slijedi.

555

On se ima čijem braniti;
 ali gdi bi Ajač tada?

- Što ne teče oboriti
tvrde mire Troje grada? 560
- Što junaštvo zaboravi,
čijem najveće on se diči?
Što bijeg djelom ne ustavi,
kad ne umje skladnom riječi?
- To ne bješe vele onomu, 565
vele činit ki se resi.
Nu što? U bijegu sramotnomu
ti najprvi bio jesi!
- Ja te upazih gdje bježaše,
ter se užegoh vas od srama, 570
ja, gdje jedra odvijaje,
za uteć k rodnijem već zemljama.
- Tim zavikah od bolesti:
draga družbo, što činite?
s koje zgođe, s ke nesvijesti 575
strenu Troju ohodite?
- Nakon cijelijeh deset lita,
ah, što biste doma odnijeli,
van prikora vjekovita,
kad biste se sad dijelili? 580
- S ovim riječim i s družima,
ke mi boles na um stavi,
ja se na kraj činih nima
iz bjegućijeh vratit plavi.
- Kralj smetenu družbu skupi, 585
Ajač usta ne otvori,
a Tersite tamni stupi,
i do kraja svijeh prikori.
- Ja pedepsah zla čovjeka,
pak besjedeć s mnogom dikom, 590
na pedepsu protivnika
srce vratih svijem bojnikom.
- Djela od tada Ajačova,
sva se moja mogu reći,
priko morskijeh ki valova 595
zabranih mu doma uteći.

Nitko od Grka s tobome,
ni se družī, ni se štuje,
a Diomede sved̄ sa mnome
i družī se i svjetuje.

600

Nije mala dika i scijena,
iz neizbrojne naše družine
od viteza tač hrabrena
bit izabran nad sve ine!

Šnim se smion ja uputih,
gdi me bješe sreća iznijela,
po strašivijeh noćnijeh putih
neprijateljska prežat djela.

605

U tmastomu putu tomu
ma desnica zlu smrt poda
zlom Dolonu trojanskomu,
ki, kako i mi, bješe uhoda,

610

nu ga usilih ja najprije,
(što zatajat on nastoja),
da mi otajna sva spovije,
ka mišlašē huda Troja.

615

Sve uzaznah, ni mi osta
druge stvari uhoditi,
i jur mogoh, slavan dosta,
na tabor se k vam vratiti.

620

U šatore nu Rezove
smjeh uljesti vrhu tega,
i dvorane sve negove,
i s dvoranim sharah nega,
ter dobitnik pun svjetlosti,
bivši satro kraļa ohola,
k vam dojezdih u radosti
vrh otetijeh svijetlijeh kola.

625

Ektor hudi zlom Dolonu,
zdravo ako se k nemu vrati,
bješe obećo za noć onu
tvoje, Akile, koñe dati,
a da meni grčke glave,
po kom pade Dolon kleti,

630

sad ne dadu tve naprave, 635
neg da ih Ajač bude uzeti?!

Kud silnoga Serpedona
s mene ohodim vojske strene,
i Alkandra, i Nemona, 640
i Karopa, ubodene.

Snazna isjekoh ja Cerana
i Alastora vrlo šnime,
i Toona i Pritana
probih kopjem viteškime.

Kresidamanat i Hromijo 645
po men osta trup bez glave,
Enom, Ifit, bojni Alijo,
i mnogi ini maše od slave.

I ja imam plemenite 650
na dostojnu mjestu rane:
prsi moje svi pazite
vam na službu zapisane;

a protivnik moj oholi,
ki se vas vijek kole i bije, 655
kaple krvi još ne proli,
na prsijeh mu rane nije;

na onijeh prsijeh, ke vam svima
pohvali se, da postavi
proć plamenim trojanskima
n obranu našijeh plavi! 660

Ja ne zlobim djelo vrijedno;
ali što se ne pohvali,
da smo bili šnime u jedno
u istom trudu i mi ostali? 665

Pod oružjem Akilovim
i Patroklo, slavni u vike,
s mnogijem inijem vitezovim
s drijeva otjera protivnike.

Proć Ektoru još bojnomu
sam da se je našo scijeni; 670

637. Serpedona] tako rukopisi pišu Sarpedona. 639. Alkandra] rukopisi:
Alkanta. 645. Hronijo] rukopisi: Eronijo. 650. rukop. dubrov.: na dostojna
mjestu rane. 666. slavni] rukop. dubrov.: slamni.

ko da devet proć istomu
ne bijahmo poč spravjeni?

Nega iznese sreća prva,
nu zatočnik izabrani
s Ektorom se vas dan rva,
ni ga dobi, ni ga rani.

675

Ah, nesreća naša prika,
spomena mi čini mriti,
kad svijeh Grka štit i dika
pade, Akile glasoviti!

680

Nije mene ustavilo
tad cviljenje ni plač luti,
da ne budem slavno tilo
s crne zemlje podignuti.

Vrh ramena, vrh ovoga,
vidjeste me svi gdi nosim
tijelo Akila hrabrenoga
i oružje, ke sad prosim.

685

Podobna je snaga moja
za tegotu tač veliku,
i još imam pamet, koja
dar će poznat vaš i diku.

690

To li je majka Akilova
vjekovite želna slave,
isprosila u bogova
sinu svijetle sej naprave,

695

da se sada bez pameti
pripros vojnik nima odije,
ki prilike razumjeti
slavnu u štitu ne umije,

700

gdje se paze, puni uresa,
i razlike puni gizde,
zemlja, more, i nebesa,
gradi, otoci, kobne zvizde?

Nesreća te tva potače
iskat ures toli mio,
ki bi sasma, o ludjače,
tvoju pamet oslabio.

705

Još me obada, da sam trude
bojne ktio ubjegnuti, 710
nastojeći, da me bude
svijem zagrļen boj minuti.

Peleova slavna sina
u istom grijehu sa mnom drži. 715
Ako ckniti bi krivina,
od Akila ja bih brži.

Ako je hinit zla stvar bila,
oba dva smo mi hinili.
Nega hinit majka mila, 720
mila ļubi mene usili.

Nim na službu prvo vrijeme,
vam podasmo život ini.
S drugom toli hrabrenijeme
drago je bit mi u krivini. 725

Al' Akila hitri Ulise
umje odkriti i poznati;
Ajač bojni ne usudi se
hitra Ulisa odkrivati.

Nu nije čudo, da na mene
zloban ludjak zlo govori; 730
i vas istijeh bez nescijene
za jedno sa mnom psuje i kori.

Pravi, da sam Palameda
ja pravedna obadio, 735
a na vašu čas ne gleda,
od kijeh je sudjen bio.

Ajače ga prava čini,
gdi svjedoģba bi očita,
gdi on isti svoj krivini
nije mogo naći štita. 740

Negovu ste zloću hudu
vi vidjeli, a ne čuli,

710. ktio] *rukop. dubrov.*: htio. 715. ckniti] *rukop. dubrov.*: skrivih, *akad.*: skrivit; ja onako nagađam prema originalu: si simulasse vocas crimen, simulavimus ambo. Si mora pro culpa est, ego sum maturior illo — može biti da je u prvom hrvatskom rukopisu bilo: skniti. 736. kijeh] *rukopisi upravo tako.* 738. svjedoģba] *rukop. akad.*: svjedoģba; *dubrov.*: svjedosgba. Tako i drugdje ta dva rukopisa biļeže ģ.

i za pravi bit u sudu
rukom mito ne tegnuli.

Ne držim se još za kriva,
što na Lemnu ognenom
Filoktete sam pribiva:
vi ste u djelu sa mnom tomu.

745

Za što moji svjeti bihu,
na otoku da ostane,
da u pokoju mirnu i tihu
smiri boles lute rane;

750

našu volju on posluš
i u životu jošte stoji,
čim se očito pozna i kuša,
da su vjerni svjeti moji.

755

Ali pokli prave sada
od proroka našijeh svjeti,
da bez nega Troje grada
ne možemo mi uzeti:

760

po viteza uvrijedjena
čemu mene odpravlate?
Neka mi Ajač bude izmjena,
trude Ajaču sej podate,

da on bistrom svom mudrosti,
i kroz slatke sve besjede,
nega, za sve gnivna dosti,
smiri, utaži, i dovede.

765

Prije će Xanto na zad iti,
Ida ostati bez dubrava,
prije će se umiriti
s Trojom grčka sva država,

770

neg da ludos Ajačova
u općene naše trude
od razuma Uliova
korisnija nami bude.

775

Kuni bolni Filoktete
vitezove, kraļa i mene;
želi, prike pun osvete,
nam poraze ne izrečene;

780

budi moje krvi žedan,
i sve tuge naziva mi;
niko drugi, van ja jedan,
ne privede tebe k nami.

Toliko sam strijele tvoje 785
s tobom imat namislio,
koliko sam klete Troje
jur dohodne sreće odkrio.

Ja proroka smjeh Helena 790
i božicu ugrabiti,
bez ke vijeku Troja strena
ne mogaše od nas biti.

Hitri Ulise, ne Ajače,
ki se snagom hvali svudi,
neprijateljske među mače 795
noćno u Troju poč se usudi.

Hitri Ulise smje uljesti
u najtvrđe grada zgrade,
i u tvoj crkvi s dobre česti
oteti sliku tvu, Palade. 800

Hitri Ulise u slobodi,
za dat Grkom vječne dike,
donije vječni tvoj stup odi
kroz neizbrojne protivnike. 805

Da ja nijesam po mom trudu
ova djela učinio
Ajače bi sad za ludu
sedmostruki štit nosio.

Onda, onda vami u ruke
pridah Troju poharanu, 810
kad hrabrene pun odluke
ugrabih joj svoju obranu.

Ne mrmori, ni pogleda,
ni mi kaži u ovom broju
moga druga Diomeda; 815
i on ima hvalu svoju.

Sam Ajače, ni ti ne bi,
kada od plama drijeva obrani:

mного u družbi vojske tebi;
moj bi jedan drug izbrani.

820

Ki, da ne zna, da je veća
stavna pamet od jakosti,
i da se ova svijetla odjeća
ima dati po mudrosti,

825

i on, i ova sva gospoda
prosil' bi ju sada šnime,
i vedrinom tebi od roda
slična i djelim hrabrenime.

Nu za mene počastiti,
ni ju žude, ni pitaju,
a to er ures ponositi
od pameti me poznaju.

830

Rukami se ti bojnama
mož' pravedno hrabren zvati;
nu potrebu tva svijes ima,
da ju budem ja vladati.

835

Ti imaš snagu bez pameti,
malo znaña, vele moći;
ja umijem prividjeti
mojijem znañem, što ima doći.

840

Ti se biješ; vrijeme od boja
kralj sa mnome izabira;
tvoja jakos, pamet moja
nas pomaga, Troju stira.

Ko vladalac hrla broda
svijeh vozaca množ nadhodi,
ko je veći vojevoda
od bojnika, kijem gospodi:

845

ja nadhodim tebe tako;
pače u snažnom mome tilu
pridobiva srce jako
jake ruke moć i silu.

850

Tim, gospodo, vašoj straži,
a za službu svu veliku,
svaki se od vas haran kaži:
prošenu mi dajte diku.

855

836. ju] *rukop. akad.*: je. 837. imaš snagu] *rukopis dubrov.*: snagu imaš.
853 vašoj] *rukopis akad.*: našom.

Za vas trudiš mnogo lita,
i sve dobih trudom smeće;
po meni je pridobita,
mogu rijeti, Troja veće. 860

Za ufaña vas moļu općena,
za Prijamove mire bile,
kijem je svrha jur spravjena
od osvetne naše sile, 865

za božicu nîmi otetu,
i ako se još što ima,
za porazit Troju kletu,
vršit smjenstvom i svjetima:
uslišite me požude. 870

I ako voļe ne imate,
da oružje moje bude:
Paladi ga slavnoj date.

AGAMEMNON:

Razloge ste čuli veće,
o gospodo grčka izbrana,
jedna i druga koje strana
reče, za imat svijetle odjeće. 875

Sad vaše osude
slobodno recite,
ter, pravo ko bude,
u okolo sudite. 880

Menelao, brate moj,
najprvi kaži ti,
tko ima svijetlo toj
oružje nositi.

MENELAO:

I Ajače svake hvale 885
i Ulise dostojni su,
nu se imaju sej naprave.
razumnomu dat Ulisu.

On nevjernijem Trojanima
smje Paladu ugrabiti, 890

884. nositi] *rukop akad.*: imati. 888. razumnomu] *rukop. dubrov.*: razum-
nome.

čim do skoro Troja ima
 poharana od nas biti,
 tim ne samo on dostoji
 svijetlo oružje imat ovo,
 neg, sve što se naše broji,

895

razlog ište, da je negovo.
 Sve što je gdje zlata
 i blaga na svijeti,
 podobna nije plata
 junačkoj pameti.

900

AGAMEMNON:

O starče Nestore,
 koga svijes slavnu svud
 bojnici svi dvore,
 rec', koji tvoj jes sud?

NESTOR:

Mudrom se Ulisu
 oružje dat ima,
 negovi trudi su
 korisni nad svima;
 u boju stavna svijes
 veomi pomaga,
 i vele jača jes
 hitrina, neg snaga.

905

910

AGAMEMNON:

Razumne su tve besjede,
 o Nestore vrijedni i znani;
 što ti veliš, svud poznani
 i hrabreni Diomede?

915

DIOMEDE:

Vrijedni Ajače svom jakosti
 kako zvijezda svijeto siva;
 nu ga Ulise svom mudrosti,
 kako sunce, pridobiva.

920

891. skoro] *rukop. dubrov.*: skora. 909. stavna] *rukop. dubrov.*: stamna.
 911. i] *rukop. dubrov.*: a.

Ānegovijem sam ja djelima
i od negovijeh svjedok truda,
ke sam gledo mojim očima,
drug er mu sam bio svuda.

Tim se nemu svijetla odjeća
rad bojnoga poda znaća;
od snage je mudros veća,
desnica se glavi klaća.

925

AGAMEMNON :

O hrabreni Merione,
ki kraļestvu slavne Krete
davaš mudre svijem zakone,
daj nam i ti tvoje svjete.

930

MERIONE :

I moja je miso ova,
i ostalijeh svijeh bojnika,
da je mudros Uliova
od uresa nam velika,

935

tim oruđe dajmo nemu,
neka znaju svi Trojani,
ko su skupu u našem
počastjeni ļudi znani.

940

S Evripilom Toant slavni,
i moj zemļak Idomeneo
slijediti su moj sud spravni,
i vrijedni Ajač Ojileo.

IDOMENEO :

Ako se ima jakos sama
u ovom sudu sad gledati,
svak će hotjet među nama
ove oklope slavne imati,

945

nu pokoli mudri Ulise
vrhu snage ima s nebi
znaće, kojim sva služi se
vojska naša u potrebi:

950

nemu se ova daj naprava,
jer tko časti znane ļudi,

*

čas samomu sebi dava,
i svak časna nega sudi.

955

EVRIPILO :

Za Paladi biti harni,
koju iz Troje on donese,
dobrovoljni, blagodarni,
dajmo Ulisu slavne urese.

960

Tko časti onoga,
ki je drag višnjemu,
poštuje taj boga
i dava čas nemu.

KOR :

Hrabreno oklopje
Ulisu svak dava,
on je štit i kopje
i naša čas prava,
negova mudra svijes
i bojne zrak vlasti
dostoji taki ures,
tej dike, tej časti.

965

970

AGAMEMNON :

Kada tako vi sudite,
i ja slijedim vašu osudu;
uzmi odjeće ponosite,
mudri Ulise tvomu trudu.

975

I ko dosle krepos tvoja
nas pomože veće krati,
do svrhe nas trudna boja
tako nastoj pomagati.

980

ULISE :

O hrabreni vitezovi,
o kreposni nad sve ostale,
koje mogu za dar ovi
vam podati časti i hvale?

Višni vam dao zgara,
da brzo vaša vlas
zlu Troju pohara
i svu ne oholas;

985

a sa svijem mislima
na službu vam budi
ma-jakos, pamet ma,
i moji svi trudi.

990

AJAČ :

Britki mače, ti me osveti
od nepravde ove i zloće!
Je da i tebe meni oteti
hudi Ulise riječim hoće?

995

Ti, veće krat slavan ki se
u trojansku krv omasti,
moje krvi sad napij se,
tvom gosparu probij prsi.

1000

Nitko bojna neće Ajača,
van Ajače sam dobiti,
svoje od ruke, svoga od mača
on pogubjen ima biti.

KOR :

Pade, ubi se! Srǵbo kleta,
nesmotrna, nerazložna,
porodice od svijeh šteta,
na poraze sve podložna!

1005

Kratka nesvijes ti si zvana,
nu žestoka i ognena,
koja, kad mož' bit vladana,
dostojna si bit hvaljena;

1010

nu kad nijesi ustegnuta
svijesnom uzdom od razbora,
od mora si plaha i ľuta
i od trjeskova vrljih gora.

1015

Ah, koliko pod nebesi,
ubojice ľudska vrla,
ti gradova svijetlijeh jesi
potamnila i satrla.

1020

Ah, koliko vrijednijeh ljudi,
ke ti drža pod tvom vlasti,
tvoj pridobi ogañ hudi,
i u zla teška čini upasti.

Nedobitni sada Ajače, 1025
koi može veće krati
silna Ektora plame i mače,
Jova i Feba uzdržati,

s tebe svojijem sam rukama
sebi život ktje skratiti, 1030
čim ne uzdrža tvoga plama,
čim se tebi da dobiti.

Ajač izgled budi do vika,
umrlomu što se zgodi, 1035
kojijem vlada srǒba prika,
ki sam sebi ne gospodi.

1030. ktje] rukop. dubrov.: htje.

ELENA UGRABJENA.

Rukopis dubrov. 86 ima na strani 439: Elena, spjevañe gosp. Dona Đore Palmotića, vlastelina dubrovačkoga, prikazano god. 1640., a na strani 441: Elena, prikazañe, spjevana po gosp. Donu Đore Palmotiću, vlastelinu dubrovačkomu godišta 1650.; taj je broj ispravljen: 1630. Dodatak: ugrabjena uzet je sa drugih rukopisa, od kojih dubrovački br. 81 ima: Elena spjevana; prikazana 1640. (vidi moju historiju dubrov. drame str. 116), a akademijski br. 111. : Elena, spjevana od gospara Dona Đore Palmote. Tragi-komedija.

Imena, koja ulaze u ovo prikazanje.

Prolog: Kupido.

Paride.

Skup družbe trojanske.

Svjetnik Paridov.

Poklisari Paridovi.

Elena, kraljica.

Etra

Klimene } Dvorkinice kraljicine.

Skup dvorkiña.

Glasnika dva trojanska.

Glasnik spartanski.

Skup Spartana.

KUPIDO:

Jutroska me majka mila,
cijeneći me prem za dijete,
zlatnom duňom zamitila,
i dala mi ove svjete,
veleći mi: sinko izbrani, 5
razbludice slatka moja,
lijepu Elenu pođi rani,
krunu slavnijeh svijeh gospoja.
Prijama kraļa trojanskoga
plemeniti sin Paride 10
s obećaña hitra moga
priko mora po ņu ide.
Vrijedni vitez, slavan svudi,
po pravednom sudu mene
od Junone ljepšu osudi 15
i od Palade prihrabene,
a to er mu sam obećala
dat najljepšu od svijeh vilu.
Hoću, da se ma zahvala
vrši kroz tvu slavnu strilu. 20
Lijepu Elenu ņom ustrijeli,
izraňena da bez lika
kraļevskoga mladca želi
za dragoga vjerenika.
Jabuka ti na dar ova, 25
moj porode drag jedini,

8. svijeh] *rukop. dubrov.*: od svijeh. 17. a to] *rukop. dubrov.*: a. 18—20.
rukopis akad.: dat najljepšu od svijeh vila. Hoću da se ma zahvala svrši
kroz tvu slavnu strilu. *Kaznačić mjesto*: kroz tvu slavnu ima: s moćim tvo-
jijeh, a u stihu 21 mjesto: ņom ima: ņim. 22. izraňena] *rukopisi*: i raňena.
23. mladca] *rukop. akad.*: mlaca.

ku mi vitez taj darova,
kad pravedni sud učini.

Vrh jabuke zlatne, mile,
jošter ću ti darovati
novi od zlata luk i strile,
kijem ćeš jače sved strijelati.

30

Da me majka ma zamiti
zlatnom duňom, čudo nije;
i ona se zamititi
ňom starija mogla od prije.

35

Nije čovjek na sem svitu,
koga zlato ne ulovi:
na zlatu se taže i mitu
i božice i bogovi.

40

Tim, za majci pogoditi,
u spartanske gredem mire,
tu kralicu za raniti,
za Paridom da umire.

ČINENJE PRVO.

SKAZANJE PRVO.

PARIDE I SKUP DRUŽBE TROJANSKE.

PARIDE:

O trojanske sve mladosti
izabrani lijepi cvite,
koji mene verno dosti
gdi vas vodim svud slijedite,
eto veće čes vesela
naše plavi, pune slave,
s blazijem vjetrim jes donijela
u čestite sej države.

45

Lačedemon grad ovo je
od svijeh Grka proslavjeni,
gdje kraljestvo drži svoje
Menelao kralj hrabreni.

55

30. ću ti] *rukop. dubrov.*: ti ću. 32. sved strijelati] *rukop. dubrov.* svijet vladati. 37. sem] *rukop. dubrov.*: svem. 38. koga] *rukop. akad.*: tkoga. 55. kraljestvo] *rukop. dubrov.*: gospodstvo.

Lijepa, svijetla, plemenita,
 šnim Elena dni boravi,
 ke ljepota glasovita
 po svemu se svijetu slavi. 60

JEDAN OD SKUPA:

Kraleviću vrijedni i slavni,
 i na ovomu mjestu i svuda
 slijediti smo tebe pravni
 prem kako je tva požuda. 65

Nijesmo, nijesmo mi zamani
 od čestite tve vedrine
 za najboljih izabrani
 od trojanske kralevine:

i po kopnu i po moru
 gremo gdi ti jes ugodno, 70
 junačkomu tvomu zboru
 zapovijedaj sveđ slobodno;

ako hoćeš, da u boju
 s krepkijem srcem mi služimo
 plemenitu mlados tvoju, 75
 naše krvi ne štedimo.

PARIDE:

Razlike su misli moje
 od pogubna luta boja;
 nemiri se ne pristoje
 gdi je kralica svijeh gospoja. 80

Venere je krasna i mila,
 ka se u tihom moru rodi,
 drag provodič nami bila
 po neizmjernejskoj vodi; 85

je da ona jošter bude
 blagodarna i vesela
 ispuniti me požude
 s mirom, kako jes počela.

70. gdi ti] rukop. dubrov.: gdi; u rukop. akad. nema stihova. 69—72. 85. ona jošter] rukop. dubrov.: jošte ona. 88. kako] rukop. dubrov.: kojijem.

DRUGI OD SKUPA:

Da nu, svijetli gospodine,
za ke djelo, za stvar koju
iz trojanske pokrajine
mi slijedimo mlados tvoju?

90

Molimo te, ktjej odkriti
nam tve misli i požude,
svaki od nas da slijediti
pripravnijem te srcem bude.

95

Jeda stupe Erkulove
hoćeš proći s nam za jedno,
i na svijete hrli nove
tve junačko srce vrijedno,

100

ter kraľestvo slavne Troje,
kom nije slike veličini,
na požude smione tvoje
od veće se kratko čini;

ali, što je tvomu licu,
gospodaru, priličnije,
išteš lijepu vjerenicu
glasovite sred Grecije?

105

Za istinu će ona vila
nad sve ine srećna biti,
koju s tobom ljubav mila
ľubko bude sjediniti.

110

PARIDE:

Da kraľevska zna skrovita
množ junaka, pravo nije,
a i vrijeme još ne pita,
ma vam miso da se odkrije;
vas četiri nu se sprav'te
poklisari biti sada,
i put mira Sparte grada
pospješno se uputite.

115

Menelau i Eleni
glas podajte, da Paride,

120

1192. slijedimo] rukop. dubrov.: slijedismo. 93. ktjej] rukop. akad.: htjej. 99.
hrli] rukopisi: hrlit.

Prijama kralja sin hrabreni,
na dvorove k nima ide.

Vi na plavi pod'te ostali, 125
ter pospješno pripravite
bubne, trube, i svirali,
da došastje me glasite.

Svijeh korabaļ vojevode 130
dozovite, moji ljubjeni,
u čestite da gospode
slavna družba budu meni.

SKAZAÑE DRUGO.

SVJETNIK I PARIDE.

SVJETNIK :

Sreća je naša prem velika,
kraljeviću, da se odi 135
van ostalijeh svijeh bojnika
sama tvoja vlas nahodi ;

tijem poslušne uši sada
daj svjetniku tvom vernomu,
ter se mojijem svjetom vlada, 140
ko je razložno znañu tvomu.

Ti si plahe još pameti,
za sve da si pun hitrine,
a od stara mladu svjeti
sveđ veliku koris čine.

Što ne odkri tvoj družini 145
misi otajne i požude,
veoma dobro ti učini
izvrsne su tve osude.

Nekrepak u sebi 150
svaki se puk pravi ;
tajati što je trijebi,
on mučno potaji.

Nu meni, ki tebe
svjetujem, i slidim

129. korabaļ] *rukop. dubrov.*: korabļa. 130. dozovite] *Kaznač*: pozovite.
133. prem] *rukop. dub.*: pri. 142. hitrine] *rukop. dubrov.*: bistrine. 150—152.
rukop. dubrov.: svaki se put pravi, tajati što je trijebi, ki mučno potaji. 150.
pravi] *rukop. akad.*: praji.

u svake potrebe, 155
 podobno ko vidim,
 potajne tve sude
 ne drži skrovene,
 i tvoje požude
 ne taji od mene. 160

Na tvomu ti na dijeleću
 Prijam ćaćko tvoj naredi,
 u svakomu da čineću
 moje svjete tva vlas slijedi,
 u potrebe za što mnoge 165
 stavnu pozna moju viru,
 i korisne me razloge
 i u boju, i u miru.

PARIDE:

Starci su na svijeti
 u djelijeh svojijeh svi 170
 sumñive pameti,
 od veće strašivi.

SVJETNIK:

Starca sumña í strah
 ne udi nikada,
 a često mladac plah 175
 u štete upada,
 najliše u vlasti
 koji se ugleda,
 i starijeh ne časti,
 ni vladat ñim se da. 180

PARIDE:

Kraļi se s pameti
 i s umom rađaju,
 i u miru i u šteti
 mudro se vladaju;
 tijekom za sve moja vlas 185
 potrebe ne ima

156. rukop. dubrov.: podobne ke vidim. 173. starca] rukop. dubrov.: svjet-
 nika. 178. koji] rukop. akad.: tkoji. 179. starijeh] rukop. akad.: stare. 183.
 šteti] rukop. dubrov.: rati.

vladana bit danas
 tvojijema svjetima,
 misli ću ti me odkriti,
 i ka stvar mi činila je 190
 po pučini valoviti
 u spartanske doći kraje.

Znaš ko Ekuba majka moja,
 mnogom tegotna kad je bila,
 sred noćnoga snje pokoja, 195
 glavnu ognja da je rodila.

Ko to ćaćku mom spovidje,
 po naredbi od proroka
 rođenu mi zapovidje
 da se poda smrt žestoka, 200

a to er niemu strah podaše,
 da ona glavna plame prijeti,
 kijem u doba ima naše
 slavna Troja izgorjeti. 205

A to drugi ogañ nije,
 neg li ogañ od ljubavi,
 ki se u srcu momu krije,
 i mu mlados žeže i travi.

Ali majka milostiva
 vrh pravedna svoga roda, 210
 od ćaćkova skri me gniva,
 i pastijeru vjernu poda.

S mnogom pomnom on me odhrani
 posred gora i livada,
 gdje kraljevski rod ne znani 215
 živjeh pasuć krotka stada.

Pamet, govor, i prilika,
 svjedočahu vazda mene
 od plemena od velika,
 a ne od krvi potištene. 220

188. tvojijema] *rukop. dubrov.*: s tvojijem. 197. ćaćku] *rukop. dubrov.*: ćajku.
 201. a to er] *rukop. dubrov.*: ere. 208. žeže] *rukop. dubrov.*: veže. 212. vjernu]
rukop. akad.: vjernom. U toj sam riječi za ê uzeo e, gdje god tako ima budi
 amo jedan rukopis, jer sam u najstarijim rukopisima i drugih kniževnika tu
 ječ našao obično tako pisanu. 214. gora] *rukop. akad.*: tora. 216. pasuć]
rukop. akad.: paseć. 217. svjedočahu] *rukop. akad.*: svjedočila je.

Zdrži u sebi Ida gora
jedno mjesto prem skrovito,
gustom kitom čestijeh bora
odjeveno i povito.

Svaki pastijer tuj se stresa
dovoditi mirne ovčice,
er bogovi od nebesa
tuj dohode i božice.

225

Jednom pazeć ja odtole
slavne Troje i čestite
bijele dvore, građe ohole,
po svem svijetu glasovite,
poda mnom se zemlja strese,
a nenadni strah ledeni
svijes i pamet mu zanese,
i utrnu krv u meni.

230

235

Prista trešna strašna ova,
ali moj strah još ne prođe,
kad navjesnik od bogova
Merkurijo k meni dođe.

240

Љubi kraļa višnjijeh strana
Junone mi šnim se objavi,
i Palade vrijedna i znana,
i božica od ljubavi.

Čim u strahu ja ledenu
lutu i gorku ćutim muku,
Merkurijo tad zlačenu
meni u ruke da jabuku.

245

Vrzi strane strah prihudi,
riječ božjega bi glasnika,
ter božice ove sudi,
čija ljepša jes prilika.

250

Zlačenu ćeš tuj jabuku
nih najljepšoj pokloniti;
nebeskoga kralja odluku
nastoj ured ispuniti.

255

223. čestijeh] rukop. akad.: gustijeh. 231. dvore] rukop. dubrov.: mire. 237. rukop. dubrov.: prista strašna trešna ova. 243 vrijedna] rukop. akad.: vjerna. 251. rukop. dubrov.: ter božica ovijeh sudi.

Reče, i krila sva k bogovim
put nebeskijeh dvora upravi,
i združena smjeñem novim
s božicama mene ostavi. 260

U toliko sreća mila,
ko se ovi sud dogodi,
po biļezijeh bješe odkrila,
da Prijamo kralj me rodi.

SVJETNIK :

Pun sam teške muke i truda, 265
ki veličak strah dava mi
radi tvoga tega suda
među slavnijem božicama.

Među silne tko god vlasti 270
ruke ulaga svoje i svjete,
može iziti s malom časti,
a doradit teške štete.

Ti, koji si od planine
nizok pastijer dosle bio, 275
ne nadane u visine
hrlo si se zaletio.

Čovjek, koji put nebesa
iz nenadi krila diže,
trepti, stini, boji se, i stresa,
da ne pade još na niže. 280

PARIDE :

Rajske obraze pune dike,
pomno uzeh ja paziti;
dostojne su sve kolike
osuđene lijepe biti. 285

Sve tri lijepe, ali moje
oko ukrada i zavodi
Venerina slika, od koje
ļuveni se bog porodi.

263. biļezijeh] *rukop. akad.*: biļezijem. 265. *rukop. akad* : prem sam težak muke i truda. 267. *rukop. dubrov.*: radi tega tvoga suda. 286. ukrada] *rukop. dubrov.*: krade.

S naglom želom sve tri žude
slavu ponijet od lijeposti, 290
ter me darim mite i nude,
punijem svake čestitosti.

Junone mi slavna obita
moć kraljevsku i vladañe,
a Palade plemenita 295
neizmjernu snagu i znañe.

Reče u posmijeh sladak dosti
lijepa majka od razbluda:
kraljestva su i kriposti
od velike smeće i truda; 300

dare ti ću ja ljubene
i kraljevske darovati,
da u družbi lijepe Elene
budeš mlados tvu trajati.

Kako hoće razlog pravi, 305
pravdu učinih ja podpunu,
i božici od ljubavi
od ljepote podah krunu.

Tijem, za dobit lijepu Elenu,
put ñe rodna dođoh grada; 310
ovu miso mu skrovenu
našoj družbi taji za sada.

SVJETNIK:

Prem kako su tve požude
ja ću miso tvu tajati,
nu te molim, da me bude 315
pomno tva vlas poslušati.

Strah me je, s tvoje te ljubavi
da kraljestvo slavne Troje

293. obita] *rukop. akad.*: obeća. 294. kraljevsku] *rukop. akad.*: kraljestva.
295. plemenita] *rukop. akad.*: primoguća. 300. smeće] *rukop. dubrov.*: sumñe.
302. kraljevske] *rukop. akad.*: kraljestva.

U *rukop. akad. Paride poslije stiha* 260 govori stihove: 285—288, 293—304;
onda stihove: tijekom zlaćenu duñu bili u skut vrgoh, rijeh: uživa; dari me su
tvoji dobili, ko tva lijepos ñih dobiva; onda stihove: 261—264; daļe govori
svjetnik stihove: 265—272, 317—340, 345—348; onda *Paride stihove*: 341—344,
349 i daļe ide sve kao što i ovdje; stihova: 273—284, 289—292, 305—316
nema u rukopisu *akad.*

zla se teška ne dobavi,
i ne upade lute u boje. 320

Na svijetu je kraljic vele,
ke se nijesu još vjerile;
dobrovoljne i vesele
s tobom bi se sve združile

Bole je s mirom drugu imati 325
i mañega od uresa,
neg u boju i u rati
stat s božicam od nebesa.

Eleni su svi u rodu 330
kralji svijetli od Grecije;
bojne krale i gospodu
grabšam vrijeđat mudro nije.

Nu još da se nitko ne će
za tač slavnu bit gospoju,
neg da imaš šnom bez smeće 335
miran trajat mlados tvoju;

stvar je veoma nedostojna,
kraleviću plemeniti,
lubi, ka ima svoga vojna,
na svu ljubav primamiti 340

PARIDE:

Nije dostojno, da ti tako
hoćeš mene svjetovati
u stvar, gdje znaš, da nikako
ja te ne ću poslušati.

SVJETNIK:

Kraleviću, vazda tebi 345
smiono ću i slobodno
spomenuti, što je trijebi;
ti čuj, što ti jes ugodno.

330. svijetli] *rukop. akad.*: svijetle. 332. grabšam] *rukop. dubrov.*: s grabšam.
344. ne ću] *rukop. akad.*: moć ću. 345—348. *rukop. akad.*:

gospodaru, vazda tebi
spomenutću ja slobodno
i govorit što je trijebi;
ti čuj, što ti jes ugodno.

PARIDE :

Ugodno je imat meni
rajsku lijepos, punu dika,
bez ke život moj rañeni
uzdišući mre bez lika.

350

Odluka je boga Jova,
da ona ima moja biti;
tko da s voļom od bogova
ne bude se ugoditi?

355

SVJETNIK :

Od bogova voļa nije,
cijeća ženske jedne glave
da se vas svijet svađa i bije,
neg da u miru svi borave.

360

Razbora si pun i znaña,
pomno miso tvu razberi,
s nerazložna plahovaña
štete očite tve ne tijeri.

PARIDE :

U što mogu ja upasti?
Od šta pamet ma da preda?
gdi moj ćaćko svojom vlasti
svemu svijetu zapovijeda.

365

Grecija ne samo,
neg da vas dođe svit,
mi straha ne imamo
svijem se svijetom bit.

370

Nu našu besjedu
ostav'mo za sada;
s veseļem k nam gredu
poklisari iz grada.

375

SKAZAÑE TREĆE.

POKLISARI, PARIDE I SVJETNIK.

POKLISARI :

Kraļeviću, svijeto dili,
po naredbi tve vedrine

372. svijem] *rukop. akad.*: sa svijem. 377. *Kaznačić*: Kraļeviću svijetu mili.

mi smo u slavna kraļa bili
 lijepe ove pokrajine. 380

Dali mu smo glas veseli,
 da tva mlados, ka svud slove,
 s požudome mnogom želi
 doći k ņemu na dvorove

S blagom riječi, s vedrom slikom, 385
 kom se objavi rados mnoga,
 on nas primi s mnogom dikom
 posred dvora kraļevskoga.

Nu bi rados ne izrečena,
 ku kazati poče nami 390
 plemenita lijepa Elena
 nad svijem inijem kraļicama.

Slavna dikla stotijem dilom
 sve ljepote glas nadhodi,
 okom strijeļa, riječi milom 395
 srca veže i gospodi.

Rijećeš, kad ņe svijetla lica
 rajska ti se dika odkrije :
 ovo je višna zgar božica,
 stvar umrla ovo nije. 400

Za došastje tve častiti,
 lica veomi ļubežļiva
 i ona i ņe kraļ čestiti
 gredu tebi suprotiva.

PARIDE :

Srećna ti je segaj dana 405
 i blažena mlados moja,
 čim s nebesa obećana
 suproč meni gre gospoja ;

sreća i čes ma nadhodi
 sve ostale sreće i česti. 410
 Nu što stojim veće odi,
 ter ne idem ņih susresti ?

393. stotijem] *rukop. dubrov* : s tacijem. 401—404. *rukop. akad.* :

Za došastje tve mudrosti
 gredu tebi suprotiva
 i ona i ņe kraļ čestiti
 lica veoma ļubežļiva.

SVJETNIK :

Kraleviću, da daj s plavi
počeka jmo družbu inu,
da u većoj dici i slavi
susretemo njih vedrinu ;

415

od male je scijene i dike
Prijama kraļa svijetlom rodu,
bez družine da velike
slavnu sretat gre gospodu.

420

PARIDE :

Ja ću združen bit za dosti,
i mnoga je moja scijena,
kad se združi s mom mladosti
plemenita lijepa Elena.

SVJETNIK :

Mladosti nesvijesna,
kud si se spravila
na plaha, na bijesna,
pogubna na dila ?

425

Strah me je, u zo čas
za naše da glave
ne stasmo mi danas
u ove države.

430

SKAZAÑE ČETVRTO.

SKUP TROJANA :

O puna slave
nad sve države,
majko vesela
viteškijeh djela,
svijetla Grecijo,
ku višni mio
svakom s nebesi
kriposti uresi,
u tvoje krilo
primaš nas milo

435

440

426. kud] *Kaznačić*: kad. 430. da] *rukop. dubrov.*; za. 432. u] *rukopis dubrov.*: na.

svudi poznane
slavne Trojane.

Hrabreni vodi
nas Paride odi,
koga je dika
svuda velika.

445

On svom kriposti
i svom liposti
dostoji pravu
na svijetu slavu.

450

Nega primile
trojanske vile
sve ljubko dvore
sve za nim gore.

455

Blaga besjeda,
slađa od meda,
ku vil na sviti
ne će raniti?

460

Vrijedna su dila
svakomu mila,
ka družu slavna
lijepos naravna.

JEDAN OD SKUPA:

O dubravo Ide gore,
čije smjeđe, čija dila
u strašivo tebe more
iz rodnoga prinije krila?

465

Dosta tobom vihri obijesni
i na suhu zavijahu,
kada plasi i nesvijesni
na te mnokrat udirahu.

470

Pogubne si posred vode
zla trpjeti vele gora
podložena na sve zgode
i od vihar i od mora.

475

466. smjeđe] *rukop. dubrov.*: smjenstvo; dila] *rukop. akad.*: sila. 472. *rukop. akad.*: mnokrat na te udarahu. 473—476. *rukop. dubrov.*: pogubne ćeš posred vode zla trpjeti vele gora i podložna na sve zgode i od vihar i od mora.

Ti dubravu glasovitu,
o Paride mladče smioni,
u pučinu valovitu
iz rodjene gore doni,
i pun smjeña i plahosti
smionijem plavim more brodiš,
gdi trojanske sve mladosti
cvijet izbrani s tobom vodiš.

480

Ni te može ustaviti
od smiona segaj dila
majka i ćaćko tvoj čestiti,
ni Kasandra sestra mila.

485

Ona s pramim raskosana
vapijaše u glas vrli:
put rodna se vrati stana,
na pogube tve ne hrli.

490

Ah, koliko tva ljublena
lijepa Enone suza proli;
bivši s tobom razdijelena,
koje oćutje tuge i boli;

495

lijepa Enone, ka s tobome
u mlađahna tvoja lita,
bivši u ruhu pastijerskome,
zaľubi se od djeteta.

500

U dubovoj jošte kori
rastu slova, koja vele,
ko ljepotu rajsku dvori
mlade dikle (ti) vesele:

da će prije Zanto rijeka
hrlijem tijekom na zad iti,
neg ti drugu vil do vijeka
van Enone tve ljubiti.

505

Nijedna ljubav, molba nijedna,
nijedne sile ni zastave

510

*Stihova 481—504 nema u rukopisu akad. 504. ti] rukop. dubrov. nema.
507—508. rukop. dubrov.: neg drugoga do vik vika*

rukop. akad.:

*van negova ljubiti;
neg ti drugu vil do vijeka
van Elene tve ljubiti.*

510. zastave] rukopisi: sastave.

ne ustavljaju srca vrijedna,
da ne slijedi vječne slave.

SKUP TROJANA:

Ah, srećna ti i čestita
na umrlom svijetu ovomu 515
bjehu prva stara lita,
kad živijaše svak o svomu.

Od razmirja, boja i gñeva
tad ne bješe uspomene,
ni brodijahu smiona drijeva 520
valovite morske pjene.

Još ne bješe moje i tvoje
izumjela nagla žela;
drage i mile svak pokoje
uživaše sred vesela. 525

Ti, požudo od tuđega,
mir odagna, nemir stavi,
i za poraz svijeta ovega
skova oružja, zgradi plavi,
neka s grabšam nepravima 530
ludski narod ište smeće,
i koliko veće ima,
toliko se pruži veće.

Sumñim, da ti i Parida
nauči morske teć valove, 535
i plavi mu još sazida,
s kijem u strane dođe ove.

Za ki uzrok mi ne znamo
on se stavi na ove pute,
nu veličak strah imamo 540
od žestoke smeće lute.

Od sumñe je moć velika,
a taji se često i krije
pod prijateljstvo varka prika,
u oružanu vjere nije. 545

Ti, veliki kraļu od nebi,
ki sve oda zla braniš puke,

i u rukah sve su tebi
 kraļa misli i odluke,
 molimo te svi prikloni,
 od teškijeh nas brani zgodā,
 boje odreni, smeće ukloni,
 i Źudjeni mir nam poda.

550

ČINĚNJE DRUGO.

SKAZANJE PRVO.

ETRA I KLIMENE.

ETRA :

Klimene, drugo ma,
 ka mi si sveđ bila 555
 nad svjema drugama
 i draga, i mila,
 da pokle nas vjera istina
 i prijateljske vez ljubavi
 posred dvora Elenina 560
 skladno zdruŹi i sastavi,
 naše Źeļe i odluke,
 i Źto u sebi mi mislimo,
 među nami bez razluke
 jedna drugoj ne tajimo, 565
 i ko srca naša općena
 jesu, draga ma družice,
 toliko nas lijepa Elena
 ļubi, kako sve sestrice.
 Ona nami ļubeŹļiva, 570
 sve Źto ikada mislit bude,
 na uzdanu sve otkriva,
 sve nam kaŹe svoje poŹude ;
 i da od srama kad velika
 sve nam misli ne otkrije, 575
 ne nam obraz i prilika
 srca Źeļe pripovije.

554. drugo] *rukop. akad.*: draga. 556. nad svjema] *rukop. akad.*: nada svi-
 jem. 557. pokle] *rukop. akad.*: odkle.

Tim potajnu ovu miso
ne mogu ti neg izrijeti,
ku je novi gos upiso
sred sumnive me pameti. 580

Strah me je, da on za stvar inu
iz države svoje rodjene
u ovu došo nije krajinu,
neg za ljubav lijepe Elene. 585

Kom ne obraz vedri vidje,
svijem ljepotam narešeni,
jes vidjela, ko ublidje,
i priliku svu promijeni; 590

a kako se pak pojavi
na luvenom ne pogledu,
s kom dragoćom, s kom ljubavi
šnom zavrže svu besjedu?

Da je ona tvrde od stijene,
vitez toli lijep i mio 595
na riječi bi sve medene
ne srdačce ulovio.

KLIMENE:

Sve sam dobro ja vidjela,
lijepa i mila ma družice,
i želene razumjela 600
naše drage još kraļice.

Strah me je, da ona većma gori,
izrañena po životu,
neg kraļević, ki ju dvori,
za steć rajsku ne ljepotu. 605

Jes vidjela, s kom radosti
na svoj ga je dvor primila,
s kom ljubavi ne ga gosti,
kako mu se kaže mila, 610
prem očito za što vidi,
da kraļević pun miline
za ne uresom sahne i blidi,
taje, vene, kopni, i gine?

578. potajnu] *rukop. dubrov.*: potajno. 586. kom] *rukop. akad.*: netom. 597.
srdačce] *rukop. a.*: srdašce. 604. ju] *rukop. a.*: je. 613. taje] *rukop. a.*: taji.

Jes vidjela na trpezi
kako odkriva svu požudu,
da ljubeni nega vezi
u žestokom drže trudu?

615

ko pozore svoje upira
u poglede ne sunčane,
vruće uzdahe ter podira,
kijem svjedoči svoje rane?

620

Kako iz čaše sved zlačene
s one iste strane pije,
gdi ona usti svoje medene
postavila jes od prije?

625

Kako vinom hitro piše,
da se od tega kralj ne stavi :
srce moje za te uzdiše,
o Elena ma ljubavi?

Ke mlađahnoj Ermioni
on celove da bez broja,
za uzet one, ke joj doni
razbludjena majka svoja?

630

S kom dragoćom sva ljubena
pripovijeda predna dila,
i ko šnime zalubjena
bi Enone lijepa vila.

635

ETRA :

On pod sjenom starijih žela
hoće ukazat ljubav novu,
ka mu srce luto strijela,
i zanosi svijes negovu.

640

KLIMENE :

Lijepa Elena sluša i gleda
pomno i hitro sva ta djela,
za sve da se poznat ne da,
da je tu ljubav razumjela.

645

617. žestokom] *rukop. akad.*: žestoku. 625. postavila] *rukop. dubrov.*: postavljala.

ETRA :

Ne samo joj ne dohodi
srǵba u pamet toga cića,
neg s ukradom oči svodi
na lijepoga kraļevića.

KLIMENE :

Na što će se rasrčiti?
To er drage ne su dike
slavnu mladcu, ki na sviti
u lijeposti ne ima slike?

650

ETRA :

Vjeruj meni, svaka vila
ćuti rados prem veliku,
da je ne lipos draga i mila
lijepu i mladu ljubovniku.

655

Menelaa ja mudroga
veoma hulim, ma družice,
što ne vidje plama ovoga
zatravļene sve kraļice,

660

nego jošte u nevrijeme
put Krete je zajedrio,
i s vitezom gizdavime
ļubi mladu ostavio.

665

KLIMENE :

Ću li, ko joj priporući
slavna mladca i vesela?
ko na ļubav da ju ući,
još da ona ne bi umjela.

ETRA :

Jedva tada lijepa Elena
od vesela smijeh ustavi,
ter mu reće razbludjena :
biće, ko tva milos pravi.

670

KLIMENE :

Bi nepamet prem velika,
mnoga ludos za ne riti,

675

uz ljepahna ljubovnika
lijepu ljubavi ostaviti.

ETRA :

Slama i ogañ vik ne more
na jednomu mjestu stati,
što oba dva ne dogore,
što se u plam sve ne obrati.

680

Nu kraljica sadružena
s kraljevićem lijepijem grede.
Nije nam odi već vremena
prođivat sej besjede.

685

KLIMENE :

S puta im se uklonimo,
i u svijetle hod'mo dvore,
da od ljubavi, ku sumñimo,
slobodno se razgovore.

SKAZAÑE DRUGO.

ELENA I PARIDE.

ELENA :

Dovle li se, mladče hudi,
smione misli tve prostiru,
tač nesvijesno da se usudi
lubi udane kušat viru?

690

Za to li te zemļa ova
u svoje krilo jes primila,
da ti od vihar i valova
ne naudi prijeka sila?

695

Ah, priprosta vojna moga,
u tvu vjeru ki se uzdo je,
tere gosta on takoga
na dvorove primi svoje,
ko neprijatelj da nepravi
zlo za dobro ñemu vratiš,

700

680. *rukop. akad.*: što dva oba ne izgore; *Kaznačić*: što ono oba dva ne izgore. 684. Nije nam] *rukop. akad* : ne imam. 692. nesvijesno] *rukop. akad.*: nemilo.

i velike har ljubavi
s tijekom neharstvom da mu platiš. 705

PARIDE :

Ah, ne smućaj svijetlo lice,
plame ugasi gñeva tvoga,
o gospođe, o kraljice
moga srca stravljenoga. 710

Na ljubav se mu ne priječi,
ko divjačne da si ćudi;
ko si blage slike i riječi,
tako i srca blaga budi.

ELENA :

Na ki hoćeš sud se stavi,
i divjačnu drži mene, 715
samo divje sred naravi
da čas moja ne uvene.

Ako blage ja sam slike,
i besjede i pogleda, 720
često vara ljubovnike
blaga slika i besjeda.

Tim se ćudim, s kom pameti
na me si se postavio,
ne bivši se još na svijeti
nijedan drugi mnom hvalio. 725

Tezeovo je da smjeñe,
ki me ugrabi mlad nekada,
nerazložno na želeñe
nuka i tvoju mlados sada? 730

Ne može me okriviti
cijeca toga nitko dila;
kriva bih se mogla riti,
da mu sam se umolila.

Ne ockvrñenu on me vrati,
er ne može drugo od mene 735
van celove male imati,
i te silom ugrabjene.

PARIDE :

Hvalim, što te je ugrabio,
ja Tezea hrabrenoga,
ali što te je povratio,
vik ne hvalim djela toga.

740

Prije bih moju rusu glavu
izgubio, ma gospoje,
neg li lijepos tvu gizdavu
iz desnice pustio moje;

745

ja bih igda moga iz krila
živ pustio tvu ljepotu,
moja dušo slatka i mila,
izabrani moj životu ?!

Pusti gnevno srce veće,
ter se smiri, i ustavi
tve rasgbe, tvoje smeće,
o jedina ma ljubavi.

750

Čud, združena s nemilosti,
s ljepotom se ne pogađa;
ili vrzi tej lijeposti,
ili budi blaža i slađa.

755

ELENA :

Tko se ne će utažiti
na besjede tve medene?
Ne mogu se ja srčiti,
da ti luhiš tako mene.

760

Gorušta je i velika
lubav, kom tva mlados gori,
ako u nutra jes tolika,
kolika se kaže s dvori.

765

Nu sumnivo ja se bojim
od hiñeña i nevjere,
i pod riječim slatkijem tvojim
da ne kriješ zle čemere.

Temelita tvoja vjera
i tva ljubav krepka nije;
mlado je srce lakše od pera,
kijem svaki vjetar vije

770

PARIDE :

Umoli se želnu meni,
ter ćeš vjeru mu vidjeti, 775
plam će ovi moj luveni
s mim životom dogorjeti.

Ke kralevske djevojčice,
ke gospoje, koje vile, 780
moje biti vjerenice
žudjele su i želile ! ;

nu kada mi obećana,
ne izrečene puna hvale,
bi ljepota tva sunčana, 785
zaboravih sve ostale.

Ti bit vječna ma požuda
od vremena toga poče,
od luvenijeh mojijeh truda
izabrani slatki uzročje.

Tim sam došo iz kraj svita 790
radi tvoje ja ljubavi ;
miso u svemu temelita
združila je moje plavi.

ELENA :

Ti si došo u nevrijeme,
kraleviću lijepi i mili ; 795
dala sam se ja družijeme,
ki su od tebe brži bili.

Da se je mlados tva hrabrena
namjerila srećom odi, 800
kad sam bila ne vjerena,
i u mojoj još slobodi,

od svijeh inijeh ljubovnika,
ki dođoše prosit mene,
sam bi ures tvoj i dika 805
prida muome bili od scijene ;

samomu bih ja pod nebi,
i svaki bi razlog htio,
srce moje dala tebi,
sam vjerenik ti moj bio.

809 *Kaznačić* : ti vjerenik moj bio bio.

Na isti način ja dragoga 810
 Menelaa držim sada
 gospodarom srca moga,
 ki sve moje žeļe vlada.

PARIDE :

Nikomu inom, ma gospoje, 815
 zgar s nebesi, razmi meni,
 ljepote su rajske tvoje,
 slavni uresi, odredjeni.

Ľuvena me, znaj, božica
 rekla s tobom sjediniti, 820
 i da moja vjerenica
 i ma ļubi ti ćeš biti.

Žudjene sam tve lijeposti
 s mojijem trudom ja dobio,
 i kraļestva i kriposti
 za tvu ļubav pogrdio. 825

Ti si kripos ma velika,
 ti kraļestvo moje drago,
 moja rados, moja dika,
 moje dobro, moje blago.

Da si u sudu prevelikom 830
 s božicama slavnijem bila,
 po meni bi s tvojom slikom
 i Veneru predobila.

ELENA :

Ja se scijenim srećna dosti 835
 i čestita u životu,
 vrh kraļestva i kriposti

kad ti obļubi mu ljepotu,
 i ako sudi ti su istini,
 ter ti scijenu toli mnogu
 od uresa moga učini, 840
 što vjerovat mućno mogu,
 neharne bih i kamene
 bila i tvrde prem naravi,

818. znaj] *rukop. dubrov.*: znaš. 837. *rukop. dubrov.*: kad ti obļubiš mu ljepotu; *rukop. akad.*: kad obļubi mu ljepotu.

da na žeļe tve ļuvene
ne odvratim ja ļubavi. 845

Nijesam, vjeruj, tvrda stijena,
nu se strašim obļubiti
mladca, dalek porodjena,
ki moj mučno može biti.

Ja stvar viku nedostojnu,
kunem ti se bogovome,
ne sakrivih vjernom vojnu,
ni se on sramit može mnome;

nu s kom hoćeš ti hitrinom,
gdi nas paze svedļ pogledi 855
kojijem putom, kijem načinom,
da ova ļubav naša slijedi?

PARIDE :

Ja ću hitre nač načine
u razbornoj mojoj svijesti,
kijem ću rodne u krajine, 860
ma razbludo, tebe odvesti.

I ako sumniš sramno ime
steć, kad bi me ti slijedila,
daj se ugrabit, ne slijedi me:
neka je kriva moja sila. 865

Nu koja će bit krivina,
kad kraļevska tvoja dika
kraļevskoga uzme sina
za dragoga vjerenika? 870

Čas plemena vedra moga
po svem svijetu slavna slove,
kraļ od dvora nebeskoga
meni je pradjed, višni Jove.

Plodnu stranu lijepe Asije
moj čestiti ćačko vlada, 875
od ke ljepše strane nije
od istoka do zapada.

844. da] *rukop. dubrov.*: kad. 847. strašim] *rukop. akad.*: stručam. 868.
izme] *rukop. akad.*: ima. 871. *rukop. akad.*: po svemu se svijetu slove. 873.
višni] *rukop. akad.*: slavni. 874. Asije] *rukop. akad.*: Azije.

Neizbrojne ćeš tuj gradove
vidjet slavne, pune uresa ;
crkve, građe, i dvorove
uzvišene do nebesa.

880

Vidjeti ćeš slavnu Troju,
ku Febova lira zgradi,
i u miru i u boju
glasovite stan čeladi.

885

Koje mnoštvo, družba koja,
dohodiće na me dvore
plemenitijeh od gospoja,
da ljepotu tvoju dvore!

Zlato, biser, svione odjeće
na stan ti će sved plivati,
kraljica ćeš svijetle sreće
po pravdi se sa mnom zvati.

890

ELENA :

Kad bih mlada odlučila,
drag viteže, s tobom doći,
ne bih tebe ja slijedila
cijec bogastva tvoga i moći ;

895

sam bi ures tvoj veseli
mlados moju zatravio,
i da ljubav tvoju želi,
pravi bi joj uzrok bio.

900

Hoću, a strah me je ; ma požuda
stanovita jošte nije,
miso puna smeće i truda
mnom na svaku stranu vije.

905

Nu ako bi grabša i sila
mogla doteć i dopriti,
gdi ne može molba mila
ni riječ blaga dohititi.

Što govorim ? prije mene
morski vali utopili,
neg od časti me scijeñene
moja mlados da se odili.

910

879. rukop. akad.: vidjet slavna pune uresa. *Kaznačić*: vidjet slavna puna uresa. 909 dohititi] rukop. akad.: doletiti. 911. vali] rukop dubrov.: valovi.

PARIDE :

O neumrla časti izbrana
drage bratje i čestite, 915
sred nebeskijeh koji strana
među ostalijem zvijezdama svite!

O dostojna ka bi bila
lubi kralja od nebesa, 920
da njegova kćerica mila
i rodjene drago nijesi;

ili ja ću s dobrom česti
tebe, dragi moj pokoju,
u rodjene zemlje odvesti 925
za mu lubi i gospoju,

ili odi moje kosti
vjeran rob tvoj ostaviti,
er bez rajske tve lijeposti
tužnu mi je sila umriti!

ELENA :

Ne mri, dragi moj životu, 930
nu razberi tva dobrota,
da ne kupiš mu ljepotu
s izgubjenem od života.

Kad bi rodne u države
ugrabjenu mene odveo, 935
kroz boje bi ti krvave
malo mañe vas svijet smeo:

Greciju bi svu koliku
Menelao kralj podigo, 940
i pod silu hudu i priku
iz ruka me tvojijeh digo.

PARIDE :

Pusti sumnje tej prihude,
ni se straši luta od boja;
i da što god jošte bude: 945
trojanskijeh je puk bez broja.

926. ili] *rukop. akad.*: ili ću. 945. *rukop. dubrov.*: trojanskijeh puk bez broja; *akad.*: trojanski je puk bez broja.

Brat bi Ektor moj hrabreni
na sve Grke sam udrio,
a i što god je snage u meni,
kom bih lijepos tvu branio.

ELENA :

Mirni ures tve prilike 950
za nemirna boja nije ;
ti, Paride, ljub u vike,
neka se Ektor bojni bije.

Ali evo svijetla iz dvora 955
skup dvorkiña mojijeh grede ;
od ovoga razgovora
ostavimo sad besjede.

Ako žudiš što god meni 960
u naprijeda govoriti,
Etri reci i Klimeni,
da ne može sumne biti.

SKAZAÑE TREĆE.

ELENA, PARIDE, I SKUP DVORKIÑICA.

ELENA :

Dvorkiñice lijepe moje, 965
slavna gosta veselite ;
jedna od vas neka poje,
a ine tančac izvedite.

SKUP :

O ljubjena 970
lijepa Elena,
svijetla rodnom, slavna dili,
tva besjeda,
slađa od meda,
naše žeļe ljubko sili.

O gospoje,
tko da tvoje

- od umrljeh na sem svitu
 privelike 975
 ne zna dike
 i tvu lipos glasovitu?
 Pričudnoga
 roda tvoga
 vjekovita hvala i slava 980
 nad sve ostale
 slave i hvale
 vječni ures tebi dava.
 Višni Jove,
 ki bogove 985
 i vas ovi svijet gospodi,
 s plemenitom
 i čestitom
 lijepom Ledom tebe rodi.
 On k ne dici 990
 u prilici
 snežanoga kufa dođe,
 i naravnu
 sliku slavnu
 skri za ljubav svoje gospođe. 995
 Bijela vila
 kufa bila
 scijeni u krilu svom držati,
 medenima
 ter ga ustima 1000
 ne pristaje celivati.

U rukopisu akad. poredani su stihovi 966—983 u strofe po četiri stiha ovako:

O ljubjena lijepa Elena,
 svijetla rodom, slavna dili,
 tva besjeda prem medena
 naše žeļe ljubko sili.

Ko da tvoje ne zna dike
 od umrljeh na sem svitu,
 o gospoje, privelike,
 i tvu lijepos glasovitu?

Pričudnoga roda tvoga
 vjekovita hvala i slava
 nad sve ine slave i hvale
 vječni ures tebi dava.

Nu ako Leda
ne razgleda,
tko pribiva u ňe krilu;
Jove ne će
svoje sreće
izgubiti zgodu milu.

1005

Tač ľuveno
i himbeno
lijepa dikla razbludjena,
čijem se mlada
tijem ne nada,
osta od Jova pridobjena.

1010

Ova zgodu
na svijet poda
lijepu Elenu, ka nadhodi
svom bjeloćom
i dragoćom
kufa i majku, ka ju rodi.

1015

Tim družice
dvorkińice,
kralicu ovu prigizdavu
proslavimo,
i vodimo
tanac mili na ňe slavu.

1020

1025

SKUP SPARTANA :

Primat goste hvaleno je,
kralim najliše uzumnožnimi;
tim pametno i mudro je,
što Parida naš kralj primi.

Da nu, što se on odijeli,
i put Krete jedra upravi;
s rođjacima da se dijeli,
a s kralicom ňega ostavi:
ako ćemo pravo rijeti,
(vazda je pravo rijeti sila)
od velike nepameti,
Menelao, tva su dila.

1030

1035

1009. i] rukop. akad.: ne. 1013. pridobjena] rukop. akad.: privarena.

Kralevića u tuđina
spustit svoj grad i svu ljubī,
mnoga je ludos i krivina, 1040
s ke se i grad i čas gubi.

Nu je lašne čuvat mire
grada od vojske oružane,
neg sahranit od nevire
mladu, s mladim kad ostane. 1045

Luda muža! prem priprosta!
nedostojna, kraljem zvati!
U ovako plaha gosta
luda i mlada vjerovati!

Tko promisli svoje stvari, 1050
privarit se lasno ne će;
a često se svak privari,
tko se uzda sasma od veće.

SKUP POJE:

Da su blaženi
i sveđ veseli, 1055
kijeh bog ljubeni
viku ne dijeli,

neg mlados svoju
u mirnom goju,
u slatkom rajju, 1060
veselo traju.

Bole je vele
od smrtne strijele
život na sviti
svoj izgubiti, 1065

neg svoju milu
ostavit vilu
s lude odluke
u tuđe ruke.

1043. grada] *rukop. dubrov.*: gradu. Skup poje] *rukop. akad. ima samo*: kor,
u *dubrov. je*: skup poji.

ČINENJE TREĆE
SKAZAŇE PRVO.

PARIDE I SVJETNIK.

PARIDE:

Vrzi tja tej svjete 1070
strašive, neprave,
nim viku ne smete
ļuvene me sprave.

Elenu gizdavu
u mojoj u svijesti 1075
u rodnu državu
odlučih odvesti.

Ma krepka odluka
služená bit gleda
viteškijeh od ruka, 1080
ne s tijeh besjeda.

Da si svjetnik moj ne samo,
ki me imaš svjetovati,
neg da si otac moj Prijamo,
ne ću te u to poslušati 1085

SVJETNIK:

Da znam život izgubiti
odi od iste tvoje ruke,
kraljeviću, vik hvaliti
ne ću plahe tvoje odluke.

Kralju od mnoge scijene i dike 1090
ļubi ugrabit svu na viru,
plahosti su prem velike,
iz kijeh teška zla izviru.

Ni od koristi, ni od časti
nijesu prave misli tvoje, 1095
ištóm radiš šnih upasti
u krvave smeće i boje.

1070. tja] rukop. akad.: tća. 1074—1077. rukop. akad.:

Elenu gizdavu
odlučih odvesti
u rodnu državu
u mojoj ja svijesti.

Vidim, gdi ona glavna ognena
gorjeti je već počela,
ku je majka tva smetena 1100
jur tegotna tobom snjela.

Vidim, gdje sve Grke uz množne
Menelao kralj pun gniva,
cijeca grabše nerazložne 1105
vodi tebi suprotiva.

Vidim vojske neizbrojne,
slavne kralje, svijetle bane.
i viteze mudre i bojne
suproć nami oružane 1110

I razlog je, da žestoka
svu Greciju srǵba smuti,
u zenicu gdi od oka
od ne časti hoć' tegnuti. 1115

Sudi, sudi sam po sebi,
u kojoj bi smeći bio,
kad bi s varkom ko god tebi
vjerenicu ugrabio. 1120

Znam, da mi se spravlaš rijeti:
mi ne imamo straha od boja;
svemu svijetu odoljeti 1125
moguća je slavna Troja.

Trojanskoga slavna grada
ne uzda se silne u moći:
jako i snažno tijelo pada
vrle i snažne od nemoći. 1125

Stav', da u bojnoj jošte smeći
(što ne mogu scijenit viku)
mi imamo slavu steći
od dobitja svu koliku; 1130

ke će majke s tve plahosti,
i s bjeguce jedne žene,
zaplakati u žalosti
sinke, u rati pogubjene! 1135

Razlika je sreća u boju,
i na sve se strane obraća: 1135

tko dobije, dobit svoju
s mnogom krvi često plaća.

U to spravi srce i snagu,
veću od inijeh svijeh bojnika,
za braniti plijenu dragu
od srditijeh protivnika,

1140

ako li ćeš u ne krilu
kako boжник od razbluda
uživati ljubav milu

bez ikakve smeće i truda.

1145

Ah, razborit sud učini,
kraljeviću, je li pravo,
da se kole vas puk ini,
a da stojiš ti sam zdravo?

Nu ako ne imaš strah od ljudi,
nije li te strah od boga?

1150

Žestoci su božji sudi
više stvari bez razloga!

Bog kraljeve svijetu odredi,
i gospostvo poda nima,
da od pravde budu izgledi
svijem podložnijem narodima,

1155

i kad se oni krivo upute,
ko negova nije voļa,
šle im biće teške i lute,
i diže ih iz pristoļa.

1160

Ki ćeš izgled od pravedna
podložnomu puku dati,
kad odluka tva neredna
bude svoju svrhu imati?

1165

PARIDE:

U djela velika
tko tanči od veće,
učinit do vika
hvalenu stvar ne će.

1138. spravi] *rukop. akad.*: ti sprav'. 1140. *Kaznačić*: zaplijenjenu branit
dragu. 1145. ikakve] *rukop. akad.*: nijedne.

SVJETNIK :

Zle nauke i opake 1170
 tva vedrina mlađijem dava,
 što bi imala stvari ovake
 pedepsati oštra i prava.

Kad zlo čini, tko gospodi, 1175
 vas puk za nim zlo djeluje,
 ko, kad boles s glave izhodi,
 tijelo ino sve boluje.

Nu da pustim stvari ine;
 s kletom grabšom, s djelim hudim,
 ke nečasti, ke krivine 1180
 ti ćeš imat prid svijem ljudim!

Svak će vapit: evo koji
 goste sili, vjeru smeta,
 ki udane lubi svoji
 proč zakonim segaj svijeta. 1185

Što će rijeti bojni Ektore,
 što li Enea vitez slavni,
 što pravedni Antenore,
 što tvoj ćaćko Prijam znani? 1190

On srčano tebe lubi;
 ti se nemu posred dvora
 spravlaš donijet s tuđom lubi
 glas vječnoga od prikora.

Ko da tvoje šnom sinove,
 kijeh dat ne će zakon pravi, 1195
 na kraļestvo sve dozove,
 ko svu da vlas nima ostavi?

Ne uzda se u Eleni
 već pošteni nač i vire;
 u nekrepkoj slaboј ženi 1200
 jednom za sveđ čas umire.

A zna dobro tva dobrota,
 da je čas srcu plemenitu

1183. goste] *rukop. akad.*: gozbe. 1185. zakonim] *rukop. akad.*: zakonu.
 1193. *rukop. akad.*: ime vječno od prikora. 1194. šnom] *rukop. dubrov.*: šnim,
rukop. akad.: sve. 1197. *rukop. akad.*: ko da svu vlas nim ostavi.

draža od ljudskih sto života,
i od kraljestva svijeh na svitu.

1205

Nigda ne ćeš imat mira
ni pokoja za jedno šnome,
vazda predna ne nevira
morićete zlom sumnome.

Jedna, koja vojnu svomu
vjeru skvrni, čas ne blude,
nu promisli, komu inomu
da u naprijeda verna bude?

1210

Tijem nesvijesne tvoje sprave
zaboravi za zlom česti,
ko nečasne, ko neprave,
i ke ti će život smesti.

1215

PARIDE :

Mnoga staros tebe smeta,
ter govoriš u nescijeni;
dosta veće tvojijeh svjeta —
ja znam što se hoće meni.

1220

Božicama ali od nebi
vjerovati imam prije,
ludu i staru ali tebi,
u kom sva krv veće umrije?

1225

Stara čeljad i nejaka
lubavim se ne podnose,
od mladijeh se i junaka
ti hrabri svjeti prose.

Ti si moje, ne ja tvoje
držan slušat zapovijedi . . .
ali od djela vrijeme ovo je,
tim pospješno mene slijedi.

1230

SKAZAŃE DRUGO.

ELENA, ETRA, I KLIMENE.

ETRA :

Nepavedna o lubavi,
lute ti su strijele tvoje,

1235

novom želom ka zatravi
druzijem dano srce moje!

Ako me si s mrzećime
Menelaom združiti htjela,
čemu k mojijem dvorovime
Parida si sad dovela?

1240

Ako li si odlučila,
da je Paride moj ljubjeni,
čemu od prije tvoja sila
Menelaa poda meni?

1245

Gorim, sva sam ogañ živi,
ne imam mira ni pokoja;
ti si, goste lubežlivi,
sva kolika žela moja.

KLIMENE :

Kuda srneš, o Elena,
ne moj časti tve izgubit,
s Menelaom sadružena
pravo družijeh ne mož' ljubiti.

1250

Ki će učiniti sud od tebe,
kada izdaš tvoga vojna,
Atene, Argo, Kreta, i Tebe
i s Mičenom Sparta bojna?

1255

ELENA :

Da to li ću ja umriti,
gdi me ljubav mrijeti sili,
i u nevrijeme izgubiti
luto rañen život mili?

1260

KLIMENE :

Umri, umri, tužna mlada,
ne daj, da tva čas pohudi,
sad se ustegni, ako ikada,
sad hrabrena srca budi.

1265

ELENA :

Nije u meni srca moga,
drugi, drugi, nīm gospodi:

kralevića gizdavoga
u rukam se sad nahodi.

Povrati mi, mladče izbrani,
srce moje, ah, povrati;
čemu ovako mene rani,
kad mi ne mož' lika dati?

1270

Ja sam družijeh. Tvoja dika
pravo lijepos mu ne lubi.

1275

Ja bez lijepa ljubovnika,
ti bez lijepo mož' bit lubi.

Od stvari je drage i mile
uzdržat se krepos mnoga;
nu luvene gdje su sile,
nije svjeta, ni razloga.

1280

Što je bolje znam i vidim,
pače kušam da je ovako,
ali gore hoću i slidim,
er ne mogu, jaoh, inako.

1285

To li ću ovu ja nevjeru
vojnu skrivit, ki se uzdo je
vele veće u mu vjeru,
neg u iste oči svoje?

Trijebi je, trijebi, krivoj biti,
ako mrtva biti ne ću;
trijebi je, trijebi, zagrliti
odredjenu zgara sreću.

1290

ETRA :

Ah, ne hara tve lijeposti,
o kraljice prigizdava,
ah, s nepravom tvom žalosti
vedra lica ne skončava.

1295

Nije razlog, u nevrijeme
da tve danke smrt prikrati,
kada ranam ljuvenijeme
lijek podoban može se dati.

1300

Ne propusti tvoje sreće,
kralevića slavna slijedi,

ki za tobom vele veće,
neg ti za nim gine i blijedi. 1305
Srećni dari i čestiti,
ke nam poda priko mjere,
svjedoci su prem očiti
od negove ljub i vjere.

KLIMENE :

Ako dare ovolike 1310
nam je podo; misli u sebi,
ke darove, koje dike
on, gospođe, spravja tebi.

Poda mu se ugrabiti,
ko te uči ljubav mila, 1315
u ničemu kriva biti
ti ne možeš, gdi je sila.

S vojskom, ku je on doveo
po ljepotu tvoju izbranu, 1320
gradove bi tvrde oteo,
a neg tebe ne čuvanau.

Menelau sva krivina
od toga se ima dati,
ki se pošo u tuđina
kraljevića toli uzdati. 1325

Tva velika sreća učini
nemu ovako poč daleče,
neka ures tvoj jedini
dostojniji drugi steče. 1330

Poznati je, da prid nime
tva je dika u nescijeni;
s kraljevićem dostojnime
nedostojna druga mijeni.

ETRA :

Ako budeš ugrabjena,
ne ćeš prva bit, kralice; 1335
i bratja su tva ljubjena
ugrabili vjerenice.

1309. rukop. akad. b.: od ljubavi i od vire. 1314. poda] *Kaznačić*: prida.
1321. a neg] rukop. dubrov.: neg li, akad. a.: a neg li, *Kaznačić*: a ne é.

Leda, kad te je porodila,
privarit se je Jovu dala;
ne bi ni ti sramna bila,
kad bi se u ņu izgledala.

1340

Ne straši se, ni pripada,
kad te vitez slavni odvede,
da srditi Grci tada
s bojom grabšu tvu uslijede.

1345

I s pogubna tebi boja,
o gospođe, štete nije:
biće slavna lijepos tvoja,
kad se za ņu svijet uzbije.

ELENA :

Dobita sam, već dobita,
trijebi je, trijebi je već slijediti
kraļevića plemenita,
ako ne ću tužna umriti.

1350

Ne ckni veće, o Paride,
po Elenu tvoju hodi,
misi moje tebe slide:
kad ti je drago ti me vodi

1355

Svrši, ke si namislio,
već smiono svrši djelo:
srce mi si ugrabio,
već ugrabi i me tijelo.

1360

Menelao družo, prosti,
eto ļubi tvoja mila
kraļevića slavna gosti,
ko je voļa tvoja bila.

1365

Ako nijesi ti hotio,
da se dijelim ja od tebe,
ćemu me si ostavio
s mladijem gostom bez potrebe?

Hod'mo, druge moje ļubjene,
hod'mo, veće ne krzmamo;
sve tri danas ugrabjene,
sve tri krive bit imamo.

1370

1345. uslijede] rukop. akad.: ne slijede. 1346. i s] rukop. akad.: iz. U rukopisu dubrov. stihove 1314—1333 besjedi Etra, a stihove 1334—1349 Klimene.

SKAZANE TREĆE.

SVJETNIK:

- Ah, zla srećo i nemila.
 čemu puna srǵbe i gñeva 1375
 nijesi u putu priklopila
 morskijem valim naša drijeva?
 I ti od nebi kraļu Jove,
 čemu na nas tvoje ognene
 nijesi poslo zgar treskove, 1380
 a najprvo vrhu mene?
 da očima mojijem sada
 ja ne pazim silno djelo,
 ke od mene prije ikada
 nije se čulo, ni vidjelo. 1385
 Ja, koji sam od staroga
 Prijama čuven vazda bio,
 i u potrebna djela mnoga
 vjerno ñega sveđ služio,
 od svevoļna od djeteta 1390
 pogrdjen sam sad ovako,
 ki ne sluša moga svjeta,
 neg sve čini na opako.
 Mlad, raspušten u slobodi,
 scijenu od svijeta ki ne čini, 1395
 bez vladaoca plav je u vodi,
 koñ bez uzde u planini.
 O Prijame, kraļu izbrani,
 hod' da vidi tvoja dika.
 ko Paride tvoj sin znani 1400
 časti tvoga namjesnika.
 On ti nosi na dvorove
 ļute boje i nemire,
 nu je to bijesti plod ñegove,
 ne moje službe, ni me vire. 1405
 U mladca se spustit plaha,
 nesvijesnu je go mač dati,
 da, ko hoće, ñim zamaha,
 da ga u prsi svoje obrati.

O Paride, mladče obijesni, 1410
znaćeš, o znaćeš ti do skora,
na što vodi blud nesvijesni
i čineće bez razbora.

Vele bi ti boļe bilo, 1415
da zle zvijeri i nemile
vrženo su tvoje tilo
u djetinstvo razdrpile,
neg da s tvoje sad plahosti

u ove smeće upadamo, 1420
i da je smeten u starosti
svom državom kralj Prijamo.

Evo, Ekuba, glavne one, 1425
kojom Troja izgorjeće ;
hod' da vidiš, ko sione
ogña tvoj rod iskre izmeće.

Jednom, koji tebi priti
trude i smeće, kim nije broja,
dragi život oprostiti,
bi nemila milos svoja.

Ali bojniki ide k meni, 1430
ustavit je tužbe trijeba.
Kuda gredeš moj hrabreni,
ki je poso, ka potreba?

SKAZANJE ČETVRTO.

GLASNIK TROJANSKI I SVJETNIK.

GLASNIK :

S mora gredem, gospodine, 1435
gdi Paride mene odpravi,
da pomorci ured čine
sve odriješit s kraja plavi :

sidra iz mora da izvade, 1440
da razvežu jedra bila,
er se imamo dijelit sade
put rodnoga mjesta mila.

1411. rukop. akad.: znatćeš, znatćeš pun prikora. 1423. kojom] rukop. dubrov.: s kojom. 1424. sione] rukop. akad.: usione. 1425. ogña] rukop. dubrov.: ogñen. 1435. odpravi] Kaznačić: opravi.

Naredio još je nima,
da negovu vlas čekaju,
s lucim, strijelam, i s mačima
oružani svi na kraju. 1445

Oni su se s me besjede
polak mora utvrdili,
i u bojne družbe i rede
junački se razredili :

srcem, snagom svi su spravni 1450
u potrebe skočit svake,
ako nima Parid slavni
zapovijedi pošle take.

Nu najbolje vojevode, 1455
kijeh svud slove slava i dika,
u gradu se šnim nahode,
i naj jačijeh cvijet bojnika.

Velika mu koja odluka
čini, ovako da se dijeli, 1460
a prem vjetric tih veseli
na dijeleće plavi nuka.

SVJETNIK :

Strah me je, iz te da tišine
brzo našoj u državi
ne naripe zle godine,
kijem će daždi teć krvavi. 1465

SKAZAŃE PETO.

DRUGI GLASNIK I SVJETNIK.

GLASNIK :

Što čekate, što činite
tuj zamani, družbo mila,
hod'te ovamo, da vidite
nevidjena viku dila. 1470

Sad s najbolijem vitezovim
Paride se nahodeći
Eleninijem prid dvorovim,
družbu imenom svu zoveći :

1454. najbolje] rukop. akad.: najbolji. 1468. hod'te] rukop. dubrov.: hote.
1473. zoveći] rukop. dubrov.: zovući.

o bojnici moji hrabreni,
reče oštrom zapovijedi, 1475
ko je vjeran od vas meni,
pospješno me svaki slijedi.

S ovom riječi mač priteški
podrije, prike pun vrline;
mač izvadi skup viteški 1480
šnim ostale sve družine.

Tako u kraljev dvor čuvani
sa svom družbom on nasrnu,
i učini, da stražani
svi od straha pleći obrnu. 1485

Ja na plavi gredem sada
vitezovom glas podati,
da na vratijeh budu od grada
s oružjem ga dočekati.

SVJETNIK :

Nerazložna, ah, mladosti, 1490
ovo li su hvale tvoje?
Ah, nesrećne tve starosti,
svijetli kralju slavne Troje!

SKAZANJE ŠESTO.

PARIDE, ELENA, ETRA, KLIMENE, SVJETNIK, DRUŽBA
TROJANSKA, I DVORKIŃICE.

ELENA :

Kud me vodiš? Ah, ovo li
od tebe sam dostojala, 1495
silni goste i oholi,
mješte harna srca i hvala?

O Spartani, što činite?
Na pomoć vas zove Elena.
Hod'te, hod'te, da vidite, 1500
ko sam silom ugrabjena.

1485. pleći] *rukop. akad.*: pleća. 1487. vitezovom] *rukop. akad.*: vitezovim
1498. činite] *rukop. dubrov.*: stojite.

PARIDE:

Hodi, dušo moja mila,
 hod', životu moj žudjeni;
 prije neg si se porodila
 odredjena ti bi meni. 1505

Elionu tetku moju
 negda Grci smješe oteti;
 i ja mogu lijepos tvoju
 s blagom silom nima uzeti.

ELENA:

Od veće je huda i plaha, 1510
 kraleviću, sila tvoja;
 jaoh, tresem se sva od straha,
 zabjena je duša moja.

PARIDE:

Nepravedni strah ostavi,
 ma kraljice, sa zlom česti, 1515
 trojanske smo blizu plavi,
 ne može nas nitko smesti.

U Troju ćeš grad bogati
 mješte Sparte doć uboge, 1520
 gdje raskošće ćeš ti mnoge,
 prem ko žudiš, uživati.

Menelao drug priprosti
 nije dostojno tvojih dika;
 dostojne su tve lijeposti
 prem gorušta ljubovnika. 1525

ELENA:

Pokli je taka meni sila,
 i nitko me, jaoh, ne brani,
 s bogom, rodna zemlo mila,
 s bogom, družće moj izbrani. 1530

Od grabše ove u krivini
 ti ćeš biti, er se odili;
 ku da obranu suproč sili
 tva nejaka ljudi učini?

SKAZANJE SEDMO.

VOJSKA SPARTANA.

SPART. 1. :

Svak na oružja, o građani,
svak na oružja teci sada, 1535
na oružja, o Spartani,
u nevjeru Sparte grada.

Na oružje vas puk hrli;
kraljica je naša Elena
u nemili način vrli 1540
s hudom silom zarobjena.

SPART. 2. :

Ovako li, zli pastijeru,
himben, opak, i nemio,
slavne goste tve na vjeru
privariti jesi smio? 1545

O nebeski kralju Jove,
vrh svijeh zloba sudče pravi,
što ne pošleš tve treskove
vrh bjegućijeh hudijeh plavi?

O bogovi siña mora,
što valove plahe i klete 1550
iz vašega silna dvora
suproč nima ne pošlete?

SPART. 3. :

Menelao kralju slavni,
pođ' se uzda tvoja dika 1555
u trojanski skup izdavni,
u bezočna nevjernika.

S tvojom voļom, u tvom krilu
grijala se zmija prika,
da ti ranu da nemilu, 1560
kojoj ne mož' dati lika.

Po velikoj tvoj nesreći
pođe brodit siñe more;

1548. treskove] rukop. akad.: trjeskove. 1561. rukop. akad.: kojoj naći ne
mož'lika.

u kojoj ćeš zastat smeći
tve kraljevske svijetle dvore? 1565

SPART. 4. :

O kraljevi grčki izbrani,
oružani svi tecite,
svi ste u vašem drugu izdani,
svi negovu čas svetite.

Gdje su, svijetli Palamede, 1570
glasovite tvoje sile?

Gdje si, silni Diomede,
slavni Atride, bojni Akile?

Na preši ovoj skoči, Ajače, 1575
mudri i hitri teci Ulise,
svi naoštrite bojne mače,
na boj, na boj, svak spravi se.

SPART. 5. :

Znaćeš zlobni i prokleti
nad sve ine izdavnike, 1580
ko Grecija svu čas sveti,
i pedepše nevjernike.

Koliko ti bješe boje
s pastijericam dni trajati,
neg kraljevsko na pristoje
s bezočanstvom tvijem tezati. 1585

SPART. 6. :

Ne uzda se u Veneru,
s kom opakom i nerednom
hoćeš pokrit tvu nevjeru,
i tvu grabšu nepravednu. 1590

Palade će i Junona
suproć tebi biti s nami;
čija da se moć smiona
rve s ovijem božicama?

1576. bojne] *rukop. akad.*: britke. 1579. nad] *rukop. dubrov.*: na; izdavnike]
kop. akad.: nevjernike. 1581. nevjernike] *rukop. akad.*: protivnike. 1584.
] *rukop. akad.*: u. 1585. tvijem tezati] *rukop. akad.*: zlijem pristati.

SPART. 7. :

Još ćeš vidjet tvojijem očima,
pače tegnut, ka je razluka
od junačkijeh bojnijeh ruka,
bludna i plaha do hotima.

1595

Još vas krvav i u prahu
s neizrečenom tvojom boli
platiti ćeš grabšu plahu
i neharstva grijeh oholi,
neka vas svijet pozna i vidi
s tvoje smrti ne smilene,
ka pedepsa stiže i slidi,
ko kralevske grabi žene.

1600

1605

SPART. 8. :

Što krzmamo? Što činimo
odi s riječim ispraznima?
Za nim, družbo, svi tecimo
k nepravednijem sad plavima.

Ako smo oni mi Spartani,
mješte mira kijeh od grada
vrijedno srce čuva i brani,
ukaž'mo se vrijedni sada:

1610

užežimo zlobna drijeva,
potopimo zle Trojane,
od našega neka gneva
uspomena vječna ostane.

1615

SPART. 9. :

Plav gusara mojom rukom
ja sam hoću uhititi,
i šnegovom lutom mukom
u valove nom baciti.

1620

U moru ću pak istomu
izvadić mu srce zubim,
neka pozna po zlu svomu,
ko ja moga kraļa ljubim.

1625

Laživa je ovo traga:

Laomedonte djed mu je bio,

ki Neptunu negda slaga,
i kletvom ga je privario.

SKAZAÑE OS MO.

GLASNIK SPARTANA I VOJSKA.

GLASNIK :

O družbo Spartani, 1630
što se tuj kupite?
Vaš je gnev zamani,
oružje vrzite.

SPART. 1. :

Što? je da je pastijer kleti 1635
lijepu Elenu povratio,
proć zakonim ku je smio
nepravedno nami oteti?

GLASNIK :

Od tega smo mi daleče,
da kraljicu nami vrati;
sad put Troje šnome uteče, 1640
i u pućinu jedra obrati.

Netom na moru on se ima,
huda vojska od Trojana
s jedrim, putu pripravnima,
doćeka ga oružana. 1645

Ćini uljesti svijem u plavi
s mnogom smećom i brzinom,
i oni ćas se na put stavi
i s Elenom i s družinom.

SPART. 2. :

Ah, nesrećna prem kraljice, 1650
koje trpiš smeće i jade,
ah, nevoľna nesrećnice,
u ke ruke sad upade.

Luta ti je tuga na te
 nedostojna sade pala,
 i scijenim, da si vlase zlate
 od žalosti istrkala.

1655

Scijenim, tvoje cvijet mladosti
 da smrt skrati nesmiļena,
 kad bi s takom nemilosti
 i s privarom ugrabjena.

1660

GLASNIK :

Česa je je ugrabio?
 Nevjerna je ona bila,
 šnome se je zgovorio,
 s voļom ga je svom slijedila.

1665

Netom dođe blizu plavi,
 bez nijednoga nepokoja
 reče nemu: ma ļubavi,
 vod' me gdi hoć; ja sam tvoja.

1670

Etra i druga ne himbena
 u grijehu su šnom ovemu;
 vidio sam, gdi Klimena
 nepravu joj nosi spremu.

Etri bješe kļuč u ruci,
 pobjeguće biļeg vire;
 one u stavnoj gredu odluci
 u trojanske hude mire.

1675

Primi opaku družbu, primi,
 Troja, grade svijem nevjerni,
 s nevjernicim izdavnimi
 gre ti na stan boj čemerni.

1680

SKUP SPARTANA :

Pravo ti te, o ļubavi,
 slijepo dijete ļudi čine,
 ka sve uzročiš u naravi
 smeće, štete, i krivine.

1685

1655. nedostojna] *rukop. a.*: nedostojnu. 1656. zlate] *rukop. akad.*: zlatne.
 1659. skrati] *Kaznačić*: krati. 1667. nijednoga] *rukop. akad.*: ijednoga. 1670,
 1672. *rukop. akad.*: druge himbene — Klimene.

Ti si poraz svijeh zemala,
čovjek s tebe ne razgleda
brata, gosta, bana, i kraļa,
kuma, druga, i susjeda.

Glasovite Sparte dika 1690
s tebe danas crna osta,
ti učini nevjernika
kraļa kraļu, gosta gostu.

Tko da od tebe svoje žeļe 1695
sačuvati bude veće,
u kraļevske kad posteļe
ruke ulagaš tve grabeće ?

Ne ćeš, ne ćeš, zli pastiru,
nevjernice tamne i hude 1700
pohvaliti zlu nevjeru,
kad nasitiš tvoje blude.

Blažen oni nad sve ime,
i od čestitijeh svijeh u broju,
tko zakonom, bez krivine,
vjerenicu nađe svoju. 1705

Tuđu ļubi tko god dvori,
sved̄ je misli pun sumñive,
strah ledeni sved̄ ga mori,
i u nemiru vazda žive. 1710

S vjernom družbom ļubi svoje 1710
čovjek mirne dni provodi,
drage uživa sved̄ pokoje
u veseļu i u slobodi.

Rod, ki se ima s tuđom ļubi,
razložnoga ime sina 1715
po zakonijeh svijeta gubi,
ni mu ostaje vlas očina ;

a svi oni s ļubi pravom
ove sumñe ne imaju, 1720
pače vazda s vječnom slavom
u očinoj vlasti ostaju.

Stihova 1690—1693. nema u rukop. akad. Stihova 1698—1701. nema kod Kazničića. 1702—1705. rukop. akad.: blažen oni bez krivine, i od čestitijeh svijeh u broju, tko zakonom nad sve ine vjerenicu nađe svoju.

Čovjek s družbom lubi otete
prikoran je od svijeh ljudi,
i na očite često štete
dovedu ga svoji bludi;

1725

vjerenica isprošena
od vječne je dike i slave,
ka je najliše urešena
s dobrom ćudi, puna hvale.

Nesrećan je taj od veće,
komu sila od ljubavi
za njegove vječne smeće
lubi u ruke tuđu stavi;

1730

svojom srećom na sem svitu
sreće ostale sve dobiva,
vrijednu, lijepu, plemenitu,
vjerenicu tko uživa.

1735

DANICA.

Rukopis akad. a.: Danica spjevanje gospodina Đona Đore Palmotića, vlastelina dubrovačkoga, prikazana prid dvorom na 6 Janvara del 1644 od družine orlova. *Rukop. dubrov.:* Danica spjevana po gospodinu Đonu Palmotiću, plemiću dubrovačkomu. *Tako i akad. b. samo što mjesto plemiću ima vlastelinstvo.* *Akad. c.:* opera od Danice

Imena, koja ulaze u ovo prikazaće.

- Prolog: rijeka Sava.
- Ostoja, kralj bosanski.
- Danica, njegova kći.
- Jerina, službenica kraljčina.
- Hrvoje, ban od Hrvata.
- Janko vojevoda, brat Matijašev.
- Matijaš, brat Jankov, Danice vjerenik.
- Mihajlo Svilojević.
- Svjetnici kraljevi.
- Ulak, glasnik.
- Skup dvorkinica Daničinijah.
- Skup bojnika.
- Dva krvnika.
- Dvorani kraljevi.
- Bojnik.

PROLOG: RIJEKA SAVA.

O čestiti Dubrovniče,
svijetla kruno kraja ovoga,
svi gradovi, kijem se diče
od jezika slovinskoga!

tko bi tebi reko ikada,
iz bosanskih da država
u tvoje kraje doć će sada
glasovita rijeka Sava?

a to u tvomu neka krilu,
gdi neumrla cti sloboda,
uspomenu bude milu
ponoviti starijih zгода;

zгода od varke, i od ljubavi,
i od junaštva svijem kreposna,
koje u svojom jur državi
zlatorodna vidje Bosna.

To bi, kada gospodijaše
nom hrabreni kralj Ostoja,
sve načine koji znaše
i od mira i od boja.

Dio veličak ovijeh dila
plemenita bi Danica,
kći negova draga i mila,
lijepa i vrijedna djevojčica.

Tu Matijaš, tvoj rod mili,
s Jankom bratom ljubjenime,
s hrabrenima svojijem dili
steče od slave vječno ime.

5

10

15

20

25

3. gradovi] c: narodi 10 cti] b: stoji. 13. b: zгода od svrhe od ljubavi.
15. svojom] a: svojoj. 17. gospodijaše] b: gospodaše. 18. nom] c: šnom. 27.
s hrabrenima svojijem] b: s hrabrenime svojijem, c: s hrabrenijem svojijem.

Mladcu ovomu, kad se rodi,
kralj Ostoja kum je bio,
u to vrijeme bivši odi
po sreći se namjerio. 30

U dvor néga radi tega
sred mlađahnijeh svojijeh ljeta
sve nauke primi od néga,
čas neumrla kijem se sreta. 35

On s Danicom lijepom hrañen,
vjeran dvornik dikle izbrane,
s prike zgode osta rañen
od ljepote né sunčane. 40

Ne mañe se vil ljublena
vrijedna mladca ljubiti stavi,
videći ga svijem hrabrena
i dostojna sve ljubavi.

Tijem da poznaš po načinu
za čas tvoju što se zgodi,
stare Bosne kralevinu
prikazanu gledaj odi: 45

dvori su ovi kralja Ostoje
i ovi svijetli perivoji,
kijeh studene vode moje
trak naveden tiho poji. 50

Još će i meni svijes vuhvena
činit vidjet u mom skutu
vjerna mladca dovedena
malo mañe na smrt lutu. 55

Ab, koje će ovdje s tega
uzavreti smeće hude,
ako ruka od višnega
sve smiriti zgar ne bude! 60

29. mladcu] c: mlacu. 33. néga] b: negov, čitava strofa 33—36 u c:

U dvor negov radi toga
sred mlađahnijeh dozvan ljeta
sve nauke primi od boja,
čas neumrla s kijem se sreta.

41. ljublena] a: ljubljena, c: ljubjena, b: luvena. 42. vrijedna] b: vjerna; mladca]
b, c: mlaca. 43. svijem] a: svim. 48. gledaj] c: gleda. 52. poji] b: goji. 53.
b: još će i meni svijes luvena, c: još će meni čest vuhvena. 55. mladca] c:
mlaca. 57. ovdje] b: odi; tega] b: toga. 59. višnega] b: vječnoga.

Ali od ovud izhoditi
ja Hrvoja vidim bana,
komu sreća gospoditi
vrh hrvatskijeh poda strana :

za kraljem je on najprvi,
i gradove mnoge vlada,
od moguće svijetle krvi ;
nu se šnome ćud ne sklada,

er on opak nada svima,
hud, plah, oho, pun privare,
svojijem djelim nesvijesnima
pocrniva svoje stare.

Jerina je šnime vila,
Daničina druga izbrana,
ka se šnome zaľubila
od mlađahnijeh jošte dana.

Plahi mladac i himbeni
kaže da je gleda i ľubi,
po ne djelu za što cijeni
steć kraljevu kćer za ľubi.

Bježi mlada ! s tobom hini,
ukloni se zlijeh zasjeda,
prije bremena ne pogini
s blage riječi i pogleda.

ČIŃENJE PRVO.

PRIKAZAŃE PRVO.

BAN HRVOJE I JERINA.

HRVOJE :

Znaš Jerina moja mila,
ka si uresom tve lijeposti
srce moje osvojila

sred najprve još mladosti,
da cijec naše te ľubavi,

koju svak čas brijeme uzmaža,

64. hrvatskijeh] *b*: hrvaskijeh; *a*: hrvačkijeh. 72. pocrniva] *a*: pocerniva.
74. druga] *rukop. dubrov.*: sluga. 78. je] *c*: ju. 81. mlada] *a*: mladi. 83. bre-
mena] *c*: brjemena, *b*: vremena. 86. uresom] *c, d*: urešom; tve] *c*: tvoje. 89.
te] *b*: ti.

od istijeh si oči u glavi
 i od života meni draža:
 tijekom pokli smo mi na sami,
 da ne može čut nitkore
 ove koje među nami
 provodimo razgovore,
 na uzdano ću sada tebi
 misli otajne moje odkriti;
 nu mi je pomoć tvoja trijebi,
 da ih budem ispuniti.

95

100

JERINA:

Zapovijedaj svijetli bane;
 za sve male me su moći,
 cijec mladosti tve izbrane
 pripravna sam svuda poći:
 davno ti sam zapisala
 moju službu, mladost moju,
 i tebi se darovala,
 izabrani moj pokoju.

105

HRVOJE:

Znam, da je ljubav tva velika;
 vele veća nu će biti,
 kad ljubjena ljubovnika
 vjerno uzbudeš poslužiti.

110

JERINA:

Ja sam tvoja službenica,
 ti gospodar srca moga:
 sve što je jaka ma desnica
 mnom se služi cijeca toga.

115

HRVOJE:

I sa više biće jaka,
 ako uzhoćeš, ma ljubavi:
 onomu su laka svaka,
 sa svijem srcem tko se stavi.

120

112. uzbudeš] *a*: budeš. 115. sve što je] *b*: što je, *dubrov.*: i što je. 118.
 uzhoćeš] *d*: oćeš. 119. onomu] *b*, *c*: onemu.

I da poznaš žeļe moje :
znam da je vjerna tva družica
hrabrenoga kraļa Ostoje
oblubjena kći Danica.

JERINA :

Diklica je lijepa mene
za dvorkiņu svoju obrala,
šne dobrote ne izrečene,
ne er ja sam dostojala.

125

HRVOJE :

Ona je sada u proliću
prviejeh ljeta, i ne dika
prosi slična svomu biću
plemenita vjerenika.

130

JERINA :

Prosi, u to te sud ne vara,
i srećan je taj na svitu,
koga bitje odgovara
na diklicu plemenitu.

135

HRVOJE :

Izvan mene nitko ini
od gospočke krvi odi
ne plemenu, ne visini
priličan se ne nahodi.

140

JERINA :

Tko inako da ti more,
kraļeviću dragi, rijeti?
i tko na tvoje jes govore
s razlogom se jaki oprijeti?

HRVOJE :

Poslo sam ju radi toga
u ne ćaćka ja prositi :

145

128. er] *d*: jer. 130. prviejeh] *d*: pirni. 133. u to te sud] *d*: nu te sud,
lubrov.: u to se sad. 138. gospočke, *b*: gospodske, *d*: gosposke. 145 ju] *b*.
l: je. 146. ćaćka] *d*: oca.

scijenim, i ne bez razloga,
zet ugodan nemu biti.

JERINA :

Izvrzne su tve požude;
ali ko ću ja podnijeti, 150
da te uživat druga bude
izvan mene na sem svijeti?

Ja sam tebi dar najveći,
čas u ruke moju dala
(u kojoj bih bila smeći 155
kad kralica toj bi znala!);

a da sada ostavljena,
u žalosti, u nemiru,
ko plav s kraja odsječena,
na tvoju se bolim viru? 160

Ovako ćeš i Danicu,
kad ispuniš žeļe ognene,
i svaku inu ljubovnicu
ostaviti kako i mene.

HRVOJE :

Šnom se je združít ma požuda, 165
ne er mi je draga i mila,
bivši sva ma ti razbluda
i meni uprav omilila,

neg da moju čas i scijenu
utemelim s ovom virom, 170
i prid kraljem vlas stečenu
uživati budem s mirom.

Za ovijem će se lasno zgodit,
ne imajući kralj sinova,
da kraljevsku krunu rodit 175
brzo mi će smrt negova

S mojom srećom i tva sreća
tada će se uzvisiti:
ti najdraža, ti najveća
prida mnom ćeš, dušo, biti. 180

147. bez] *d*: brez. 152. sem] *drugi*: svem. 173. ovijem] *drugi*: tijem. 175
rodit] *dubrov.*: dobit.

Samo u riječi, samo imenom,
vjeretik se ne ću zvati,
ali u djelijeh s mnogom cijenom
tebe ljubiti i gledati.

Za ovi uzrok, ma ljubjena,
srčano se tebi molju,
da ne samo utažena
smiriš sumne, ke te koļu,

neg da budeš postaviti
svu moć tvoju, da Danica
obeća se meni biti
izabrana vjerenica..

Od najdražih ona tebe
dvorkiñica drži u broju,
s toga ovake u potrebe
ne krati mi pomoć tvoju.

Nauka ti ne ću dati,
bivši puna ti bistrine,
kako se imaš tu vladati,
koje držat š njom načine.

Samo da tve nastojañe,
kako ufam, pomno bude,
imam krepko prem ufañe
doć na svrhu me požude.

Kada se ona lasno odkrije,
za smiriti moju želju,
scijenim, ko ti rekoh prije,
drag bit i ne roditeļu.

U tvom znañu i hitrini
stoji koris moja i slava ;
za draga se vele čini,
i svoj isti život dava.

JERINA :

Pusti molbe, ne naprijeda,
ljobovniče moj primili,
vilovita tva besjeda
srce moje ljubko sili.

Za sve s mojom mnogom mukom
obitam ti pomnu moju ;
do brzo ćeš tegnut rukom,
kako ljubim slavu tvoju.

220

Ja ću tebe poslužiti
sa svom snagom i pameti,
nu hoću li srećna biti,
to ne umijem tebi rijeti.

HRVOJE :

Hvala, slatka ma radosti,
sad mi si uprav mila i draga :
gdi je izvrsnos tve kriposti,
tu će i sreća biti blaga.

225

Nu, što sreća činit ima,
gdi sja svjetlost moga imena,
s plemenitijem pradjedima,
s mnozijem blagom sadružena ?

230

Tijem se dijelim, a ti ostani,
i u kraljevske pođi dvore ;
ne moj, dušo, stat zamani,
daj mi brze odgovore.

235

JERINA :

Pođi s bogom, svijetli bane,
brzo se opet k meni vrati,
ja ću za te s moje strane
sve što uzmogu nastojati.

240

PRIKAZANJE DRUGO.

JERINA :

Nerazložna, ah, ljubavi,
bez načina i bez vire !
u ove li me ti postavi
ne nadane sad nemire ?

Da ja ljubim ne poznana,
ki me hoće ostaviti,

245

217. s mojom] a: mojom. 218. obitam ti] drugi: obećah ti. 236. brze] drugi:
brže. 238. k meni] a: meni. 247. ja sam] drugi: jesam.

i da ja sam silovana
nevjerniku vjerna biti?

Pače da sad s gorkom mukom,
čim nepravu ņega dvorim, 250
sama sebe mojom rukom
smrtno sharam, luto umorim?

Da tko moju čas zaplijeni,
uzvisi ga ma desnica,
mom neharnom da po meni 255
druga bude vjerenica?

Što ću? nije moć inako.
Pokli je ljubiti meni sila,
djelovat je trijebi ovako,
ako hoću biti mila. 260

Da on lubi koju drugu,
izvan lijepu mu gospoju,
ćutila bih veću tugu,
bila u gorem nepokoju. 265

Nije čudo, da tko broji
za kraljem se nad svijem prvi,
vjerenicu steć nastoji
od kraljevske svijetle krvi. 270

Ovo je narav od svijeh ljudi:
dobru sreću slijedom slijede,
uzvisiti svak se žudi,
za gospodstvom vas svijet grede. 275

Udvoriti dobroj sreći
i ljubovnik moj se želi,
prije nego mu svrne pleći
i od ņega se dalek dijeli. 280

I ja ljubim verno ņega,
skrit ne mogu, tajat ne ću,
ko moguća, ko većega,
za uzvisiti moju sreću. 285

Za sve, od kada sebe sama
na dar mu sam poklonila,
da se on vrže posred plama,
i ja bih mu druga bila.

Tijem ga je trijeba služiti poći, 285
 kako mu sam obećala,
 nije mu kratiti me pomoći,
 sama sam se zavezala.

Kud grem, koju trpim silu, 290
 na ke srnem nepokoje?
 To da druga u svom krilu
 s mene uživa dobro moje?

Po kom inom, neg po meni 295
 dostojnije može i bolje
 moj nevjerni nu ljubjeni
 na kraljevsko doć pristoje?

Tako mi će nad sve ine
 držan vas vijek svoj ostati,
 i ko uzroka sve visine
 svedč me ljubiti i gledati. 300

Ali od onud dva bojnika
 gredu, kojijem kažu slike,
 slavnoga su Dubrovnika
 dvije svijetle ono dike.

Hrabreni je Janko, šnime 305
 brat Matjaš glasoviti;
 nije mi stati ovdi brime,
 u svijetle ću dvore otiti.

PRIKAZANJE TREĆE.

JANKO I MATIJAŠ.

JANKO:

Matijašu prihrabreni, 310
 koga kripas svud se slavi,
 i po krvi ti si meni,
 i po dragoj brat ljubavi.

Nekoliko jes vremena, 315
 a to lice tve ne taji,
 da te mnokrat zamišljena
 vidim izvan običaji.

Segaj dana nu najveće
 misli kaže slika tvoja,

291. to] *dubrov.*: tot. 307. stati] *drugi*: *krzmat.* 311. /ti] *akad.*: *ki.*

ko da teške pun si smeće,
i velika nepokoja. 320

Ja ne odkrivam jošte uzroka,
za sve mnozi moji su sudi,
za što miso tač žestoka
tvoje srce smeta i trudi.

Od kad ti se malo dijete 325
diže iz grada Dubrovnika,
lijepe zgode nahode te,
i sreća je tva velika :

tvoj kum, svijetli kralj Ostoja, 330
ko sina te je odhranio,
šnime si se trijes od boja
s mnogom dikom učinio.

S toga u ovoj svoj državi
ti si ljubjen vrhu svega,
svak te hvali, svak te slavi 335
ko viteza najboljega,

i za vrijedna tvoja djela
pun razuma kralj poznani
mnoge tebi tvrđe i sela 340
podo je vladat u ovoj strani.

Tijem u mislijeh ne moj stati,
i ako u trudu jesi komu,
ne stručaj se to kazati
meni, bratu tvom dragomu.

MATIJAŠ :

U trudnomu ja sam vaju, 345
Janko, brate moj ljubjeni,
er se druzi pripravljaju
sve oteti dobro meni ;

tim znajući ljubav tvoju, 350
koju mi si sveđ nosio,
ljuvenu sam želju moju
tebi odkriti odredio.

Što ti budem ja kazati,
skrovno u tvom srcu drži,

er se odi, da ti je znati,
čas i život moj uzdrži.

355

JANKO :

Ne imaj sumne nijedne u mene,
ni se straši u pameti,
da ću žeļe tve ļuvene
živu duhu spovidjeti.

360

Nu bi dobra ma osuda,
da te je ļubav ustrijelila ;
scijenim, da će tva požuda
bit visoka, ko su i dila ?

MATIJAŠ :

Visoke su žeļe moje,
dobro sudiš, brate mili :
kći ļubjena kraļa Ostoje
Danica me lijepa ustrili ;
ne me ures božanstveni
na visoka nuka djela,
svijetlo sunce, dan žudjeni,
sja mi sred ne vedra čela.

365

370

JANKO :

Lijepo u mjesto srca tvoga
požude si postavio ;
od uresa ne rajskoga
boļe iznać što bi htio ?

375

Jošte ako se lijepa vila,
tve lijeposti ko dostoje,
tebi kaže draga i mila
velike su sreće tvoje.

380

MATIJAŠ :

Tim se, brate moj ļubjeni,
pohvaliti tebi mogu :
plemenita dikla meni
kaže i nosi ļubav mnogu ;
pače i s vjerom ne desnice
vas vijek moja bit obeća.

385

JANKO :

Od kraljevske djevojčice
ne žudi se milos veća.

MATIJAŠ :

I da od misli uzrok pravi
znaš, s kojih mladost moja vene, 390
vas početak me ljubavi
čuj u kratko s prva od mene.

Za sve da si čuo i prije
mojih zgoda ki god dio ;
što je bilo najskrovnije, 395
još ti nijesam spovidio.

Znaš, prvijeh ko sam ljeta
ja s Danicom uzrastio,
i mlada hna od djeteta
ne dvoranin vjerni bio. 400

I onda, kad se nahodijaše
sred ugrske ti krajine,
gdje od kreposti put učaše,
i od viteštva sve načine ;

ja učeći sve kreposti 405
moga od kuma kralja Ostoje,
u veselju i u radosti
šnim provodijah danke moje.

On, ko se opći u ovom strani,
jednom u lov kćercu odvede, 410
i učini, da dvorani
svi ga s mnogom vojskom slijede.

Sred gusta se bismo gaja
po dne doba mi stanili,
i mrežam ga sa svijeh kraja 415
i psim lovnijem obkružili.

Mješte plasijeh zvijeri kade
s mnogom silom oda svuda
nas obkruži iz nenade
zlijeh Tatara vojska huda. 420

414 po dne doba] tako četiri rukopisa, peti: *po dne od doba*, šesti: *po dne u doba*. 419. obkruži] *drugi*: okruži.

Mi videći, da nije moći
putom se inijem nami shranit,
počesmo se sa svom moći
klete od guse bojno branit.

U potrebnoj toj obrani
hrabren vitez kralj se ukaza:
mnoge isiječe, mnoge rani,
za uteć silu njih poraza.

425

I mi ostali za jedno šnime
srce i snagu ne kratismo,
i s gusarim nemilime
do same se noći bismo.

430

Ali oni, ko nas brojem
dobivahu deset krati,
počeli nas bjehu i brojem
izmorenijeh dobivati,

435

tako da već pridobili
bjehu vrijedna kralja Ostoju,
i robom ga učinili,
i doveli pod vlas svoju.

440

Ja to videć, gñevan hodim
suproč skupu sam nepravu,
il' da nega oslobodim,
il' da izgubim moju glavu;
moć i snagu taku stavih,
da dragoga gospodara
iz grabeće ruke izbavih,
na sramotu zlijeh gusara.

445

Ali videć, da je negova
draga kćerca i ljubjena
jak ovčica od vukova
od zlijeh ljudi zarobjena,

450

i hoteći s bojnou rnkou
i ne mlados sloboditi,
bi mi sila s mnogou mukou
za jedno šnome robu biti.

455

U potrebu, ah, najveću
ostavi me moć i snaga,
neka sama na svu sreću
ne boli se dikla draga,

460

er se ostali svi dvorani
ili s kraljem sahraniše,
ili smrtno poharani
od Tatara vrljih biše.

JANKO :

Nijesam čuo ja nikada
tvoje zgone te po redu,
koje čuje modi sada;
slijedi naprijed tvu besjedu.

465

MATIJAŠ :

Oba u robstvu povedeni
bismo puni jada i tuge.
U toliko noćne sjeni
priklopiše gore i luge.

470

Stanili se bismo tade
sred pustošne mi krajine,
gdi nemili gusar pade,
s dañijeh truda da počine

475

Pod šatorom tuj priprostim,
dokle isteče zrak sunčani,
s mnogom tugom i žalostim
počinusmo mi čuvani.

480

Ali koji tuj mogaše
mir i pokoj meni biti,
gdi se svaki nas nadaše
zlu goremu, neg umriti?

485

Tuj ćutijaše dikla mlada
toli lute nepokoje,
rad ne gorka da se jada
raskidaše srce moje.

Od doba me ona toga
sred nesreće naše općene
poče činit roba svoga,
i za vazda sveza mene.

490

Ali o našem zlu misleći,
i videći, da spi straža,

i za što se u nesreći 495

i u nevoļi znañe uzamnaža,
rijeh gizdavoј dikli: ako je
tebi draga tva sloboda,
na se odjeće stavi moje,
a tvoje mi ruho poda. 500

U haļinah moјih tako,
za čas tvoју sloboditi,
srce kažuć kripko i jako,
gusarom ćeš poći riti,
da sam ja kći kraļa Ostoje, 505

ti dvoranin moј izbrani,
za odkupe da se moje
ñim neizmјerna plata hrani,
tim da k ñemu tebe odprave,
da doneseš mnoštvo blaga, 510
ako kćerce sve gizdave
sloboda je ñemu draga.

S ovijem rijećim rijeh joj ine
mnoge, da se ona usudi,
sa mnom mijenit sve haļine , 515
i u grabećijeh pođe ļudi.

Oni od zlata zaslijepjeni,
što s pohlepom mnogi žude,
poslaše je, da im žudjeni
za oba odkup donijet bude. 520

Nu do malo pak videći
po svjedoģbi glasa i lica,
za sve ženskoј u odjeći,
da ja nijesam djevojčica,
i pod moјom da haļinom 525
ñim se izmakla ona iz ruke,
s mnogom srģbom i vrlinom
podaše mi gorke muke.

Umorit me hudo i priko
htijahu guse ne smilene, 530
da drag odkup u toliko
ne posla im kraļ za mene.

Kad odkupjen doģoh k ñemu
ah, kako se vedra obraza

na došastju tad mojemu 535
i Danica lijepa ukaza!

Nad sve ine vitezove
uzvisi me i počasti,
i kralevske uz darove
gospodske mi poda vlasti; 540
i vrh dara, ke mi poda,
hvale primih ne izrečene
od njegova svijetla roda,
lijepo kćerice svijem žudjene.

JANKO :

Pohvaļena krepos raste, 545
noj su od zlata hvale draže,
i sve što je većma časte,
toliko se veća kaže.

MATIJAŠ :

Tad goruće pun požude,
za ne rajsku milos steći, 550
počeh slijedit bojne trude,
verno ćaćka ne služeći.

Veće krati nega izbavih
neprijateljskijeh od zasjeda,
i proč nima svu moć stavih, 555
da ne mogu proč naprijeda.

U to svoje odmetnike
on kraj Save razbi u boju,
i šnihove smrti prike
utemeļi krunu svoju. 560

Ja vojevoda njih vojevodu
tuj na priki boj zatekoh,
i imah taku dobru zgodu,
da mu oholu glavu odsjekoh.

Radi dobitja glasovita 565
lijepom gozbom nad sve ine
kralj gospodu svu počita
od bosanske kralevine.

Tuj svi, ki ga poslužiše
u boj oni svud spjevani, 570
od njegove ruke biše
lijepijem darim darovani.

Reče uz dar tad on meni :
dare veće hranim za te,
ti moj dragi, moj hrabreni, 575
dostojan si svake plate.

Mene od robstva ti slobodi,
i slobodi kćercu moju,
nevjernici poharani
kroz desnicu leže tvoju. 580

Reče, a za nim govoriti
Danica mi lijepa poče:
čijem ću tebi zaplatiti,
naše sreće drag uzročje?

Mene ćaćko s tve kriposti 585
i kraljestvo svoje uživa,
držana ću tvom mladosti
biti, dokle budem živa.

Kako dospje sej govore,
u lijep način i luveni 590
uprije u me sve pozore,
ter se sramno zarumeni.

Misli, kako srce moje
tad se nađe i ugleda
na riječ drage me gospoje, 595
na zdrak vedri ne pogleda.

Vilovito toj gledaње
mene iz nova tako ustrili,
da ne umjeh malo mađe
ni odgovorit lijepoj vili. 600

Ali u čudnom tancu, koji
prikaza se po tom toga,
ona mene sasma osvoji,
i učini slugu svoga.

Er za ljubav ukazati 605
i besjedom i djelome,

razbludno me uze zvati,
da ja tanac vodim šnome.

Tuj se meni želnu objavi,
da me srce na dar ište, 610
čim za bijeg od ljubavi
moju ruku svojom stište.

Tad sva mlados moja u ruke
kralevskoj se dikli poda, 615
za ne mijenit sve odluke
s nijedne smeće, s nijednih zгода.

Sili plama luvenoga
ne može se nać prilika,
ki me od doba žeže toga 620
zatravljena ljubovnika.

JANKO :

I razlog je, kad si odkrio,
da te lubi lijepa vila,
i da joj si drag i mio
za viteška tvoja dila, 625
da tvom ognju nije prilike,
da joj vazda držan jesi,
da je gledaš po sve vike,
ko božicu od nebesi.

MATIJAŠ :

Ja joj držan imam biti 630
sva kolika moja ljeta,
i lubit je i dvoriti,
ko najdražu stvar od svijeta.

Ne do dugo za tim vrijeme
u kralevskom perivoju 635
odkri smionstvom luvenijeme
jedan drugom ljubav svoju.

Nakon vele tuj besjeda,
prem ko moje bi želeće,

607. uze] *drugi*: dođe. 609. želnu] *drugi*: žela. 615. mijenit] *drugi*: mjerit.
633. za tim] *drugi*: za što, *treći*: ako. 634. kralevskom] *drugi*: kralevsku.

braneći joj proć naprijeda
čas djevička i pošteće, 640
na svrhu se moje sreće
zakle lijepa djevojčica,
da ničija biti ne će,
razmi moja vjerenica.

Sad himbeni ban Hrvoje, 645
kako čujem s mnogo strana,
na nu stavļa misli svoje,
ištuc, da mu bude dana.

Čuveće me ovo smeta, 650
i žestoko strijeļa i rani,
da ga ne uzme kralj za zeta,
ko moguća u ovoj strani.

JANKO :

Mudre i znane kralj je svijesti,
i s razlogom svud se vlada;
kćerice odluke ne će smesti, 655
da u nemiru žive mlada.

A kazo je, da je hrabrena
nemu krepos tvoja draga,
i da je prid nim veća scijena
od kreposti, neg od blaga. 660

A i mi smo, ko Hrvoje,
od plemena gospodskoga,
i od vlastela, ki se broje
čas jezika slovinskoga,
i toliko nega veći, 665

koli krepos tvoja bojna
s glasom svijetlijem svud leteći
od časti je sveđ dostojna;
tim hodimo razaznati,
ko prohodi stvar za sada, 670
a vječni će boļe dati,
neg se srce tve pripada.

Dokle je zdrava ma desnica,
dokle je sa mnom snaga moja

657. kazo je] drugi: ukazo se. 658. krepos] drugi gotovo postojano tu riječ pišu, s i: kripas. 672. drugi: neg se srce tvoje nada.

ona ničija vjerenica
ne će biti nego tvoja.

675

PRIKAZANJE ČETVRTO.

DANICA I JERINA.

DANICA :

Ne moj meni, o Jerina,
već govorit o Hrvoju ;
nije razloga, ni načina,
da mu obećam ljubav moju.

680

Da on od zlata ima gore,
da je gospodar sam na svijeti,
ugodan mi bit ne more,
ni ću vijeku néga uzeti.

Druzi neg on vitezovi,
kijeh junaštvo svud se slavi,
svijetlijeh ljudi svej sinovi,
zaman jesu mene iskali.

685

Đurađ despot i čestiti
vitez Janko vojevoda,
Svilojević glasoviti,
i slovinska sva gospoda,
prosiše me veće krati,
ali nijesu srećni bili,
da me bude nima dati
ne hoteći ćačko mili,

690

a to er od njih na nijednoga
ne pristaju misli moje,
a nego li srca moga
da je gospodar ban Hrvoje!

695

700

JERINA :

Koja u nemu, ma kralice,
stvar ti može bit mrzeća :
vedro pleme, svijetlo lice,
moć za kralom od svijeh veća ?

DANICA :

Zaman ti je bit čoviku
svijetle moći, i od plemena
ponosita nosit sliku,
kad je s težijem ćud himbena.

705

Od Hrvoja svak spovijeda,
da je on svijesti sasma opake,
vjere i časti da ne gleda,
da privare pun je svake.

710

Još da u nemu toga nije,
neg sva dobra na tem sviti,
voljela bih umrijet prije,
neg se šnime sadružiti.

715

I da odkrijem sada tebi,
što ti nijesam prije skazala:
drugomu sam ja pod nebi
srce moje darovala.

720

JERINA :

Tko je ti, koji lijepos tvoju
dostojan je uživati
uzmnožnomu pri Hrvoju;
mogu li mu ime znati?

DANICA :

Ne ć' imena znat negova,
nu znaj samo, da je on dika
svijeh najbolijeh vitezova,
plemenitijeh svijeh bojnika.

725

Negovoj sam hrabrenosti
vas moj život ja držana,
on je izgled svijeh kreposti,
on je naša prava obrana,
on je, za kim mlada venem,
ki mi je vas vijek na pameti.

730

706, 707. drugi:

svijetle moći i plemena
ponositu nosit sliku.

DANICA.

311

JERINA :

Ako ti ga ugonenem,
hoćeš mi ga spovidjeti?

735

DANICA :

Kad ga odkriješ, ma družice,
ne ću ti ga ja sakriti.

JERINA :

Daj mi vjeru tve desnice,
da me ne ćeš privariti.

740

DANICA :

Uzmi, ovo ti vjere moje,
da ne ć' biti privarena.

JERINA :

Knez Matijaš slavni to je,
od koga si zanesena.

DANICA :

Rekla ga si, drugo mila,
znam da si domišlata.

745

JERINA :

Za njegovu službu i dila
prem velika ti si plata.

DANICA :

Toliko se je uzvisio
kroz čineća glasovita,
on dostojan da bi bio
česarice svega svita,

750

tim ne samo ljubim nega
ko dostojna svake hvale
i viteza najboljega
od slovinske ove države,
nego mu se, da znaš veću,
kletvom zakleh ja velikom,

755

izvan nje da se ne ću
zdužit s inijem vjerenikom.

760

JERINA :

Strah me je, da se ne rasrdi
tvoj roditelj toga ćća.

DANICA :

On ne drži u pogrđi
dubrovaćkijeh krv plemića.

Izglede mu glasovite
svijetla i srećna kaže vira
od njhove Margarite,
od našega Pavlimira.

765

Vjerio ako se on nekada
iz lijepoga Dubrovnika,
i ja od tole mogu sada
vrijedna uzet vjerenika.

770

Po mom sudu izabrati
nijasam mogla sreću boļu;
ne imam sumnje, da pristati
ne će i ććko na mu voļu.

775

Ne znaš, da je on kum bio
mom izbranom vjereniku,
i da ga je zaľubio
dijete u svijetlom Dubrovniku?

780

a to er pođe pohoditi
na negovu prem porodu
ki vladaju grad ćestiti:
slavna kneza i gospodu.

Ne znaš, da je ćijeća toga
on pribivo dugo vrime
u dvorovih ććka moga,
da ja usrastoh za jedno šnime?

785

da on slobodi ććka i mene
od grabeće guse prike,
da u boju ne smilene
razbi naše nevjernike?

790

da je na gozbi reko nemu
 moj roditelj vrijedni i znani,
 ko vitezu najboljemu 795
 dar najveći da mu hrani?

Koji može to dar biti,
 neg ja, kćerca draga i mila,
 ku jedinu na sem sviti
 majka me je porodila? 800

Za to neka ban Hrvoje
 ljubí ište s družijeh strana;
 ja sam dala srce moje,
 komu dat ga bjeh držana.

JERINA :

Veći je razlog. — Ali ovamo 805
 dvorkinica družba grede!
 potrebno je, da puštamo
 mi za sada sej besjede.

Hoće tanac izvoditi,
 ko je običaj često nima, 810
 hod'mo se i mi veseliti
 s družicami ljubjenima.

(Ovdi se tanac vodi i pjesni poju).

O plemenita
 naša čestita
 mila gospoje, 815
 lijeposti tvoje
 zvijezda kraljicu
 stižu danicu.

Ako izbrana
 zvijezda je zvana 820
 od svijeh velika
 nebeska dika;

s tvojom ljepotom,
 s tvojom dobrotom
 ti jesi prava 825
 sva naša slava.

Ona veseli
 glasi dan bijeli,
 kad od svijeh draže
 sve zrake kaže; 830
 tve su kriposti
 od svijeh vrijednosti
 lijep izgled nami,
 tvojijem drugami.

Srećan na sviti 835
 oni će biti,
 kom višna kripo
 poda tvu lipos,
 za što je sreća
 nad sve ine veća 840
 vrijednu kralicu
 steć vjerenicu.

KOR:

Dobročincu svakom ima
 biti haran tko kraluje,
 a najliše vitezima, 845
 s kim u boju napreduje.

Nije junaku stvari draže,
 ki s oružjem pravdu blude,
 neg da mu se har ukaže
 za viteške svoje trude. 850

Svak vladaoca harna lubi,
 svak mu žudi čas i slavu,
 ni se štedi da izgubi
 zarad nega svoju glavu.

Tim hrabri Rim nekada 855
 vas svijet dobi s česti čudne
 od istoka do zapada,
 od sjevera do poludne.

Kral Lesandro stare slave
 tim prijatele svoje steće, 860
 s kijem podloži sve države
 odkle žarko sunce iztječe,
 i za trude njih spoznane
 s harnijem pismom nima poda,

da slovinske lijepe strane
vlastita su sveđ gospoda. 865

Tim neumrlu čas dobiva
i Ostoja kralj od Bosne,
do čim časti i dariva
vrijedne ljudi i kreposne. 870

On za harnos, ku vrijednomu
Matijašu kaže i čini,
drag je svemu puku svomu
i bosanskoj kraljevini.

Tim će slovit do vik vika 875
i kraljica kći negova,
časteć slavna dobitnika
vrh svijeh inijeh vitezova.

Vječni uresi harnijeh družę,
vas najliše, lijepe vile, 880
kad onezijem, ki vas služe,
kažete se harne i mile.

ČIŃENJE DRUGO.

PRIKAZAŃE PRVO.

DANICA I MATIJAŠ.

DANICA:

Odi sam te ja dozvala,
o žudjeno dobro moje, 885
a to er sam uzaznala,
da me prosi ban Hrvoje,

i ako je milos tvoja
ove čula iste glase,
da ne ćutiš nepokoja, 890
da ne mučiš, ni smetaš se.

Danica sam ona ista,
ka sam vazda tvoja bila;
vjera i ljubav moja čista
ne samo se nije skratila,
neg se svak čas veća čini, 895
i s vremenom jača kaže,

871. za harnos] *drugi*: s harnosti. 877. dobitnika] *drugi*: zatočnika. 889,
890. ćutiš, mučiš, smetaš] *drugi*: ćuti, muči, smeta.

er, životu moj jedini,
nije mi od tebe stvari draže.

MATIJAŠ:

Poznam čistu ljubav tvoju,
o kraljevska djevojčice, 900
moj jedini drag pokoju,
srca moga česarice,

i pokli mi s tve milosti
toli svijetli zrak istječe,
od mene su sve žalosti 905
i sve smeće na daleče.

Ti si draga ma danica,
ti si moja zvijezda izbrana,
ti si prava provodnica
moga dobra, moga dana. 910

Neka oholi ban Hrvoje
u požudi taštoj hlepi,
kad kraljevske riječi tvoje
vjera uz množna mene krijepi.

DANICA:

Kako tvoja biti ne ću, 915
ko ti vjeru mu ne dati,
ako za me stvar najveću,
život isti tvoj ne krati?

Jošte trnem, jošte spomena
mlađahnu me smrtno hara, 920
kad s tobome zarobjena
od grabećijeh bjeh Tatara.

Mogaše se ti shraniti
kako ćaćka shrani moga;
nu za mene sloboditi 925
rob gusara bi vrloga.

U komu bih nepokoju
šnim živjela tužna mlada,
da mi u vrijeme pomoć tvoju,
bog ne uputi, ki sve vlada. 930

904. svijetli] drugi: svijeto. 908. drugi: ti si zvijezda moja izbrana. 909.
provodnica] drugi: provodica.

Kroz tve znaće i hitrinu
bi čas moja sahrañena,
po boľemu ja naćinu
bit ne mogoh slobodjena.

Ko na pamet dođe tebi
u onake teške smeće
i onakoj pri potrebi
sa mnom mijenit tve odjeće?

935

Kako li se ne pripade,
rad onezijeh da će svjeta
tebi zadat gorke jade
prívarena gusa kleta?

940

MATIJAŠ :

Bi potrebno rad tve časti
pogrditi sve vrline,
i u pogube smrtne upasti,
da ma ľuba ne pogine.

945

Rijeh, naućen od ľubavi:
voľu izgubit glavu moju,
neg da u ruci svoj nepravi
Tatar drži mu gospoju.

950

Nije pravedno, ka dostoji
bit božica od nebesa,
tamni silnik da je osvoji,
da je gospar ñe uresa.

955

Slobodu joj ja dat hoću,
a nemila neka gusa
na me izriga svoju zloću,
i učini me u sto kusa.

Za to izvršit, ja načine
ne umjeh boľe izmisliti,
nego s tobom me haľine,
moj životu, promijeniti.

960

DANICA :

Kako lijepo pristojaše
ma odjeća na tve lice,

koli izvrsno ti hiñaše
sliku mlade djevojčice!

965

Još ti bješe u ono vrime
od obraza mah daleko;
još uzrastom junačkime
ne bješe me ti priteko.

970

Ko se ja bjeh usudila
muško ruho stavit na se!
nu potreba je taka bila,
da čas moja sačuva se.

U kojom se nađoh smeći,
moja dušo draga i mila,
kad se ukazah prioblačeći
sva malo mañ tebi naga.

975

Kako straha ne oćutih,
kad se po tvom svjetu i sudu
priobučena onda uputih,
da privarim gusu hudu?

980

MATIJAŠ :

Za isto, izbrana moja diko,
teške onada sred potrebe
srce tvoje bi veliko,
dobila si sama sebe;

985

nu gdje se ima sahraniti
čas, i slatka steć sloboda,
svijes hrabrenu pristrašiti
zla ne može nijedna zgoda.

990

DANICA :

Poznala sam onda od veće
da je smionim sreća blaga,
i da u tuge i u smeće
pravu čelad bog pomaga.

Nu ne samo ne pozna me
za Danicu gusar kleti,
neg iz ruke ispušta me,
prem ko bi sud tve pameti.

995

S jedne strane u veselju,
s druge s mukom veomi lutom
slobodjena k roditelju

1000

najprečijem se vratih putom:

u veselju s moje sreće;
u žestokoj gorkoj mucu,
er ti, dobro me najveće,
zlijem gusarom osta u ruci

1005

Mišlah u dne. i u noći
ne imah mira ni pokoja,
s hitre varke ko će proći
šnih vrlinom mlados tvoja

1010

Za isto bih dovršila
s prijeke boli danke moje,
da ti, obrano moja mila,
brzo odkupjen k nam ne doje.

1015

Tim pokli se ti za mene
na ovake trude stavi,
ko da mlados ma ne vene
s tve dobrote, s tve ljubavi?

Ah, koji bi razlog bio,
koja pravda, koje osude,
da onu, ku si ti shranio,
sad osvojit drugi bude.

1020

MATIJAŠ:

Bi junačko dugovaće,
da ja branim tvoju diku,
da ne štedim snagu i znaće,
ko te ću otet zlom silniku.

1025

Za to ja ću služiti tebe,
dokle uzbudem živ na svijeti,
ni mu snagu, ni sam sebe
ne ću za te vik štedjeti.

1030

A što tako u milosti
mene držiš, ma gospoje,

1002. najprečijem] neki: najprešnjim. 1026. drugi: oteti te zlu silniku. 1028.
budem] drugi: budem. 1029. drugi: ni mu snagu u potrebe.

to je djelo tve kriposti
i dobrote rajske tvoje.

DANICA :

I dosle si dosta meni
darovo ti truda tvoga,,
vjereniče moj ljubjeni,
slatka željo srca moga,
tim sam danas namislila

1035

ćaćku momu činit znati,
da tva vrijedna ljubim dila,
da me bude tebi dati;

1040

er će prije Sava rika
na zad svoj tijek obratiti,
neg drugoga vjerenika
razmi tvoja ja ću biti.

1045

Ja sam oni dar najveći,
ki ti on negda obećo je;
ne može se sad poreći
od kralevske riječi svoje.

1050

MATIJAŠ :

Ja ne mogu neg hvaliti
tvoje odluke, dušo mila,
bivši žele sve odkriti
dragom ćaćku namislila,
er sto krati prije voļu,
smrt nemila da me shara,
neg pristupit miso i voļu
lubjenoga gospodara;

1055

tim te veće držat ne ću,
pođi i izvrši tve odluke,
na te stavlam moju sreću,
spuštavam se tebi u ruke.

1060

DANICA :

Pođi s bogom moj uresu,
ne moj na me ti sumñiti,

tve me riječi zanijele su,
do brzo ćeš miran biti.

1065

PRIKAZAŃE DRUGO.

BAN HRVOJE I JERINA.

HRVOJE :

Da tako je huda vila
bez razloga, bez pameti,
ľubav moju pogrdila,
i drugoga hoće uzeti;
da tako je srce dala
inostranu vojevodi,
i nega je izabrala
najboľega od svijeh odi?!

1070

JERINA :

Tako, svijetli gospodine!
za nim gori, nega scijeni
najboľega nad sve ine,
on je život ne ľubjeni;
držana se nemu pravi,
nim se hvali, nim se dići,
a o tvom bitju i ľubavi
ne da zavrć cijele rići.

1075

držana se nemu pravi,
nim se hvali, nim se dići,
a o tvom bitju i ľubavi
ne da zavrć cijele rići.

1080

HRVOJE :

Da to jedan, koji ne bi
dostojan mi sluga bio,
malo naprijed ki pod nebi
nije imo sunca dio,
sad rad male službe i truda,
lijepom platom ki se izmjeri,
sva je žela, sva požuda
od kraľeve tašte kćeri!?

1085

A ja, ki se ovdi brojim
izvan kraľa od svijeh veći,
koji toliko blaga svojim,
da mu broja nije izreći,

1090

da sam prid nim u nescijeni,
i da huda djevojčica
ne će podat srce meni,
ni bit moja vjerenica?!

1095

To li ne zna, da velika
veće moja čas gospodi,
nego deset Dubrovnika,
ne ljubovnik gdi se rodi?

1190

i da ja sam od čeladi
druge rodjen, neg u moru
koja iskati hranu radi,
i u kamenu dube goru.

1195

Pradjedi su moji bili
od vijek vijeka svijetli bani,
mnoge grade gospodili,
svud scijeñeni, svud poznani;

1110

a njih da svijet vas ostali
trgovinam ne pomaga,
pod nebom se ne bi znali,
od njih ne bi bilo traga.

Ako cijeni radi toga
on za kraljem kralj ostati,
sud je negov bez razloga,
u to ufañe zaman trati;

1115

od same se sad kriposti
mala čini čas i scijena,
s poznanome ka svjetlosti
od bogatstva nije združena.

1120

JERINA :

Ne jada se i ne smeta,
svijetli bane nada svimi,
nu ako te kralj za zeta
suproč voļi kćerce primi?

1125

Trijeba je, da tad silom ona
ñega voļu sluša i slijedi,

1097. *drugi*: srce podat ne će meni. 1110. poznani] *drugi*: spjevani. 1111. svijet vas] *drugi*: vas svijet. 1115. ako] *drugi*: ali. 1121. s poznanome] *drugi*: poznanome.

i snižena i priklona
da je očinoj zapovijedi. 1130

I za sve se zakle od prije,
van negova ničija biti,
bez ćačkove voļe nije
mogla kletva taj slijediti.

Nu da u bitju ja sam tvomu, 1135
ne bih se od ne dostojala,
pokli je srce sve drugomu,
a ne tebi darovala.

Još je lijepijeh djevojčica, 1140
ke se odreći tebe ne će,
kako i ona svijetla lica
i visoka roda i sreće.

HRVOJE:

Za nu vele već ne marim,
nu za misli sve pustiti,
hoću jošte jednom stvarim 1145
da me budeš poslužiti.

JERINA:

Ja nositi ljubav mnogu
odavna sam tebi uzela;
služićute sve što mogu,
prem kako sam i počela. 1150

HRVOJE:

U najgluše doba od noći
večeraska, lijepa moja,
u stan ću oni k tebi doći,
gdi spi često tva gospoja. 1155

Rekla mi si u inom stanu
da sad leži huda vila,
i da je tebi na uzdanu
ležat u nem dopustila;
tim kada se svuče naga,
u ložnicu da počine, 1160

krijući joj, moja draga,
ti pokradi sve hašine.

Ńima uresi sebe sama,
nu najliše na tvu glavu
ne laživa ruda prama
nastoj stavit svu napravu.

1165

S uresom ćeš tijem mene,
kad ti budem bišeg dati,
na razblude naše općene
na prozoru dočekati.

1170

Tako me ćeš odjevena
i večeras ti primiti,
i sveđ kada ćeš luvena
to ti bude dopustiti.

Kad me usprimaš u ne odjeći,
privariti sam ću sebe,
uživati nu scijeneći,
što uživat budem tebe.

1175

Tako mi će proć po malo
od ne žela sva kolika,
a u vrijeme ćeš biti ostalo
ti sva ljubav moja i dika.

1180

Hoću silom, da mi otiti
bude iz misli huda vila,
ne moj za to ti sumñiti,
da mi nijesi draga i mila.

1185

JERINA :

Veomi trudno djelo meni
tvoja milos narediva,
nu te je trijebi, moj ljubjeni,
služit, dokle budem živa.

1190

Za goruštu ljubav mnogu,
ku ti nosim ja na sviti,
ni ti umijem, ni ti mogu,
ni ti se hoću protiviti.

Sve ću stavit znañe moje,
nastojaću sa svom vlasti,

1195

1161. joj] drugi: jom. 1164. najliše] drugi: na lice. 1165. laživa] drugi: zlaćena.

privarene me gospoje
 običajno ruho ukrasti;
 u nem ću te dočekati,
 i večeras, dušo draga, 1200
 i u naprijed vazda krati,
 kad mi poda sreća blaga.

U to smiri i ustavi
 srca tvoga smeće ognene,
 ako služen, ma ljubavi, 1205
 hoć' podpuno bit od mene.

HRVOJE:

Sve kolike moje smeće
 stoji u tebi samiriti;
 pođi, draga, ne ckni veće,
 nastoj, ko ću miran biti. 1210

PRIKAZAŃE TREĆE.

HRVOJE sam:

Ah Danice, ne danice,
 neg zla zvijezda i neobična,
 ne kralevska djevojčice,
 ni kralevom kćeri slična!
 da li svijetla kuća moja 1215
 í visoko vedro pleme
 ovu od tebe čas dostoja,
 da se podaš ti družijeme?

Mene ostavit pri jednomu,
 koga porod potišteni 1220
 porodu je sličan momu,
 kako suncu noćne sjeni;

malo cijelit i vrć s' strane
 moju vrijednos, moje blago,
 i od kreposti inostrane 1225
 ime obľubit tašto i nago!

Ja ne umijem razumjeti
 ni razabrat tvoga suda,

neg za što si bez pameti
nerazložna žena luda. 1230

Što nije narav učinila,
da se bez vas na sem sviti,
kako prisad dubu iz krila,
čovjek bude poroditi?

Nu nije čudo, u ovoj stvari 1235
da se ukaza zaslíjepjena;
ime slično nu privari,
er se i ona zove žena.

Ne budi vam, žene, dika, 1240
ni jedna se od vas ne proslavi,
što rađate vi čovika,

ki je ures sve naravi;
i bodeća drača plodi
lijepe ruse i gizdave, 1245
a sñežani lijer izhodi
od smrdeće rođen trave.

Za drugo vas narav nije, 1250
neg za nemir dala od ljudi,
ko srdite poda zmije
i zvjereñe vrle ćudi;

nerazložne, ne smilene,
i bez vjere, i bez svjeta,
plahe, ohole, porodjene
za zlo vječno segaj svijeta.

Znaćeš, znaćeš, huda vilo, 1255
koga jesi pogrdila,
koga primaš u tve krilo,
i s kijem si se zalubila.

Imam svadit toli opako 1260
tebe i tvoga ljubovnika,
da će biti vrijeme u svako
to pripovijes svijeh jezika.

Ja znam što ću, ja znam što sam
u pameti namislio,

1229. *drugi*: nego što si bez pameti. 1234. čovjek bude] *drugi*: bude čovjek. 1237. ime slično] *jedan rukop.*: i neslično. 1257. u tve] *drugi*: tvoje u. 1261. *drugi*: da u doba biće svako.

počinuo sam, odahnuo sam,
veće sam se osvetio.

1265

A prem evo Matijaša,
koga iskahu me požude;
sad će počet ljubav vaša
sretat svoje smeće i trude.

1270

Hinit mi je šnimc trijebi,
ko je običaj vazda moja,
da se ispuni sve što u sebi
mislim rad njih nepokoja.

PRIKAZANÉ ČETVRTO.

MATIJAŠ I HRVOJE.

HRVOJE:

Zdrav vojevoda glasoviti!
Ko htjeh, sreća iznijela te;
imam s tobom govoriti,
i tužit se tebi na te.

1275

MATIJAŠ:

Mir i s tobom, svijetli bane!
S novom me si stvari srio,
ne nahodim s moje strane,
u čem sam te uvrijedio.

1280

HRVOJE:

Cijenim da znaš, ko Danica,
kraļa Ostoje kći ljubjena,
meni izbrana vjerenica
odavna je narečena.

1285

Za to sam je ja prositi
u ne poslo roditelja;
on će meni pogoditi
prem kako je moja žela.

1290

A sad čujem, da si na nu
ti stavio misli tvoje,
i u veliku da si ufaņu
prigrabit mi dobro moje;

tim se čudim, bivši bilo
sved prijateljstvo među nami,

1295

da se stavlaš na ovo dilo,
 da se opireš mojim želami;
 i da u bitju ti si momu,
 ne bih ti se protivio,
 i požude moje u tomu
 na voļu bih tvu sklonio.

1300

MATIJAŠ:

Čudim se i ja veoma tebi,
 da imaš želju tač veliku
 vrhu stvari, ku pod nebi
 ne ćeš moći steći viku,
 er sam prije ja stavio
 moju miso vrh Danice,
 nego si je ti vidio,
 neg se nazre na ne lice.

1305

Ja znam, da znaš ljubav mnogo,
 među nami ka prohodi,
 kojoj, pravo rijeti mogu,
 prilike se ne nahodi,

1310

i da lijepa djovojčica
 ne ište stvari draže i veće,
 neg bit moja vjerenica,
 a da tvoju ljubav ne će.

1315

Ja, kako smo prijatelji,
 sve bih žele me ljubene
 poklonio tvojoj želi,
 da si pri nom veći od mene.

1320

Prid kraljem smo jedne od scijene
 vrh svijeh inijeh vitezova,
 ali većma ljubim mene,
 nego tebe kći negova;

1325

za ovi uzrok krepko ufañe
 imam, steći nu za ljubim,
 ni mi obilno tvoje imañe,
 ni tve blago srca gubi.

1330

1318. drugi: a da ljubav tvoju ne će. 1321. drugi: tvojoj poklonio želi.

HRVOJE:

Sa više ti plaha i slijepa
vjerovati ljubav čini,
i gorušta prem pohlepa,
za steć ures ne jedini.

1335

Oba draži bit scijenimo
lijepoj vili, tim sad odi
kletvom se odkrit podvezimo,
ko šnom svaki nas prohodi,

i što jedan od drugoga
na uzdanu mi čujemo,
da se taji od svakoga,
da nikomu ne rećemo.

1340

Čija sreća gora bude,
pusti lijepu djevojčicu,
i vrzi od ne sve požude,
i išti drugu vjerenicu.

1345

A ovo ti vjere moje,
da ću istinu svu ja riti,
i ke čujem zgođe tvoje,
da nikomu ne ću odkriti

1350

MATIJAŠ:

To ja hoću, to ja žudim,
evo i tebi moje vire,
i da te ovdi već ne trudim,
čuj ljubene me nemire.

1355

Za viteške trude moje,
što znam da ti nije novo,
i za ostale stvari, koje
za ljubav sam ne djelovo,

Danica me je obećala
za svoga uzet vjerenika,
i kletvom se podvezala,
da će moja bit do vika.

1360

Danaska je odlučila
ćaćku svomu činit znati,

1345. drugi: i od ne vrzi sve požude. 1347. a ovo] drugi: i evo. 1348. svu]
drugi: sve. 1350. drugi: da ih ne ću spovidjeti.

da se je sa mnom zalubila, 1365
da je bude meni dati.

Za isto držim, da će mene
kralj za zeta zagrliti,
i da kćerice sve ljubjene
hotjeću će pogoditi, 1370

er ako ga sa svom snagom
u sve doslek služih smeće,
sadružen mu s kćercom dragom
služit ga ću vele veće.

Dotle gredu me požude, 1375
i ne ištem proč naprijeda,
dokli ona ma ne bude,
kako višnji zapovijeda.

Znajuć rajsku ne dobrotu,
zaman bi mi bilo ufati, 1380
ne zamjernu moć lipotu
prije vremena uživati.

HRVOJE :

Daleko si tja od mene,
i sam ovo ti ćeš rijeti,
netom sreće me ljubene
ja ti budem spovidjeti. 1385

Hitra vila s tobom hini,
što tva mlados ne stavla se,
scijenu od mene djelom čini,
a riječima tebe pase. 1390

Vazda sa mnom kad govori,
sve besjede dio veći
rug ludostim tvojom tvori,
priprosta te prem scijeneći.

I da odkrijem tebi veće, 1395
što bi razlog tajat bio,
kad si i ti tvoje sreće
pod zakletvu meni odkrio :

nije mjeseca, da u ne krilu
ja ne uživam u razbludi 1400

1366. bude meni] drugi: meni bude. 1376 proč] drugi: već. 1377. ona ma]
drugi: moja sva. 1396. razlog tajat] drugi: tajat razlog.

mnokrat onu rados milu,
 lijepe od vile ka se žudi.

Često se oba nahodimo
 sred kraljevske ne posteže,
 slatko vrijeme gdje vodimo, 1405
 prem kako su moje žeļe.

Tim svu ljubav vrh Danice
 ko dostojnu meni ostavi,
 ter se druge djevojčice,
 slične bitju tvom, dobavi. 1410

MATIJAŠ:

Sasma očita laža to je,
 izmislio to si u svijesti,
 da luvezni budeš moje
 i diklice lijepe smesti.

Tim se hodi sa mnom sijeci, 1415
 ili od zlobne te besjede
 najbrže se sad poreci,
 s kom kraljevu kćer ujede;

er ne samo da sve lažeš,
 ukazaću s mačem tebi, 1420
 neg izdavnik da se kažeš
 od najgorijeh svijeh pod nebi.

HRVOJE:

Ta je rasrgba bez načina;
 što ćemo se krvaviti,
 i bez boja kad istina 1425
 otkrivena može biti.

Kad ti djelom ne ukažem,
 što ti riječim sad govorim,
 tad mi reci, da sve lažem,
 i pravednu da je tvorim. 1430

Hoću, da oči vide tvoje
 večeraska bez krzmaņa,
 od besjede ove moje
 da je istina riječ najmaņa.

MATIJAŠ :

Kad mi ukažeš to u dilu, 1435
 što ne scijenim vidjet viku,
 dragu ću ti pustit vilu
 i ne ljubav svu koliku;
 nu ne scijeni, da riječima
 ja ću tvojijem vjerovati, 1440
 što ne budem mojijem očima
 sve najprije razgledati.

HRVOJE :

Večeraska, netom bude
 noć mučeca naprijed proći,
 na svrhu će me požude 1445
 i besjede moje doći.

Hod' da ukažem mjesto tebi,
 gdje sakriven imaš biti,
 odkle ti je muče trijebi
 ova djela sva paziti. 1450

KOR :

Nije na svijetu stvari gore,
 nego tebe, zli jeziče,
 na neslične kad govore
 nesvijesni te gnev potiče;
 nu na lijepe kad se vile 1455
 plaha nesvijes tva prostire,
 tve su riječi smrtne strile,
 nije čemeru tvomu mire.

Tko god na njih zlo govori,
 ili cijelu pamet ne ima, 1460
 ili, er tamna djela tvori,
 razložno je mrzeć nima.

Često su one svom pameti
 i hitrinom svoga suda
 ljudi oteli smrtnoj šteti 1465
 i od žestocijeh smeća i truda.

1450. drugi: ove stvari sve paziti. 1464. hitrinom] drugi: bistrinom.

Svemoguća narav mila
nije mogla na sem sviti
od gizdavijeh lijepijeh vila
draže stvari poroditi. 1470

U to se ona ne privari,
nego veća da je njih scijena,
svijem dobrotam njih nadari,
za to er se zove žena.

O gospođe, vi ste dika 1475
i ures vječni sve naravi,
sve se bitje od čovika
po vašemu bitju slavi.

Što se čovjek od vas rodi,
to su njemu hvale prave, 1480
vi ste zora, koja izhodi,
svijetlo sunce ljudske slave.

Bog vas za ino stvorio nije,
neg za pokoj od svijeh ljudi;
što je čovjeku korisnije, 1485
neg ljubovca blage čudi?

Mnoge zemlje uzvišene
biše s vaše vjere i svjeta,
vi ste za čas porodjene 1490
i za dobro svega svijeta.

Govoru je svjedok momu
kraļa Ostoja kći čestita,
ke je krepos mjestu ovomu
od uresa vjekovita. 1495

Ona u način od danice,
od ke svijetlo ime nosi,
nad sve ine djevojčice
ljepotom se svom podnosi.

Teško se ima pokajati,
ko ne i našu kori diku; 1500
često čovjek glavom plati,
ki vlas poda zlu jeziku.

1472. njih] drugi: ne. 1473. drugi: svom dobrotom njih nadari. 1474. er]
drugi: jur. 1488. biše] drugi: bihu, treći: bijahu. 1500. našu kori] jedan:
našu tvori.

ČINĚNJE TRECE
PRIKAZANĚ PRVO.

MATIJAŠ sam :

Ah, ma česti ne smilena,
može li se vjerovati,
da je ma lijepa naučena
tlapit, hinit i varati? 150

Da kralevska djevojčica,
izgled od svijeh vrijednijeh dila,
sramotna se hotimica
časne od dikle učinila? 1510

Ma Danica da je izdala
ľubav, službu, vjeru moju,
i da srce svoje podala
nevjernomu jes Hrvoju?

I večeras ja paziti
imam ovijem mojijem očima
celivat se i grliti
mržećega šnom hotima? 1515

Kada vidim ovo djelo,
vjerovat je meni trijebi,
sve stvorene da se je smelo,
i da sunca nije na nebi. 1520

Što da ľubit može u nemu
lijepa dikla i gizdava?
Zlobnu narav i u svemu
djela opaka i neprava? 1525

nabunľivu ćud himbenu
i pohitnu tuđe časti?
od kriposti malu scijenu
s ne izrečenom oholasti? 1530

Ko joj drage mogu biti
ove oči vuhvovite
i načini uzoviti
nega svijesti kunovite?

1520. drugi: vjerovati veće je trijebi. 1532. vuhvoviti] tako tri rukopisa
a jedan: vuhovite, drugi: vukovite. 1533. uzoviti] tako imaju rukopisi, koji
dobro razlikuju s od z.

To li ne zna, da mu dosti 1535
 nijesu, dvije, tri, i četiri;
 da s naravnom nevjernosti
 svaku hoće, ku zamiri?

To li ne zna, kako odi 1540
 po zakonu i po sudu
 svaka dikla na smrt hodi,
 s kom hotima naći budu?

Ne, ne, ne, ne, nije razloga,
 da se mlados moja izgubi,
 nevjernika ovakoga 1545
 ne može ona biti lubi.

Da istina ovo bude,
 sam bih sebe porazio,
 i žestoke moje trude 1550
 s mojom smrću dovršio.

Tim mi je sila poč vidjeti,
 hudi zlotvor što mi obeća,
 da znam, kom ću smrću umrijeti,
 da prije svrši moja smeća.

Nu se je čuvat trijeba grede, 1555
 da mi zlobni ban na putu
 s prikrom družbom ne zasjede,
 za podat mi smrt priľutu.

Nu ako kleti krvnik scijeni 1560
 steći ľubav me gospođe
 na privaru, kada meni
 s noćnijem mrakom vrha dođe?

On se je izdavat naučio,
 i gdi nije moć i snaga,
 prik, nevjeran, i nemio, 1565
 varkami se svud pomaga.

Ńegovi su svi načini
 pravi biľeg od poraza,
 a i mjesto mi sumnit čini,
 gdi večeras doć mi ukaza. 1570

Da onacijeh i dvadesti
 imam u dne suprotiva,

susreo bi ih s krepkom svijesti,
nu je od veće noć sumniva.

Tim ću bratu poći riti,
koga poznam bojnu silu,
da mi dođe straža biti
proć izdavnom svakom dilu.

Šnim sadružen straha imati
ne imam skrovnijeh od zlotvora,
a ne ću mu odkrivati
moga s banom dogovora.

A prem tmina gluhe noći
već prosipa mrake svoje;
ili imaju šnome proći,
ili uzrastjet smeće moje.

PRIKAZANJE DRUGO.

KRALJ OSTOJA I SVJETNICI.

KRALJ:

Moji verni, kojih ja
i ljubim i gledam,
kojijem skrovna sva
moja uzdano spovijedam,
a i vi veseli

u moje potrebe
vik nijeste štedjeli
ni snage ni sebe,

vazda se ja hvalim
vašijem svjetima,
i nad svim ostalim
podavam čas nima;

tim za sve sada noć
mučeca gospodi,
činio sam vami doć
u dvore moje odi,

da kada poznati
me misli budete,
svjeta mi podati
korisna možete.

1596. drugi: vašima svjetima.

Tko se sam svjetuje,
često sam pogine;
a svjete tko čuje,
mnokrat ga zlo mine. 1610

SVJETNIK 1.:

Svijetli kralu, nijesu trijebi
tvojoj vlasti naši svjeti,
cijeć razuma i pameti
ne izrečene, ka je u tebi;
nu pokli smo tvojom blagom 1615
zapovijedi usiljeni,
s rukom, srcem, s riječim, snagom,
na službu smo tvu spravļeni.

KRALJ.:

Moja kći Danica,
koja, ko znate vi, 1620
vrhu svijeh družica
dobrotom svom slovi,

(er dobro izvañe,
zamjerna ljepota, 1625
hvale su najmañe
ñe svijetla života)

od vjere na doba
veće je prispjela,
i ñoj se podoba 1630
drug vrijednijeh pun djela,

jedno ere družijeh ja
ne imam sinova,
i ljeta jur moja

dospjet su gotova, 1635

drugo ere kon mene
mjesto ovo i strana
od ruke hrabrene
hoće bit vladana.

1623—1626. drugi:

dobrota i znañe,
zamjerna ljepota,
hvale su mnoge ñe
svijetloga života.

1638. hoće bit] drugi: bit hoće.

Znate, ko blizu nas
slovinskoj gospodi
moguća turska vlas
svijem vrha dohodi:

ko Nemañijeh raškijeh cara
pod ñim leži kruna strena,
ko hrabrenijeh moć Bugara
ñim robuje podložena,

kako su oni predñijeh dana
Ugre u boju pridobili,
i česara od Rimjana
Sigismunda šñim razbili,

ko se on jedva s bijegom shrani
ispriđ sablje ñih junačke,
i uteče u poznani
grad gospode dubrovačke;

s mnogo ugrske tu gospode,
kako čujem, još pribiva,
dokle odahne prike od zgode
i nemilijeh od protiva.

Za uzrok ovi vrijedna zeta
potreba je meni uzeti,
da me od svacijeh brani šteta
i s junaštvom i s pameti.

Od Hrvata ban Hrvoje
ovu sreću naglo prosi,
nu ljubjene kćerce moje
drugi miso svu zanosi.

To je Matijaš vojevoda,
koga sam ja odhranio,
i komu sam od poroda
izabrani jur kum bio.

I ñu i glavu istu moju
teška od robstva on sahrani,
odmetnike razbi u boju,
i vazda nas čuva i brani.

Cijeća toga nad sve ine
vrijedni mladać i hrabreni

1644. kruna] drugi: kuća. 1645. moć] drugi: množ. 1660. potreba] drugi:
potrebno.

rad kriposti sve jedine
veoma ugodan jes i meni.

Mislím nemu kćercu dati,
i požuda moja ovo je; 1680
nu najprije želim znati,
hvalite li misli moje?

SVJETNIK 2. :

Za sve, kralju, riječ je stara,
da je mahnit priko mire,
od svojega gospodara 1685
odlukami ko se opire,

nu što u srcu ćutim momu,
ne mogu ti nego izrijeti,
i ktjeću se sade tvomu,
a za koris tvoju, oprijeti. 1690

Drug jedine kćerce tvoje,
i zet, sličan tvoj visini,
plemeniti ban Hrvoje
najboļi se meni čini. 1695

Ne imaj sumću, da ovaku 1695
ja mu davam čas i scijenu,
ko poznancu, ko rodjaku,
koji mi je u plemenu;
neg er vidim, da od nega,
razmi same tve vedrine, 1700
gospodara nije većega
sred bosanske kraljevine.

Van što negov rod izhodi
od pradjeda punijeh slave,
mnoga sela on gospodi, 1705
mnoge grade i države.

Cijeća toga u ovoj strani
ima mnoštvo nasljednika,
i tuđini i mještani,
svi ga drže za velika. 1710

Srebru i zlatu, koje on svoji,
iznaći se broj ne more,
snaga i pamet u čem stoji,
što svi ļudi naglo dvore.

Zlato je bilo vazda, i sade
oružje je od svijeh jače.
to razbija tvrde zgrade,
to protivne tupi mače.

171

Vrh bogatstva, vrhu blaga,
on je svake pun hitrosti,
što je veće nego snaga
i viteške hrabrenosti.

1720

Ćud negova nabunĳiva,
kad mu ne daš tvoje kćere,
od više će bit sumĳiva
u protivne tve namjere;

1725

a kad mu je budeš dati,
i u miru će i u boju
ko tvoj dragi sin čuvati
od svakoga krunu tvoju.

1730

ĳegovijem ćeš blagom moći
u najteže tve potrebe,
kad uzhoćeš, tad pomoći
i kraĳestvo i sam sebe.

Kad dostojna možeš zeta
naći iz ove iste strane,
hotjej primit moga svjeta,
ne moj iskat inostrane.

1735

Bosanska će kraĳevina
bit nemirna, kada čuje,
da si obro ti tuđina,
za tobome da kraĳuje.

1740

Vrhu inijeh svijeh razloga,
svijetli kraĳu i čestiti,
čas je i razlog, veće svoga
neg tuđina uzvisiti.

1745

Tim nikoga van Hrvoja
ne išti tvoja vlas izbrana,
za kojega kćerca tvoja
boĳe može bit udana.

1750

SVJETNIK 3. :

Da drugoga nije razloga,
vedri kraĳu pun pameti.

za što bana hrvatskoga
ne ć' za zeta ti uzeti,
bio bi razlog od svijeh veći, 1755
da ga srce tve ne žudi,
što sveđ žive on hineći,
nabunlive što je ćudi.

Zet se za strah ne uzima,
stvari od male scijene te su, 1760
a najliše kraļevima,
druzi od kojijeh se boje i tresu.

Tva vedrina ne moj scijenit,
kad mu podaš kćer ļubļenu, 1765
da će običaj on promijenit
u dni mlade naučenu.

U djetinstvu zla primjena
uzmnože se u ćoviku,
ćud nevjerna i himbena 1770
ne može se povrc viku.

Onada je razložnije
svoga uzvisit neg tuđega,
kad znaš da on opak nije,
i kad se uzdat mož' u nega. 1775

Tu ļubavi nije podpune,
ni se može tvoj zvat oni,
kroz potajne ki nabune
smeta pokoj, mir progoni.

A zahvale kraļu od nebi, 1780
ti toliko svojiš blaga,
da Hrvoje malo tebi
scijene i ćasti tiem prilaga.

Svakako je pod tvom vlasti,
sve što nemu jes podložno,
sva negova zemļa ćasti 1785
veličanstvo tvoje uzumno.

Tko mu drago tvoj zet bude,
negova ga ćiniš kraļa,
i davaš mu s prave osude
vlas podložnijeh svijeh zemaļa. 1790

Za zeta se tebi prosi
čovjek, vrijedno ki djeluje,
to bogatstva sobom nosi,
gdje je čovještvo svega tu je.

Tim što kćercu tvu vrijednomu 1795
Matijašu dat odredi,
lijepo u srcu misliš tvomu,
s tom odlukom naprijed slijedi.

Za sve da se nije rodio 1800
on sred ove pokrajine;
odhrañen je s nami bio
u istom dvoru tve vedrine.

Tu, ne u način od tuđina,
s mnogom dikom i radosti
ñeg, dragoga kako sina, 1805
nauči ga sve kriposti.

S toga verno služec tebe,
on hrabrene pun odluke,
u najveće tve potrebe
poče vršit tve nauke. 1810

Klete od guse tebe obrani,
i oslobodi kćercu tvoju,
ni se štedje, da ñu shrani,
rusu izgubit glavu svoju.

Pridobiti tebi učini 1815
odmetnike tve neprave,
i doć vrha ñih vrlini,
i ohole im splesat glave.

Po junaštvu po ñegovu 1820
ubijen bi ñih vojevoda,
što prilomi vlas ñihovu,
što dobitje nami poda.

Ñim naš gospar i kralj jesi,
u sve tvoje trudne zgode
vik bolega imo nijesi 1825
zatočnika ni vojevode.

Za ovi uzrok nas nitkore
ni s razlogom ni s načinom

vrijedna mladca zvat ne more
inostrancem ni tuđinom. 1830

Kad tvu kćercu podaš nemu,
neumrli ćeš glas ostavit,
ugoditi puku svemu,
dobročinca svijeh proslavit.

U potrebe teške ovako 1835
sva podložna tva država
ište srce krepko i jako
ne od kune, nego od lava.

Nać bolega ne mož' zeta, 1840
ki će za čas svu podpunu
od svakijeh branit šteta
tve kraľestvo, tvoju krunu.

A i on je, kao Hrvoje,
svijetla od roda i od velika
Dubrovčana, ki se broje 1845
slovinskoga čas jezika,

kojijeh krvi plemenite
ne ockvrñeni rod izvira
od Rimjana i od čestite
družbe kraľa Pavlimira. 1850

Nu zakoni lijepi, kijeme
gospoda se taj vladaju,
ñih ponosno vedro pleme
svom dobrotom nadsivaju.

Svijeto i s djelim i s besjedom 1855
u slobodi, miru, i skladu,
svaki od ñih čudnijem redom
gospoduje rodnom gradu.

Svi slobodu milu i dragu 1860
nad životom brane i ľube,
ni se ohole na čas blagu,
u protivah ni se gube.

Vlas desnice božanstvene
tijem razumom ñih nadari,
da ih časte i da ih scijene 1865
svi kraľevi, svi česari.

Za sve u mjestu kamenitu
oni drže tijesno staće,
po svemu se širi svitu
svijetla kripos njih i znaće.

1870

Iz njihova grada izhodi
sto plovećijeh drijeva sada,
u kijeh blago nim dohodi
i od istoka i od zapada.

Svi mogući s toga cića
od slovinske lijepe strane
žele u broju bit plemića
tež gospode izabrane.

1875

Koliko se kraļa i bana
pod njihovo dosle krilo
iz razlicijeh svijeta strana
prijeke od sile sahranilo!

1880

Eto je bila zgodna taka,
da Sigismundo česar sade,
razbijen bojnijeh od Turaka,
u njihove dođe zgrade.

1885

U vijeku češ zavezati
plemenitu tač gospodu,
kad tvu kćercu budeš dati
hrabrenomu njih porodu.

1890

Bićeš od njih vazda dvoren,
i u potrebe tve najveće
njih slobodni grad zatvoren
bit nikada tebi ne će.

Van toga češ haran biti,
kad za djela vrijedna i bojna
tako budeš počastiti
mladca, časti svim dostojna,

1895

i učinićeš, da se steče
s vezom vjere te kriposne,
što na gozbi jur zareče
prid gospodom svom od Bosne.

1900

1868. tijesno] *drugi*: svoje. 1870. njih i] *drugi*: i njih. 1872. drijeva sada]
drugi: brzijeh grada. 1875. s toga] *drugi*: toga. 1888. tač] *drugi*: tu. 1898.
mladca] *drugi*: mlaca; svim] *drugi*: sveg.

Dar najveći tad mu obeća,
ki ja scijenim nije od zlata;
od tve kćerice ljepša i veća
bit ne može nemu plata. 1905

Nad sve ino mladcim svime
tijem ćeš podat lijepe izglede,
da svak srcem veselime
tvu vedrinu služit grede. 1910

Sama plata i ne ufañe
jače neg stvar druga nijedna
na kriposno djelovañe
žeže i nuka srca vrijedna.

PRIKAZAÑE TREĆE.

ISTI I GLASNIK.

GLASNIK :

Vedri kralju, koga srića
i razum se svuda časti,
od Mihajla Svilojevića
glasnik gredem tvojoj vlasti. 1915

Sigismundo, kralj poznani
od Boema i od Ungara,
rimski česar izabrani,
šle ga k tebi poklisara. 1920

Sred lijepoga Dubrovnika
on se razbijen sad nahodi,
gdi daleče boja prika
svoje u miru dni provodi. 1925

Gospoda ga ona dvore
sve što mogu jače i draže,
a i on se sve što more
nima opeta haran kaže. 1930

Za zlameñe scijene mnoge
ñih je kneza počastio,
i od zlaćene ñega ostroge
vitezom je učinio.

S ostrogami zlaćenima
vrijedni česar i hrabreni
podo mu je blag nad svima
zlatni ogrļaj, mač zlaćeni,
hoteć da od sad svi kolici
u naprijeda njih knezovi
u dostojnoj budu dicit
zemļe ugrske vitezovi.

1935

1940

Ali er ima mnogu želū,
u rodni se stan vratiti,
proć svomu se neprijateļu
hoće od prije utvrditi,
tim viteza glasovita
lijepa iz grada šļe u tebe,
da mu pomoć ište i pita
u dohodne sve potrebe.

1945

1950

Prije neg svršit podne bude,
on će sjutra s tobom biti,
i česarske sve požude
veličanstvu tvomu odkriti,
nu došastjem prid svojijeme
posla mene, neka znate
tač ļuveni glas na vrijeme,
i da mu se vi nadate.

1955

KRAJ:

Velika je moja sreća,
od rimskoga da česara
hrabrenoga Svilojevića
ja ću primit poklisara.

1960

Poć ćeš sjutra nemu riti,
da ga čekam naglo dosti,
i da ga ću ja primiti
s mnogom scijenom i radosti.

1965

A vi, dike me čestite,
pokli znate me požude,
pođ'te na stan počinite;
čim noć tmasta proći bude,

1970

1951. drugi: prije neg podne dospjet bude. 1952. sjutra] drugi: sutra.
1969. stan] drugi: dom.

u podobno ja ću vrijeme
u veseļu i u miru
s Matijašem hrabrenijeme
dovršiti ovu viru.

Svi ste ćuli, ko počasti
dubrovačke sve vlastele
rimski ćesar, veće vele
i silnije neg ja vlasti.

1975

Posred dvora u to moga
u velikoj sjutra slavi
poklisara ćesarskoga
svak se od nas primit spravi.

1980

PRIKAZAÑE ĆETVRTO.

JANKO I MATIJAŠ GLEDAJU, GDI SE HRVOJE PEÑE NA PROZOR.

MATIJAŠ:

Ćeka me, brate odi,
i ako moj ćuješ glas,
gdi budem ja, hodi
s oružjem oni ćas;
dozvaña bez moga,
ako me ľubiš ti,
ne moj mi s ovoga
mjesta se krenuti.

1985

1990

JANKO:

Pod', brate, kuda hoć'
na tvoja ćineña;
odavle ne ću poć
bez tvoga hotjeña.

Ne znam, što me moj brat odi
u ovo doba jes doveo,
nu se od pobjed on nahodi
veoma smeten i dreseo;

1995

ka godi se stvar zgodila,
ili se ima zgodit ñemu

2000

1986. oružjem] drugi: oružem. 1994. hotjeña] drugi: hoteña. 1996. doba]
drugi: vrijeme.

prem nedraga i nemila,
s koje zle misli dohode mu.

Pusto mjesto za sve ovo je;
ako mene sud ne vara.

dvor široki kralja Ostoje
na ovu stranu odgovara;

2005

pri ovomu paček kraju,
kuda puta nije općena,
skrovni stani bit imaju,
gdi mu stoji kći ljubjena.

2010

Za u mislijeh već ne stati,
ke mi čine zlo sumñiti,
poć ću vidjet i prežati,
ka stvar ovo može biti.

Nu ki biļeg ćujem sade;
što ovo vide oči moje;
tko li ovo iz nenade
prid kraljevski dvor došo je?

2015

Koja je ono mlada vila
prem slobodna, smiona od veće,
noćno prozor otvorila?

2020

Svijetle ti su ne odjeće!

Kraļeva je kći Danica!
Moj ljubjeni brate, gdje si?
Ne zlaćena prama i lica
općeni su ono uresi.

2025

Ona je, čin ju ne ne krije,
ono je prozor od ne stana,
a noć tmasta toli nije,
da ne može bit poznana.

2030

Tamni hotim k noj se peñe,
veselo ga ona ćeka.
To li je svijetlo tve pošteñe,
djevojćice huda i prijeka?

Nu ti, ko ga ona prima,
nu ti kako k noj ulazi;
i ova djela moj brat pazi,
i život mu ne uzima?

2035

2004. sud] drugi: noć. 2020. slobodna] drugi: slobodno. 2021. otvorila]
rastvorila. 2037. i ova] drugi: koja.

Tko bi mogo pomisliti,
da kralevske djevojčice
bludne ovako mogu biti
i nesramne hotimice!

2040

Što se zemlja ne rastvara,
što nebesa ne trjeskaju,
što vrhu njih oba s gara
plami ognjeni ne padaju?

2045

Ali ovamo moj brat grede,
ne izrečene pun bolesti;
negove ću čut besjede,
a pak ću ga poći sresti.

2050

MATIJAŠ:

Što mi se ovo prikaziva,
na koja sam došo djela?
Mu Danicu drugi uživa,
a meni je potamnijela!

2055

I jošter sam živ na svijeti?
još ne vršim ljeta moja?
Bole je umrijet, neg živjeti
sred ovacijeh nepokoja.

Ti me ovoga zla slobodi,
britki maču i bodezni,
prsi moje ti probodi,
za dat lijeka moj boljezni.

2060

JANKO:

Što je to, brate moj ljubjeni,
što si pamet izgubio?
Brže odluke te promijeni,
stavi na mjesto mač nemio.

2065

Sve gospođe sa zlom mrakom,
kad ovaku ćud imaju,
kad s nevjerom toli opakom
svoje vjerne izdavaju

2070

Ne moj sebe sam moriti,
prije neg dođe vrijeme tvoje;

2065. *drugi*: bijesne odluke tve promijeni. 2067. zlom] tako 4 rukop.; jedan:
zlim.

čeka s većom časti umriti,
ko junaku dostojno je.

Po zakonu mjesta ovoga
ona je, ne ti, glavom kriva,
koja svjetlos roda svoga
tamnijem djelim pocrniva.

2075

Mogla je draga biti tebi
huda vila i himbena,
dokoli ti ne čud ne bi

2080

s ovom zgodom otkrivena;
sada u tvojoj bit omrazi
ima gore neg zvijer huda,
tvojijem očima kad upazi
nečistoću od svijeh bluda.

2085

S tijem oružjem, koje tvom rukom
suprotiva tebi obrati,
pođ' prid kraljem i prid pukom
ne krivine ukazati.

2090

Suproč tebi ne će obranu
nitko držat zle bludnice,
znajući kripas izabranu
od junačke tve desnice.

Ali ovamo čelad hode,
s puta im se uklonimo,
nesreća je nam stat ode,
s mjesta ovoga tja bježimo.

2095

MATIJAŠ :

Hod'mo, hod'mo, ali veće
tužnu meni živjet nije,
me bolesti dospjet ne će,
prije neg život moj dospije.

2100

KOR :

Ne ima cijele taj pameti,
i sasma je bez mudrosti,
tko god drži, da je na svijeti
zlato boļe od kriposti,

2105

2086. svijeh] drugi: ne. 2089. i] drugi: za. 2095. hode] drugi: hodi. 2097. ode] drugi: odi.

i bi mudar nada svima,
tko jur reče: volim zvati
gospodar se bogatima,
neg bogatstva njih imati. 2110

Zamani je svojit mnoge
župe, grade i države,
a pameti bit uboge,
i ne imati časti prave 2115

S malo svijesti i razbora 2115
bogat čovjek, nije stvar ina,
neg stup velik zlatan s dvora,
a sve u nutra crna tmina;

a vazda je kripos prava 2120
lijepa i svijetla oda svudi,
i ne ures i ne slava
nijednijem mrakom ne pohudi.

Zlato je zgodam zlijem podložno
i od velike mnokrat štete;
od kriposti dobro uzumnožno 2125
prika zgoda vik ne smete.

Zlato u rukah zla čovika
vele gorijem nega stvaru,
potiče ga na zla prika,
zlobe u nemu sve razgara; 2130

stavna kripos u kom siva,
i da zle je taj naravi,
zla mu narav pridobiva,
i vodi ga na put pravi. 2135

Grad je u svemu čestit oni, 2135
ni može imat štete nijedne,
ki vladañe svoje nasloni
na kriposne ljudi i vrijedne.

Mogući su ljudi često, 2140
u kijeh nije bilo znaña,
pogrdili rodno mjesto,
kad su bili sred vladaña.

Tim svak hvali kraļa Ostoju,
ki za branit lijepu Bosnu,

hoće podat kćercu svoju 2145
ne bogatu, neg kriposnu.

Malu zlato čas prilaga,
s kijem čovještvo za jedno nije;
a čovjek se i bez blaga
uzvisiti često umije. 2150

ČIŃENJE ČETVRTO.

PRIKAZAŃE PRVO.

JANKO I GLASNIK.

JANKO :

Noćaska se s varkom meni,
žudjenoga dana prije,
ukro iz dvora brat ljubjeni,
i nigdje ga vidjet nije.

Ne znam, što će bit od nega, 2155
nu mi čini zlo misliti,
da s vidjena sinoćnega
nije se pošo poraziti.

Prida mnome samirio
bješe lute svoje smeće, 2160
a kazaše, da je pustio
hudu iz misli vilu veće.

Strah me, da mi sve koliko
nije podo razumjeti,
za ispunit djelo priko, 2165
i za boļe moć umrijeti.

Ako istina ovo bude,
što ma trudna svijest goneta,
od muke ću prike i hude
i ja dospjet moja ljeta. 2170

GLASNIK :

Proplačite svi bojnici,
proplačite sve vojevode,
i vitezi svi kolici,
ki slijedite bojne zgodc;

2163. mi] drugi: nije. 2164. nije] drugi: on mi. 2172. sve] drugi: svi.

svu bosansku kralevinu 2175
 snađe boles ne izrečena,
 ne pereni štit poginu,
 pade obrana ne hrabrena.

JANKO :

Ki glas čujem, vajmeh meni?
 Ničija nije poguba ovo, 2180
 van tva, brate moj ljubjeni.
 Kud greš, mladče, što je novo?

GLASNIK :

Ah, nesreće hude i prike!
 Matijaš vrijedni, trijes od boja,
 posred Save, plabe rike, 2185
 svršio je ljeta svoja.

Jutros u istok bijele zore
 zgodi mi se neka sresti,
 što se može huđe i gore
 puna smeće i bolesti. 2190

Pođi k dvorim krajevskima,
 tu mi poče govoriti,
 i što vidiš tvim očima,
 Danici ćeš doglasiti.

Moje od strane prikoj vili 2195
 besjede ćeš ove rijeti:
 „nevjera me tvoja usili
 i vidjene priko umrijeti.

S tebe ginem prije vremena;
 velika bi ma čes bila, 2200
 da je majka ma ljubjena
 bez oči me porodila.“

Kako riječi ove izreče,
 žalostan se sa svijem tijekom
 na iznositu hrid zateče, 2205
 ka nad brzom bješe rijekom.

Strmovrat se vrže odtole,
 naricajuć svu čes hudu,

2182. mladče] drugi: mlače. 2190. bolesti] drugi: bolijesti. 2194. doglasiti]
 drugi: poći riti. 2207. strmovrat] drugi: strmoglav.

i valove ne ohole,
utopiti da ga budu. 2210

Rijeka utopna, netom skoči,
sve da ti se srce strese,
ugrabi ga s mojijeh oči,
i daleko tja zanese

Poć ću, ko mi je naredio, 2215
u kraljeve dvore dati
ovi tužni glas nemio;
već ne mogu s tobom stati.

JANKO :

Za ovo li se, moj ljubjeni
brate, od mene noćno ukrade, 2220
da glas ovi ne smijeni
tvoje od smrti čujem sade?

Ova li se plata i hvala
za viteške bojne trude
tvojoj službi dostojala 2225
od kraljevske kćeri hude?

Da li od silnijeh ti gusara
shrani ne čas i poštene,
da te ovako satire i shara
kroz nesramno ne čine? 2230

Ah, ne samo vrijeme gubi,
nego na smrt gre nemilu,
tko neharnu diklu lubi,
tko nevjernu dvori vilu.

Što ju onada u sto dijela 2235
ne isiječe gusa vrla,
što ju ogneña ne udri strijela,
što ju zemlja nije proždrla!?

Ova zgoda teška od veće
ima i život moj zanijeti; 2240
što pribivam ovdi veće,
što ne idem i ja umrijeti?

Kud se steru me besjede,
ter ne čini ma desnica,

2214. zanese] drugi: odnese. 2218. s tobom] drugi: odi. 2226. kraljevske]
drugi: kraljeve. 2230. ne] drugi: sve. 2235. ju] drugi: je.

da prije mene na smrt grede
nepoštena nevjernica? 2245

Poć ću kralju, da svak čuje,
opovidjet sva čineća,
ko negova kći djeluje
pod koprenom od pošteća, 2250

i s oružjem u desnici
proć svakomu branit odi,
da se u bludnoj hotimici
vjere i časti ne nahodi.

Nitko ako se nać ne bude 2255
mjesec dana kad dospije,
da nevjeru ne sablude,
i da mene pridobije :

po zakonu i po sudu
od bosanske kraljevine 2260
imaće ona smrt prihudu
za prihude sve krivine ;

to li mi se zgodi pasti,
(što ne čekam i ne scijenim)
ostati će s malom časti 2265
i sveđ s glasom nepoštenim.

Znam u omrazi da ostajem
i kraljevom i od puka,
nu se za to malo hajem,
kad se ispuni moja odluka. 2270

Bivši brata izgubio,
najmiliju stvar na sviti,
već nikomu drag i mio
u ovoj strani ne ću biti.

PRIKAZAÑE DRUGO.

HRVOJE sam :

Sad hitrosti me velike 2275
svi razumni proslavite,
i od uresne lovorike
dostojne mi vijence svijte.

2262. sve] drugi: ne. 2268. kraljevom] drugi: kraljevoj. 2278. svijte] ruko-
pisi: svite.

Smrt se moga protivnika
po svem svijetu razglasila,
i od nega me Sava rika,
prem ko žudijah, osvetila.

2280

Kralevskoga on pristola
hitio se bješe veće

toj negova bješe voļa,
tež htijaše stignut sreće;

2285

kad ma pamet i hitrina,
s kom se dođe protiviti,
čini mu se s tijeh visina
u dno Save oboriti.

2290

Oho, sve što više uzlazi,
sve opeta niže pada,
i ludo se sveđ porazi,
tko godi se ludo vlada.

Noćasne je znam vidjene
nega oholas prilomilo;
sad ispuni tve želeće,
o Danice, huda vilo.

2295

Koliku bih ja pod nebi
steko slavu, čas i diku,
da još dođem vrha tebi,
kako i tvomu ljubovniku!

2300

Sada u tvojijeh vitezova
svjete pita, kraļu Ostoja:
ali jakos jes negova,
ali veća hitros moja?

2305

Ja odoljeh tvomu svjetu
i nepravom tvomu sudu:
smrt doradih tvomu zetu,
smetoh tvoju kćercu hudu.

2310

Svaka je dobit mila i draga,
s kom ispuñaš tve požude;
ili je varka, ili snaga,
samo da se pridobude.

Po himbenstvu i privari,
sad najveće što se časti,

2315

2286. htijaše] drugi: žudijaše. 2298. Danice] drugi: Danico. 2305. jakos]
drugi: snaga. 2312. ispuñaš] drugi: ispuniš.

dobili su moji stari
ostavljene meni vlasti;

i ja slijedim pomno dosti
glasovite njih stupaje: 2320
moja hitrost njih hitrosti
ništa nazad ne ostaje.

Prikazana na mom štitu
zlamenuje ova kuna, 2325
bez hitrine da na svitu
ne stječe se čas podpuna

Do svrhe se šnim vladati
u svijesti sam namislio,
i nikomu ne kazati, 2330
što sam noćas samotrio.

Još mi je trijeba nač načine,
kroz himbeno ke god dilo,
da se komu od Jerine
me vuhvenstvo ne bi odkrilo.

Kad nekrepka jedna žena 2335
zna koja god tva skrovita,
taj stvar nije pokrivena,
svemu svijetu neg očita.

Tim, što vrijeme gubim odi, 2340
i u kraljevske ne grem dvore,
vidjet kako stvar prohodi,
i od ovemu što govore?

PRIKAZANÉ TREĆE.

DANICA I DVORKIŃICE.

DANICA :

Koje su ove tužne zgode.
ki glas začuh, vajmeh meni, 2345
da u pogubne skoči vode
s moga uzroka moj ljubjeni?

Ku nevjeru, koje dilo
on od mene vidio je,

da cijec toga prem nemilo
bude svršit danke svoje?

2350

Kud otide, brače mili,
što poginu, jaoh, bez mene,
koja umrijeti stvar te usili
posred rijeke ne smilene?

Kunem ti se nebom i ovim
vedrijem zrakom od nebesa,
i vladaocom, ki trjeskovim
ognenitijem vas sviet stresa,

2355

od pogube tvoje prike
ja ti nijesam uzrok bila,
ni nevjernu stvar u vike
suproč tebi sakrivila.

2360

Na me ako si ti sumnio;
što mlađahna tebe umori,
ter prije, ko bi razlog bio,
moje srce ne rastvori?

2365

Tu naštena tva prilika
bila bi ti svjedok pravi,
ko mi ugodi tvoja dika,
kako gorim s tve ljubavi.

2370

Me poštene ti sahrani,
mili život ti mi poda,
ti bi ures moj izbrani,
moja dika ma sloboda.

Bjeh omrkla s hude česti
potištena robiñica,
a osvanula s tvoje svijesti
gospoja opet i kralica,

2375

a da izdati tebe budem,
ki me iz smrtnijeh diže truda,
i prid bogom i prid ljudem
neharnica kriva i huda!

2380

Danaska bi uprav veće
moj vjerenik, moj kral bio,
da se nijesi brzo od veće
na zlo tvoje pospješio

2385

2355. nebom] drugi: bogom. 2363. ti] drugi: što. 2369. ugodi] drugi: omili
2380. diže] drugi: ize. 2384. kral] drugi: drag.

Koji udes ne smiljeni,
kad te htijah ja smiriti,
usili te, vajmeh meni,
sred utopne rijeke umriti? 2390

Ti se utopi, moj izbrani,
cijeneć, da ti ja sam kriva;
a ja živem, i sunčani
zrak nada mnom jošte siva!

Još me suze ne utapljaju, 2395
kako i tebe plaha rijeka!
Što me u gorkom semu vaju
smrt ne umori? jaoh, što čeka?

Vodo, koja moje milo 2400
dobro ugrabi, da daj vrati
negovo mi mrtvo tilo,
da ga budem ukopati.

Nije pravedno, jaoh, da leži 2405
u tvom krilu moj ljubjeni;
riječ mi gine, duh mi bježi,
padoh, umrijeh, vajmeh meni!

(Odi se prinemaga).

DVORKIŃICA 1. :

Tec'te ovamo, družbo mila,
pade crnoj zemlji nica,
svu je sliku izgubila
kraljevskoga svoga lica. 2410

DVORKIŃICA 2. :

Od bolesti od velike
žalosna se prinemogla,
na čuvene zgone prike
odoljeti nije mogla.

DVORKIŃICA 3. :

Ah, nesrećne djevojčice, 2415
umrla je tužna mlada,
sva se tresem, me družice,
srdašce mi puca od jada.

DVORKIŃICA 4. :

U komu će nepokoju
 ne roditelj dragi biti,
 kada bude kćercu svoju
 u ovom bitju upaziti?

2420

DVORKIŃICA 5. :

Ovo su od svijeh muke gore;
 već ne mojmo odi stati,
 pones'mo je svijetle u dvore,
 je da joj se duh povrati.

2425

PRIKAZANJE ČETVRTO.

SKUP BOJNIKA.

BOJNIK 1. :

Proplačimo, družbo mila,
 mi vrijednoga Matijaša,
 ki bi prava naša obrana,
 naša slava, dika naša;
 grozne suze svi ronimo.

3430

U glas tužan procvilite
 svi vitezi, sve vojevode,
 vojujući ki trudite,
 kijem su drage bojne zgode;
 vaš izbrani cvijet uvenu.

2435

SKUP PJEVA :

O bosanska kraljevino,
 plači i ćuti gorke jade,
 umrije dobro tve jedino,
 glasoviti tvoj štit pade;
 tve se slomi vito kopje.

2440

BOJNIK 2. :

Ljevaj i ti suza vire,
 plemeniti kralu od Bosne,
 čas i slava tvoja izvire

od desnice svijem kriposne, 2445
koja te je sved' branila.

Vrh svijeh inijeh boles veću
ćuti, lijepa o Danice,
plači tešku tvu nesreću,
vječnijem suzam peri lice; 2450
prospi niz vrat zlatne vlase.

Tvoj vjerenik pogibo je,
tva sloboda, tva čas mila,
žudjeno je sunce tvoje,
prid kijem ti si dan vodila, 2455
smrtnijem mrakom potamnilo.

SKUP PJEVA :

O bosanska kraljevino,
plači i ćuti gorke jade,
umrije dobro tve jedino,
glasoviti tvoj štit pade; 2460
tve se slomi vito kopje.

BOJNIK 3. :

I ti, bijeli Dubrovniče,
svijetli grade i slobodni,
prava kripos u kom niče,
vrijednijeh ljudi stane rodni, 2465
cvili i žali sinka tvoga.

Šteta tvoja bi velika,
u nevrijeme izgubiti
toli slavna zatočnika,
ki će tebi vazda biti 2470
vječne od slave i od uresa.

SKUP PJEVA :

O bosanska kraljevino,
plači i ćuti gorke jade,
umrije dobro tve jedino,
glasoviti tvoj štit pade; 2475
tve se slomi vito kopje.

BOJNIK 4. :

Razložno je tvu smrt priku,
o viteže glasoviti,
svakom mladcu i bojniku
vječnijem suzam počastiti, 2480
i proslavit tve ukope.

Ti bi ovijeh čas zemala
suproč svakoj štetnoj zgodi;
ti našega svijetla kraļa
od Tatara oslobodi 2485
i negovu kćercu milu;

ti neumrlu čas i slavu
proć odmetnijem vojskam steće,
i nih vojevodi rusu glavu
na junačkom poļu odsijeće, 2490
i dobitje nami poda.

Nijesmo imali od vik vika
u sve naše teške zgode
ni boļega zatočnika,
ni jačega vojevode, 2495
ni viteza vrjednijega.

SKUP PJEVA :

O bosanska kraļevino,
plači i ćuti gorke jade,
umrije dobro tve jedino,
glasoviti tvoj štit pade; 2500
tve se slomi vito kopje.

BOJNIK 5. :

Smrt, koja te ugrabila
u najboļi cvijet mladosti,
vlas je imala vrhu tila,
ne junačke vrh kriposti, 2505
ka će u vijeke biti živa.

Utopnoj će Savi od sade
ostat ime vjekovito,
ka te ugrabi iz nenade,

koja tvoje plemenito
tijelo drži u svom krilu. 2510

SKUP PJEVA :

O bosanska kralevino,
plači i ćuti gorke jade,
umrije dobro tve jedino,
glasoviti tvoj štit pade ; 2515
tve se slomi vito kopje.

PRIKAZAÑE PETO.

ISTI I GLASNIK.

GLASNIK :

Što cvileći tu stojite,
hod'te ovamo, družbo mila,
da čujete, da vidite
teške zgode huda dila. 2520

Kraleva je kći ljubjena
veće mrtva nego živa,
vrh toga je obadjena
nepoštenijem grijehom kriva. 2525

Matijaša hrabrenoga
brat u svijetle dvore doje,
gdi kraļestva bosanskoga
sva gospoda s kraļem stoje, 2530

veleć: kraļu plemeniti,
znajuć zakon sej države,
slobodno ću tebi riti,
da znam ostat sad bez glave. 2535

Ne poznane kćeri tvoje
vas kolik je uzrok bio,
da je moj brat danke svoje
prije vremena dovršio. 2540

Nepoštena ne su djela,
svojijem očim, koja upazi,
nega na smrt zlu dovela,
kojom sebe zlo porazi. 2540

2510. plemenito] drugi: sad skrovito. 2511. krilu] drugi: skutu. 2520. huda]
drugi: trudna. 2526. drugi: brat je u svijetle došo dvore. 2528. stoje] drugi:
zbore. 1540. zlo] drugi: on.

Ona od néga bi ljubjena,
ne ću tajat tvojoj vlasti,
bivši ljubav taj poštena,
i kralevskoj slična časti.

Sva negova bi požuda,
u tebe ju isprositi,
i viteškijeh radi truda
zet ugodan tebi biti.

2545

Ali do čim iz daleka
stoji verno nu dvoreći
i s požudom naglom čeka
ne dvorenu lijepos steći,
ne čekanom nemu nadom

2550

noćaska se vidjet zgodi,
tamni hotim gdje ukradom
dike uživat ne dohodi.

2555

Na oči brata moga i moje
s hašinami ne znanimi
k noj na prozor uzišo je,
kud ga ona skrovno primi.

2560

Toj nenadno hudo dilo
od neharne tvoje kćere
momu je bratu učinilo,
da ga rijeka zla proždere

Po zakonu po staromu
od bosanske kralevine
ja ću branit proć svakomu,
da su riječi moje istine.

2565

Oružan ću pod oklopjem
svijem, ki hoće, ukazati,
ali s mačem, ali s kopjem,
da ne umijem ja lagati.

2570

Ako mene pridobudu
do mjeseca svrhe ovoga,
ispuniću mu požudu,
smrt slijedeći brata moga;

2575

to li dotle pridobijena
ne uzbude ma desnica,

2544. kralevskoj] drugi: kralevoj. 2551. naglom] drugi: naglo. 2552. lijepos] drugi: kripas.

s prava suda biće ubijena
nemilosna nevjernica. 2580

SKUP :

Težak nam si glas donio,
da se huđi čut ne more ;
da je li se kralj smutio
na nenadne tej govore ?

GLASNIK :

Veoma se gorko smuti 2585
i ražali priko mjere,
i gorko mu bi za čuti
nepoštené svoje kćere.

Nu vitez u silnom reče : 2590
scijenim, i ne bez razloga,
da je kćerca ma daleče
od nečasna djela toga ;

ali ako se u krivini
toj prihudoj bude odkriti ; 2595
za sve mi je rod jedini,
oštar sudac ja ću biti.

Hoću da svak zna po temu,
da je pravedan kralj Ostoja,
i da je draži zakon nemu, 2600
nego koris i kći svoja.

Ti se spravi u toliko
s mačem, s kopjem ukazati,
što si reko sve koliko,
i ne moj se pokajati. 2605

Reče, i pusti svu gospodu,
koja bjehu za jedno šnime,
ter se uputi k svom porodu
srcem veomi smućenime.

SKUP :

Kako smućen biti ne će 2610
na te glase prem nemile,

ko ne ćutjet gorke smeće,
ćujuć prikor kćerce mile?

Gore muke nije na svijeti
roditelju ľubežľivu,
nego djecu svu vidjeti,
gdi s malome ćasti ľivu.

2615

Tim ne mojmo, družbo izbrana,
ovdi zaman veće stati,
put kraľeva hod'mo stana,
za sve poprav razaznati.

2620

PRIKAZANĀ ŠESTO.

BAN HRVOJE I JERINA.

JERINA:

Pobjegla sam tuźna iz dvora,
znajuć da je ma krivina,
što glas steće pun prikora
svijetla kraľa kći jedina.

Pravedna je ona pala
u źestoke ove smeće ;
ja sam kriva, koja ukrala
kraľevske sam ņe odjeće.

2625

Nesreća je teška bila,
vidjet na noć tmastu i gluhu,
ko sam tebe ja primila,
moj ľubjeni, u ņe ruhu.

2630

Jaoh, obraz mi na tle pada,
jaoh, tresem se sva, gdje gine
djevojćica svijetla i mlada
s moga uzroka, s me krivine.

2635

Na vrijeme ako doć ne bude
nijedan vitez ņu braniti,
od bolesti ľute i hude
sila je tuźnoj meni umriti.

2640

Još me leden strah obhodi,
er dvorkiņe sve kraľ srita,
i, odkud ova stvar izhodi.
od svijeh oštro ište i pita.

Uzaznati od njih žudi,
je li kriva kći mu mila,
po zakonu da je osudi,
ako bude sakrivila. 2645

Tim da mene ne uhiti,
i ne odkrije varku moju,
gdje godi me nastoj skriti,
i za moju čaš i tvoju. 2650

Kad bih bila odkrivena,
imala bih smrt prihodu,
a i život bi tvoj i scijena
u veliku bili trudu. 2655

Priporučam ja se tebi,
ti samiri me skončanje,
ti si slatko sve pod nebi,
gospodaru, me ufaње. 2660

HRVOJE:

Izvršno si učinila,
moja mila, moja izbrana,
što se jesi uklonila
iz kraleva dvora i stana. 2665

Ja ću tebe pomno skriti,
gdi ne možeš bit naštena,
cijeća toga ne moj biti
žalostiva i smetena. 2670

U onu tvrđu, skoro koju
kraj Save sam sagrađio,
malo paka mlados tvoju
poslati sam odredio. 2675

S dvije moje verne sluge
sadržena ti ćeš poći,
i stat, dokli ove tuge
i ove smeće budu proći, 2680

za tijem, pokli jes Danica
glas od male stekla dike,
moja izbrana vjerenica
ti ćeš biti po sve vike. 2680

2645. uzaznati] drugi: izaznati. 2656 bili] drugi: bila. 2657. priporučam]
drugi: priporučujem.

JERINA :

Toliko sam, moj ljubjeni,
puna jada i čemera,
da za srce ništa meni
ne zadijeva taj se vjera,

Smetena je pamet moja,
ništa dobro, jaoh, ne sluti,
misleć, gdi će ma gospoja
s moje varke poginuti.

2685

HRVOJE :

Misli, ko ćeš sahrañena
ti sred ove smeće biti,
a već ne moj, ma ljubjena,
o gospođi tvoj misliti.

2690

U to, dokle još naprijeda
boļe vidim, što čini se,
da te sa mnom tko ne ugleda,
u dvorove moje skrij se.

2695

JERINA :

Poć ću, ali vele ckniti
ne moj, nego što mož' prije
nastoj mene odpraviti,
ovdi veće da me nije.

2700

HRVOJE :

Ah, da glavom mojom mogu
tebe odmijenit, ma gospoje,
smirio bih boles mnogu,
koja smeta srce moje.

PRIKAZAÑE SEDMO.

BAN HRVOJE sam :

Ovdje vržen zar
s igre se dijeliti

2705

2682. čemera] *drugi*: nemira. 2692. o gospođi] *drugi*: od gospođe. 2696. skrij] *rukopisi*: skri. 2697. ckniti] *drugi*: skniti. 2701. glavom mojom] *drugi*: m jom glavom.

ne mogu; trijebi je stvar
početu svršiti.

Noćasna hitrina
ma skrovna nije odi, 2710
dok godi Jerina
živa se nahodi.

Sije žale, i tjera
plah vjetar, tko scijeni, 2715
da može bit vjera
nekrepkoj u ženi.

Kad ona zna sama
me stvari mučeće,
nije mirna pamet ma, 2720
to vas svijet zna veće.

Za s ovom sumnome
mu mlados ne jedit,
trebaće bit nome
danaska obradit. 2725

Ne mogu sakriti
privaru mu ljudem,
ako nu svršiti
na vrijeme ne budem. 2730

Sramna ovo stvar nije
vuhvenstvu mojemu, 2735
bio sam i prije
u tancu ovemu.

Tko nije hud kad godi
u trudnu životu,
i u strahu dni vodi, 2740
taj ima sramotu.

Mučno se na svijeti
stječe čas i dika
bez prike pameti,
bez grijeha velika. 2745

Dva verna moja šnom
poslaću, da budu

2711. dok godi] *drugi*: dokoli. 2714. *drugi*: vjetar, tko scijeni. 2716. ne-
krepkoj] *drugi*: krjepkoj. 2722. i 2724. jedit-obradit] *drugi*: jadat-obradat
treći: jedit-obredit. 2730. vuhvenstvu] *drugi*: čovještvu.

potajnijem načinom
podati joj smrt hudu.

U stvari još veće
skrovno me služe ovi,
drže ih mučeće
obilni darovi.

2745

Tko nađe darove
u ljudskom narodu,
nađe iste okove,
i diže slobodu.

2750

Od zlata pjeneza
po mitu korisnu
svim jezik zaveza,
svim usta zatisnu.

2755

Darovim zavezan
jezik tuđ grijeh muči,
i kako odrezan
besjedit oduči.

2760

Robujuć pače isti,
za platu sve vike
pri svojoj koristi
pripijeva tve dike.

Za to ću veće poč
što mislim dospjeti,
za vazda naprijed moć
u miru živjeti.

2765

PRIKAZAŃE OSMO.

DVORKIŃICE.

DVORKIŃICA 1. :

Hod'te u dvor, me družice,
u žestokoj kralj je smeći,
i sve zove dvorkiŃice,
nim veliko zlo prijeteći.

2770

2745. veće] *jedan*: večeće. 2750. ljudskom] *drugi*: luckom. 2755. svim jezik] *drugi*: srca svijeh ili srca svijem. 2755. i 2757. zaveza i zavezan] *moglo bi biti*: saveza i savezan.

DVORKIŃICA 2. :

Ne imamo se mi bojati
zla, ne bivši u krivini;
hotjej po prav nam kazati, 2775
što je uzrok toj vrlini?

DVORKIŃICA 1. :

Kako odovle bi Danica
s teška glasa začuvena
od vas inih dvorkiŃica 2780
malo živa ponesena,

s mnogom mukom vas dvor staše,
cijeneć da je mrtva veće,
s groznijem suzam svak plakaše
ne nadane te nesreće.

S nastojaŃem svak velicim 2785
oko plačne sve gospoje
poče radit s mnozijem licim,
je da otvori oči svoje.

I tako se pomna stavi, 2790
da najposlije dikla mlada
razabra se i pojavi,
nu neizmjerna puna jada.

DVORKIŃICA 2. :

Hvala bogu, drugo mila,
da je tužna oživjela;
ko bih grozno ja cvilila, 2795
kad bih mrtvu nu vidjela.

DVORKIŃICA 1. :

Vele bi joj boļe bilo,
ne nahodi da se živa,
er od smrti gore dilo 2800
prispjelo je noj protiva.

Ćačko srdit k noj došo je
gñevnijem licom i rijećima,
da Matijaš vrijedni umro je,
videć noćno š nom hotima.

Kad njegovu svrhu priku
 tijekom si, reče, uzročila,
 bivši svijetlu tvoju diku
 sramnijem djelim pocrnila,
 za krivinu sprav' se ovu,
 kako zakon veli, umriti,
 ako bratu proč njegovu
 ne dođe te tko braniti.

2805

2810

DVORKIŃICA 3. :

Ah, nesretne djevojčice,
 koje ćuti gorke rane!
 Promijeni li svoje lice
 na te riječi ne nadane?

2815

DVORKIŃICA 1. :

Sva se učini od mramora
 pri govoru gorkom tomu,
 i ne umje odgovora
 roditelju podat svomu.

2820

Nu ne vele posta tako,
 kada mnogo smjenstvo steče,
 i kažući srce jako
 ove riječi ćaćku reče:

bog zna, ćaćko moj ljubjeni,
 da ja nijesam to skrivila,
 ni će se viku nać u meni
 nepoštena, sramna dila.

2825

Nu kad dragi moj umro je,
 slatko ufañe me na svijeti,
 ugodno mi živjet nije,
 ja ću s drage voļe umrijeti.

2830

Ne ću obrane, vajmeh, kada
 sva je obrana moja pala,
 moje dobro, moja nada,
 moja dika, moja hvala.

2835

Nitko drugi, razmi tebe,
 vjereniće moj ljubjeni,

2822. smjenstvo] drugi: smionstvo. 2833. i 2835. vajmeh kada — moja nad
 drugi: oj jaoh veće — moje sreće. 2837. drugi] drugi: ini.

u teške bi sej potrebe
bio štit boļi tužnoj meni. 2840

Ti bi, ti sam odoljeti
mogo bratu hrabrenomu,
da ne pođe, jaoh, umrijeti,
za dat poraz bitju momu.

Ne ću mene, jaoh, plakati;
žalim, ćaćko, staros tvoju:
cijeća moje smrti ostati,
ah, u kom ćeš nepokoju. 2845

Ah, blažena majka mila,
ku prije mene bog uzo je, 2850
da žalosna ova dila
ne gledaju oči tvoje.

Rani, ćaćko, veće rani,
evo t' moga vrata i prsi,
bez tve drage kćerce ostani, 2855
mojom krvi mač omrsi.

Ali ako ćeš učiniti
stvar podpuno dobru i pravu,
i nepokoj moj smiriti, 2860
u plahu me vrzi Savu.

Neka i mene plaha rika
bude svršit, kako shara
moga draga vjerenika,
moga draga gospodara. 2865

Kad ne mogoh bit negova,
dokli bješe živ na sviti,
mrtvu me će zgoda ova
šñime mrtvijem sjediniti.

DVORKIŃICA 4. :

Tužne glase nosiš nami,
pune smeće i poraza; 2870
tijem žalosnijem besjedami
kako ćaćko ne se ukaza?

2847—48. drugi:

u komu ćeš nepokoju
cieća smrti moje ostati.

2861. plaha] drugi: smrtna. 2865. mogoh] drugi: mogah. 2872. ne] drugi: noj.

DVORKIŇICA 1. :

Skri mahramom oči svoje,
i žestoko sta cviliti,
ni kripostan bi podniti
toli ľute nepokoje.

2875

Vas dvor plakat za jedno šnime
sve kraľice zlu čes uze,
i s tužbami neizmjernime
grozne iz oči roniť suze.

2880

Ona sama sred zla toga,
svijem cvilena, ne cvilaše,
i žalosna ćaćka svoga,
da joj poda smrt, nukaše.

DVORKIŇICA 5. :

Hod'mo u dvore, već ne cknimo,
me družice drage i mile,
kraľičinu smrt cvilimo,
ah, nesrećne tužne vile.

2885

Hod'mo, hod'mo raskosane
vlase trgat, grdit lice,
vrhu mrtve i skonćane
naše druge i kraľice.

2890

DVORKIŇICA 6. :

Ako rajska ne dobrota
tać nemilo bude umriti,
nije ni meni već života,
moje ću danke dovršiti.

2895

Snebivam se, kako može
ona od toga kriva biti;
ti je hotjej obraniti,
sve mogući višni bože!

2900

PRIKAZANĚ DEVĚTO.

KRAĻ I DVORANI.

KRAĻ :

Što imam prije ja žaliti,
kćerce, drago me rodjeće,

ali, er ćeš izgubiti
život, ali tve pošteće?

Smrt pošteća svijetla tvoga 2905
najprije ću plakat odi,
er se od ćaćka umrloga
nesramotna ti porodi.

Mješte tvoga moj plakati 2910
život imam, ki se hrani,
mrtvu tvoju čas gledati
i tvoj život poharani.

Tebe zla ćeš grabi meni,
s tebe ja sam izgubio 2915
Matijaša, ki mi je bio
draži nego sin rodjeni.

Kada ti si uzrok bila
od negove smrti hude
i čas tvoju izgubila, 2920
umri, umrijećeš s prave osude.

Da to li ću izgubiti,
moja draga kćerice, tebe,
koju ljubim na sem sviti
vele veće neg sam sebe? 2925

i od koļena nitko moga
nakon mene ne će ostati,
vrhu mjesta ki će ovoga
mješte mene kraļevati?

Ne, ne, mala je čas i scijena, 2930
da bosanska jes kraļica,
jedna, ka je nepošteća,
jedna bludna hotimica.

Pokli je zakon sej države,
s mnogom pomnom sveđ čuvani, 2935
da ti jesi dužna od glave,
ako tvu čas tko ne obrani,

zakon slijedit ja sam obro,
er tko družijem zapovijeda,
u svijeh djelijeh svačije dobro
stavļa dobru svom naprijeda. 2940

Voļu izgubit tebe, voļu
moja kuća da je strena,
neg kroz tvoju samovoļu
da je pravda potlačena.

Smiri srǵbu priku i hudu;
što govoriš, kraļu Ostoja,
da to li će po tvom sudu
bit ubijena kćerca tvoja?

2945

Koja je ovo teška sila
i žestoka nada svima,
da od ćaćka kćerca mila
bit sudjena na smrt ima?

2950

S jedne strane ljubav blaga,
s druge od pravde svijetla cijena
k sebi srce moje primaga,
i čini me zlo smetena.

2955

Kad je taka tva krivina,
trijeba je, kćerce, već umriti,
trijeba je ljubav da se očina
pravdi bude pokloniti.

2960

Zle izglede puku dava,
i od velike štete i smeće,
kad od mjesta kral i glava
na zakonijeh stati ne će.

Ne ima koris svu gledati,
komu je draga čas i hvala;
sve zakone razbijati
priprosta je čas i mala.

2965

Tim, što veće odi trudim?
tim, što veće odi stoju?
ter na priku smrt ne sudim
nepoštenu kćercu moju?

2970

DVORANIN:

Pusti gorko tve skončanje,
vrijedni kraļu plemeniti,
i ne gubi sasma ufañe,
da će tvoja kćerca umriti.

2975

Kad s oružjem Janko bude
ukazati, da je kriva,
tada na noj s prave osude
plam ispuni tvoga gniva; 2980

nu ako se nač ki godi
bude vitez izabrani,
da ju od smrti oslobodi,
da ne svijetlu čas obrani, 2985

po zakonu sej države
ne ima tada bit ubijena:
nije veće dužna od glave,
netom bude obrađena.

KRALJ:

Prida mnom je dužna glavom,
kad nečasna tvori dila, 2990
kad svevolom jes nepravom
svoju svjetlos pocnila;

još da je prava, tko će moći
Janku odoljet hrabrenomu,
tko li nemu vrha doći 2995
u pogubnom bijeću tomu?

Sva bosanska kraljevina
ne ima sablje bolje od nega,
ni sva ugrska pokrajina
zatočnika vrjednijega. 3000

Nu za zakon ispuniti
od kraljestva bosanskoga,
s rasrǃbom ću mojom ckniti
do mjeseca svrhe ovoga. 3005

U toliko vi pođite,
i po našoj svi državi
svijem vitezim navijestiti,
kijeh visoko pleme slavi,
da tko bude doć braniti
suproć Janku kćercu moju, 3010
i bude ga predobiti
u viteškom temu boju,

obrañenu djevojčicu,
naći ako se bude prava.
daću ñemu vjerenicu
i vlas ovijeh svijeh država. 3015

Ali ako kriva bude,
omastiću ja najprvi
pun rasrgbe prike i hude
moju ruku u ñe krvi; 3020

kraļ dostojan oni nije,
i svak ima hulit ñega,
ki svu koris ļubi prije,
nego koris puka svoga.

Ah, nesrećni roditelju, 3025
ah, ma kćerce draga i mila,
u komu sam ja dreselju
s ne nadana segaj dila!

Viku ma svijes ne prosudi,
da ću ovake steć sramote 3030
od posluha tvoga i ćudi,
od anđeoske tve dobrote.

PRIKAZAÑE DESETO.

JERINA I DVA KRVNIKA.

JERINA :

Da tako je zli Hrvoje,
himben, opak, i nemio,
vami, vajmeh, naredio, 3035
da skratite danke moje?

i za to me zavodite
sred pustoši ove odi,
da me tužnu umorite,
gdje se svjedok ne nahodi? 3040

KRVNIK :

Tako; za to ti se sada
odi spravi veće umriti,

ni se ufa, ni se nada,
da ćemo ti mi prostiti.

JERINA :

Ova li se plata i dika 3045
mojoj vernoj službi dava
od prokleta, od neprava,
od krvnoga izdavnika?

Ja sam nému na dar dala 3050
zatravljenu mlados moju,
i ljubjenu mu gospoju
prem nevjerno za ň izdala;

i što mu sam verna bila,
da smrt primim strahovitu? 3055
Da je čas proklet, kad na svitu
majka me je porodila!

O pakljenom u čemeru
zadojeni nevjerniče,
koja tebe stvar potiče, 3060
da me ubiješ, jaoh, na vjeru?

Ľudska majka tebe nije,
zla nakazni, porodila,
nego tigre zvijer nemila
ali otrovne ľute zmije. 3065

Ovo li je vjera, koju
poda meni tva desnica,
da ću biti vjerenica
i sveđ imat ľubav tvoju?

Ovo li je čas i slava, 3070
ku mi hotje obećati,
da s tobome banovati
hrvatskijeh ću vrh država?

Lasno tebi privariti
djevojčicu mladu staše,
koj razumjet dat mogaše, 3075
žarko sunce da ne sviti.

3041—3044. drugi: Tako; za to ti se spravi
brzo ovdí sad umriti;
ni se ufa, u naravi
da ćemo te mi pustiti.

Uči, uči sad slušati
izdavnike zle, Jerina,
i s promjenom od hašina
tvu gospoju izdavati.

3080

Izdajstvo se prima i čuje,
ali ne oni, tko izdava;
i sam sebi smrt podava,
po izdajstvu tko djeluje.

Prosti, prosti, ma gospoje,
prosti, diklo mila i lijepa,
navela me ljubav slijepa,
da podkradem ruho tvoje.

3085

Da sam te izdat tijekom scijenila,
ko mišlaš zlotvor kleti,
voľela bih prije umrijeti,
neg bih tu stvar učinila.

3090

Od razuma sada tvoga
poznam ures ponositi,
čijem se ne htje ti vjeriti
za izdavnika paklenoga.

3095

On privari mene i tebe,
nu može biti segaj dana
doć će pomoć i obrana
u priteške tve potrebe;
a ja umirem, i nitkore
nije, da me, jaoh, pomože;
i mož' trpjet, višni bože,
nemilosne tač zlotvore?

3100

Ti trjeskove tvoje s gara
vrh silnika doli upravi,
ki pod slikom od ljubavi
ovako me tužnu hara.

3105

Ti, desnice božanstvena,
učin'; s pravde tve moguće
da negova traga i kuće
ne ostane uspomena.

3110

Da to veće, vajmeh, dili
umrijet imam tužna i mlada,

i nije da me mrtvu sada
tko proplače, tko procvili? 3115

i ovdi se sad proliti
nemilosno krv će moja;
je li, je li milos koja,
da ne budem tužna umriti? 3120

KRVNIK :

Trijeba je umrijet, nije milosti;
tako gospar zapovijeda,
veće na nas ne pogleda,
život ti se tvoj ne prosti.

JERINA :

Kad mi je umrijet, vajmeh, sila, 3125
umri, plačna nesrećnice,
u privari tve kraljice
platu si ovu dostojila.

Smrt ne žalim, vajmeh, moju, 3130
koja umirem s me krivine;
žalim koja s mene gine:
privarenu mu gospoju.

Ranite me, već ranite,
evo vami vrata moga, 3135
nečasnika himbenoga
priku voļu ispuniti.

S bogom, zrače drag sunčani,
s bogom rodna zemlo izbrana,
s bogom i ti, jaoh, izdana
ma kraljice lijepa ostani. 3140

3113—3116. *drugi*: Što govorim, vajmeh, da li
umrijet imam tužna mlada,
i nije da me mrtvu sada
tko proplače, ko požali?

3124. tvoj ne prosti] *drugi*: ne oprosti. 3125. mi je umrijet] *drugi*: umrijet.

3134. evo vami] *drugi*: evo, evo vam.

PRIKAZAÑE JEDANESTO.

ISTI I MIHAJLO SVILOJEVIĆ.

MIHAJLO :

Koja dikla ovo cvili?
ke zlotvore šnom vidimo?
Skoč'mo, druzi moji mili,
svež'mo, udrimo, izranimo.

KRVNIK :

Bjež'mo, družo moj izbrani, 3145
utecimo priku silu,
skup viteza gre da brani
suproč nami tužnu vilu.

MIHAJLO :

Ah, prokleti zli krvnici 3150
iz paklene tmaste noći,
ovako li djevojčici
hotijahote vrha doći?

Da vas brzi bijeg ne ote,
za vaš hudi grijeh nemili
vaše biste sad živote 3155
pod mom sablom ostavili.

Tko ponuka vas ubiti
prigizdavu lijepu vilu,
paklena se srda riti
u ljudskomu može tilu. 3160

A ti, lijepa djevojčice,
koju otesmo iz njih ruke,
tvoje razvedri plačno lice,
smiri gorke tvoje muke.

Evo tvoga dobra cijeca, 3165
blagodarna ćes vesela
Mihajla je Svilojevića
tebi u pomoć sad dovela.

3150. tmaste] *drugi*: tamne. 3160. ljudskomu] *drugi*: ľudckomu. 3163. *drugi*:
već razvedri tvoje lice. 3165. tvoga dobra] *drugi*: dobra tvoga.

Strah ustavi tvoj žalosni,
i molim te htjej mi rijeti, 3170
za što ljudi nemilosni
htijahu život tebi uzeti?

JERINA :

Glasoviti gospodaru,
nemilos ćeš goru sada 3175
i opačiju čut privaru,
neg se mogla čut ikada.

Mnim, nijesu se vijek vidjela
u najgoroj strani od svita
nemilosna toli dila,
čelad toli himbenita. 3180

U svako je doba i vrijeme
bilo izgleda, da su ljudi
neprijateljim zlim svojijeme
kazali se vrli i hudi ; 3185

nu na poraz zli dovesti
dobročinca bitja svoga,
djelo je puno zle nesvijesti
i nemilos teška i mnoga.

I da poznaš bitje moje : 3190
ja sam plačna nesrećnica
lijepa kćerke kraļa Ostoje
bila verna dvorkiñica ;

nu na svrsi s prika djela
od Hrvoje kleta bana 3195
dvor sam kraļu hudo smela,
i ja vele huđe izdana.

Ali od ovud čelad hode,
sakrit mi se od njih trijebi ;
hod'mo, putem moje zgode
potanko ću skazat tebi. 3200

3170. htjej] drugi: ktjej. 3172. htijahu] drugi: ktijahu. 3180. himbenita]
drugi: vukovita ili vuhovita. 3184. vrli] drugi: priki. 3193. svrsi] drugi:
svrhu. 3195. hudo] drugi: luto.

KOR :

Hod'te slavni svi bojnici,
dike od boja glasovite,
hod'te izbrani zatočnici,
vječnu slavu ki žudite.

Tko god za čas nosi oklopje, 3205

tko god bojna koña jaše,
tko god vlada vito kopje,
mač viteški tko god paše,

hod' u našu zemlju, hodi,
i s kriposti ruke svoje 3210
prike od smrti oslobodi
lijepu kćercu kraļa Ostoje.

Hod', čestiti Svilojeviću,
hodi, Janko vojevoda,
hod', Sekulo sestričiću, 3215
hod'te, ugrska sva gospoda ;

hod', despote slavni kneže,
hod' Batore plemeniti,
hodi, Đurđu Skenderbeže,
pripijevani po svem sviti. 3220

Ako ste igda za čas pravu
na viteški boj skočili,
ako ste igda rusu glavu
na smrt bojnu podložili,

hod'te našu svi kraļicu 3225
od prikorna glasa obranit,
hod'te lijepu djevojčicu
od pogube smrtne shranit,

neumrli se vijenac vije
vam u lijepoj ne obrani, 3230
er diklice ljepše nije
igdi sijeva zrak sunčani.

Djevojku će steć brañenu,
i bosanski kraļ ostati,
i neizmjernu dobit cijenu, 3235
tko je bude sačuvati.

Hodite i vi, lijepe od Bosne
vitezovi slavni u boju,
kraljice vas čas kriposne
na obranu zove svoju. 3240

Što će ugrska rijet krajina
i vitezi ne mogući,
od kojih se čas istina
ište i slijedi vojujući, 3245

kada čuju, da junaka
u bosanskoj nije državi,
da od prikorna djela opaka
svoga kralja kćer izbavi?

Ja ne mogu scijenit viku,
znajuć rajsku ne dobrotu, 3250
da ona toli grubu i priku
učinila jes sramotu.

Je da pravdu bog sablude,
ki je sudac svijem naredan, 3255
je da odkrit brzo bude,
tko jes kriv, tko li jes pravedan!

Desnica je božje moći
svijem potrebnijem blaga i mila,
i nije viku bez pomoći
pravu čeljad ostavila. 3260

ČIŃENJE PETO.

PRIKAZAŃE PRVO.

JERINA I MIHAJLO SVILOJEVIĆ.

JERINA :

Čuo si, svijetli gospodine,
s razgovora duga moga,
hude varke, zle načine
kleta bana hrvatskoga; 3265
koju platu, ljubec neĝa,
što se može jače i veće,

3265. ljubec] drugi: služec.

ja doradih s djela tega,
u ke upadoh trude i smeće.

U pameti zloj sumneći,
da negova zlobna djela, 3270
me gospođe smrt žaleći,
ne bih kralu povidjela,

hotijaše me zlotvor kleti
prikom smrti poraziti,
dajući mi razumjeti, 3275
moj vjerenik da će biti.

U tvrđu me poslat reče,
od pogube da me izbavi,
a tamo me on najpreče
na pogubnu smrt odpravi. 3280

Proplako bi stanac kami,
gdi žalosna, privarena,
zlijeh krvnika zlijem rukami
imah biti pogubjena.

Jošte treptim, jošte predam, 3285
čini mi se, da nemili
prid očima još mač gledam,
ki me umrijeti tužnu sili.

Za to sudi s mojijeh zгода,
je li pravo, da ikada 3290
srce ikomu na dar poda
djevojčica lijepa i mlada;

i lubeći toli verno,
možemo li mi ufati,
na ljubjeće neizmjerne 3295
da se ljubav nami odvrati?

MIHAJLO :

Hudo srce i kameno
ne može nego svedč varati,
i nevjerno i himbeno
proć zakonu djelovati, 3300

3278. pogube] *drugi*: poguba. 3280. odpravi] *drugi*: opravi. 3283. zlijem]
drugi: u. 3297. kameno] *drugi*: vuhmeno. 3298. ne može] *drugi*: ne umije.

a gospodske tko je ćudi,
i ćas ište s vrijednijem dili,
sveđ svakomu dobro žudi,
a najliše lijepoj vili.

Tim ja svlačim s sebe oklopje, 3305
i, s kijeh steći ćas nastojim,
mećem bojni mać i kopje,
ni se više vitez brojim,

ako moja bojna sila 3310
ukazati svijem ne bude,
ko se od mene lijepijeh vila
ćas i život ćuva i blude.

S vrijednijem Jankom ne ću boja,
ki privaren, bit prav scijeni;
zlobnoga ću ja Hrvoja 3315
na boj pozvat ne smiljeni,

i ratit se pristat ne ću
s izdavnikom zlijem, prokletim,
dokle gorku tvoju smeću 3320
i kralice ne osvetim.

Od viteške moje desnice
brañene su vazda bile
ucvilene djevojćice 3325
i gizdave lijepe vile.

Hrabrena je od junaka,
rad njihove dike i slave,
pedepsati djela opaka
i ohole plesat glave.

Za to u gosta ovdi moga 3330
postati ćeš ti, dokoli
nevjernika himbenoga
ja pedepšem grijeh oholi;

za tebe ću pak moliti
krala Ostoju, da ti prosti:
do malo ćeš mirna biti, 3335
ne moj stati u žalosti.

3305. s sebe] *drugi*: s mene. 3306. kijeh] *drugi*: kijem. 3316. pozvat] *drugi*:
dozvat. 3330. postati ćeš] *drugi*: postojaćeš.

JERINA :

Ti za mene, blag viteže,
vele učini segaj dana;
dobrota me tvoja veže,
da sam vazda noj držana. 3340

S dobrom česti ti se odili.
Je da bojne tvoje trude
od nebesa kralj primili
uzvisiti skoro bude,
je da i moju gorku smeću 3345
on uzbude samiriti;
i veće te držat ne ću,
u gostov ću stan otiti.

PRIKAZANJE DRUGO.

ISTI I GLASNIK.

MIHAJLO :

A sad, družbo izabrana,
svak veseo sa mnom hodi, 3350
da kraljeva kćerica znana
zle se od smrti oslobodi.

Jedan od vas za rad scijene,
ki je hoda najbržega,
pođi objavi prije mene 3355
od došastja glas mojega.

BOJNIK :

Od onuda sad najpreče
jedan mladić put nas hodi,
molimo ga, da nam reče,
što se u ovoj čini zgodi. 3360

MIHAJLO :

Dobra sreća s tobom budi,
o gizdavi mladče mili,

3338. učini] *drugi*: čini. 3345. gorku] *drugi*: priku. 3349. *drugi*: a sad
moja družbo izabrana. 3358. hodi] *drugi*: grede. 3360. *drugi*: što se od ove
čini zgode. 3362. mladče] *drugi*: mlače.

sve što srce tvoje žudi
da ti višni s gara udili!

molimo te, htjej nam riti,
što se od vašijeh čini zgoda?
je li došo ko braniti
čas kraleva svijetla roda?

3365

GLASNIK:

Čas kraleva kćere brani
za isto poslan mnim od boga
jedan vitez ne poznani,
stasa i čina junačkoga.

3370

Crne od svile odjeću ima
na oklopu svom gvozdenu,
s bijezima zelenima
i žutijema navezenu.

3375

Istu sliku štit mu nosi,
na kom kratko sej pisañe
u zlatna se slova iznosi:
veća je boles nego ufañe.

3380

S tom odjećom ne poznanom
na širokoj na ravnini
prid kralevskijem svijetlijem stanom
s Jankom silnijem on boj čini.

3385

S moći, hvala svijeh dostojnom,
teškijem kopjem junačkime
na viteškom koñu bojnom
on se rvati poče šñime

Pun hrabrene snage i gniva
brzijem tijekom iz daleče
jedan drugom suprotiva
ko muña se hro zateče;

3390

i tolika bi ñih sila,
da gvozdenijeh posred štita
ostaše im u sto dila
iskršena kopja vita,

3395

a koñi se ñih oholi
s tom vrlinom udariše,
da od udarca silna toli
na tle se oba oboriše.

3400

Hrli ustaše tad na noge
zatočnici ponositi,
i rasrgbe puni mnoge
počeše se pješke biti.

Oba slični trijesku ognenom 3405
ali vihru od planine
hrabrenostim ne izrečenom
među sobom još boj čine.

Trjeskovite vidiš mače, 3410
gdi netom se silno sretu,
iz njih ognen plam iskače,
gdi poraznu nose štetu.

Od lupanja tolikoga 3415
cijela oklopja na njih nije,
strah me da rat boja ovoga
s oba smrti ne dospije.

Uzaznat se još ne može, 3420
koga je krepos jača i veća;
je da pravdu bog pomože
i šnom bude dobra sreća.

MIHAJLO :

Grijeh je, da se bez krivine
oni biju i krvave;
druge imam ja načine,
čas braniti vil gizdave.

Hod'mo, hod'mo, družbo moja, 3425
ja ne mogu s mirom stati,
dokli huda zla Hrvoja
ne uzbudem pedepsati.

PRIKAZANE TREĆE.

JERINA sama :

Ah, blažene svud po sviti 3430
izabrane djeve čiste,
s pravijem srcem ke služiti
kraļa od nebi odlučiste.

3404. pješke] drugi: pješe. 3409. trjeskovite] drugi: treskovite. 3415. rat] drugi: rad.

Ko djevica vi ste rusa
u zaklopnom perivoju,
iz dračnoga koja busa
nebu kaže lijepos svoju. 3435

S dobrijem djelim vi slovite,
neumrloga pune uresa,
kako zvijezde ponosite
posred poļa od nebesa. 3440

Vi daleče tmasta svijeta
pravi pokoj uživajte,
huda misao ni vas smeta,
teškijeh zgoda ni poznate. 3445

Zlobna djela i neprava
doć na pamet vam ne mogu,
er je vaša misao prava,
samo ugodne biti bogu.

Za sve u bitju bit vašemu
brane meni me krivine, 3450
skrušena je svijes višnjemu
mila i draga nad sve ine.

Ah, na što se bjeh dovela,
zla primajuć nevjernika ;
ko dvor kraļev bjeh zamela
kroz nesvijesna djela prika ! 3455

Da najveće kraļ mi prosti
i negova kćerca mila,
biću vazda u žalosti,
za što sam ih uvrijedila. 3460

Uputi se nesrećnice
hrlijem tijekom, već uputi,
među snižne pokornice,
da tu plačeš tvoj grijeh ļuti. 3465

Poznala si, ah, od veće
s pogibijom tvoje glave,

3433. vi ste] *drugi*: raste, *jedan*: ko ružica vi ste ruža. 3434. zaklopnom].
drugi: rasklopnom ili raskopnom ili raskošnom ili rajskomu. 3443. i 47
misao] *drugi*: miso. 3444. ni] *drugi*: ne. 3463. snižne] *drugi*: slične ili sli-
jepe. 3466. pogibijom] *drugi*: pogibļome ili pogibilom.

kakve trpi tuge i smeće,
tko svjetovne slijedi slave.

Na daleče tašti svite,
na daleče pođ'te od mene,
na zli poraz ke vodite
plahe misli nepoštene.

3470

Pođ'te izbrane tja razblude,
pokrivene cvijetjem zmiije,
pođ'te tašte tja požude,
s vam podpuna dobra nije.

3475

Vele se je boļe uzdati
u vladaoca nebeskoga,
nego ludo vjerovati
poglavicam svijeta ovoga.

3480

PRIKAZANE ČETVRTO.

MIHAJLO SVILOJEVIĆ, KRAJ S DVORANIM, HRVOJE,
BOJNICI, JANKO I MATIJAŠ NE POZNAN.

MIHAJLO :

Vedri kraļu, iz lijepoga
Dubrovnika gredem odi,
od Sigismunda velikoga,
ki se razbijen tu nahodi.

Na uzdanu mene k tebi
poklisarom on poslo je,
er mu je pomoć tvoja trijebi
u potrebe teške svoje.

3485

Česarovu voļu odkriti
potanko ću tvojoj vlasti;
sad obrana hoću biti
uvrijeđene tvoje časti.

3490

Mihajla ti Svilojevića
u potrebe tve najveće
dovela je blaga sreća,
da samiri tvoje smeće;
za to tvoja moć velika,
za ispunit me požude,

3495

3483. Sigismunda] drugi: Šišmunda. 3485. uzdanu] drugi: uzdano.

učin' da ovijeh zatočnika
bijeće naprijed proć ne bude. 3500

Tko mu drago u ovom boju
od njih pade i pogine,
izgubiće glavu svoju
bez nikakve sve krivine.

Janko scijeni, da boj čini, 3505
pravdu i razlog braneć odi,
nu se hita proć istini
i varan se zlo nahodi:

ista varka, isto djelo, 3510
ke negova brata draga
na prijeku je smrt dovelo,
nega na ovi rat podlaga.

Ne znajući drugi dobro, 3515
istinu li, laž li brani,
ko vrijedan je vitez obro,
da tvoje kćerice život shrani;

na pogubu od života
dobrota ga svoja uputi,
ne trpeći, da ljepota
rajska bude poginuti. 3520

Ja, kako čas prosi prava,
pravdi nosim sahrañeće,
a tko vara, i tko izdava,
hoću šñime smrtno bijeće. 3525

Vlas naredi prvo tvoja, 3525
vitezi ovi da ne slijede
nerazložna segaj boja,
pak ćeš čuti me besjede.

KRALJ :

Plemeniti poklisaru 3530
i viteže svud hvañeni,
ja sam držan tvom česaru,
koji posla tebe k meni :

sve što je jaka moja kruna
na službu će nemu biti,

3500. proć] drugi: doć. 3512. drugi: na ovi nega rat podlaga. 3531. držan]
drugi: dužan.

er je moja čas podpuna, 3535
šnime oružje sjediniti ;

jošte ako prije toga
moje lute smiriš smeće,
podignuta bitja moga
to će časti bit najveće. 3540

Kad poklisar hoće znani,
da se veće ne ratite,
o vitezi izabrani,
priki vaš boj ustavite.

Molim te, rec' mi sad, 3545
viteže čestiti,
kako ćeš moj zli jad
i smeće smiriti ?

MIHAJLO :

Jedina je kćerca tvoja 3550
vrijedna i časna u sva djela ;
himbenoga nu Hrvoja
izdavna je varka smela.

On videći, da ona nemu
vjerena ne će biti,
neg vitezu da je bolemu 3555
dala ljubav svu na sviti,

dvorkiñicu tvu Jerinu,
s kom se skrovno jes ljubio,
noćno svijetlu ne hañinu
podkrasti je naućio, 3560

da ga nome odjevena
bude u stanu doćekati,
u kom tvoja kći ljubjena
opći često poćivati.

Tužna vila cijeneć vrijeme 3565
ñemu biti draga i mila,
u najgluše noći vrijeme
s tom ga odjećom jes primila.

Matijašu to vrijednomu 3570
sve koliko on ukaza,
da po djelu bude tomu
od Danice šnim omraza.

Bojni mladac s prike z gode,
mneći tvu kćer šnim gledati,
u pogubne skoči vode, 3575
i sam sebi život skrati.

Ovo djelo, ke tužnoga
Matijaša smrtno shara,
i negova ljubjenoga, 3580
ki to vidje, brata vara.

Zlom Hrvoju ne bi dosti
smesti kćercu tvu jedinu,
neg s izdavnom nemilosti
posla zaklat i Jerinu. 3585

Privarenu ja sam vilu
od zlijeh ljudi slobodio,
ke šnom bješe uputio,
da joj dadu smrt nemilu.

Ona je meni spovidjela,
po načinu putom hode, 3590
sve kolike ove z gode
i negova zlobna djela.

S dopušteñem tve vedrine
na mjestu ću ovdi ovemu
ukazati mačem ñemu, 3595
da su riječi moje istine,

i da nosi nedostojno,
izdo bivši kraļa svoga,
od viteza ime bojno 3600
i od poroda gospodskoga.

HRVOJE:

Ne govori po načinu,
i djeluje s malom dikom,
tko mi dava tu krivinu,
tko me zove izdavnikom. 3605

To su očite laži tvoje,
ni me je ukazat strah u boju,
kako umije ban Hrvoje
čas s oružjem branit svoju.

3600. gospodskoga] *drugi*: gospockoga. 3604. tko] *drugi*: ki. 3605. laži]
drugi: laže. 3606. ni me je] *rukopisi*: ni me.

MIHAJLO :

Hodi, izdavni nevjerniče,
 hod', krvniče tamni i kleti, 3610
 krivina te tva potiče
 ispod moga mača umrijeti.

(Ovdi se biju, i Hrvoje smrtno pade zemlji nica).

Ma desnica vrha ovako
 izdavnicim svijem dohodi;
 djelovanje tve opako, 3615
 prije neg umreš, spovjeđ odi.

HRVOJE :

Kriv sam, kriv sam, sve je istina,
 glasoviti o viteže,
 što ti rekla jes Jerina ;
 prosti kralju, duh pobježe. 3620

BOJNIK :

Hudi zlotvor izdah je.
 Što ćeš, svijetli kralju, od néga?

KRALJ :

Ukopati pones'te ga
 među stare djede svoje. 3625
 Nijesam mrtvim ja nemio,

ne ću veće druge osvete,
 za sve da je uvrijedio
 teško mene i moje dijete.

O viteže plemeniti,
 ki porazi zla Hrvoja, 3630
 držan ću ti vazda biti
 i ja i draga kćerca moja.

Veće me si uzvisio,
 što me kuće čas osveti,
 neg da me si učinio 3635
 gospodarom svemu svijeti.

zemlji] jedan: zemlji. 3614. izdavnicim] drugi: izdavnikom. 3625. mrtvim]
 drugi: s mrtvim. 3631. ću ti] drugi: ti ću. 3636. svemu] drugi: svega.

Sred ugrske lijepe strane
vitezi se sved' rađaju,,
ki s oružjem pravdu brane
i nesrećne pomagaju. 3640

Moje u vlasti pita što ćeš
cijec hrabrenstva vrijedna tvoga,
ne kratim se, tebi, ako ćeš,
po kraľestva podat moga.

MIHAJLO :

Dosta je meni čas i dika, 2645
glasoviti kraľu izbrani,
što pedepsah izdavnika ;
tve kraľestvo kćeri hrani.

KRAĻ :

Odkrij se i ti ovdi meni, 3650
ne poznani o viteže,
dika i ures tvoj hrabreni
srce u vijeke meni veže.

Čas i život kćerce moje
i pokoja bitje moga 3655
od desnice poznam tvoje,
ti bi moj štit dana ovoga.

Bojni zaklop digni s čela,
opovjed' se, ne ckni veće,
neka poznam, čija djela
jeu od moje uzrok sreće. 3660

Takoga je ko i ti čina
i Matijaš vrijedni bio,
kojega sam kako sina
sa svijem srcem ja ľubio. 3665

Ah, da udes ne smiljeni
i zlobnoga ćud Hrvoja
ne ugrabi mi nega meni,
ka bi bila sreća moja!

MATIJAŠ :

Ne smeta se, kralju znani,
 evo tvoga Matijaša,
 koga višni s gar sahrani,
 da je podpuna rados vaša.

3670

KRALJ :

Ti li si, sinko moj,
 Matijašu mili?
 a mi smo poraz tvoj
 žestoko cvilili.

3675

Čestit se ja zvati
 sad mogu na sviti;
 teške nam ne krati
 tve zgode odkriti.

3680

MATIJAŠ :

Istina je, kralju, bila,
 da ja u plahe skočih vode,
 cijec vidjena noćas dila,
 cijec nenadne teške zgode;
 nu kako se bjeh vidio
 veće blizu za umrijeti,
 kralj od neba blag i mio
 vid mi otvori od pameti.

3685

Rekoh u sebi: za što gubim
 tamnom svrhom ime bojno,
 ter moj život ne izgubim,
 ko vitezu jes dostojno?

3690

Nu ako me privarila
 noćna tmina i Hrvoje,

3671. s gar] drugi: blag. Poslije stiha 3676 jedan rukopis ima:

o moji dvornici,
 najbrže jedan od vas
 pođ' uzmi Danici
 čestiti ovi glas,
 da se uresi sve što more
 odjećami najljepšimi,
 i u kraljevske neka dvore
 slobodnike svoje primi.

3689. gubim] drugi: grubim.

- nu ako ma vil nije bila, 3695
 ku vidješe oči moje,
 s nerazložnom ovom smrti
 svud ću zo glas ostaviti,
 čas i dušu mu satrti,
 i mu dragu pogubiti. 3700
 U toj misli snažnom rukom
 odbijajuć silne vale
 u čas jedan s malom mukom
 na mekahne dođoh žale,
 i s mokrome svom odjećom, 3705
 s plahe rijeke trudan dosta,
 potajno se s blagom srećom
 stanih u stan blaga gosta.
 Tu čujuć, ko Danica 3710
 moga od brata rasrdjena
 ko nečasna hotimica
 prid tobom je obadjena,
 i da za to tva vedrina
 ište sličnu noj obranu, 3715
 kako je zakon od starina,
 da sačuva diklu izbranu,
 užegoh se vas pun gniva
 s tvoje dikle uvrijedjene
 momu bratu suprotiva, 3720
 za sve učini toj za mene.
 U oklopju crnu ovomu
 dođoh ovdí bez krzmaña,
 ke podobno stasu momu
 sred gostova nađoh stana, 3725
 neka od iste kuće bude
 tvoja kćerca sahrañena,
 od ke s česti prike i hude
 bi tač gorko uvrijedjena.
 Ako je kriva, rijeh, ma vila, 3730
 znaće po mom djelovañu,
 da je jednoga uvrijedila,
 ki svedž život dava za ñu,

i rukom će svom tegnuti,
radi obrane da se svoje
s mjesta htio nije krenuti
ne ljubjeni ban Hrvoje; 3735

to li ona jes pravedna,
i ne časti nije zabave,
razložna je stvar i vrijedna,
da ne štedim za nju glave. 3740

Ako brat me pridobije,
malu će imat čas na sviti,
svoga brata kad ubije,
scijeneć nega osvetiti.

Žo mi je samo, kada moja
rusa glava na tle pade,
da ljubjena ma gospoja
ne će uteći smrtne jade. 3745

Hvala bogu, koji učini,
po drugomu putu i dilu
vrha doći zloj krivini,
i pravednu shrani vilu. 3750

KRALJ:

Ti si, sinko moj izbrani,
i za kćercu i za mene,
i sad i sveđ u ovoj strani
podnio trude neizmjerne; 3755

tim da od sada tva desnica
bude za stvar svu truditi,
tvoja će ona vjerenica,
ti vjerenik ne drag biti. 3760

Moj ćeš bit zet, nu ko pravi
moj se porod imaš zvati,
i u mnogoj ovdi slavi
nakon mene kraljevati.

Sad pokoli puna hvala
hrvatska je zemlja i strana
s Hrvojeve smrti ostala
bez vlastita svoga bana, 3765

svijetlijem banom hrvatskime
ja te činim s mojom vlasti, 3770

dokli od kraļa stečeš ime
prem dostojno tvojoj časti.

A brata ti ljubjenoga,
koga nijedna nije krivina,
pored s tobom kako moga
dragoga ću ljubiti sina.

3775

Tko je od smeće uzrok bio
kroz himbene sve hitrine,
svojom glavom jes platio
sve kolike svoje krivine.

3780

MATIJAŠ :

Vedri kraļu i čestiti,
koje ćemo hvale i dike
veličanstvu tvom vratiti
rad milosti tač velike?

Ah, blaženi nada svima
podneseni trudi moji,
pokli ovaku platu ima,
služit vrijednijeh tko nastoji.

3785

Dokle živi uzbudemo
ja i moj brat na ovom svijeti,
za vedrinu tvu ne ćemo
vijeku život naš štedjeti.

3790

JANKO :

Prosti, vedri kraļu slavni,
ja sam spravan za čas tvoju,
pokli pade ban izdavni,
krv gdi hoćeš prolit moju;

3795

sto krati bih prije volio
moju glavu izgubiti,
neg usiļen da sam bio
tvoju milos uvrijediti.

3800

KRAĻ :

Ne ću o temu da je veće
prida mnome uspomene,

3778. himbene] drugi: vuhnene. 3786. podneseni] drugi: podnositi. 3788.
drugi: vrijednijeh služiti tko nastoji.

neg za svrhu moje sreće
da se spravi pir pun scijene.

Poklisaru vrijedni i znani,
pravi uzročne mom pokoju,
s nam na gozbi odi ostani,
dokli izvršim voļu tvoju.

3805

Matijaša ću zeta moga
poslat s bratom hrabrenijeme,
da česara služe tvoga
s mnozijem zborom junačkijeme.

3810

U toliko, dokli od mene
viteška se vojska spravi,
vjeru kćerce me ljubjene
i vesele ne proslavi.

3815

MIHAJLO :

Ja ću, kralju, tvoj vedrini
s drage volje pogoditi;
nu te molim da Jerini
budeš svoj grijeh oprostiti.

3820

Ne hote je ona izdala
tebe i dragu kćercu tvoju,
čijem od veće vjerovala
himbenomu jes Hrvoju.

BOJNIK :

S pokornicam sniženijem
Jerina se uklonila,
gdi se srcem jes pravijem
kralju od nebi posvetila.

3825

KRALJ :

Ona je dio boļi obrala,
i srećna je nada svima,
kad je srce bogu dala,
ki skrušenu pamet prima.

3830

Ja joj praštam sve plahosti
i razbludnu ne krivinu,

neka većoj u radosti 3835
hvali božju veličinu.

A vi, dragi moji bojnici,
dobro moje ki žudite,
priprav'te se svi kolici,
da pir ovi počastite. 3840

BOJNIK :

Sa svom snagom mi smo spravní
ispuniti tvoju želju,
i svi se odi, kralju znani,
radujemo tvom veselju.

Sveđ je bila žela naša, 3845
da nam višni poda s gara
hrabrenoga Matijaša
nakon tebe gospodara.

Krajevina slavne Bosne, 3850
kako i druga svaka strana,
vrijedne od ruke i kripodne
potrebu ima bit vladana.

Ko će tvoje, o Danice,
srce uzigrat u radosti,
ko ćeš vedro kazat lice, 3855
čuvši ove čestitosti!

Bog ne hotje, da tve smeće
budu stati mjesec dana ;
u dan prvi s blage sreće
dođe lijepa tebi obrana. 3860

KOR :

Lud i pripros nad sve ine
s razlogom se ima zvati,
tko tvoreći zle krivine,
mni potajne njih držati.

Riječ je stara, da zaklela 3865
zemlja se je davno bogu,
da ničija na noj djela
dugo skrovna stat ne mogu.

Često hudi grijeh po sebi
 proć griješniku zlom vapije, 3870
 i po voļi kraļa od nebi
 svemu svijetu ņega odkrije.

Mnijaše tešku svu krivinu
 ban Hrvoje ļudem skriti,
 privarenu kad Jerinu 3875
 nemilosno čini ubiti ;

ali pravda božanstvena,
 kojoj slična nije suda,
 ne da, da je pokrivena
 huđom zlobom zloba huda. 3880

Ona srca pravednoga
 bitje uzvisi i podiže,
 a zlotvora nemiloga
 u ne nadan naćin stiže.

Bježi kud hoć', zli grešniće, 3885
 i sakrij se na kraj svita,
 svud te iznađe, svud dotiće
 božja ruka trjeskovita.

3873. mnijaše] drugi: mñaše. Gđjeki rukopis nema ovo što kor pjeva, u gđjekom nema posljedne strofe, a u dva opet ima još jedna :

rijeć je stara vazda bila,
 da strah same oći imaju,
 još najteža da su dila,
 ruke smione gdi vladaju.

U knjižarnici Lavoslava Hartmána u Zagrebu mogu se dobiti knjige, koje izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, koje izlaze njezinom pomoću i koje su prešle u njezinu svojinu:

- Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.** Knjiga I do XIX. U Zagrebu 1867—1872. Ciena svakoj knjizi 1 for. 25 novč. a. v.
- Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.** Knjiga XX. do LX LXII. LXIII. U Zagrebu 1872—1882. Ciena svakoj knjizi 1 fr. 50 n. a. v.
- Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.** Knjiga LXI. LXIV. Matematičko-prirodoslovni razred. I. Ciena 1 for. 50 nč. IIa. 75 nč.
- Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** Vol. I. II. III. IV. V. IX. XII. **Listine o odnošajih izmedju južnoga slavenstva i mletačke republike.** Skupio S. Ljubić. Knjiga I. II. III. IV. V. IX. XII. U Zagrebu 1868. 1870. 1872. 1874. 1875. 1878. 1882. Ciena prvoj, drugoj, trećoj i devetoj knjizi po 3 for., četvrtoj 4 for. a petoj i dvanaestoj 2 for. 50 novč.
- Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** Vol. VI. VIII. XI. **Commissiones et relationes venetae.** Tom. I. II. III. Zagrabiae 1876. 1877. 1880. Ciena prvoj i trećoj knjizi 2 fr., drugoj 2 fr. 50 nč.
- Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** Vol. VII. **Documenta historiae chroaticae periodum antiquam illustrantia.** Collegit, digessit, explicuit dr. Fr. Rački. Zagrabiae 1877. C. 6 f.
- Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium.** Vol. X. **Monumenta Ragusina.** Tom. I. Zagrabiae 1879. Ciena 2 for. 50 nč.
- Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium.** P. I. vol. I. **Statuta et leges Curzulae.** Zagrabiae 1877. Ciena 3 for.
- Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium.** P. I. vol. II. **Statuta et leges civitatis Spalati.** Zagrabiae 1878. Ciena 3 fr.
- Stari pisci hrvatski.** I. **Pjesme Marka Marulića.** Skupio I. Kukuljević Sakcinski. U Zagrebu 1869. Ciena 2 for. a. v.
- Stari pisci hrvatski.** II. **Pjesme Šiška Menčetića Vlahovića i Gjore Držića.** Skupio V. Jagić. U Zagrebu 1870. Ciena 2 for. a. v.
- Stari pisci hrvatski.** III. **Pjesme Mavra Vetranića Čavčića.** Dio I. Skupili dr. V. Jagić, dr. I. A. Kaznačić. U Zagrebu 1871. Ciena 2 fr.
- Stari pisci hrvatski.** IV. **Pjesme Mavra Vetranića Čavčića.** Dio II. Skupili dr. V. Jagić, dr. I. A. Kaznačić i dr. Gj. Daničić. U Zagrebu 1872. Ciena 2 for. 50 novč. a. v.
- Stari pisci hrvatski.** V. **Pjesme Nikole Dimitrovića i Nikole Nalješkovića.** Skupili dr. V. Jagić i dr. Gj. Daničić. U Zagrebu 1873. C. 2 f.
- Stari pisci hrvatski.** VI. **Pjesme Petra Hektorovića i Hanibala Lucića.** U Zagrebu 1874. Ciena 2 for. a. vr.
- Stari pisci hrvatski.** VII. **Djela Marina Držića.** U Zagrebu. Ciena 3 fr.
- Stari pisci hrvatski.** VIII. **Pjesme Nikole Nalješkovića, Andrije Čubranovića, Miše Pelegrinovića i Saba Mišetića Bobaljevića i Jegjupka neznana pjesnika.** U Zagrebu 1876. Ciena 1 for. 70 nč.
- Stari pisci hrvatski.** IX. **Djela Iva Frana Gundulića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1877. Ciena 5 for. a. v.
- Stari pisci hrvatski.** X. **Djela Frana Lukarevića Burine.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1878. Ciena 2 for. 50 nč.
- Stari pisci hrvatski.** XI. **Pjesme Miha Bunića Babulinova, Maroja i Oracia Mažibradića, Marina Burešića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1880. Ciena 1 for. 80 novč. a. v.
- Stari pisci hrvatski.** XII. **Djela Gjona Gjora Palmotića.** Na sviet izdala jugosl. akad. znanosti i umjetnosti. U Zagrebu 1882. Dio I. Ciena 3 fr.
- Starine.** Izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Knjiga I. do XIV. U Zagrebu 1869—1882. Ciena I. knjizi 1 for. 25 nč. a. v., VII. i X. 2 for. a. v., a ostalim po 1 for. 50 novč. a. v.

- Izprave o uroti bana Petra Zrinskoga i kneza Fr. Frankopana.** Skupio dr. Fr. Rački. U Zagrebu 1873. Ciena 3 for.
- Vetera monumenta Slavorum meridionalium historiam illustrantia.** Edidit A. Theiner. Tomus I. Romae 1863. Ciena 8 for. a. v. Tomus II. Zagrabiae 1875. Ciena 10 for. a. v.
- Pisani zakoni na slovenskom jugu.** Bibliografski nacrt dr. V. Bogišića. U Zagrebu 1872. Ciena 1 for. 25 novč. a. v.
- Zbornik sadašnjih pravnih običaja u južnih Slovena.** Knjiga I. **Gragja u odgovorima iz razliĉnih krajeva slovenskoga juga.** Osnovao, skupio, uredio V. Bogišić. U Zagrebu 1874. Ciena 6 for. a. v.
- Rĉčnik lĉčniĉkoga nazivlja.** Sastao dr. Ivan Dežman. U Zagrebu 1868. Ciena 1 for. 50 novč. a. v.
- Flora croatica.** Auctoribus Dr. Jos. Schlosser et Lud. Farkaš-Vukotinović. Sumptibus et auspiciis Academiae scientiarum et artium Slavorum meridionalium. Zagrabiae 1869. Ciena 6 fl. a. v.
- Fauna kornjašah trojedne kraljevine.** Od dra. Josipa Kraso slava Schlossera Klekovskoga. Na sviet izdala jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Svezak I. II. III. U Zagrebu 1877. 1878. 1879. Ciena svakoj knjizi 3 for.
- Dvie službe rimskoga obreda za svetkovinu sv. Ćirila i Metuda** izdao Ivan Berĉić. U Zagrebu 1870. Ciena 1 for. a. v.
- Historija dubrovaĉke drame.** Napisao prof. Armin Pavić. U Zagrebu 1871. Ciena 1 for. 25 novč. a. v.
- Historija knjiŹevnosti naroda hrvatskoga i srbskoga.** Napisao V. Jagić. Pomoću jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga I. staro doba. U Zagrebu 1867. Ciena 1 for. 20 novč. a. v.
- Opis jugoslavenskih novaca** od prof. Sime Ljubića. Podporom jugoslavenske akademije. Zagreb 1875. Ciena 10 i 15 for.
- Jugoslavenski imenik bilja.** Sastavio dr. Bogoslav Šulek. Ciena 2 fr. a. v.
- Bilinear. Flora excursoria.** Sastavili dr. J. C. Schlosser i Ljud. Vukotinović. Zagreb 1876.
- Narodne pjesme o boju na Kosovu god. 1389.** Sastavio u cjelinu Armin Pavić. U Zagrebu 1877. Ciena 1 for.
- Korijeni s rijeĉima od njih postalijem u hrvatskom ili srpskom jeziku.** Napisao Gj. Daniĉić. U Zagrebu 1877. Cijena 4 for. a. v.
- Ljetopis jugoslavenske akademije.** I. (1867—77). U Zagrebu 1877. Ciena 60 novč.
- Rĉčnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Na sviet izdaje jugoslaven. akademija znan. i umjet. Obradjuje Gj. Daniĉić. (**Ogled.**) U Zagrebu 1878.
- Rĉčnik hrvatskoga ili srpskoga jezika.** Na sviet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Obradjuje Đ. Daniĉić. Dio I. Svezak 1. 2. 3. 4. U Zagrebu 1880. 1881. i 1882. Cijena svesku 3 for. a. v. cijelomu prvomu dijelu 12 for. a. v.
- Figure u našem narodnom pjesniĉtvu s njihovom teorijom.** Napisao L. Zima. U Zagrebu 1880. Ciena 2 for 50 novč. a. vr.
- Izvjješće o zagrebaĉkom potresu 9. studenoga 1880.** Sastavio J. Torbar. Ciena 2 for.
- Povjestni spomenici južnih Slavenah.** Izdaje Ivan Kukuljević Sakcinski. Knjiga I. U Zagrebu 1863. Ciena 3 for. a. v.
- Rĉčnik iz knjiŹevnih starina srpskih.** Napisao Gj. Daniĉić. Knjiga II. i III. Ciena svakoj 3 for. a. v.
- Nikoljsko jevangjelje.** Na svijet izdao Gj. Daniĉić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.
- Źivot sv. Save i Simeuna.** Od Domentijana. Na sviet izdao Gj. Daniĉić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.
- Źivoti kraljeva i arhiepiskopa srpskih.** Od Danila. Na svijet izdao Gj. Daniĉić. Ciena 1 for. 30 novč. a. v.
- Poslovice.** Na svijet izdao Gj. Daniĉić. U Zagrebu 1871. Ciena 1 for.